

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TARAKLI'NIN
FİZİKSEL VE TARİHSEL DOKUSU,
SİVİL VE ANITSAL MİMARLIK ÖRNEKLERİ
HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYONU**

Mimar Sadık Selçuk ÖZKAN

**FBE Mimarlık Anabilim Dalı Rölöve-Restorasyon Programında
Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı : Prof. İsmet AĞARYILMAZ

İSTANBUL,2008

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÇİZİM LİSTESİ	iv
ŞEKİL LİSTESİ	iv
HARİTA LİSTESİ.....	iv
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	v
KATALOG LİSTESİ	vii
ÖNSÖZ.....	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ.....	1
2. TARAKLI’NIN FİZİKSEL VE TARİHSEL DURUMU.....	2
2.1 Yerleşimin Fiziksel Yapısı	2
2.1.1 Yerleşimin Coğrafi Yapısı.....	2
2.1.2 Ulaşım.....	7
2.1.3 Nüfus ve Sosyal Yapı	7
2.1.4 Ekonomik Yapı.....	9
2.2 Taraklı Yerleşiminin Tarihsel Gelişimi	11
2.2.1 Helenistik Dönem	11
2.2.2 Roma Dönemi	12
2.2.3 Bizans Dönemi	12
2.2.4 Selçuklu Dönemi	14
2.2.5 Osmanlı Dönemi.....	14
2.2.6 Cumhuriyet Dönemi	16
3. TARAKLI GELENEKSEL YERLEŞİM DOKUSU ÖZELLİKLERİ.....	17
3.1 Mahalleler	24
3.2 Ticaret Dokusu	28
3.3 Anıtsal Yapılar.....	35
3.3.1 Yunus Paşa Cami	35
3.3.2 Eski Hamam	39
3.3.3 Hacı Hatun Hanı	41
4. TARAKLI YERLEŞİMİ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ	43
4.1 Geleneksel Konutların Plan Oluşum Özellikleri	45

4.1.1	Plan Öğeleri	46
4.1.2	Plan Tipleri	48
4.2	Geleneksel Konutların Cephe Oluşum Özellikleri	52
4.2.1	Cephe Öğeleri	52
4.3	Taraklı Mevcut Durum Analizleri	59
4.4	Taraklı Kentsel Sit Alanı İçerisinde Yer Alan Konut Örnekleri	78
5.	TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVE RESTİTÜSYON VE RESTORASYON PROJELERİ VE RESTORASYON UYGULAMASI İÇİN ÖZGÜN BİR MODEL ÖRNEĞİ 'GELENEKSEL YAPIM İŞÇİLİĞİ (UZMAN) USTA EĞİTİMİ.....	99
5.1	Mevcut Durum-Koruma Sorunları	99
5.2	Restitüsyon Projesi	145
5.3	Restorasyon Projesi	160
5.3	Geleneksel Yapım İşçiliği Usta Eğitimi Modeli.....	183
5.3	Restorasyon Uygulaması	186
6.	GENEL DEĞERLENDİRME ve SONUÇ	216
6.1	Yerleşimin Fiziksel Oluşum Süreci ve Koruma Sorunları Açısından Değerlendirilmesi	216
6.2	Koruma ve Yeni Yapılanma Koşullarına İlişkin Öneriler ve Yapılan Restorasyon Çalışmaları.....	220
6.2.1	Hisar Evi Restorasyonu	226
6.2.2	Küçük Han Restorasyonu	238
	KAYNAKLAR.....	245
	EKLER	246
EK-1	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI TESCİLLİ YAPILARIN LİSTESİ	246
EK-2	TARAKLI FOTOĞRAFLARI	248
	ÖZGEÇMİŞ.....	263

ÇİZİM LİSTESİ

Sayfa

Çizim 3.1	Çarşı-Orhangazi Sokağı Silüetleri	30
Çizim 3.2	Çarşı-Yunus Paşa Sokağı Silüetleri	31
Çizim 3.3	Çarşı-Yunus Paşa Sokağı ve 1. Geçit Silüetleri	32
Çizim 3.4	Çarşı- 2. Geçit Silüetleri	33
Çizim 3.5	Çarşı- 3. Geçit Silüetleri	34
Çizim 3.6	Yunus Paşa Cami, Plan	36
Çizim 3.7	Eski Hamam, Plan	39
Çizim 4.1	Dış Sofalı Plan Tipine Örnek	48
Çizim 4.2	İç Sofalı Plan Tipine Örnek	49
Çizim 4.3	Orta Sofalı Plan Tipine Örnek	50
Çizim 4.4	Plan Tipleri	51
Çizim 4.5	Cephe Tipleri	58
Çizim 4.6	Yunus Paşa ve Ulu Cami Mahalleleri-Yapım Sistemi Analizi	61
Çizim 4.7	Yusuf Bey Mahallesi-Yapım Sistemi Analizi	62
Çizim 4.8	Yunus Paşa ve Ulu Cami Mahalleleri-İşlev Analizi	64
Çizim 4.9	Yusuf Bey Mahallesi-İşlev Analizi	65
Çizim 4.10	Yunus Paşa ve Ulu Cami Mahalleleri-Kat Adedi Analizi	67
Çizim 4.11	Yusuf Bey Mahallesi-Kat Adedi Analizi	68
Çizim 4.12	Yunus Paşa ve Ulu Cami Mah.- Eski ve Yeni Y.M.Durum Analizi	70
Çizim 4.13	Yusuf Bey Mahallesi- Eski ve Yeni Yapıların Mevcut Durum Analizi	71
Çizim 4.14	Yunus Paşa ve Ulu Cami Mahalleleri-EskiYapıların Strüktür Analizi	73
Çizim 4.15	Yusuf Bey Mahallesi- Eski Yapıların Strüktür Analizi	74
Çizim 4.16	Yunus Paşa ve Ulu Cami Mahalleleri- Değerlendirme	76
Çizim 4.17	Yusuf Bey Mahallesi-Değerlendirme	77
Çizim 5.1-5.15	Hacı Rıfatlar Konağı Rölövesi	130-144
Çizim 5.16-5.29	Hacı Rıfatlar Konağı Restitüsyon Projesi	146-159
Çizim 5.30-5.49	Hacı Rıfatlar Konağı Restorasyon Projesi	163-182

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 4.1	Yapım Sistemi Analizi	60
Şekil 4.2	İşlev Analizi	63
Şekil 4.3	Kat Adedi Analizi	66
Şekil 4.4	Eski ve Yeni Yapıların Mevcut Durum Analizi	69
Şekil 4.5	Eski Yapıların Strüktür Durumu Analizi	72
Şekil 4.6	Değerlendirme	75

HARİTA LİSTESİ

Harita 2.1	Taraklı'nın Yeri	2
Harita 2.2	Taraklı İlçe Haritası	3
Harita 2.1	Bithynia Döneminde Taraklı	13
Harita 2.1	Osmanlı Devleti Kuruluş Döneminde Taraklı	13
Harita 3.1	Taraklı'daki Mahalleler	26

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 3.1	Taraklı Genel Görünüş, 1960	18
Fotoğraf 3.2	Taraklı Genel Görünüş, 2007	18
Fotoğraf 3.3	Taraklı, 1960	19
Fotoğraf 3.4	Taraklı, 2007	19
Fotoğraf 3.5	Taraklı Hacı Murat Mahallesi, 1966	20
Fotoğraf 3.6	Taraklı Hacı Murat ve Ulu Cami Mahalleleri, 2007	20
Fotoğraf 3.7	Taraklı Yusuf Bey Mahallesi Türbe Sokak, 1966	21
Fotoğraf 3.8	Taraklı Yusuf Bey Mahallesi Türbe Sokak, 2007	21
Fotoğraf 3.9	Taraklı İlkokul ve Eski Hükümet Konağı, 1966	22
Fotoğraf 3.10	Taraklı Kültür Evi, 2007	22
Fotoğraf 3.11	Hıdırlık Tepesi'nden Taraklı'ya Bakış	23
Fotoğraf 3.12	Taraklı Sivil Mimari Dokusu	23
Fotoğraf 3.13	Ulu Cami Mahallesi ve Yunus Paşa Camisi	27
Fotoğraf 3.14	Yusuf Bey Mahallesi	27
Fotoğraf 3.15	Çarşı	29
Fotoğraf 3.16	Çarşıdaki Geleneksel Zanaatlerden Semercilik	29
Fotoğraf 3.17	Çarşı - Orhangazi Sokak	29
Fotoğraf 3.18	Yunus Paşa Camisi	37
Fotoğraf 3.19	Yunus Paşa Camisi	37
Fotoğraf 3.20	Yunus Paşa Camisi Mihrabı	38
Fotoğraf 3.21	Yunus Paşa Camisi Minberi	38
Fotoğraf 3.22	Yunus Paşa Camisi Ahşap Pencere Kanatları	38
Fotoğraf 3.23	Yunus Paşa Camisi Ahşap Kapı Detayı	38
Fotoğraf 3.24	Eski Hamam	40
Fotoğraf 3.25	Eski Hamam	40
Fotoğraf 3.26	Hacı Hatun Hanı	42
Fotoğraf 3.27	Hacı Hatun Hanı	42
Fotoğraf 4.1	Taraklı'dan Kapı Örneği	52
Fotoğraf 4.2	Taraklı'dan Kapı Örneği	52
Fotoğraf 4.3	Taraklı'dan Pencere Örneği	54
Fotoğraf 4.4	Taraklı'dan Pencere Örneği	54
Fotoğraf 4.5	Taraklı'dan Pencere Örneği	54
Fotoğraf 4.6	Hacı Rıfatlar Konağı - Sofadan Kemerli Pencerenin Görünüşü	54
Fotoğraf 4.7	Restorasyon Öncesi Pencere Örneği	55
Fotoğraf 4.8	Restorasyon Sonrası Pencere Örneği	55
Fotoğraf 4.9	Taraklı'dan Çıkma Örneği	56
Fotoğraf 4.10	Taraklı'dan Çıkma Örneği	56
Fotoğraf 4.11	Taraklı'dan Çıkma Örneği	56
Fotoğraf 4.12	Taraklı'dan Çıkma	56
Fotoğraf 5.1-5.79	Hacı Rıfatlar Konağı Restorasyon Öncesi Durumu	103-129
Fotoğraf 5.80	Taraklı Restorasyon Atölyesi	183
Fotoğraf 5.81	Taraklı Restorasyon Atölyesi	183
Fotoğraf 5.82	Safranbolu Restorasyon MYO Öğrencileri	185
Fotoğraf 5.83	Safranbolu Restorasyon MYO Öğrencileri	185

Fotoğraf 5.84-5.219	Hacı Rıfatlar Konağı Restorasyon Çalışmaları	185-214
Fotoğraf 6.1-6.48	Hisar Evi Restorasyon Aşamaları.....	226-237
Fotoğraf 6.49-6.73	Küçük Han Restorasyon Aşamaları.....	238-244
Fotoğraf Ek 2.1	Gündüz - Meydan ve Hisar Tepesi.....	248
Fotoğraf Ek 2.2	Gece - Meydan ve Hisar Tepesi	248
Fotoğraf Ek 2.3	Kızlar Tepesi'nden Taraklı Görünüşü.....	249
Fotoğraf Ek 2.4	Yunus Paşa Camisi ve Yakın Çevresi	249
Fotoğraf Ek 2.5	Yusuf Bey Mahallesi	250
Fotoğraf Ek 2.6	Ulu Cami Mahallesi Hisar Tepesi Yamaçlarındaki Yerleşme	250
Fotoğraf Ek 2.7	Ulu Cami Mahallesi	251
Fotoğraf Ek 2.8	Rüştiye Sokak'taki Geleneksel Yapılar.....	251
Fotoğraf Ek 2.9	Taraklı Meydanı	252
Fotoğraf Ek 2.10	Eski Hamam ve Yakın Çevresi	252
Fotoğraf Ek 2.11	Rüştiye Sokak.....	253
Fotoğraf Ek 2.12	Rüştiye Sokak ve Fenerli Ev	253
Fotoğraf Ek 2.13	Rüştiye Sokak - Altıncı Geçit Sokak Kesişimi	254
Fotoğraf Ek 2.14	Altıncı Geçit Sokak	254
Fotoğraf Ek 2.15	Taraklı Sokak Dokusu	255
Fotoğraf Ek 2.16	Taraklı Sokak Dokusu	255
Fotoğraf Ek 2.17	Hamam Önündeki Meydan ve Yunus Paşa Camisine Çıkan Yollar ..	256
Fotoğraf Ek 2.18	Yaya Yolu Dokusu	256
Fotoğraf Ek 2.19	Hıdırlık Tepesi'nden Taraklı'ya Bakış.....	257
Fotoğraf Ek 2.20	Yusuf Bey Mahallesi	257
Fotoğraf Ek 2.21	Çakırlar Konağı	258
Fotoğraf Ek 2.22	Fenerli Ev	258
Fotoğraf Ek 2.23	Hisar Tepesi ve Yamacındaki Yerleşim.....	259
Fotoğraf Ek 2.24	Yusuf Bey Mahallesi'ndeki 500 Yıllık Çınar Ağacı	259
Fotoğraf Ek 2.25	Taraklı Sivil Mimari Dokusu	260
Fotoğraf Ek 2.26	Taraklı Sivil Mimari Dokusu	260
Fotoğraf Ek 2.27	Taraklı Panoramik Görüntü.....	261
Fotoğraf Ek 2.28	Taraklı Panoramik Görüntü.....	261
Fotoğraf Ek 2.29	Taraklı Panoramik Görüntü.....	261
Fotoğraf Ek 2.30	Taraklı Panoramik Görüntü.....	262
Fotoğraf Ek 2.31	Taraklı Panoramik Görüntü.....	262
Fotoğraf Ek 2.32	Taraklı Panoramik Görüntü.....	262

KATALOG LİSTESİ

Katalog 1	Envanter No:14	79
Katalog 2	Envanter No:13	80
Katalog 3	Aşağı Cami Sok. No:19-2	81
Katalog 4	Envanter No:8	82
Katalog 5	Envanter No:7	83
Katalog 6	Çakırlar Konağı.....	84
Katalog 7	Envanter No:35	85
Katalog 8	Envanter No:16	86
Katalog 9	Envanter No:56	87
Katalog 10	Envanter No:18	88
Katalog 11	Envanter No:58	89
Katalog 12	Envanter No:15	90
Katalog 13	Envanter No:12	91
Katalog 14	Envanter No:11	92
Katalog 15	Envanter No:9	93
Katalog 16	Envanter No:54	94
Katalog 17	Envanter No:53	95
Katalog 18	Envanter No:10	96
Katalog 19	Envanter No:55	97
Katalog 20	Envanter No:24	98

ÖNSÖZ

Taraklı ,korunması gerekli kentler arasında hak ettiği yere son zamanlarda yavaş yavaş gelmeye çalışan bir ilçedir. Taraklı, tarihi dokusunu koruma konusunda idarecisiyle, halkıyla bilinçlenme yolunda hızla ilerliyor.

Bu çalışma ile Taraklı'nın tarihi dokusunun korunması, gerekli restorasyon çalışmalarının yapılabilmesi için umarım faydam olmuştur ve bundan sonra da olacaktır.

Bu çalışmanın, bilimsel bir çalışma olmaktan öte, yaşayan, örnek gösterilebilecek bir çalışma olmasını sağlayacak şekilde projesini yaptığım yapının restorasyonuna vesile olan dönemin Sakarya Valisi Sayın Nuri Okutan'a, dönemin Taraklı Kaymakamı Sayın Ozan Balcı'ya, Taraklı Belediye Başkanı Sayın Tacettin Özkaraman'a ve belediye çalışanlarına, Taraklı için bir şans olduğunu düşündüğüm Sıtkı Usta'ma ve çalışma arkadaşlarına, Taraklı'da beraber mesai harcadığımız bütün arkadaşlarımıza, bu çalışmanın tamamlanmasında çok büyük emeği olan değerli hocam Prof. İsmet Ağaryılmaz'a, tez çalışması boyunca beraber çalıştığımız Mimar Ferdi Seymen'e ve hiçbir konuda benden desteklerini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürü borç bilirim.

Sadık Selçuk ÖZKAN

ÖZET

Taraklı, geçmişi çok daha gerilere gitse de günümüzde korunması gerekli dokusu dikkate alındığında 19.yy. Osmanlı sivil mimarlık örneklerinin yoğunlukta olduğu bir Osmanlı yerleşimidir.

Yerleşim, gerek günümüzde işlek bir ticaret yolu üzerinde bulunmaması, gerek gelişim hızının ve nüfus artışının az olması gibi nedenlerle karakteristik özelliklerini büyük oranda koruyarak günümüze değin varlığını sürdürmüştür.

Daha önce de çeşitli araştırma ve bilimsel çalışmalara konu olan Taraklı, özellikle son dönemlerde (tez çalışmasının da başlamasına paralel olarak) koruma ve restorasyon çalışmaları açısından büyük mesafe kaydetmiştir.

Çalışmada; Taraklı ‘nın coğrafi özellikleri, jeolojik yapısı, iklimi, tarihsel gelişimi, sosyal, ekonomik, demografik ve fiziksel yapısı, ulaşım durumu incelenmiş, tarihi dokunun fiziksel özellikleri, anıtsal ve sivil mimari örnekleri saptanmış ve Taraklı yerleşiminin merkezinde yer alan üç mahallede envanter çalışması yapılmıştır.

Tüm incelemeler sonucunda, çalışma, nitelikli bir geleneksel doku oluşturan Rüştüye Meydanı yakın çevresi ve Hacı Rıfatlar Konağı’nda yoğunlaşmıştır. Bu doğrultuda söz konusu alanda Hacı Rıfatlar Konağı’nın rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır. Ayrıca projesi hazırlanmış olan Hacı Rıfatlar Konağı’nın restorasyon aşamaları çalışmanın son bölümünde detaylı olarak incelenmiştir.

Tüm tespit ve analiz çalışmalarının ardından temel koruma sorunlarının yoğunlaştığı bir noktada tanımlanmasına olanak sağlayan bir örnek olarak Hacı Rıfatlar Konağı’na ilişkin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır. Tezin süreci içinde hazırlanan restorasyon projesinin uygulanmış olması, tek yapı bazında restorasyon sürecinin detaylı olarak irdelenmesine olanak sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Taraklı, Koruma, Rölöve, Restorasyon

ABSTRACT

Taraklı is an old Otoman city with its Turkish architectural examples of 19th century. The city protected its characteristic features with the reasons of lower population, slower development and etc.

Taraklı, which has been the subject of different researches and projects, has gained big importance by protection and restoration researches.

In this project; the geographical features of Taraklı, the geological structure, its climate, historical development, social-economical-demographical and physical structure, transportation ağabeylities have been researched; the physical features of the historical texture, monumental and architectural examples have been determined and the inventory research has been made in three centers of Taraklı.

As a result of these reasearches I've been concentrated on “ Hacı Rıfat Mansion” and “Rüştiye Arena” in my projcet. During this project I have made more detailed analysis about the places I've chosen; and the catalogues and plan typologies of the buildings have been prepared.

In the last section of this survey drawing, restitution and restoration projects have been prepared and as a conclusion the restoration process of Hacı Rıfat Mansion has been examined more detailed.

Keywords: Taraklı, Conservation, Survey Drawing, Restoration

1. GİRİŞ

Taraklı, Anadolu’da yer alan geleneksel Osmanlı yerleşim dokusunun nitelikli örneklerini gösteren ve günümüze kadar dokunun büyük çoğunluğu varlığını sürdürebilen önemli yerleşimlerden biridir. Yerleşime ilişkin yazılı kaynaklardan ve doku üzerinde yapılan araştırmalardan elde edilen veriler, bu bölgenin tarih içinde önemli uygarlıklara ev sahipliği yaptığını göstermekle beraber yerleşimin geleneksel dokusundan günümüze kalanlar Osmanlı dönemine aittir.

19.yy. konut mimarisi örneklerinin oldukça yoğun olduğu Taraklı’nın, söz konusu potansiyelinin yakın geçmişe kadar gözden kaçtığı ve hak ettiği yeri alamadığı gerçektir.

Köklü bir geçmişe sahip olan, geleneksel dokusunu ve nitelikleri hala koruyan, ‘Taraklı’ araştırma konusu seçilmiştir.

Bu araştırmada Taraklı hakkında genel tanıtıcı bilgiler verildikten sonra tarihi incelenmiş, hangi medeniyetler etkisinde kaldığı ve bu medeniyetlerin Taraklı’ya katkıları saptanmıştır. Taraklı’ nın başlıca anıtsal ve sivil mimari örnekleri, gerekli alt başlıklar altında incelenmiş ve fotoğraflarla desteklenerek belirtilmiştir.

Taraklı genelinde altı farklı başlık altında analiz çalışmaları yapılmış ve gerekli değerlendirmeler sunulmuştur.

Hacı Rıfatlar Konağı Projeleri hazırlanmış ve Restorasyon Uygulaması resimlerle de desteklenerek ayrıntılı olarak açıklanmıştır

Tez çalışmasının hazırlanmasına paralel olarak kurulan Taraklı Restorasyon Atölyesi ve Hacı Rıfatlar Konağı’ nın bu atölyede yetişen kişiler tarafından restore edilmesi bir model oluşturması adına tez çalışmasını ve bölgede yapılan çalışmaların önemini vurgulamaktadır. Benzeri geleneksel mimari dokuya sahip yörelerimizdeki halkın da ‘koruma’ bilincini kazanmasına ve doğru restorasyon uygulamaları yapılmasının önünü açacak bu modelin ilk sonuçlarını vermeye başlaması önemli bir gelişmedir.

2. TARAKLI YERLEŞİMİNİN FİZİKSEL VE TARİHSEL VERİLERİ

2.1 Yerleşimin Fiziksel Durumu

2.1.1 Yerleşimin Coğrafi Yapısı

Bölgedeki Yeri ve Sınırları

Taraklı, Marmara Bölgesi'nde Sakarya iline bağlı bir ilçedir. Sakarya'dan 65 km. uzaklıktaki yerleşme, eski İstanbul-Ankara karayolu üzerinde, Göynük ve Geyve İlçeleri arasında kalmaktadır.

Denizden 450 m. yükseklikteki ilçe, batıdan Geyve, Sapanca, Pamukova ilçeleri, doğudan Göynük, kuzeyden göl pazarı ilçeleri ile çevrilmiştir.

40,4 enlemi ve 30,5 boylamı üzerinde yer alan Taraklı, güneyde Tokar ve Taşlık Tepeleri, batıda Çay Yakası Tepesi, kuzeyde Hıdırlık ve Kara Bayır Tepeleriyle çevrili bir vadi içine kurulmuştur.

Harita 2.1: Taraklı'nın yeri (www.wikipedia.com,2007)

Harita 2.2 Taraklı İlçe Haritası (www.tarakli-bld.gov.tr,2007)

Yüzey Şekilleri, Akarsu ve Gölleri

İlçenin yüzölçümü 334 km olup bu alanın % 20'si tarım alanı (13.747 hektar), % 60'ı orman ve fundalık alan (18.347 hektar), % 10'u çayır ve mera alanı (656 hektar), % 10' u da tarım dışı alan(650 hektar)dır.

Taraklı'nın denizden yüksekliği 450 metredir. Çevresindeki dağ ve tepelerin yüksekliği 600 ile 900 metre arasındadır. En yüksek yeri 1499 rakımlı olan Moruklu tepesidir. Arazilerinin tamamına yakını engebeleridir. En yüksek dağları Tekirdağ, Çataldağı ile Sivritepe, Belengerme, Moruklu Tepe, Şimşir Kaya, Mahya, Dömen, Çaltepe Düzcal, Kocakaya, Sazdoruk, Koznakaya, Küllükdorğu, Kamışlık, Hıdırlık, İğdelik'dir

Bu dağ ve tepelerin üzerinde önemli yaylalar vardır. Sakarya ilinin en önemli yaylası olan Karagöl Yaylası buradadır. En önemli akarsuyu, Göynük'ten gelip Taraklı'nın içinden geçtikten sonra Geyve'den Sakarya Nehri'ne karışan Göynük Çayı'dır. Diğer bir akarsuyu da Aksu Deresi'dir. Hark kanyonunda toplanan sular Aksu Deresi'nde birleşip ilçe çıkışında Göynük Çayı'na karışarak Sakarya Nehri'ne ulaşır.

Ayrıca ilçenin içme suyu ihtiyacının bir kısmının karşılandığı Gürleyik Suyu'nu da saymak gerekir. Gürleyik Suyu, Mahdumlar Köyü' nün kurulduğu yamaçtaki kayanın altından doğar. Bu kaynak suyun doğduğu yerde alabalık üretme tesisleri kurulmuştur.

İklim ve Bitki Örtüsü

Taraklı her ne kadar Marmara Bölgesi'nde olsa da dağlık bir arazi yapısına sahip olduğundan karasal iklimin tipik özellikleri hüküm sürmektedir. Yani iklimi Sakarya ilinin iklimine hiç benzemez. Taraklı' da yazlar sıcak ve kurak , kışlar kar yağışlı ve sert geçer. Aralık ayından itibaren yağın kar ilkbaharın ilk aylarına kadar yerde kalır. Sonbahar ve ilkbahar ise yağmurlu geçer. Yıllık ortalama sıcaklık 14 -15 derece civarındadır. Yıllık yağış miktarı 630 mm' dir.

Taraklı doğal bitki örtüsü bakımından oldukça zengindir. Dağlar tamamen ormanlarla kaplıdır. Bu ormanlardan çam, meşe, gürgen ,kayın, köknar ve şimşir türü ağaç çeşitleri bulunmaktadır. Diğer alanlarda çalılık ve makiler yer alır. Az olan düzlükleri tarım ve meyve ürünleriyle kaplıdır. Zaten halkın geçim kaynakları arasında meyvecilik önemli yer tutar.

Jeolojik Yapı ve Deprem Durumu

Taraklı'da zemin fitiş ve alüvyon olmak üzere iki türdedir. İlçenin içinden geçen Göynük Çayı'nın kenarındaki alanlar alüvyonludur. Tepelerin kayalık olması nedeniyle tarıma elverişli alan azdır. Taraklı 1. derece deprem kuşağındadır.

2.1.2 Ulaşım

İlçenin ana aksı eski İstanbul-Ankara karayolunun bir bölümünü oluşturan Ankara Caddesidir. Yerleşmenin içinden kuzeybatı ve kuzeydoğu yönünde geçen bu aks Bizans ve Osmanlı dönemlerinde Doğu ve Batı arasında önemli bir ticaret yolu olmuştur.

Cumhuriyet dönemine kadar, oldukça önemli ve yoğun araç trafiğine sahip olan İstanbul-Ankara karayolunun, Geyve ve Taraklı bölümü Cumhuriyet döneminde, özellikle de 1950'lerde önemini yitirmiştir. Artan araç potansiyeline cevap verecek nitelikte olmayan bu karayolu, 1. derecede devlet yolu olmasına rağmen, İstanbul-Düzce-Bolu-Ankara karayolunun açılması ve İstanbul-Ankara trafiğinin bu güzergaha kaydırılmasıyla önemini yitirmiş ve mahalli yol niteliğinde kalmıştır.

Bugün bu güzergahtan yalnız İstanbul-Göynük, Adapazarı-Geyve-Taraklı trafiği geçmekte, doğuda Beypazarı'ndan Ankara'ya dek ulaşılmaktadır. Geyve-Taraklı güzergahı, araç trafiğinin yoğun olmaması nedeniyle yeterince bakım görmemesi ve heyelanlar nedeniyle oldukça bozulmuştur.

Son zamanlarda yol yapım ve bakım çalışmaları hızlanmış olup, coğrafi ve topografik şartların da el verdiği bölümlerde yol genişletme ve asfaltlama çalışmaları yapılmaktadır. Ancak coğrafi şartların zorluğu sebebiyle henüz çalışma yapılmamış Geyve-Taraklı arasındaki karayolunun bir bölümü halen zorlu şartlara sahiptir.

2.1.3 Nüfus ve Sosyal Yapı

Taraklı 1831'deki Osmanlı nüfus sayımında, “Cezayir-i Bahr-ı Sefid Eyaleti’ne bağlı Kocaeli Livası içinde yer almakta olup, nüfusu 1998 Müslüman erkekten oluşmaktadır.

Taraklı’nın 1846’daki Devlet Salnamesinde “Kocaeli Livasının” Kastamonu Eyaleti’ne bağlı olduğu bilinmektedir.

Taraklı’nın;1867 yılı vilayet nizamnamesinde Kocaeli Sancağı’nın da Hüdavendigâr Vilayetine bağlı olduğu görülmektedir. Taraklı da o gün için Kocaeli Sancağı sınırları içinde yer almaktadır. 1892 Devlet Salnamesi, Kocaeli Sancağının bağımsız bir sancak olduğu, Taraklı’nın bu idari bağlantısı 1918 yılına kadar sürmüştür.

1870'deki Hüdavendigâr Vilayet Salnamesine göre nüfus, 2545 Müslüman erkekten ibarettir. 1888 Yılı Devlet Salnamesi ‘ne göre Taraklı’da bir rüştiyenin bulunduğunu, öğrenci sayısının 60 olduğu bilinmektedir.

Cuinet'e göre 1890'da Taraklı'nın nüfusu: Müslüman 5.470 olup az da olsa gayrimüslim Ermeni ve Rum da yaşamaktadır. 1890'daki nüfus dağılımından da anlaşılacağı üzere Taraklı ve civarında yaşayan Hristiyan ahalinin hemen hemen tümü Ermenidir. Cuinet'in verilerine göre Taraklı da 5 Medrese, 1 İdadi, 20 ilkokul bulunmakta, medreselerde 45, idadi de 50, ilkokulda ise 252 öğrenci eğitim görmekte olup Taraklı postahanesi yalnız Türkçe telgraf alabilmektedir. Bu yıllarda Taraklı'da iplik, bal, peynir, balmumu, ipek ve ham ipek işleriyle uğraşılmaktadır. 1903 Maarif Salnamesine göre Taraklı da “1 rüştiye” bulunmakta burada 39 erkek öğrenci eğitim görmektedir.

Taraklı' nın 2002 nüfus sayımı kesin sonuçlarına göre toplam nüfusu 9220' dir.

Bu nüfus ilçe merkezinde 4169 ,köylerde ise 5051 olmak üzere yerleşmiş durumdadır. Nüfus yapısına bakıldığında; nüfusun % 46'sı ilçe merkezinde, %54'ü ise köylerde yaşamını sürdürmektedir. Taraklı ilçesi, il düzeyinde nüfus yoğunluğunun en düşük olduğu ilçelerden biridir. Nüfus sayımları ve tespit sonuçlarına göre yapılan değerlendirmede Taraklı ilçesinin göç veren bir ilçe konumunda olduğu göze çarpmaktadır. 334 km² yüzölçümüne sahip olan ilçede km² ' ye yaklaşık 28 kişi düşmektedir. 2000 yılı Genel Nüfus Sayım sonuçlarına göre İlçenin genel nüfus artış hızı 0/00 –16.88 dir. Taraklı, idari yapı olarak 1988 yılında Geyve

ilçesinden ayrılmış bağımsız bir ilçe olup, ilçe bazında ilk düzenli nüfus sayımı 1990 yılında yapılmıştır. 1990 yılı Nüfus sayımına göre ilçe nüfusu köylerle birlikte toplam 10.906 dır.

İlçenin idari birimleri 4 merkez mahalle ve 22 köyden oluşmaktadır. İlçe Nüfus Müdürlüğü bünyesinde 4 mahalle ve 22 köy nüfus kayıt ve olaylarını içinde barındıran 36 adet Nüfus aile kütüğü mevcuttur. Kütüklerde (Nüfus aile kayıt defterleri) yaklaşık 37.500 kişi künyesi kayıtlı bulunmaktadır. Müdürlük Nüfus kayıtları 1975 yılında yenileme işlemi görmüştür. Ayrıca Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne uzun süredir üzerinde önemle durulan , titizlik ve özveriyle çalışmaları yapılan MERNİS (Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi) Ekim-2002 tarihinde hayata geçirilmiştir.

Toplumsal Yapı

Taraklı'da yaşayan nüfus, Manavlar ve Abdallardan oluşmaktadır.

Manavlar

Kırgız ve Kazakların boy ve oymak başlarına “Manap” demeleri “Manavların” yerli Türk-Türkmen görüşünü desteklemektedir. Manav kavramı ülkemizde taşıdığı anlam açısından tanımlanırsa, çoğunluğu Batı Anadolu yöresinde yaşamakta olan yerli, yerleşik ve Türkçe dışında dil bilmeyen topluluk üyelerine denenen “Yerli Türk” anlamına gelmektedir.

İlçe nüfusunun % 95.15'ini Manavlar oluşturmaktadır. Taraklı'ya Manavlar'ın ilk yerleşimi 1291 yılında yapıldığı sanılmaktadır. Yıldırım Beyazıd zamanında Bizansla yapılan anlaşma gereği, İstanbul'da kurulacak Türk Mahallesi için Göynük ve Taraklı'dan 760 hane Manav, İstanbul'a yerleştirilmiştir. Yerleşik kültüre sahip olan ve tarımla uğraşan Manavlar, Ankara Muharabesi üzerine İstanbul'dan çıkarılarak Tekirdağ dolaylarında günümüzde Göynüklü kasabasının olduğu yere ve İstanbul'daki Kınıklı'ya sürülmüşlerdir.(İşsever,1994)

Abdallar

Abdal Anadolu’da belli bir yerde durmayan, sürekli olarak konup, göçen yöre yöre dolaşan topluluk üyelerine verilen addır. Ayrıca Afganistan’da bir Türk topluluğunun, Safeviler devrinde İran’da yaşayan Türk oymaklarından biridir. Önceleri eski Türk dini Şamanlığın temsilcileri olarak yayılan, sonrada Müslüman Kalenderilik içinde yer alan Abdallar, saç, sakal, bıyık, kaş gibi vücutlarındaki bütün tüyleri kazıtmakla ünlüdür. Babailik tarikatının kalıntıları olan ve “Horasan Erenleri” adıyla anılan Rum Abdallarının, hem dinsel hem dövüşçü güçleriyle Osmanlı Devleti’nin kuruluşunda büyük etkileri olmuştur. Müslüman Abdallar Alevidirler. (Aktaş, 2004)

Taraklı ilçe nüfusunun %4.85’ini Abdallar oluşturmaktadır. Abdalların tamamı Yenidoğan (İğdelik) Mahallesi’nde varlıklarını devam ettirmektedirler. Tarihte Moğol baskısından bunalan diğer boylarla birlikte Anadolu’ya geldikleri ve Taraklı ilçesi İğdelik köyüne göç ettiklerini anlatmaktadırlar. Yöredeki Abdalların tamamı Türkçe konuşmaktadır. Ataerkil aile yapısına sahip olup, genel bir özellik olarak çok çocukluluk gözlenmektedir. Müziğe düşkündürler. Hem yerleşik hem de yarı göçebe özelliklerini birlikte taşımaktadırlar. Diğer topluluklarla azda olsa etkileşime girdikleri söylenebilir. (Aktaş, 2004)

2.1.4 Ekonomik Yapı

Osmanlı Döneminde önemli bir ticaret yolu olan İstanbul-Ankara karayolu üzerinde bulunması nedeniyle ekonomik durumu oldukça iyi olan yerleşim, Cumhuriyet döneminde bu yolun önemini yitirmesi ve mevcut geleneksel üretim etkinliklerinin teknolojik gelişmeyle yok olmasına bağlı olarak gerilemiştir. Bu durum, halkın yeni geçim kaynaklarına yönelmesine neden olmuştur.

Taraklı'nın bugünkü ekonomik yapısı meyveciliğe ve küçük esnaf grubunun oluşturduğu ticarete dayanmaktadır.

Taraklı'nın ekonomik yapısı Osmanlı döneminde meyvecilik, kaşıkçılık ve tarakçılığa dayanmaktaydı. 17.yy da yerleşmeyi ziyaret eden Evliya Çelebi '*... iki yüz dükkân vardır, hepsi kaşık ve tarak yaptıklarından ...*' sözüyle, yerleşimin bu uzmanlığa bağlı ticaret etkinliğini tanımlamakta ve söz konusu kaşık ve tarakların Arap ve Acem'e gönderildiğini yazmaktadır.

20. yüzyılın ikinci yarısına kadar Taraklı'da, çevredeki dağ köylerinin ipek tezgahlarına hammadde sağlamak amacıyla ipek böcekliği yapılmakta, ayrıca, ahşap tarla aletleri yapımı, semercilik, dokumacılık, ayakkabı yapımı, kaşıkçılık ve tarakçılık gibi zanaatlar ekonomide oldukça önemli bir yer tutmaktaydı. Ancak günümüzde, söz konusu zanaatlar sanayinin seri ve ucuz üretimi karşısında birer birer yok olmuşlardır. Geriye yalnız yukarıda söz ettiğimiz kaşıkçılık kalmıştır. Geleneksel zanaatların yeniden canlandırılması için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

Taraklı'da meyvecilik, arazinin tarıma elverişli olmaması nedeniyle oldukça gelişmiştir. 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar Taraklı çevresinin meyve bahçeleri, bağlar ve zeytinlikler, fındıklıklarla örtülü olduğu ve o dönemlerde Taraklı'nın elma ve eriğinin ün yaptığı bilinmektedir.

Bugün de ilçede oldukça çok sayıda elma, erik ve ayva ağaçları bulunmaktadır. Meyve ağaçlarının büyük bölümü Göynük Çayı'nın kuzey, doğu ve batısında yer almaktadır. Ancak meyve bahçelerinden elde edilen gelirin azalmasıyla, bazı bahçeler kavaklıklara dönüştürülmüştür. Son yıllarda ise ekonomik getirisinin daha yüksek olması nedeniyle bir çok meyve bahçesi ve kavaklık enginar dikimi için kullanılmaya başlanmıştır.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte yukarıda bahsedilen zanaatlerin yok olması, halkı yeni iş kollarında çalışmaya yöneltmiştir.

Taraklı'nın geleneksel pazarı cumartesi günüdür. Bugün dışındaki günlerdeki ticaretin sönüklüğüne karşın, cumartesi günü Taraklı, çevre ilçe ve köylerden gelenler sayesinde canlılık kazanmaktadır.

2.2 Taraklı'nın Yerleşiminin Tarihsel Gelişimi

2.2.1 Hellenistik Dönem

Taraklı'nın içinde bulunduğu Bithynia bölgesi Antik çağda doğuda Paphlagonia, güneyde Phrygia ve Galatya batıda ise Mysia bölgeleri ile komşudur. (Sevin, 2001)

Taraklı Antik Çağda bazı kaynaklara göre Lamneis, bazı kaynaklara göre ise Dablis-Dablai adını almaktadır. Bu ayrımın dönemsel farklılık nedeniyle ya da kaynak yetersizliği sebebiyle olması muhtemeldir. Bithynia bölgesi ise erken dönemlerden beri kaynaklarda geçmektedir:

M.Ö. 7.yy.'da yaşadığı varsayılan Homeros'un İlyada ve Odysseia adlı eserlerinde Bithynia ismi geçmez. Bu dönemde Bithynia topraklarının Lydia Devleti egemenliği altında olduğu tahmin edilmektedir.

M.Ö. 6.yy.'da Anadolu Perslerin egemenliğindedir. Bithynia ise kendi içinde özerk, Pers Satraplığı sisteminin bir parçası olarak yönetilmektedir.

Büyük İskender Doğu seferi sırasında M.Ö. 334 yılı civarında Anadolu'dan geçip, Persleri mağlup etmiştir. İlk olarak M.Ö. 4.yy Kariandalı Skylaks Periblus adlı eserinde Bithynia coğrafyasını tanımlar. *“Mariandynler'in arkasında Bithyn Thrakları Sangarios Irmağı Artanes adında başka bir ırmak Thynias Adası ve Rhebas Irmağı bulunur; bundan sonra Olbia Körfezi, Mariandynler'den Olbia Körfezi'nin en uçtaki bölümüne değin (işte burası Thrak Bithyniası'dır.) Yapılan bir kıyı seferi 3 gün sürer...”* (Skylaks, Periblus, 92)

Ksenophon Hellenika adlı eserinde, Bithynialı tarihçi Arrianos'un verdiği bilgiye dayanarak Bithynia'nın erken tarihlerde daha kuzeyde olduğunu iddia etmektedir. (Ksenophon, Hellenika, I IV,7) Bu görüş Plinius'un verdiği bilgiyle de desteklenebilir. Zamanla bölgenin güneye ve doğuya doğru yayıldığı bilinmektedir.

Ksenophon Anabasis adlı eserindeyse eşlik ettiği orduyla birlikte Bithynia'dan geçmiş olduğunu bildirmektedir. (Ksenophon, Anabasis, IV 4,1)

2.2.2 Roma Dönemi

Bithynia kralı M.Ö. 74 yılında ülkesini Roma'ya vasiyet etmekte ve Bithynia Roma hakimiyetine girmektedir. Roma yönetimi Bithynia'yı Pontus'la birleştirerek tek bir eyalet durumuna getirmektedir. Anadolu bir tarihçi olan Strabon Geographika (Coğrafya) adlı eserinde; "Bithynia'da yerleşmiş kabilelerin Thrak kökenli oldukları varsayılır. Çünkü Thraklar hemen öbür tarafta (Boğazın Avrupa Yakası) otururlar ve her iki taraftaki halk birbirinden çok farklı değildir. (Ksenophon, Anabasis, IV 4,1)

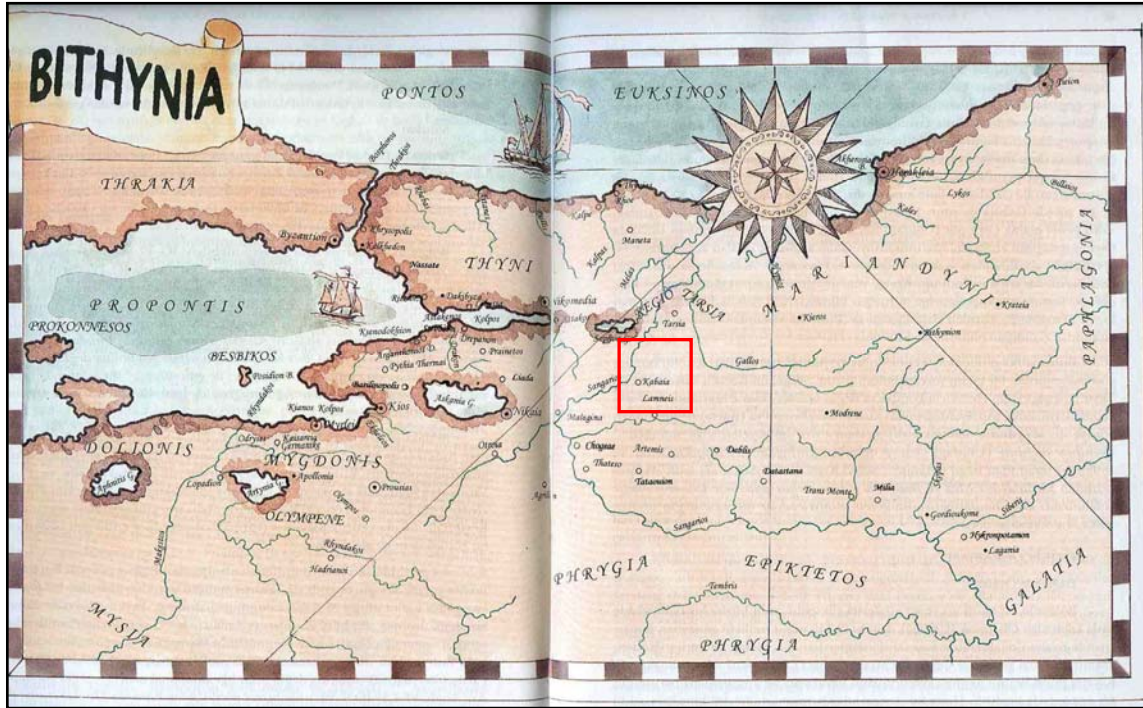
2.2.3 Bizans Dönemi

MS. 330 yılındaki Milano Fermanı'yla birlikte Hristiyanlık dini Roma İmparatorluğu'nda resmîyet kazanır. Constantinus kendi adını verdiği Byzantion'u Constantinopolis olarak yeniden inşa eder ve bu yeni imparatorluğun başkenti yapar. Böylece Geç Antik dünyada İstanbul ve çevresi önem kazanır. Taraklı da yakınında bulunan Göynük dolayısıyla kimi kaynaklarda psikoposluk merkezi olarak anılır. (İşsever, 1994)

Taraklı'da Helenistik Dönem, Roma ve Bizans Dönemleri'ne ait yapı kalıntıları

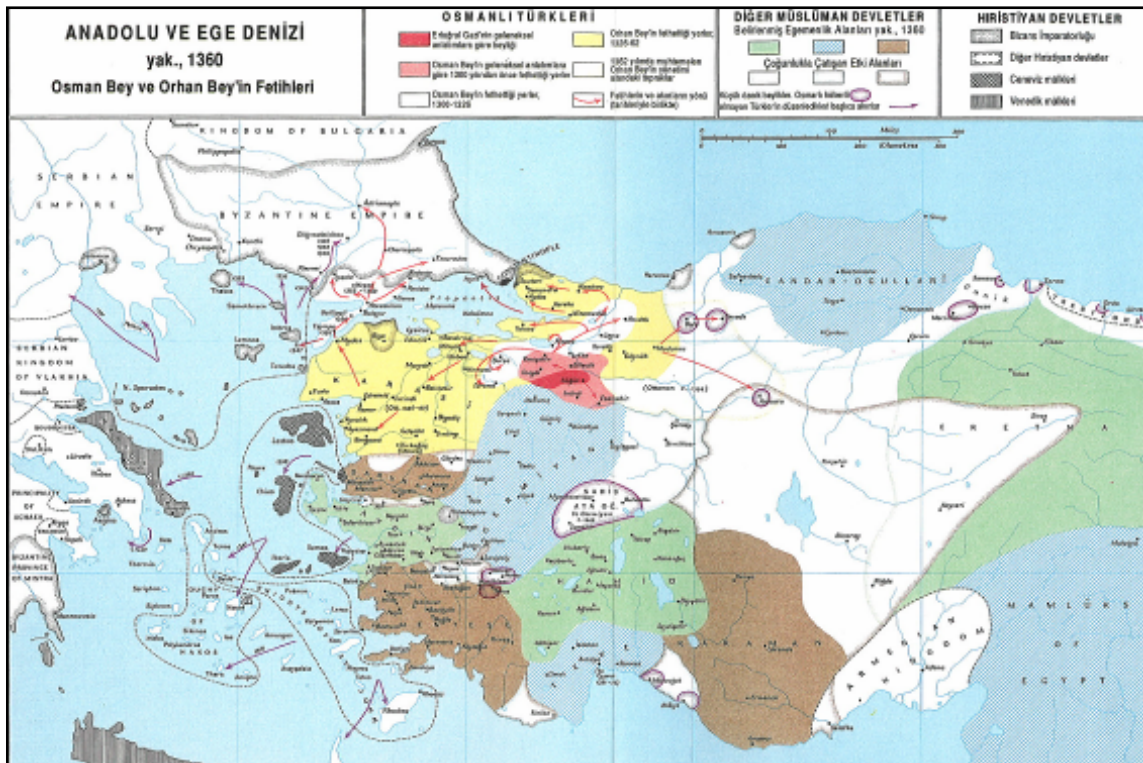
Araştırmaların yetersizliği nedeniyle Taraklı yakın çevresinin arkeolojisi konusunda fazla bilgi yoktur. 1950'li yılların sonlarında Taraklı Hisartepe'de gerçekleştirildiği belirtilen kazı sonucunda iki sarnıç, sarnıç yakınında kaldırım kalıntısı ve eski kalenin savunma duvarlarının kalıntılarının bulunduğu iddia edilmektedir. (İşsever, 1994)

Taraklı çevresinde günümüzde yoğun olarak Geç Roma Dönemi kalıntıları gözlenir. Çevre köylere yapılan geziler sırasında, yol kenarlarında, yol çalışmaları sırasında tahrip edildiği söylenen mimari parçaların yanı sıra kapı formunda üzerlerinde ayna ve kap betimleri olan yazıtlı mezar stelleri görülmüştür. Dumanköy çocuk parkı düzenlemesi sırasında iki yazıtlı kaidenin söz konusu bölgeden alınıp, parka yerleştirildiği öğrenilmiştir. Dumanköy mezarlığında da bezemesiz ve yazısız yerel taştan bir kaide olduğu görülmüştür.

Harita 2.3 Bithynia Döneminde Taraklı

(Pitcher ve Edgar, 2001)

Harita 2.4 Osmanlı Devleti Kuruluş Döneminde Taraklı

(Pitcher ve Edgar, 2001)

2.2.4 Selçuklu Dönemi

Taraklı Umurhan Beyliği'ne bağlı yerleşim merkezlerinden biridir. Bu beylik Anadolu Selçuklu Devleti'ne 'yarı bağımlı' durumdadır. Anadolu Selçukluları zamanında, Bizans ile Selçuklular arasında sınır işlevi görmektedir. Bizans sınırı koruyabilmek için Komenoslar, Sakarya boyunca koruma kuleleri yaptırmıştır. (İşsever, 1994)

2.2.5 Osmanlı Dönemi

1289-1293 yıllarında Samsaçavuş, Taraklı ve Hisar civarını kuşatmakta, Bizanslılardan alarak Osmanlı topraklarına katmaktadır. (Harmanlı Beyi Köse Mihal ve Osman Bey'in destekleriyle.)

1331'de Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'nın bu yöreleri ele geçirdiği söylenmektedir. (İşsever, 1994)

İbn Batuta Taraklı'ya(Yenice) gelmiş ve seyahatnamesinde bahsetmiştir. “ *Geceyi bu tekkede geçirmiş ve ertesi günü yanımıza takılan bir rehberle Yenice'ye(Bugünkü Taraklı) gelmiştik. Burası şirin ve büyücek bir kasabadır. Orada yine bir ahi tekkesi aradık...Yolda gezginci dervişlerden biriyle karşılaştık. Ona bu Ahi tekkesi midir? Diye sorunca evet cevabını almış ve Arapça bilen biriyle karşılaşmaktan ötürü sevinç duymuştum. Ancak konuyu biraz karıştırınca dervişin Arap dilinden sadece evet kelimesini bildiği ortaya çıkmıştı. Zaviyeye indiğimiz zaman, ahi orada bulunmadığı için hizmetimizi bir öğrenci gördü ve bize yemek çıkarttı. Onunla ahbaplığı ilerlettik. Bizim dilimizi bilmemekle beraber, elinden gelen misafirperverliği gösterdi. Belde Naibi ile konuşarak, onun sipahilerinden birini bize koşmasını sağladı. Bu suretle hep birlikte Göynük'e doğru yöneldik. Burası küçük bir kasaba olup, halkı Hristiyan ve Rumlarda ibaretti. Bunlar Müslümanların egemenliğini kabul etmişlerdir.Kasabada sadece bir Müslüman bulunmaktadır ki onlarda beldenin hakimi ile ailesidir. Kasaba Orhan Bey'in ülkesi hudutları içinde olup, orada yaşlı Hristiyan bir kadının evinde indik. Kış ve kar mevsimi de artık gelip çatmış bulunuyordu. Bu kadına para vererek geceyi onun evinde geçirmiş olduk.” (İşsever, 1994)*

1337 yılında Murat Hüdavendigar'ın Ağabeyi Süleyman Paşa burada çıkan ayaklanmayı bastırmış, halkın büyük çoğunluğu Müslümanlığı seçmiştir.

Yıldırım Bayezid İstanbul Kuşatması'nı Timur'dan dolayı kaldırmakta fakat bu sırada Bizans İmparatoru Yuannis ile "İstanbul'da bir Türk Mahallesi kurulacak maddesini ihtiva eden bir anlaşma imzalamaktadır. Taraklı ve Göynük'ten 760 hane(Manav) Sirkeci'ye yerleştirilmektedir. (Aktaş, 2004)

Ankara Savaşı'ndan (1402) sonra bu haneler İstanbul'dan kovulmuştur.(Tekirdağ'ın Göynüklü ve İstanbul yakınlarındaki Kınıklı'ya)

Doğu seferlerine ağırlık veren Yavuz Sultan Selim, Suriye ve Mısır'a sefer yapmak için İstanbul'dan orduyu hümayun ile yola çıkınca Taraklı bölgesinden geçtiği bilinmektedir. Taraklı'da ordu konuşlandırılmıştır. Çünkü bu bölge hem Bağdat yolunun orta kolunu teşkil etmesi, hem de siyasi ve askeri yönden güvenli olduğu için Taraklı bölgesi seçilmiştir.Yavuz Sultan Selim'in talimatı üzerine dönemin Anadolu ve Rumeli Beylerbeyi olan, 1517 yılında Mısır'a Vezir-i Azam olacak olan Yunus Paşa, Taraklı'ya bir cami yaptırmıştır. (Acun, 2004)

Taraklı hakkında en ayrıntılı bilgiyi ünlü seyyah Evliya Çelebi vermektedir. Evliya Çelebi seyahatnamesinde “ *Oradan kuzey tarafa köprüyü geçerek Sakarya Nehri boyunca ağaç denizi denilen ormandan geçtik. Burası bir ormandır ki içinde şehir adamı olmayan nice garip kimseler kaybolup vahşi canavarlara kısmet olmuştur.Defne, ardıç, çam,ıhlamur ağaçlarının kokusundan insanın damağı kokulanır.Güneş içine asla etki yapmaz. Bu ağaçlıklar içinde nice bir tahta biçecek biçki değirmenleri olup, gemi keresteleri keserler.Bu dağlar dört sancak sınırında olup, gerçekten ağaç denizidir. Bir yanı Bursa, bir yanı İzmit, bir yanı da Bolu ve Kocaeli sancaklarıdır. Etrafı ancak bir ayda dolaşılabilir. Ama seçme yerleri Geyve Taraklı yolu arasında olan kısmıdır.....*”, “*...Taraklı'yı Bursa Tekfurı yapmıştır. Osman Gazinin fethidir, Kadılıktır, 150 akçelik kazadır, halen kalesi virandır. Ama kasabası bağlı bahçeli, akarsulu bir dere içinde 500 mamur evli, tahta ve kiremit örtülü şirin bir kasabadır. 11 mihrap ve 7 mahalledir. Çarşı içindeki cami çok güzeldir.1 hamamı, 5 hanı, 6 sıbyan mektebi ve 200 dükkânı vardır. Hepsî kaşık ve tarak yapımıyla uğraştıklarından şehre Taraklı derler. Dağlar safî şimşir ağacı kaplı olduğundan halkı bunları işleyip Arap ve Aceme gönderirler. Suyu ve havası çok güzeldir. Bütün dağları*

ormanlarla kaplı av yeridir. Deresi içinden aktıktan sonra diğer bir nehir vasıtasıyla Sakarya nehrine kavuşur...” diye bahsetmektedir.

Osmanlı Dönemi Yapı Kalıntıları; Taraklı’da Osmanlı dönemine dair yapı kalıntıları, Hisarteppe yüzeyinde gözlendiye yeşil sırlı çanak çömlek parçaları ve Hisarteppe’nin batısında kalan, olasılıkla daha geç döneme tarihlenen Kadı Mahallesi olarak adlandırılan mevkiideki yerleşim kalıntılarıdır. Ayrıca Debboy olarak adlandırılan bir askeri kışla bulunmaktadır. Bu kışla 1950’li yıllarda büyük ölçüde zarar görmüştür. Kışlanın cephanelik bölümü yine aynı yıllarda yıkılmıştır. Günümüzde Taraklı Jandarma Karakolu’nun bulunduğu yerde eskiden bu iki yapı yer almaktaydı. (İşsever, 1994)

2.2.6 Cumhuriyet Dönemi

Ankara’daki Büyük Millet Meclisi’ni hedef alan Bolu, Düzce ve Hendek isyanları Taraklı’ya da sıçramıştır. Göynük’ten 200-300 kişilik silahlı kışkırtıcılar 2 padişaktan ve İstanbul’dan yana olarak ‘ , Kuvayi Milliye taraftarı Taraklı’yı Çiğdemlik Tepesi ardında mevzilenerek kuşatmışlar ve tehdit etmişlerdir. Sonradan 300 kadar isyancı Taraklı’ya gene saldırırlar. Geyve’deki binbaşı Çolak İbrahim Bey, 30 kişilik bir makinalı tüfek birliği ile Taraklı’ya gelir. Çolak İbrahim Bey, makineli tüfeklerin verdiği üstünlükle isyancıları geri çevirerek onlara ağır kayıplar verdirir. Taraklı’da üç gün kalarak duruma hakim olan Çolak İbrahim Bey, 1 Mayıs 1920’de Göynük’e doğru yola çıkar. Milli Mücadelede Taraklı halkı gereken himmetleri göstermiştir.Milli Mücadelede günlerinde, Mustafa Kemal ATATÜRK, 15 Haziran 1922 günü Beypazarı, Nallıhan, Göynük ve Taraklı yoluyla Geyve’ye geçmiştir. (İşsever, 1994)

Osmanlı Devleti Aliyye döneminde kaza olan Taraklı, Cumhuriyetle birlikte 1926-1954 yılları arası bucak(nahiye), 1954 yılında belediye teşkilâtı kurulmuş, 27 Haziran 1987 tarihinde Sakarya iline bağlı bir ilçe olmuştur.

3. TARAKLI GELENEKSEL YERLEŞİM DOKUSU ÖZELLİKLERİ

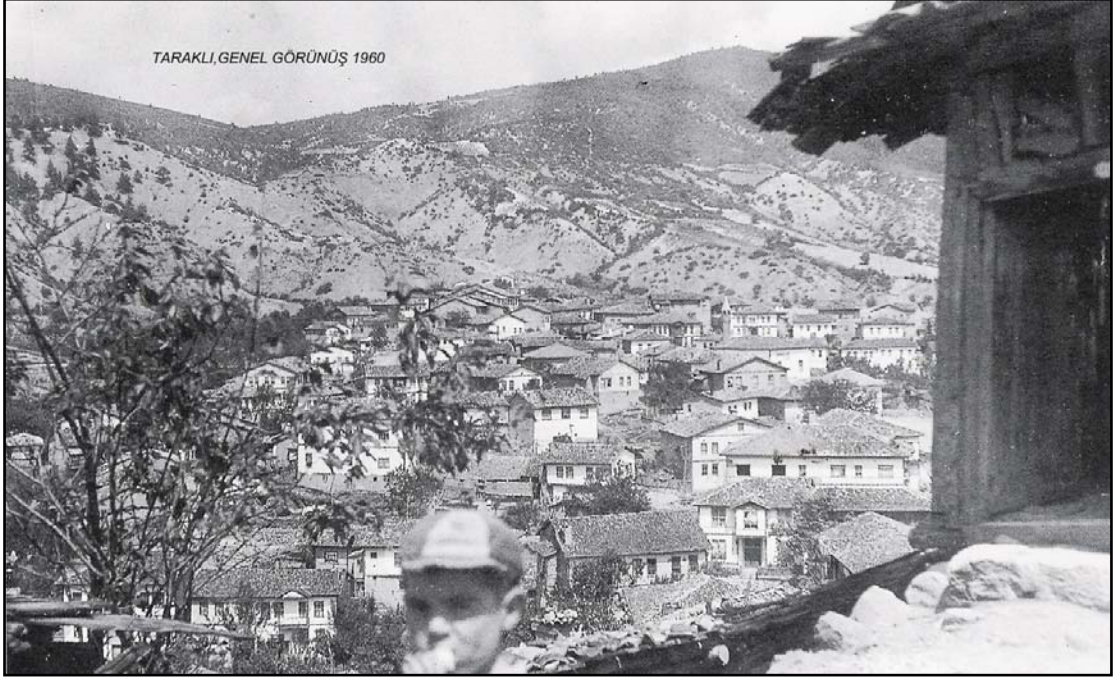
Taraklı da genelde tüm Türk şehirlerinde olduğu gibi doğa ile bütünleşerek, arazinin doğallığına tabii olarak yerleşmek esas alınmıştır. Ağırlıklı olarak yapılar yamaçlara tırmanmış görünümünde olup, şehrin orta bölgelerinde topografya düzleşme ve buralarda düz yerleşim görülmektedir.

Topografyadan dolayı yapılaşmanın ve ulaşımın zor çözümlendiği bir kentsel strüktüre sahip olan Taraklı' da kent dokusunu oluşturan öğeler, diğer Anadolu kentlerinde olduğu gibi aynı zamanda kent için gerekli olan işlevlerini de yüklenmektedir.

Cumhuriyet' in kurulduğu yıllarda kentsel işlevlerin kent içinde dağılımına bakıldığında dini, ticari, idari, eğitim ve konaklama yapılarının kent merkezinde, konutların ise Ulu Cami çevresi ve yamaçlarda konumlandığı görülmektedir. Sosyal hayata yön veren merkez kentin her iki yönde de yaklaşık ortasında yer alan en düz alanda kurulmuş olup, kentin en eski yapılarından olan Yunus Paşa Cami, Eski Hamam ve geleneksel çarşı dokusu bütünleşmektedir.

Taraklı ilçe merkezi genelinde yapılan arazi kullanım analiziyle, ilçe merkezindeki alanın nasıl kullanıldığı saptanmıştır. Doluluk boşluk analizleri yerleşimin yapılaşma dışındaki alanlarının yeşil alan olarak kullanıldığını göstermektedir.. Bu yeşil hem yapılara ait bahçe vs. hem de genel alanlardaki peyzaj düzenlemeleridir. Yapılaşma açısından bakıldığında; özellikle 'çarşı' mevkiinde ve Taraklı'nın ana arteri olan Atatürk Bulvarı aksında yoğun yapılaşma görülür. Bunun dışındaki alanlarda yapılaşmada yoğunluk homojen sayılabilir. Ortalama her konutun büyük, küçük bir bahçesi mevcuttur.

Yine Taraklı ilçe merkezi genelinde yapılan işlev analizi; yapıların büyük bir kısmının konut olarak kullanıldığını gösterir. Konut ve ticaret alanlarının konumlanmaları bu iki fonksiyon alanının kesin sınırlarla birbirinden ayrıldığını göstermektedir. Tüm ticaret fonksiyonları 'çarşı' mevkiinde gruplaşmıştır. Buna ilave olarak Bolu yönü ana aksında yol hattında teşkil edilmişlerdir. Bahsedilen Bolu yönü çıkış aksı aynı zamanda ağırlıklı Kamu yapılarının da yer aldığı akstır. Az olmakla birlikte birkaç kamu binası (hastane, okul vs.) yukarı mahalle civarında yer alır.

Fotoğraf 3.1 Taraklı Genel Görünüş, 1960
(Taraklı Belediyesi Arşivi, 2007)

Fotoğraf 3.2 Taraklı Genel Görünüş, 2007

Fotoğraf 3.3 Taraklı,1960 (Taraklı Belediyesi Arşivi,2007)

Fotoğraf 3.4 Taraklı,2007

Fotoğraf 3.5 Taraklı Hacı Murat Mahallesi, 1966

(Taraklı Belediyesi Arşivi, 2007)

Fotoğraf 3.6 Taraklı Hacı Murat ve Ulu Cami Mahalleleri, 2007

Fotoğraf 3.7 Taraklı Yusuf Bey Mahallesi Türbe Sokak, 1966
(Taraklı Belediyesi Arşivi,2007)

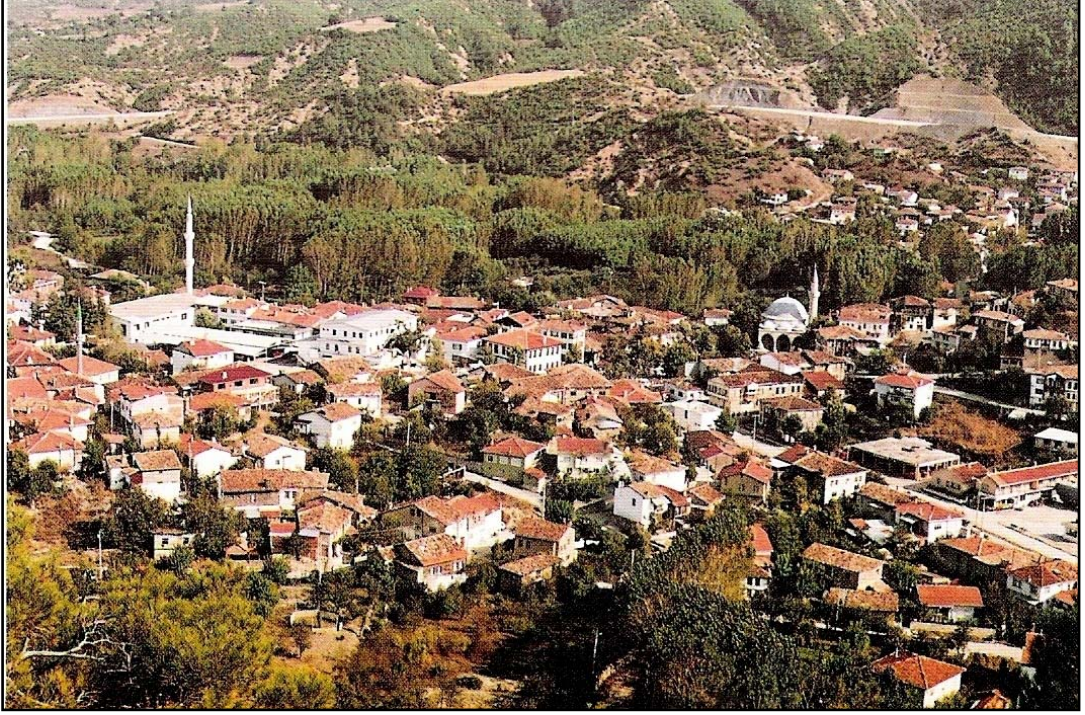
Fotoğraf 3.8 Taraklı Yusuf Bey Mahallesi Türbe Sokak

Fotoğraf 3.9 Taraklı İlkokul ve Eski Hükümet Konağı, 1966
(Taraklı Belediyesi Arşivi, 2007)

Fotoğraf 3.10 Taraklı Kültür Evi, 2007

Fotoğraf 3.11 Hıdırlık Tepesi'nden Taraklı'ya Bakış

Fotoğraf 3.12 Taraklı Sivil Mimari Dokusu

3.1 Mahalleler

Hacı Murat Mahallesi

Göynük Çayı ve Ankara Caddesi' nin kuzeyinde yer alan bu mahalle, yerleşmenin en yoğun ve en fazla yeni yapı içeren kesimidir.

Ankara Caddesi'ne dik yollarla açılan mahallenin merkezinde, bir cami (Hacı Murat Camisi) yer almaktadır. Tarihi doku bu merkez çevresinde, yeni yapılaşma ise bu merkezin dışındaki alanlarda ve Ankara Caddesi boyunca, tarihi dokunun doğusuna doğru yayılma göstermektedir.

Büyük çoğunluğunu, konutların oluşturduğu bu kesimde; kamu, ticaret, eğitim yapıları da yer almaktadır. Mahallede yer alan kamu yapıları; belediye binası, toprak mahsülleri ofisi, orman bölge şefliği, sağlık ocağı, jandarma karakolu, banka, tarım kredi kooperatifi, T.E.K. ve P.T.T.'dir. eğitim yapıları; bir ilkokul, bir ortaokul ve lise' dir. Ticaret yapıları; bakkaliyeler, fırınlar, oto ve traktör tamir atölyeleri, soğuk demir atölyeleri, bıçkı ve marangoz atölyeleri, lokantalar, v.b. dükkanlardır.

Sokakların dar ya da eğiminin fazla olması, yalnız yaya ulaşımına olanak sağlarken, araç trafiğinin de güçlüklerle yapılmasına neden olmaktadır.

Ulu Cami Mahallesi

Göynük Çayı' nın kuzeyinde, çay ile Ankara Caddesi arasında, doğu ve batı yönünde yayılma gösteren mahalle, yerleşmenin sosyal ve ticaret merkezidir.

Yunus Paşa Camisi, Eski Hamam, Rüştüye ve Hacı Hatun Hanı gibi önemli yapılarla birlikte, ticaret yapıları bu kesimde yer almaktadır.

Ankara Caddesine dik yollarla açılan mahalle de üç cami bulunmaktadır. Bunlardan ikisi; Ankara Caddesi üzerindeki Yunus Paşa Cami ve Aşağı Cami, diğeri de Hisar Tepesi' nde yer alan Hisar Camisi' dir. Bu camilerden Aşağı Cami 1981, Hisar Camisi'nde 1955 yılında yeniden yapılmıştır.

Yarisından çoğu konut olan mahallede, ayrıca ticaret, kamu, konaklama yapıları da yer almaktadır.

Mahallede yer alan kamu yapıları; hamam ve dernekler ticaret yapıları; toptan ve perakende satış mağazaları, lokantalar, bakkaliyeler, turistik eşya dükkanları ve semer imalathaneleri v.b. sosyal ve dinlenme tesisleri ise; otel, park ve kahvehaneler olarak sıralanabilir.

Daha önce de sözü edildiği gibi, sokakların dar ya da fazla eğimli olması, yalnız yaya ulaşımına olanak sağlamasına ya da araç trafiğinin güçlüklerle yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu mahallede merdivenli bir sokak da (Rüştiye Sokağı) bulunmaktadır.

Tarihi dokunun yoğun olduğu sokaklar; Rüştiye ve Hamam Sokağı' dır. Ayrıca, Hamam Sokağı' nın dar olmasına rağmen mahallenin önemli, en hareketli sokaklarından biri olduğu gözlenmektedir.

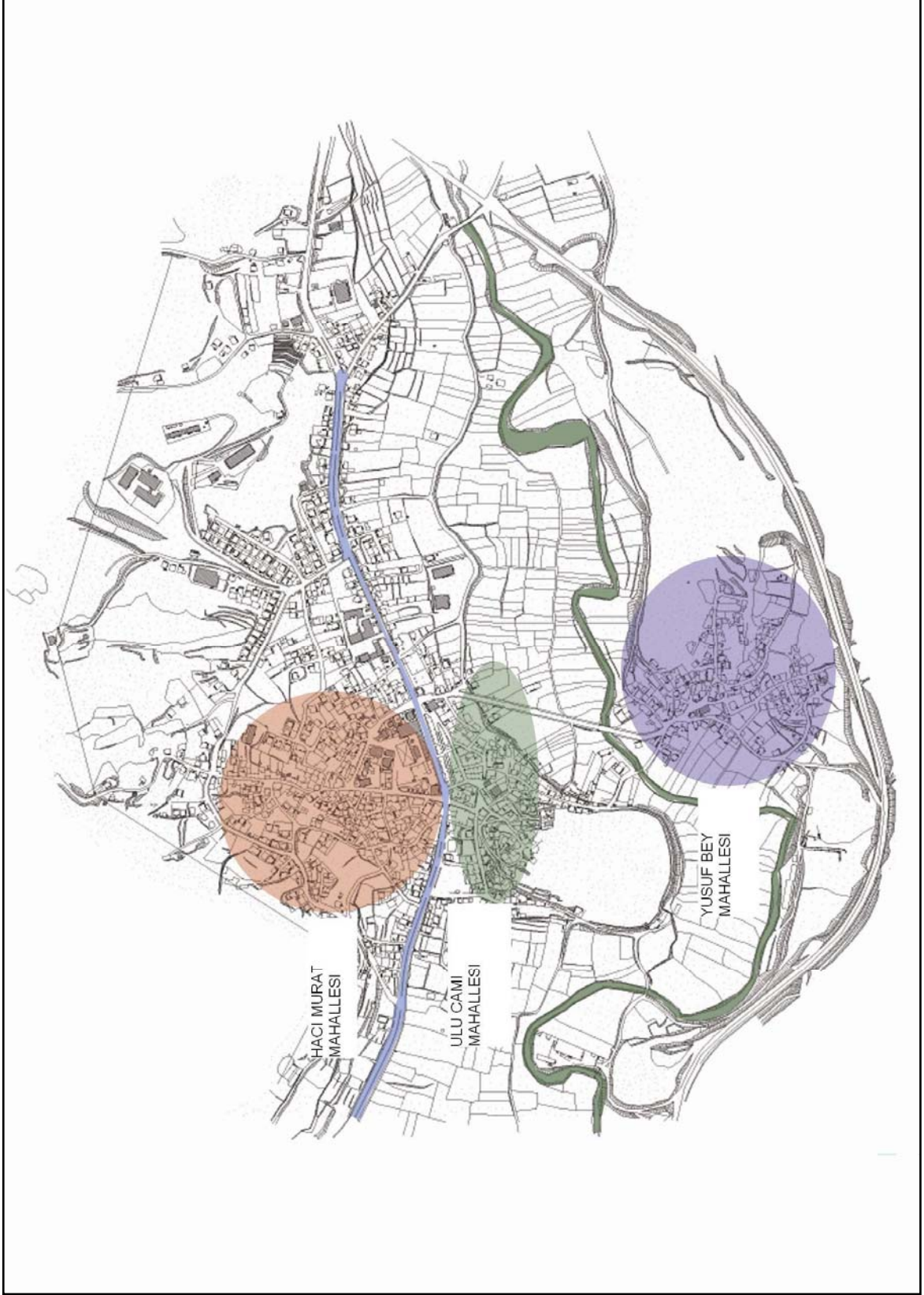
Yusuf Bey Mahallesi

Göynük Çayı' nın güneyinde yer alan mahalle, merkeze en uzak olan ve en az yapı içeren kesimdir.

Merkezindeki meydan çevresinde organik gelişme gösteren mahallede, bir cami (Yusuf Bey Camisi) çeşme ve konutlar yer almaktadır.

Bu kesimin merkezden uzak kalması, merkezle bağlantısının zorluğu, ticaret ve eğitim tesislerinin bulunmaması, ayrıca topografyanın yeni yerleşim alanlarına olanak vermemesi gibi faktörler bölgeye talebi azaltmış; bu nedenle yeni yapılaşma da yok denecek kadar az olmuştur.

Diğer mahallelerde olduğu gibi, bu mahalledeki sokakların da dar oluşu araç geçişinin zorlukla yapılmasına neden olmaktadır. Sokak ve caddelerde kullanılır durumda sekiz adet çeşme bulunmaktadır.

Harita 3.1 Taraklı'daki Mahalleler

Fotoğraf 3.13 Ulu Cami Mahallesi ve Yunus Paşa Camisi

Fotoğraf 3.14 Yusuf Bey Mahallesi

3.2 Ticaret Dokusu

Taraklı' nın geleneksel ticaret dokusunu oluşturan bölge Ankara Caddesi' nin güneyinde, Ulu Cami Mahallesi sınırları içinde kalan ve Orhan Gazi ve Yunus Paşa sokağı ile bu sokakları birbirine bağlayan geçitlerden oluşmaktadır.

Çarşı' nın bir bölümü (23 dükkan) Taraklı kent merkezindeki meydan düzenlemesi sırasında yıkılmıştır.

Zamanında el sanatları, bakırcılık, kaşıkcılık, semercilik vb. zanaatçıların dükkanlarıyla dolu olan çarşı günümüzde bölge esnafının çeşitli alanlarda hizmet veren dükkanları ile işlevini sürdürmeye çalışmaktadır. Ciddi bölümü boş olan dükkanların bir bölümü de depo olarak kullanılmaktadır.

Çarşının tarihi dokusu bozulma tehlikesi altındadır. Gerek kaderine terk edilen boş dükkanlar, gerek depo olarak kullanılan dükkanlardaki ciddi hasarlar, gerekse bilinçsiz müdahalelerle çarşı zamanla özgün dokusunu yitirmektedir.

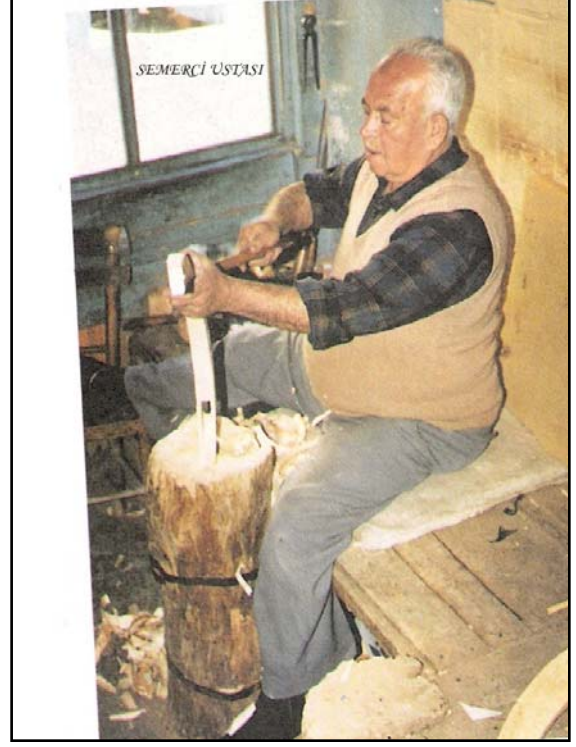
Buna bir de özellikle Ankara Caddesi üzerinde bulunan ve sırtını Orhan Gazi Sokağı' na veren, kütlesi ve cephesiyle çarşı dokusunu silüetini tamamen bozan yapılar eklenince acil müdahale kaçınılmaz hale gelmiştir.

Bu konu ile ilgili çarşı-sokak sağlıklılaştırma projesi başlatılmış ve bu proje kapsamında çarşı sokaklarının rölöve ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır.

Bu çalışmalar ve halkımızdaki bilinç oranı arttıkça çarşının yeniden eski canlılığına kavuşması ve kaybolmaya yüz tutan el zanaatlerinin burada yeniden ayağa kaldırılması hem Taraklı için, hem de benzer özelliklere sahip bütün tarihi kentlerimiz için büyük bir atılım olacaktır.

Fotoğraf 3.15 Çarşı

Fotoğraf 3.16 Çarşı'daki geleneksel zanaatlerden semercilik

Fotoğraf 3.17 Çarşı-Orhangazi Sokak

Orhangazi Sokağı Güney Silüeti - Rölöve

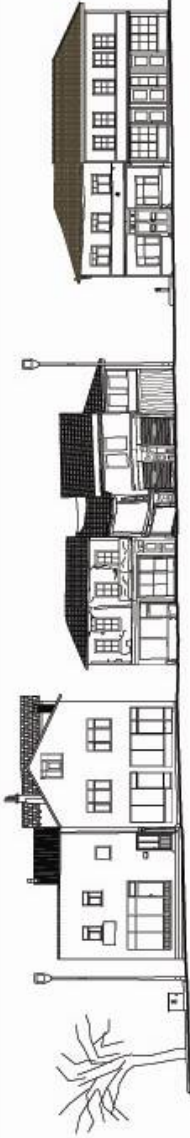
Orhangazi Sokağı Güney Silüeti - Restorasyon Önerisi

Orhangazi Sokağı Kuzey Silüeti - Rölöve

Orhangazi Sokağı Kuzey Silüeti - Restorasyon Önerisi

Yunus Paşa Sokakı Güney Silüeti - Rölöve

Yunus Paşa Sokakı Güney Silüeti - Restorasyon Önerisi

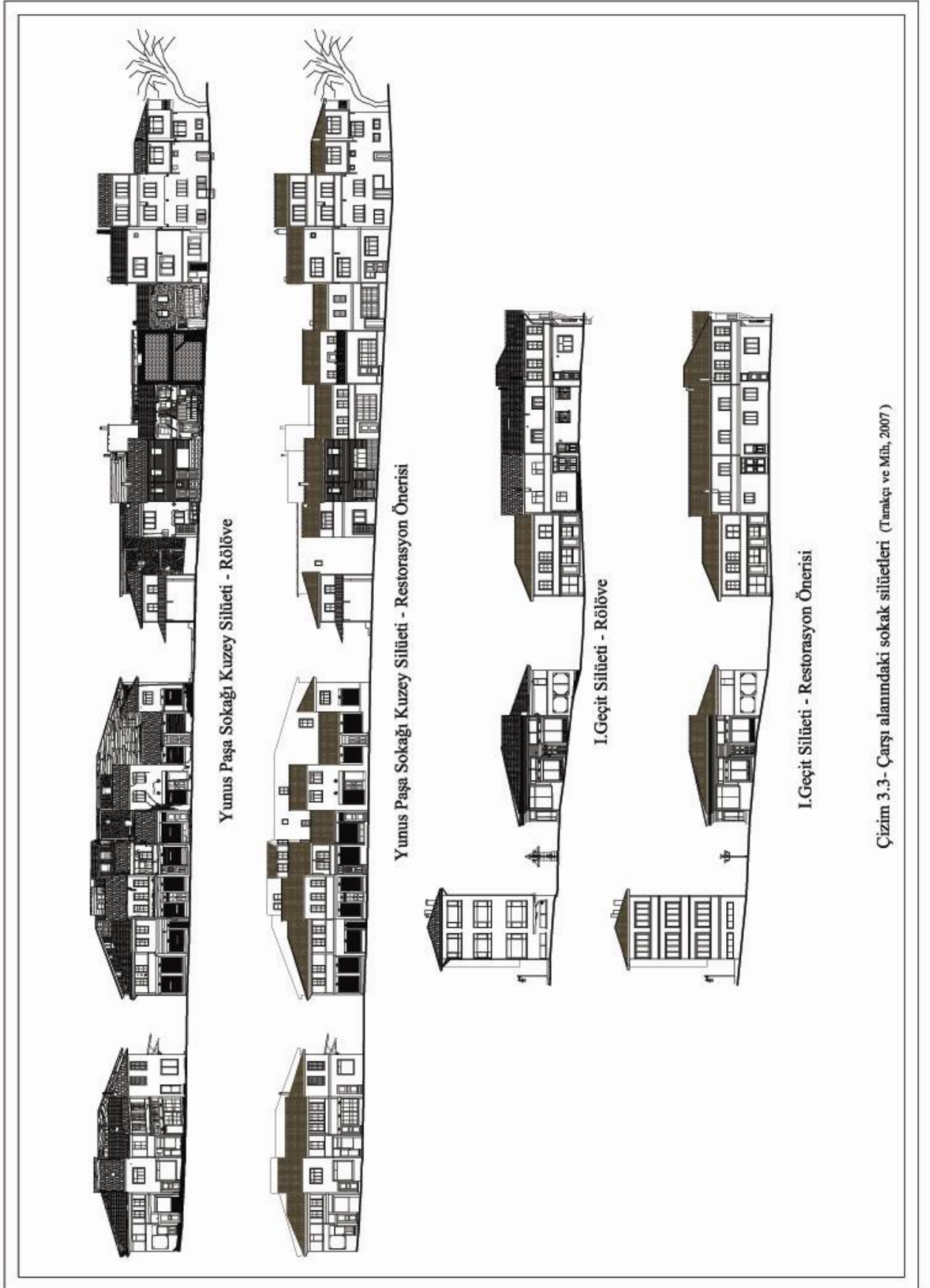

Yunus Paşa Sokakı Güney Silüeti 2- Rölöve

Yunus Paşa Sokakı Güney Silüeti 2- Restorasyon Önerisi

Çizim 3.2- Çarşı alanındaki sokak silüetleri (Tarakçı ve Mith,2007)

II. Geçit Batı Silüeti - Rölöve

II. Geçit Batı Silüeti - Restorasyon Önerisi

II. Geçit Doğu Silüeti - Rölöve

II. Geçit Doğu Silüeti - Restorasyon Önerisi

Çizim 3.4- Çarşı alanındaki sokak silüetleri (Tarakçı ve Müh,2007)

III. Geçit Batı Silüeti - Rölöve

III. Geçit Batı Silüeti - Restorasyon Önerisi

III. Geçit Doğu Silüeti - Rölöve

III. Geçit Doğu Silüeti - Restorasyon Önerisi

Çizim 3.5- Çarşı alanındaki sokak silüetleri (Tarakçı ve Mh,2007)

3.3 Anıtsal Yapılar

3.3.1 Yunus Paşa Cami

Şehrin merkezinde ve Taraklı'nın en büyük yapısı olan caminin kim tarafından ve ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Fakat caminin dışındaki Türkçe kitabeden ve yöre halkından; Yavuz Sultan Selim, Ridaniye Seferine giderken, burada kışlayan Veziri Yunus Paşa tarafından 1516'da yaptırıldığı söylenmektedir. Yapının kitabesi ve vakfiyesi yoktur. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde, H. 1294 – M. 1878 tarihli şahsiyet kaydı vardır. Ayrıca cami içinde, mihrabın iki yanındaki şamdanlar üzerinde : H. 1116 – M. 1748 tarihli kitabelere rastlanır. Şamdan kitabelerinden de, caminin banisinin Yunus Paşa olduğu anlaşılmaktadır.

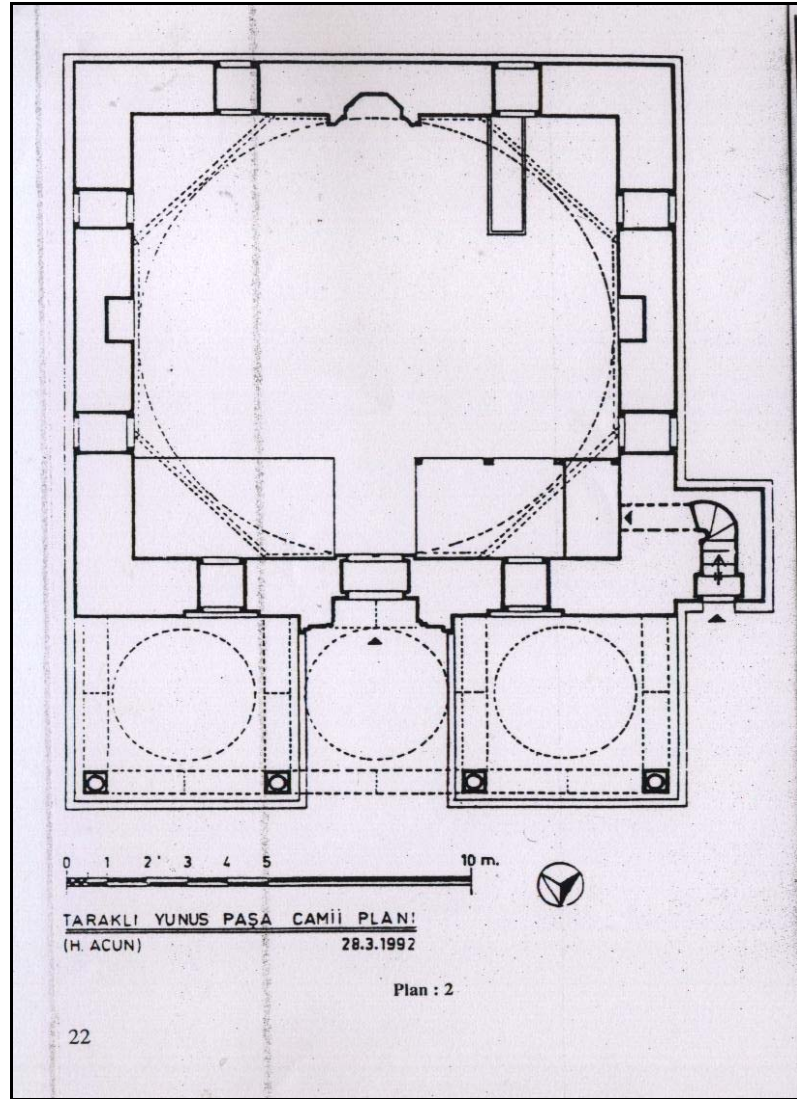
Cami; kare planlı üzeri kubbeye örtülüdür. Kubbeye sivri kemer alınlıklı dilimli tromplarla geçilir. Dilimlerin alt kısımları mukarnaslarla sonuçlanır. İçlerinde altı tane küçük delik bulunur. Bunlar küp yerleri olmalıdır. Tromp kemerleri duvarlarda sivri payanda kemerleriyle birleştirilmiş. Güneyde, eksende beşgen bir mihrap nişi ile batı yanında minber yer alır. Mihrabın iki yanında kum saati motifli sütunceler vardır. Minber çok sadedir. Yanlarında büyüklü küçüklü iki üçgen aynalı ile ayna kemerli iki küçük nişi bulunur. Her duvara birbirine simetrik olarak ikişer pencere ile doğu ve batı duvarın eksenine, dikdörtgen birer niş açılmıştır.

Giriş mihrap eksenindedir. Girişin iki yanı yükseltip önü parmaklıkla çevrilerek müezzin mahfili haline getirilmiştir. Kuzeybatı köşede, dört ahşap direk ile kuzey duvardaki taş konsollar üzerine oturan bir üst mahfil yer alır. Mahfile dışarıdan, kuzeybatıdaki minareden çıkılır. Giriş kapısı dışta büyük bir niş içine açılan basık yuvarlak kemerlidir. Nişin köşelerinde kum saati motifli sütunceleri vardır. Kenarı dikdörtgen silmeyle çerçevelenmiştir. Kapı boşluğu, içte, üstte profilli, ardı ardına iki sivri kemerle desteklenmiştir.

Harimin kuzeyinde, yüksek bir zemin üzerine oturmuş üç bölümlü son cemaat yeri vardır. Giriş bölümü zemin seviyesindedir. Bölümlerin üzeri pandantifli kubbelerle örtülüdür. Birer yanda, üç önde sivri kemerlerle dışa açılır. Kemerler duvarlara ve birbirlerine gergi kirişleriyle bağlıdır. Kuzeybatıdaki minare dikdörtgen şeklinde dışarı çıkıntı yapar.

Temeli subasman üzerine oturan, kare kübik gövdeli, üzeri kurşun örtülü kubbelidir. Kubbe ongen bir kasnak üzerine oturur. Kasnak, kübik gövdenin köşeleri pahlanarak oluşturulmuştur. Son cemaat kubbeleri de sekizgen kasnaklıdır.

Pencereler her duvara altı üstlü olarak ikişer adet açılmıştır. Alt pencereler sivri kemer alınlıklı, dikdörtgen şeklinde ve lokma demir parmaklıdır. Alt pencerelerin eksenlerinde yer alan üst pencereler, sivri kemerli ve fil gözlüdür. Doğu ve batı cephelerden farklı olarak güney cephesinin eksenine bir üst pencere daha açılmıştır. Batı cephenin kuzeyinde, son cemaatle birleştiği köşede minare yer alır. Minare dikdörtgen kaideli, yuvarlak gövdeli ve sivri külahlıdır. Şerefenin altında ve topuğun üzerinde bileziklere rastlanır.

Çizim 3.6 :Yunus Paşa Cami Planı – (Acun,1992)

Fotoğraf 3.18 Yunus Paşa Camisi

Fotoğraf 3.19 Yunus Paşa Camisi

Fotoğraf 3.20 Yunus Paşa Cami Mihrabı

Fotoğraf 3.21 Yunus Paşa Cami Minberi

Fotoğraf 3.22 Ahşap Pencere Kanatları

Fotoğraf 3.23 Ahşap Kapı Detayı

3.3.2 Eski Hamam

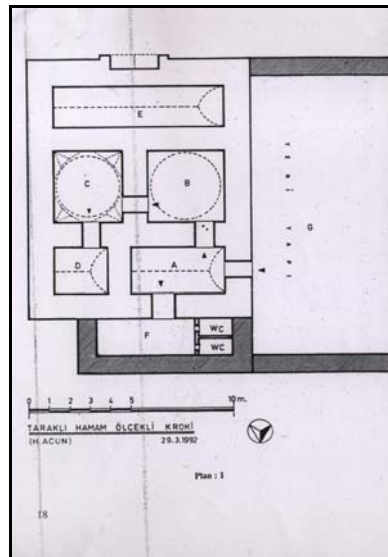
Taraklı'da bir hamam bulunmaktadır. Ulu Cami Mahallesi'nde bulunan ve halk arasında Eski Hamam olarak bilinen hamamın Osmanlı döneminde Yunus Paşa Camisi ile aynı zamanda yapıldığı söylenmekle birlikte kesin yapım tarihi bilinmemektedir. Evliya Çelebi'nin de sözünü ettiği hamamın bu hamam olduğu tahmin edilmektedir.

Kagir olarak inşa edilen hamamın duvar örgüsünde moloz taşı ve horosan harcı, kubbe örgüsünde ise tuğla ve horasan harcı kullanılmıştır. 19. yy. da hamamın soyunma bölümü yeniden yapılmıştır. Ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılan bu bölüm 1983 yılında yıkılarak betonarme tekniğiyle yeniden yapılmıştır.

Hamamda sırasıyla, soğukluk, ılıkılık, sıcaklık ve külhan bölümleri yer almaktadır. Soğukluk fenerli beşik çatı, sıcaklık kubbe ve külhan kısmı tonozla örtülüdür.

Bugün hamamın yalnız sıcaklık ve külhan bölümlerinin bir kısmı mevcuttur. Bu bölümler de kullanılamaz haldedir.

1983 yılında hazırlanan projeye bir restorasyon projesi uygulanmış ancak uygulama sonucunda aslına uygun olmayan bir hamam binası inşa edilmiştir. Yeni yapının eski hamamla bir ilişkisi kalmadığı gibi, hamamın sıcaklık ve külhan bölümleri de harabe niteliğinde bırakılmıştır. Bu bölümler restore edilmediğinden, hamam halen kullanıma açılmamıştır.

Çizim 3.7 Eski Hamam Planı – (Acun,1992)

Fotoğraf 3.24 Eski Hamam

Fotoğraf 3.25 Eski Hamam

3.3.3 Hacı Hatun Hanı

Taraklı'da Osmanlı dönemine ait 'Hacı Hatun Hanı' adıyla bilinen bir han bulunmaktadır. Ankara Caddesi üzerinde yer alan yapı, alt katı ahşap karkas arası kerpiç dolgu, üst katı ise ahşap karkas üzeri bağdadi sıvalı olarak yapılmıştır.

İki katlı olan yapının, zemin katın güneydoğu cephesinde dükkanlar, avluya bakan cephesinde depolar yer almakta, üst katında ise yalnız han odaları bulunmaktadır. Bugün boş olan hanın yalnızca dükkanları kullanılmaktadır.

Rölöve ve restorasyon projeleri hazırlanmış olan hanın yakın bir gelecekte restore edilmesi ön görülmektedir.

Fotoğraf 3.26 Hacı Hatun Hanı

Fotoğraf 3.27 Hacı Hatun Hanı

4. TARAKLI YERLEŞİMİ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ

Kent merkezi içinde bulunan yapılar, daha çok Hisar Tepesi yamaçları, Yunus Paşa Caminin güney bölümü ve çarşı merkezinin yakınında yoğunlaşmış olup, Ankara Caddesi ile Ulu Cami Mahallesi'nden ayrılan Hacı Murat Mahallesinde ve kent merkezinden kısmen uzak kalan Yusuf Bey Mahallesinde de karşımıza çıkmaktadır. Bu yapılar büyüklük, malzeme ve bahçeli olmaları nedeniyle genelde birbirine benzerlikler göstermekte ve kent dokusunu oluşturmaktadır.

Genelde kent merkezi yerleşimi, çarşı ve Yunus Paşa Cami odaklıdır. Mahalleler arasında sosyal ve ekonomik farklılıklar bulunmamasına rağmen kentin orta alanında bulunan ve merkez sayılan Ulu Cami Mahallesi genelindeki konutlarda kentin daha üst gelir seviyesine sahip insanların oturduğu söylenebilir. Tabi bu durumda konutların bu bölgede diğerlerine oranla daha müstakil ve büyük olması sonucunu doğurur.

Taraklı kent merkezi sınırlarında bulunan mevcut konutlar mimarilerine ve yapılış tarihlerine göre üç gruba ayrılabilir.

a- 19.y.y ve 20.y.y başlarında geleneksel tarzda yapılmış 'Osmanlı Evi' kapsamına alabileceğimiz konutlar;

Yakın bir geçmişte yapılmış olmalarından ötürü strüktür ve malzeme olarak fazla bir sorunu olmayan bu konutların plan şemaları da kolaylıkla günümüz yaşam şartlarına uyarlanabilecek nitelik ve kapasitededir.

Osmanlı Evi kapsamında saydığımız geleneksel konuttan günümüze kadar gelebilmiş olanların bir bölümü bahçe içindedir. Taş duvarlar ve ahşap darabalarla çevrili bahçelerden evlere girilmektedir. Arazinin kıymetli olduğu kent merkezlerindeki evlerde giriş doğrudan sokak üzerindedir.

Bahçe katında; ahır, samanlık ve depolarla birlikte eve giriş holü olan 'hayat' olarak da adlandırılan mekan bulunur. Bahçe katından sonra evde tüm yaşamın geçtiği 'yaşam katı'na çıkılır. Evin tüm plan karakterini veren bu katta ilk çıkılan orta alan, sofa ile bu sofanın etrafında sıralanan odalar ve diğer mahaller yer almaktadır.

b- Yaklaşık 1930-1970 yılları arasında, geleneksel yapı strüktüründe ve benzer plan şemasında, yine taş ve ahşap malzemeyle yapılmış konutlar;

Bu evlerin cephelerinde de geleneksel konutların cephelerindeki bazı elemanlar alınmış fakat pencere formları ve boyları değiştirmiştir.

c- Geleneksel kent mimarisine aykırı betonarme yapılar

80' li yıllardan itibaren, o tarihe kadar fark edilmeyen, toplumsal gelişme ve kentin ekonomik gelişmeleri sonucunda kentsel sit alanı içerisinde çok katlı, betonarme yapılar yapılmaya başlanmıştır.

Genel olarak Ankara caddesi aksında yoğunlaşan bu yapılaşmada en büyük payın kamu binalarında olması dikkat çekicidir. Kent dokusu için çok tehlikeli olan bu tür yapıları, kent ölçeğinin değişmesine, kentsel mekanların bozulmasına neden olmaktadır.

Ayrıca kentin çeşitli noktalarında da yine kentsel dokuyu bozacak nitelikteki, kütle ve cephe özellikleri taşıyan yapılar da bulunmaktadır. Bunlar tezin ön bölümlerindeki analiz çalışmalarında tespit edilmiştir.

Kent merkezinde konut sıkıntısı bulunmamakla birlikte birçok geleneksel tarzda yapılmış konut boş ve atıl durumdadır. Toplumun geleneksel mimari bilincinin yeterli olmamasından ve insanların yeni yapılmış betonarme konutları tercih ediyor olmasından bu sonuç ortaya çıkmıştır. Yapılmakta olan çalışmalar ile halkımızın bu konudaki bilinç düzeyinin arttırılması hepimize düşen bir görevdir.

Bütün bu gelişmelere karşın Taraklı, hala korunması gerekli olan bir konut dokusuna sahiptir. Geleneksel yapım biçimi, betonarme yapım sistemi ile terk edilmiş olmasına rağmen geleneksel yaşama biçimi ve aile yapısı korunmaya çalışılmaktadır.

Gerekli teşvikler ve yardımlarla geleneksel konutlarda yaşamak özendirilir ve desteklenirse, hem atıl durumda olan yapılar yeniden değerlendirilecek, hem de yapı sahipleri çok daha yaşanır bir halde, geleneksel yaşam şartlarına uygun yaşar, hem de tarihi ve kentsel dokunun bozulmasına engel olunmuş olacaktır.

Kentsel sit alanı içinde yaklaşık doksan adet, yapı gerek geleneksel plan şeması, gerekse cephe kriterleri baz alınarak; tescillenmiştir. Bunların bir bölümü yukarıda da bahsettiğimiz gibi kullanılmayan, atıl halde bekleyen konutlardır.

4.1 Geleneksel Konutların Plan Oluşum Özellikleri

Topografik şartlardan dolayı Taraklı sit sınırları içerisinde yapılanma arazi üzerine yayılarak değil, arazi eğiminden faydalanıp, kat sayılarını artırarak oluşmuştur. Çoğu kez araziye kademeli olarak oturan konutlarda katların adları ve işlevleri değişmekte, esas yaşam katı evin bulunduğu konuma göre yer değiştirmektedir.

Bahçe katı tümüyle hizmet ve üretim faaliyetleri için ayrılmıştır. Evin ana giriş kapısı genellikle bu kattadır. Eğer ana giriş kapısı diğer katlardaysa bu katta mutlaka bahçeye çıkış kapısı bulunmaktadır. Hayat, ahır, samanlık, odunluk, ambar, kiler bazen ‘fırın evi’ gibi mahallerden en az birkaçı ya da tamamı bu katta yer almaktadır. Bahçe katlarında ahır ve samanlık olmayan evlerde bu mahallerin yerini mutfak ya da banyo almıştır.

Orta kat, sokak veya cadde seviyesinde ise giriş katı olarak kullanılmaktadır. Giriş kapsısının açıldığı ‘hayat’, sofa, odalar bazen mutfak bu katta yer almaktadır. Orta katın mevcut olduğu evlerde geçmişte, gündelik yaşamın bu katta geçirildiği, ‘esas yaşam katı’ ya da üst katın evli çocuklara ve konuklara ayrıldığı söylenmektedir.

‘Esas yaşam katı’, eğer orta kat yok ise gündelik hayatın geçtiği ve konukların ağırlandığı kattır. Bu katta bulunan sofa, yazlık, kışlık odalar, merdiven, tuvalet ve lavabo mekanları ile bazen mutfak mahalleri planda önemlerine göre manzara, yola ve bahçeye göre konumlanmıştır.

4.1.1 Plan Öğeleri

Ev Girişleri

Genelde evlerin girişleri sokak üzerindedir. Bazı örneklerde giriş içeri çekilerek bir ön mekan oluşturulmuştur. Bu kısmın döşemesi birkaç basamaklık bir merdiven ile sokak döşemesinden 60-80 cm. yükseltilmiştir.

Binaların birkaçında çıkma girişin üzerine denk getirilerek hem giriş mekanı derinleştirilmiş hem de saçak etkisi yaratılmıştır. Girişler genellikle zemin katta olmakla beraber eğimli arazilerde çevrenin de elverişli olmasıyla birinci katta da olabilmektedir. Bu durumda zemin kat ile bir ara bağlantı, çoğu kez bahçe çıkışı için bir merdiven bulunmaktadır.

Binaya girince taş döşeli ayak terkisi mevcuttur. Son dönemlerde eğilim taş döşeli ayak terkilerine beton dökülerek eskiye oranla daha düzgün bir kaplama yüzeyi elde edilmeye çalışılmıştır. Giriş saçağı elemanına rastlanmamıştır.

Katlar

Zemin kat : Çok katlı konutlarda bu katta genellikle depo, ahır, gibi mekanlar yer alır. Girişte küçük bir taşlık vardır, asıl katlara buradan çıkılır.

Bazı örneklerde giriş taşlığının çevresinde, taşlıktan 1- 1,5 m. yüksekte bir galeri ve bu galeriye açılan hamam, mutfak, kiler gibi mahallere rastlanmıştır. Tek katlı konutlarda ise evin tüm mahalleri bu katta yer alır. Girişte ayak terkisi görevi yapan ve sofadan bir basamak yüksek veya alçak olan küçük bir taşlık bulunmakta buradan sofaya geçilmektedir.

Birinci kat : İki katlı konutlarda bu kat esas katını teşkil eder. Bir çok örnekte eyvan ve çıkmalar ile zenginleşen sofa ve odalar bu katların elemanlardır. Eğer zemin katta yoksa mutfak da bu kattadır.

İkinci kat : Üç katlı konutların asıl katıdır, planı birinci kat ile hemen hemen aynı olmakla birlikte dekorasyonu daha zengindir. Bu katta baş oda, odalar, sofa ve eyvanlar yer alır. Mutfak birinci kattadır.

Sofalar

Yaşam fonksiyonlarının tümüne cevap vermesi açısından birer hane özelliği taşıyan odaların açıldığı ortak mekan özelliği taşıyan sofalar sürkilasyon alanı olmanın yanında günlük yaşamın geçtiği önemli bir mekandır. Plan tipolojisi oluştururken sofanın plan içerisindeki konumu ve formu göz önüne alınmıştır.

Odalar

Odaların girişleri iki tiptir. Plan özelliklerine göre 45 derecelik pahlı duvar veya oda ile sofayı ayıran duvar üzerinde bulunan kapı aracılığı ile sağlanır. Oda içlerinde oturma elemanı olarak yerden yüksekliği 45 – 50 cm. , genişliği 60 cm. olan sedirler ve ot yastıklar karşımıza çıkar.

Oda boyutları ortalama 4 m. ye 4 m. dir. Odaların hemen hepsinde bir ocak ve yüklük vardır. Genelde bu iki eleman aynı duvar üzerinde yer alır. Bir çok yüklük dolabının içinde gusülhane mevcuttur. Dolaplarda genel olarak üç modül sistem vardır. Bir çok örnekte orta modül ocaktır. Modüller iki kapaklıdır, kapaklar yerden 40 cm. yükseltilmiş , 1,5 cm. kalınlığında 8 cm. genişliğinde konstrüksiyonlu, ahşap aynalı, iki veya üç bölmelidir. Orta modül dolap ise, ahşap olan aynaların yerini cam alır. Vitrin olarak kullanılır. Dolap içleri raflıdır.

Ocaklar yarım daire planlı, yaşımsızdır. Yanmadıkları zaman kapatılmak üzere 1,5 cm. kalınlıkta 15 cm, genişlikte ahşapların yan yana gelmesiyle oluşmuş giyotin kapakları vardır. Ocağın yanındaki dolap modülünün alt kısmı odun koymak amacıyla boş bırakılmıştır. Ocağın içinde kazan asmak için çengel veya sacayak vardır. Günümüzde ocaklar kullanılmamakta kapakları kapalı bulundurulmaktadır.

Duvarlar bağdadi sıvalı üzeri badana, pek az örnekte nakışlıdır. İç mekan rengi olarak pastel tonlar tercih edilmiştir. Pahlı oda girişleri tavanda dik açığa tamamlanmakta kapı üstü ile tavan arasında üçgen eğimli bir kısım oluşmaktadır. Bazı evlerde bu geçiş elemanının üzeri nakışlıdır.

Oda kapıları daima tek kanatlıdır, 3,5 cm. kalınlıkta, serenleri ve ara kayıtları 15 cm. genişlikte, üst ve alt başlıklar 22 cm. genişlikte, profili, alt ve üst aynalar kareye yakın

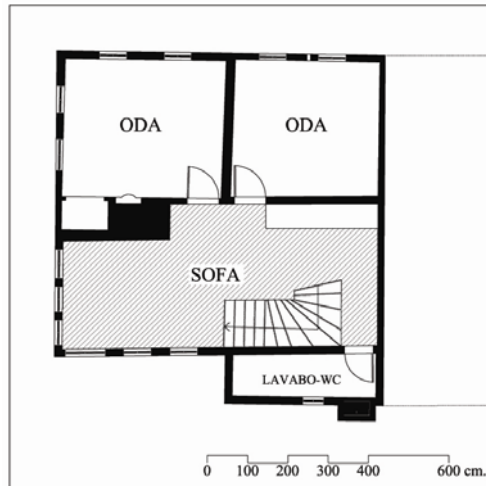
dikdörtgen, orta ayna ise yatık dikdörtgen formu ahşaptır. Aynalar ortaları kabartmalıdır. Menteşeler düz, kapı kolları top veya 'L' formu, kilit aynaları sadedir. Kanat genişliği 85 – 95 cm. dir. Yükseklik 210 ile 230 cm. arasında değişir.

4.1.2 Plan Tipleri

Dış Sofalı Plan Tipi

Bu plan tipi bir oda sırası ve önündeki sofadan oluşmaktadır. Eyvanlar bu sade planı zenginleştiren öğelerdir. Sofa ve eyvanlar kapalı tarzda inşa edilmişlerdir. Sofanın bir köşesinde merdiven yer alır.

Dış sofalı evler iki katlı inşa edilmişlerdir. Sofanın bir yönüne dizilmiş odalardan oluşmaktadır. Dış sofalı plan tipinin en basit ve orijinal şeklidir. Odalar sokağa, sofa ise açık olarak avluya yönlendirilmiştir. Sofa büyüklüğü oda sayısına göre değişmektedir. Merdiven sofanın bir köşesinde genelde tek kollu olarak duvara paralel düzenlenmiştir. Sofanın bir ucuna dairel ocak ve iki adet pencere yerleştirilmiştir. Sofanın bu ucu bazı evlerde sonradan bir duvar veya ahşap bir paravana ile bölünerek mutfak mekanına çevrilmiştir.

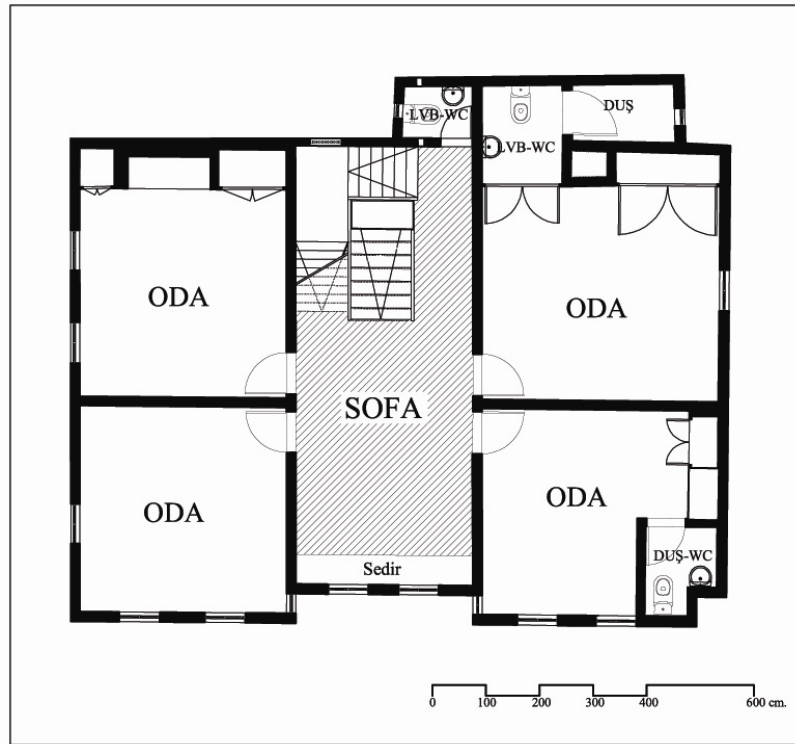

Çizim 4.1: Dış Sofalı Plan Tipine Örnek

İç Sofalı Plan Tipi

Sofa iki tarafında yer alan oda sıralarının arasındadır. Sofa eyvan merdiven sofası çıkma gibi elemanlarla zenginleştirilmiştir.

Bazı örneklerde sofa, odalara göre farklı tip pencereler ile cepheye yansıtılmıştır.

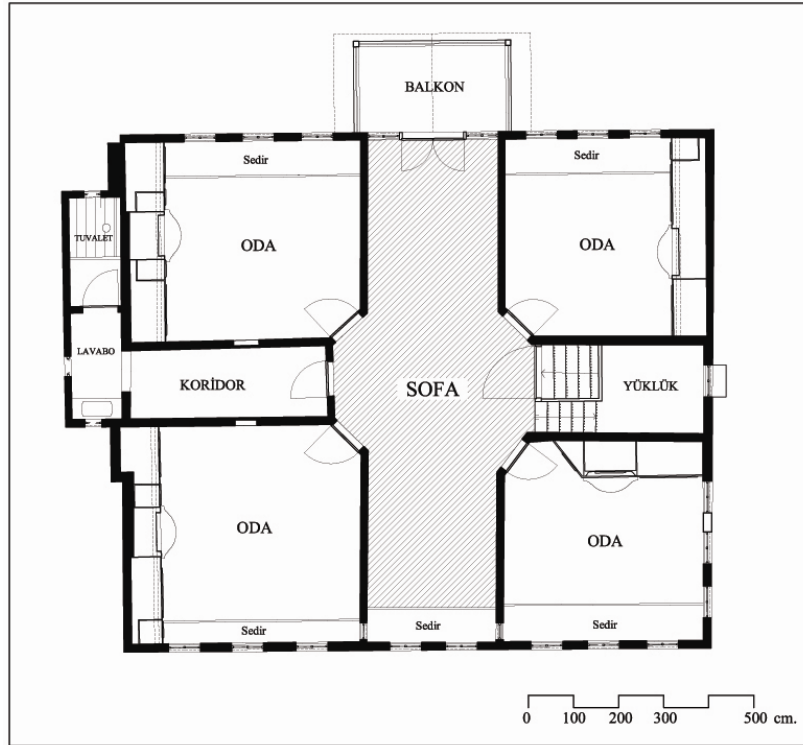
Çizim 4.2: İç Sofalı Plan Tipine Örnek

Orta Sofalı Plan Tipi

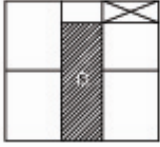
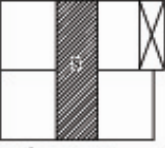
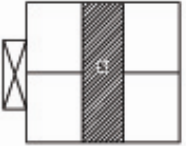
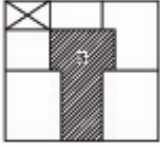
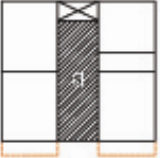
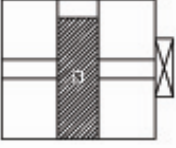
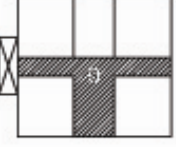
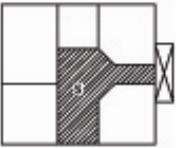
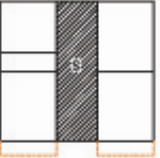
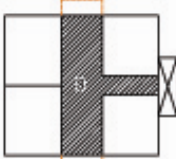
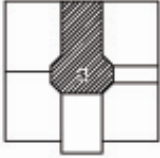
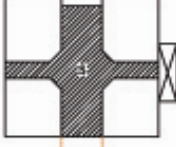
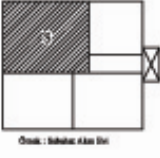
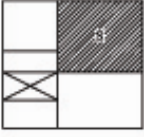
Orta sofalı plan şemasının ilkeleri doğrultusunda, ortada sofa ve iki yanda odalardan oluşan ve karniyarık sistem olarak da bilinen plan tipi görülmektedir. Dış sofanın sert iklime karşı korunmasız olmasına rağmen, bu plan tipinde sofa, odalar sayesinde korunaklı bir hal almıştır. Bu şemayı örgütleyen orta sofa, sofaya açılan odalar, mutfak ve tuvalet gibi servis mekanlarıdır. Zemin kat, ortada giriş kapısıyla bağlantılı ve buna açılan ahır, samanlık, depo mekanlarından oluşmaktadır. Sofa her iki katta ana örgütleyici durumundadır. Üst katta sofaya bağımlı cumbalı baş odayla birlikte dış çevreyle sosyal iletişimi ve aynı zamanda, bahçe ve avluya bakarak doğayla bütünleşmeyi de sağlar.

Taraklı'daki örneklerde sofa tavanı oda ve eyvan tavanlarına göre yüksek tutulmuş kot farkından dolayı oluşan yatay banda nakış işlenmiştir. Dört eyvanlı tiplerde oda girişleri pahlı olarak yapılmakta bu da sofaya düzgün olmayan sekizgen görünümü vermektedir.

Sofa odalara göre farklı tip pencere grubu veya çıkma ile cepheye yansıtılmıştır.

Çizim 4.3: Orta Sofalı Plan Tipine Örnek

	İÇ SOFALI		ORTA SOFALI	DIŞ SOFALI
	SOFANIN ÜÇ TARAFI ODA KİLER Vb. MAHAL İLE ÇEVİRİLİ	SOFANIN İKİ TARAFI ODA KİLER Vb. MAHAL İLE ÇEVİRİLİ		
TEK SIRA ODALI		 Özellik : İki Odalı İki		
İKİ SIRA ODA YANYANA	 Özellik : İki Odalı İki	 Özellik : İki Odalı İki Özellik : İki Odalı İki		
İKİ SIRA ODA+ODALAR ARASINA EVYAN, MERBUTYA, TUVALİT, KİLER Vb. MAHALLER GİRİŞİ	 Özellik : İki Odalı İki	 	 Özellik : Çeşitli Erişim Özellik : İki Odalı İki	 Özellik : İki Odalı İki

Çizim 4.4: Plan Tipleri

4.2 Geleneksel Konutların Cephe Oluşum Özellikleri

4.2.1 Cephe Öğeleri

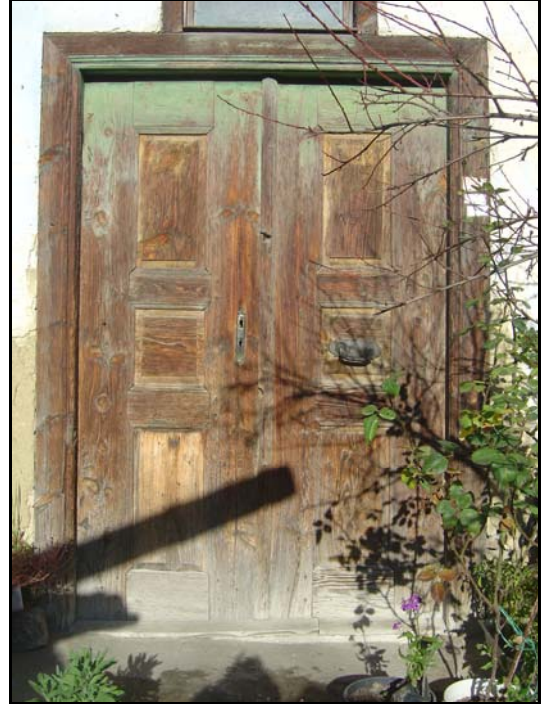
Kapılar

Dış kapılar genelde kanatlıdır, 120 veya 130 cm. açıklıktadır. Yükseklik 210 – 230 cm arasında değişir. Özellikleri oda kapılarının aynıdır. Bazı dış kapıların üzerinde hava ve ışık almak amacıyla kafesli boşluklar oluşturulmuştur. Lentolar genelde düzdür, kemerli örneğe pek rastlanmamaktadır. Pervazlar sade görünümlüdür.

Açık çıkmalara açılan kapılar diğer kapılara göre daha ince ahşap kesitleri kullanılarak oluşturulmuş, boşluklara pencerelerde olduğu gibi camlar tutturulmuştur. Kapı açılışları daima mekanın içine doğrudur.

Fotoğraf 4.1: Taraklı'dan kapı örneği

Fotoğraf 4.2: Taraklı'dan kapı örneği

Pencereler

Mekanlar, oldukça aydınlık ve sokak iletişimi güçlü bir durum göstermektedir. Bu da çok sayıda pencere ile sağlanmıştır. Konstrüktif imkanların el verdiği ölçüde pencere boşlukları fazla tutulmuştur.

Pencereler düz lentolu ve kemerli olmak üzere iki ana gruba ayrılır. Düz lentolu pencerelerde üç bölmeli tipe çok rastlanmaktadır. Birbirine eşit üç giyotin kanattan oluşur. Genellikle üst ve ortadaki sabit, alttaki açılır durumda olmakla birlikte bazı örneklerde orta kanat da açılabilir. Ortalama 3/4 boyutlarında ahşap kesitlerden oluşan kanatları ortada profili bir çıta ikiye bölmektedir. Camı tutturmak için 1/1 cm. boyutunda çıtalar ve ince çiviler kullanılmıştır. Pencere açıklıkları ortalama 1/2 ,5 oranındadır. Örneğin 80/200 cm. gibi.

Daha yeni yapılarda iki bölmeli düz lentolu örneklerle rastlanmaktadır. Bunlar birbirine eşit boyutlu iki adet giyotin kanattan oluşur. Yine üç bölmeli pencerede olduğu gibi 3/4 kesitli ahşaptan oluşturulan kanatların üstte olanı sabit altta olanı hareketlidir. Kasaya açılan yuvalara yerleştirilmiş çıtalarla oluşturulan bir kanalda yukarı aşağı kaymaktadır.

İnce kesitli profilli çıtalar yine çıtalarla tutturulan cam açıklığını düşey olarak iki veya haçvari tarzda dörde böler. Bu tip pencerelerde ortalama açıklık oranı 1/2 'dir. Örneğin 80 / 160 gibi.

İki kanatlı tipin bir başka örneği de kanatlardan üstte olanı alttakinin iki katı büyüklüğündedir ve profilli çıtalarla haçvari tarzda dörde bölünmüştür. Bu hal sahte bir üç bölmeli pencere görünüşü arzeder.

Pek az örnekte üç bölmeli pencereler iki bölmeli pencerelerle değiştirilmiştir. Bunu kasa üzerindeki kanalları takip ederek anlamak mümkündür. Ayrıca, boşluk oranları da iki bölmeli pencere oranına uymamaktadır.

Kemerli pencereler önemli mekanları dışarıda hissettirirken cephede farklılık yaratması açısından kullanılmıştır. Genelde eyvan ve sofa pencereleri bu tarzdadır. Lentoyu basık kemer haline getirerek uygulanmıştır. Doğal olarak sabit üst kanat da bu duruma uyarak kemerlenmiştir. Açıklık oranları değişmekle birlikte üç bölmeli pencereye yakındır. Detaylar diğer pencereler gibidir. İki veya üç bölmeli türleri vardır. Kemerli pencerelerin bir başka tipi

de sabit üst kanadın üst kanadı düz olmasına rağmen lentonun kemerli oluşu ve arkadaki boşluğun V şeklinde çıtalarla süslenmesiyle oluşur. Bazı örneklerde çıtaların birleştiği noktaya kemerin eğimine uygun olarak biçimlenmiş masif ahşap bir eleman çakılmıştır. Bu eleman bazen bir kapak görevi yapmaktadır. Bazı uygulamalarda ise cam taşımaktadır. Detaylar diğer pencerelerle aynıdır. İki veya üç bölmeli olarak uygulanmış örnekleri vardır.

Fotoğraf 4.3-4.4-4.5: Taraklı'dan pencere örnekleri

Fotoğraf 4.6: Sofadan kemerli pencerelerin görünüşü

Fotoğraf 4.7-4.8: Restorasyon öncesi ve sonrası pencere örneği

Çıkmalar

Çıkma sofayı zenginleştirmek, daha çok ışıklı ve havadar mekanlar oluşturmanın yanı sıra oturmak için korunaklı ve rahat bir yer sağlamak, üst kat alanını arttırmak, cepheye katkıda bulunmak ile önemli mekanların dışardan vurgulanması amacıyla uygulanmış bir yapı elemanıdır.

Çıkmaların bir rolü de zemin kattaki çarpıklıkları giderip üst mekanları da dik açığa getirmektir. Bunun sonucunda üçgen formlu çıkmalar oluşur. Sofa eyvan gibi mekanların cepheye yansması ile ortaya çıkar. Çıkmalar furuşlar ile tanışır, açık veya kapalı tipleri vardır. Kapalı çıkmaların iki yan yüzünde dar dahi olsa pencereleri bulunmaktadır.

Açık çıkmalı binaların bazılarında çıkma cephe duvarı esas alınarak oluşturulmuştur, bazılarında ise çıkma alanını genişletmek amacıyla cephe duvarı çıkmaya denk gelen kısımda 45 – 50 cm. geri çekilmiştir. Böylece iç mekanda bir daralma olmuştur. Çıkmaların ortalama konsol mesafesi 65 – 70 cm. 'dir. Çıkma pencereleri cephe genelinden farklı, genellikle

kemerli tiptedir. Açık çıkmalarda da kemerli cephelere rastlanır. Çıkmaların cepheleri bina ile aynı karakterdedir. Çatılar ise sol mesafesi 25 – 40 cm. arasında değişir.

Çıkma girişin üstünde yer alabileceği gibi başka cephelerde de yer alabilir, bir binada birden fazla çıkma aynı anda yer almaz. Üç katlı yapılarda birinci kat çıkması kapalı ikinci kat çıkması ise açık tarzdadır.

Fotoğraf 4.9-4.10-4.11-4.12: Taraklı'dan çıkma örnekleri

Çatılar ve Saçaklar

Taraklı çalışma bölgesinde yapılan araştırmalarda çatı formlarının plan tipine göre farklılaştığı gözlenmiştir. Genel olarak orta sofalı evlerde kırma çatılı, dış ve iç sofalı evlerde beşik çatılı düzene rastlanmıştır. Orta sofalı evlerde çatının kırma ve en yüksek noktasının sofanın ortasına denk gelir halde olması ile konstrüksiyondan da faydalanılarak sofanın tavanı diğer hacimlere göre yükseltilmiştir.

İç sofalı evlerde mahya sofanın ortasına isabet eder durumda iken dış sofalı evlerde mahya oda sırasının sofa duvarı üzerindedir. Çatı örtüsünün merteklerin üzerine çakılmış kiremit altı tahtası üzerine dizilmiş alaturka kiremit teşkil eder. Yağmur olukları sonra ilavedir. Saçakların konsol mesafesi 40 – 80 cm arasında değişmektedir. Saçak altları genelde kaplamalıdır. Birkaç örnek haricinde motiflere rastlanmaz. Son dönem yapılardan bazılarında saçaklar furuşlar aracılığı ile taşınmaktadır.

4.2.2 Cephe Tipleri

Çizim 4.5 - Cephe Tipleri

4.3 TARAKLI MEVCUT DURUM ANALİZLERİ

Taraklı'daki tez çalışması başlarken ilk olarak Taraklı'nın genel durumunu kavrayabilmek ve eldeki verileri daha verimli bir biçimde kullanabilmek için altı ana başlık da tespitler ve analiz çalışmaları yapılmıştır.

Yapılan analizler aşağıdaki şekilde sıralanabilir :

- Yapım Sistemi Analizi
- İşlev Analizi
- Kat Adedi Analizi
- Eski ve Yeni Yapıların Mevcut Durum Analizi
- Eski Yapıların Strüktür Durumu Analizi
- Değerlendirme

Analiz çalışmaları bir sonraki sayfadan itibaren sıralanmıştır.

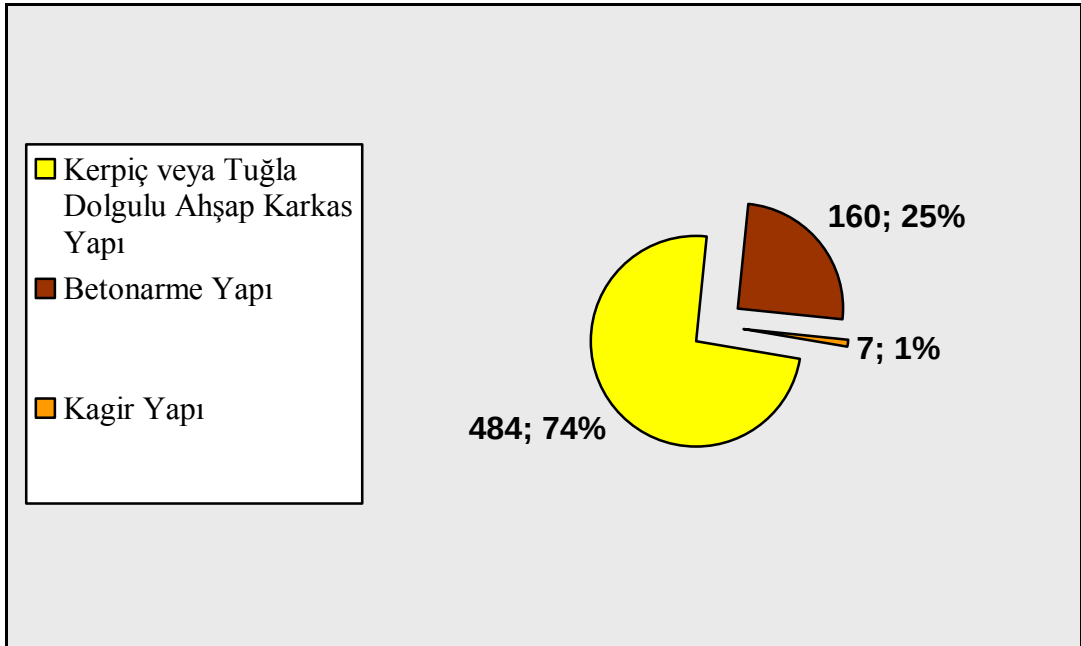
4.3.1 Yapım Sistemi Analizi

Yapılan analiz çalışması ve incelenen 651 yapıdan elde edilen verilere göre inceleme alanındaki 651 yapının 484'ünün (%74) ahşap karkas yapı, 160 adedinin (%25) betonarme yapı ve 7 adedinin kagir yapı olduğu görülmüştür.

Yörenin geleneksel dokusunu oluşturan ahşap karkas yapıların Ulu Cami ve çevresi ile Yusuf Bey Mahallesinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

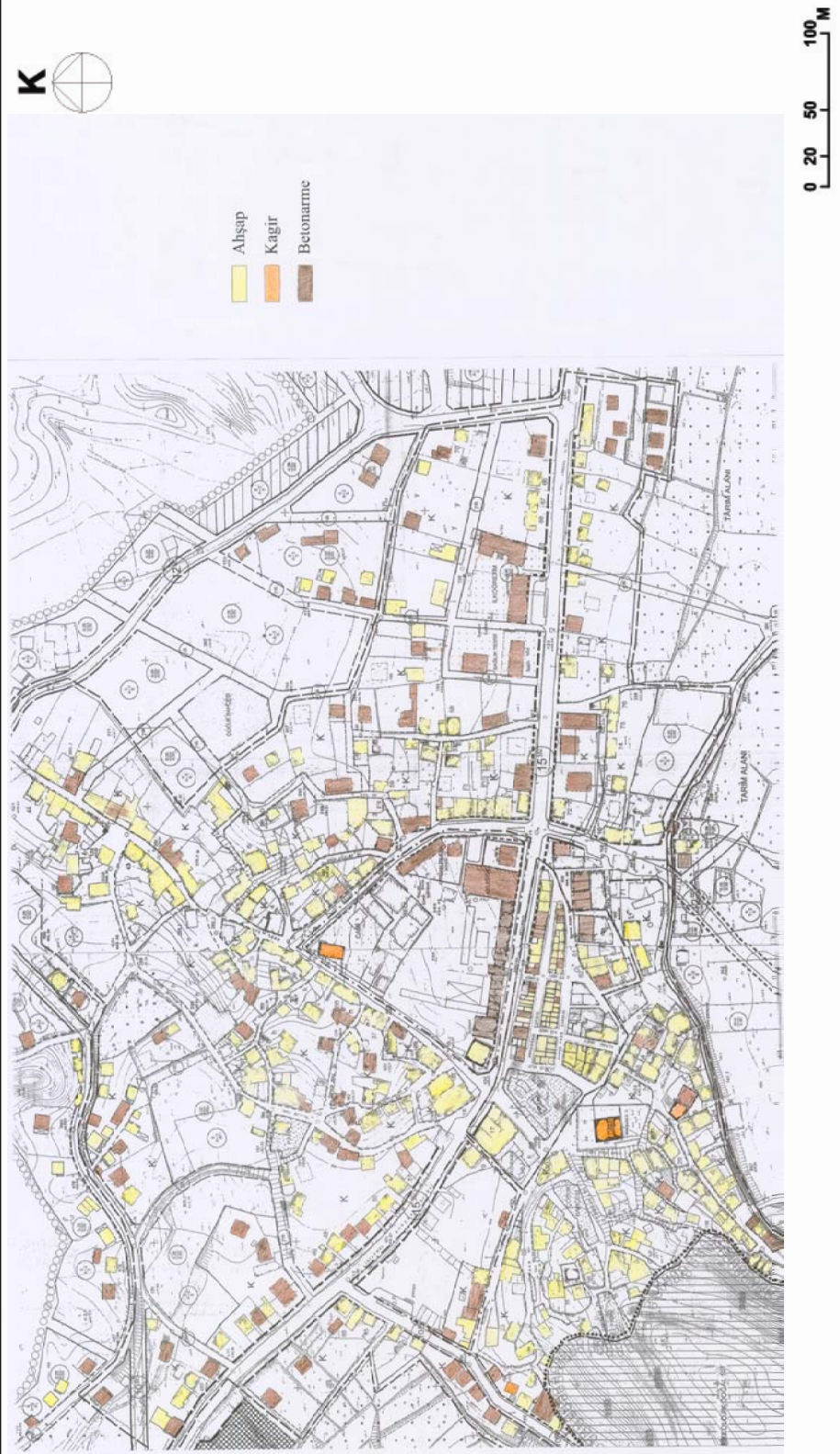
Yörenin mimari dokusuna zarar veren betonarme yapıların Ankara-İstanbul Caddesi aksında yoğunlaştığı görülmüştür. Bu yapıların önemli bölümünün kamu yapıları olması dikkat çekicidir.

Yörede kagir yapıya fazla rastlanmamakla birlikte, anıtsal yapıların kagir olduğu görülmektedir. (Yunus Paşa Cami, Eski Hamam gibi)

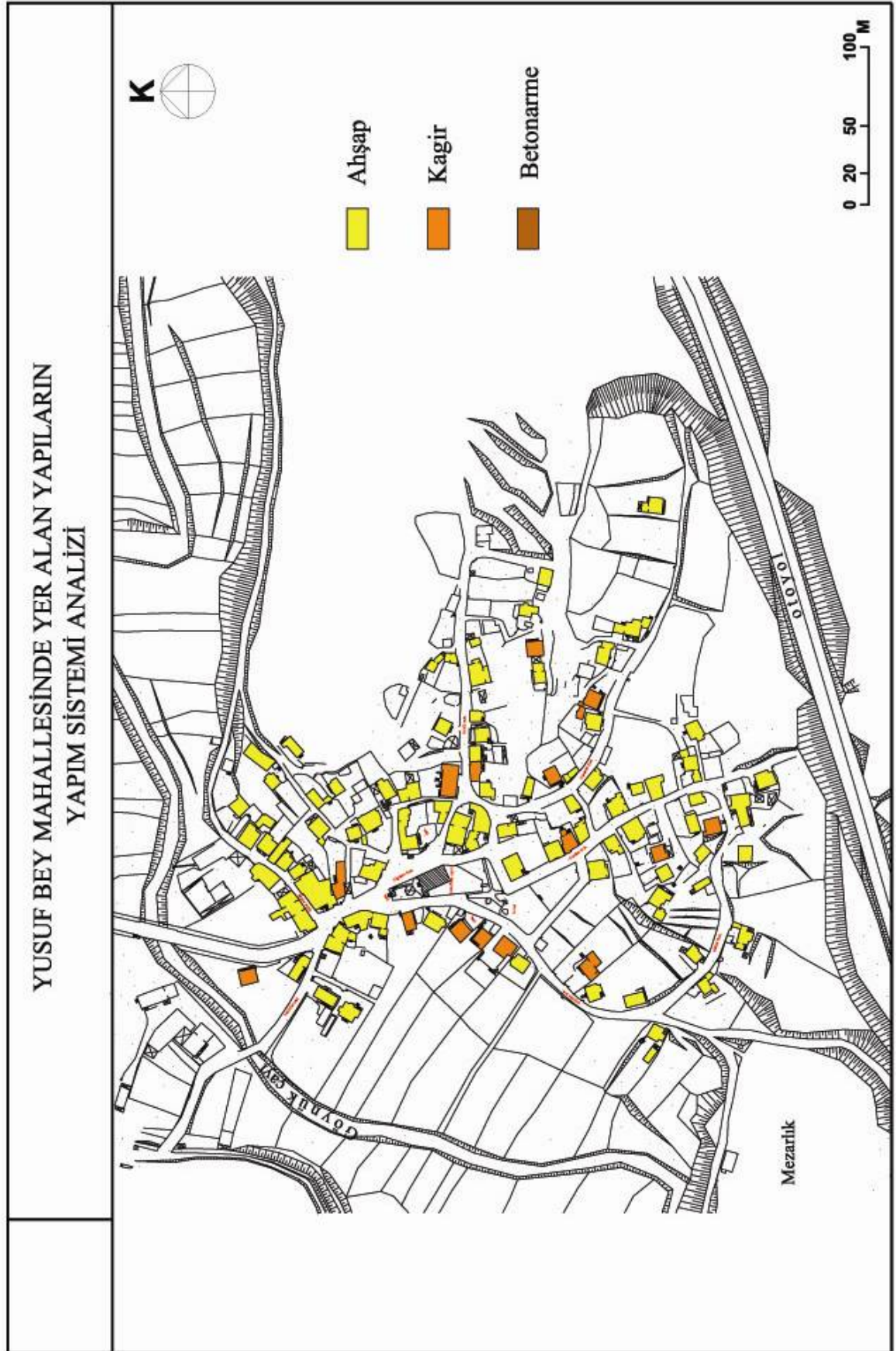

Şekil 4.1: Yapım sistemi analizi

HACI MURAT VE ULU CAMİ MAHALELERİNDE YER ALAN
YAPILARIN YAPIM SİSTEMİ ANALİZİ

Çizim 4.6

Çizim 4.7

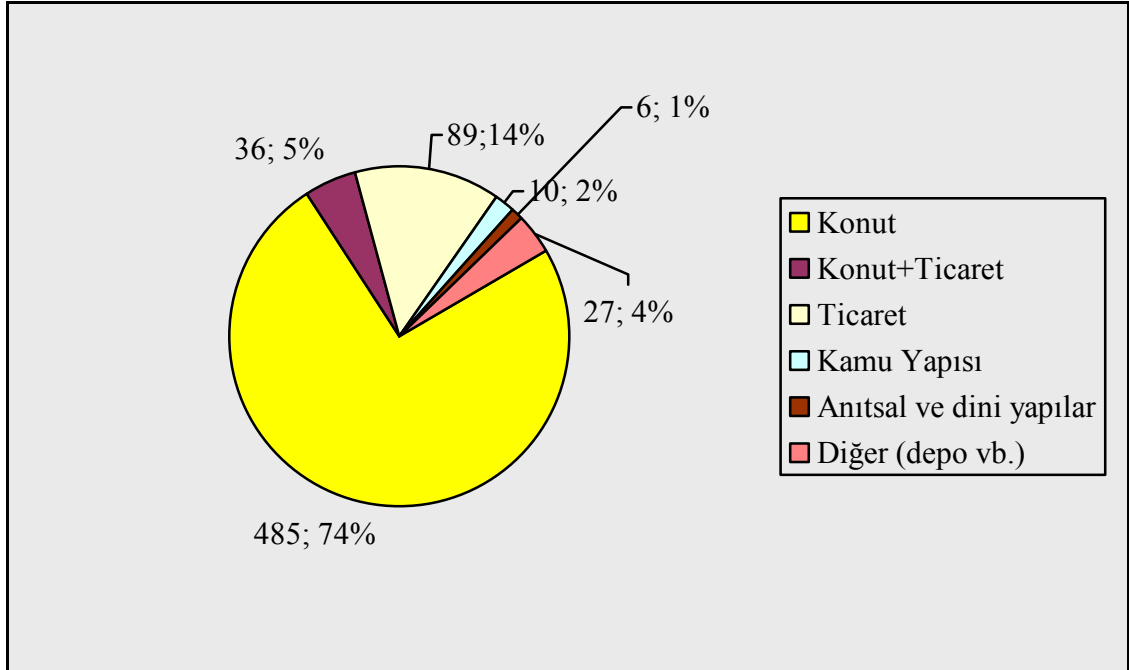
4.3.2 İşlev Analizi

Üç mahallede incelenen toplam 651 yapıdan 485 adedinin (%75) konut, 89 adedinin (%14) ticaret, 36 adedinin (%5) konut + ticaret, 10 adedinin (%2) kamu yapısı, 6 adedinin (%1) anıtsal ve dini yapılar ve 27'si (%4) diğer (depo vb.) olduğu görülmüştür.

Konut yerleşimi daha çok Ulu Cami çevresi, hisar yamaçları ve Ankara-İstanbul Caddesinin kuzeyinde yer alan Hacı Murat Mahallesinde yer almaktadır. Merkezden nispeten uzak kalan Yusuf Bey Mahallesinin neredeyse tamamı konutlardan oluşmaktadır.

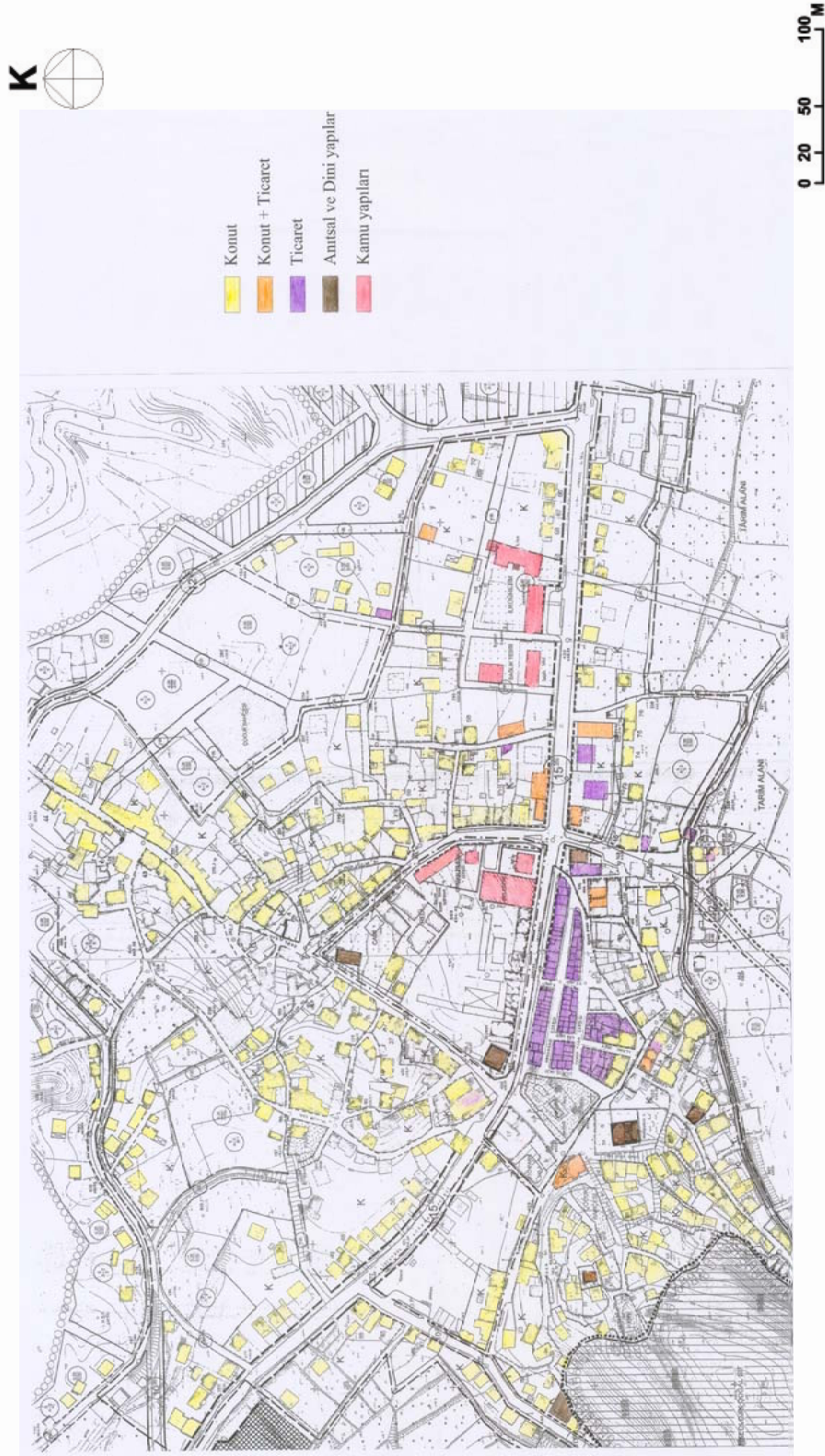
Ticaret dokusunu oluşturan yapıların büyük bölümü çarşıda toplanmıştır. Çarşının tarihi hanla bağlantısı park yapımı sırasında yıkılan 23 yapı ile kesilmiş de olsa ticaret işlevleri yine bu bölgede devam ettirilmektedir.

Kamu yapılarının tamamı Ankara-İstanbul Caddesi aksında bulunmaktadır. Bu yapılar yerleşimin mimari dokusuna zarar veren özelliktedir.

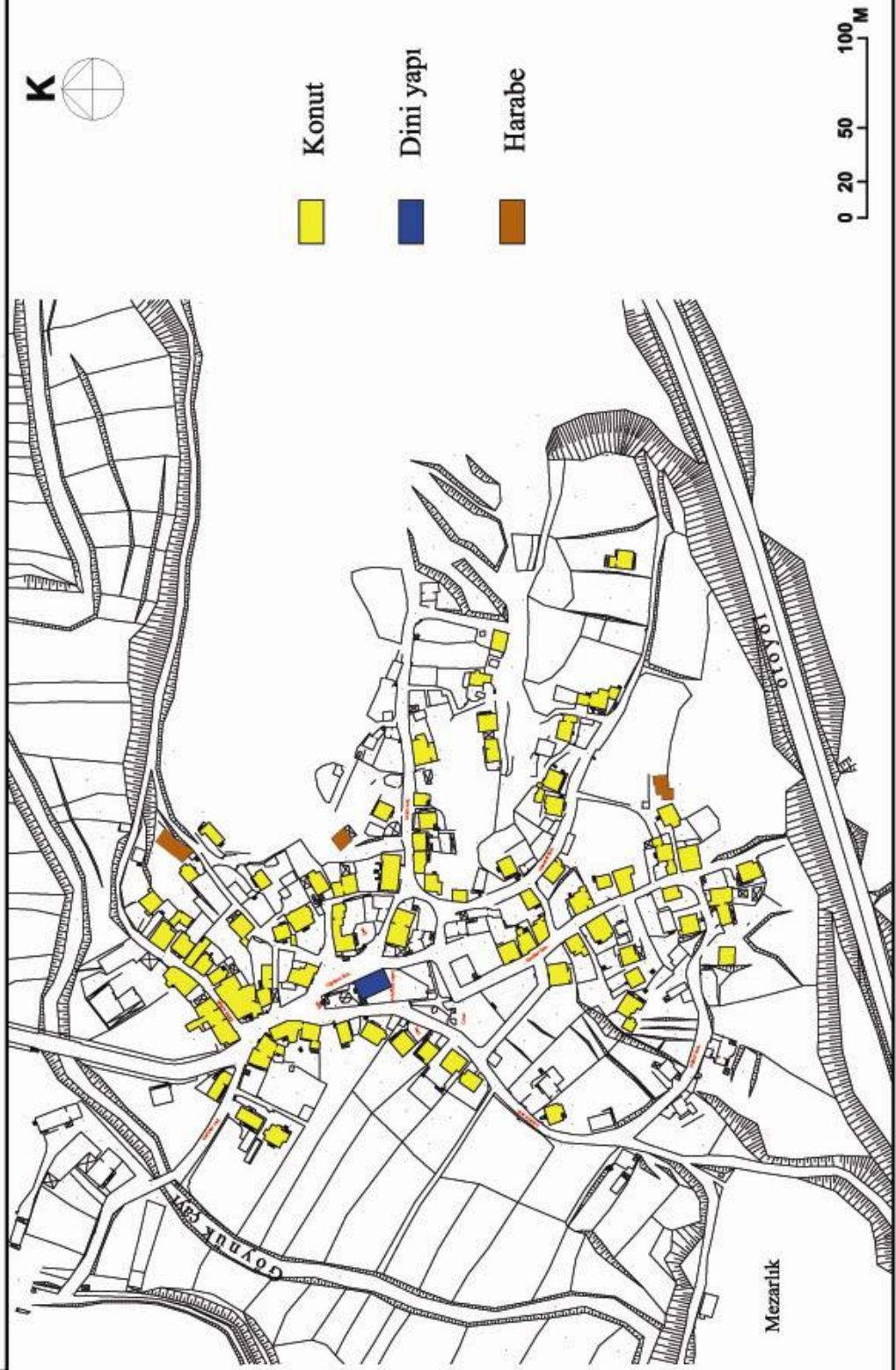
Şekil 4.2: İşlev analizi

HACI MURAT VE ULU CAMİ MAHALLELERİNDE YER ALAN
YAPILARIN İŞLEV ANALİZİ

Çizim 4.8

YUSUF BEY MAHALLESİNDE YER ALAN YAPILARIN
İŞLEV ANALİZİ

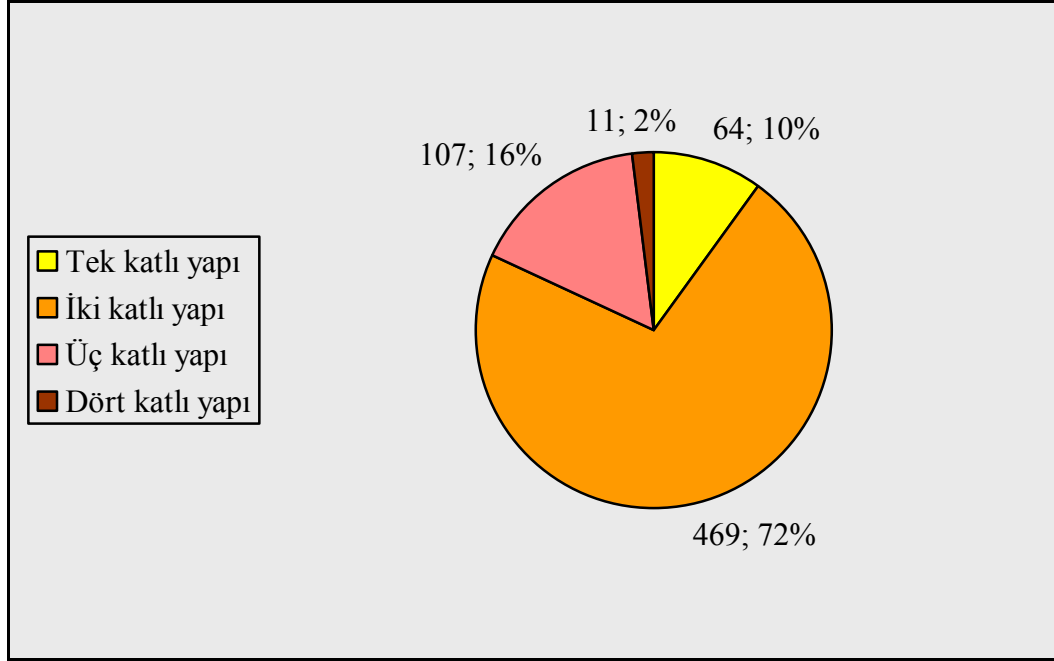
Çizim 4.9

4.3.3 Kat Adedi Analizi

İncelenen 651 yapıdan 64'ü (%10) tek katlı, 469'u (%72) iki katlı, 107'si (%16) üç katlı ve 11 adedi de (%2) dört kat ve üzeri yapılardan oluşmaktadır.

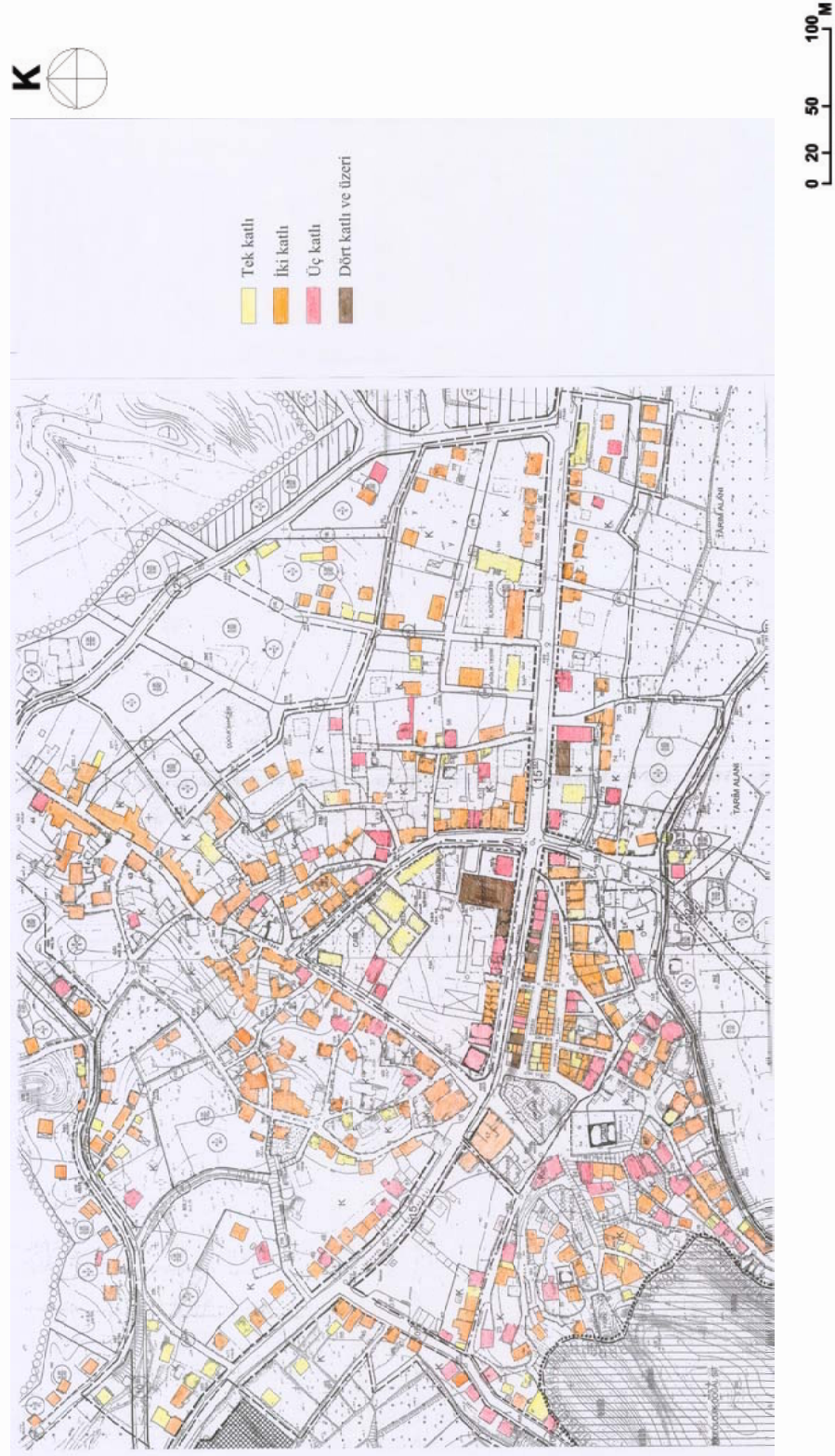
Analiz sonuçlarının da gösterdiği gibi Taraklı geneli iki ve üç katlı yapılardan oluşmaktadır. Bu yapıların bir bölümünde bodrum kat da mevcuttur.

Taraklı mimari dokusuna aykırı olan dört kat ve üzeri yapılar yine Ankara-İstanbul caddesi üzerinde yer alan ve bir bölümü kamu yapıları olan betonarme yapılardır.

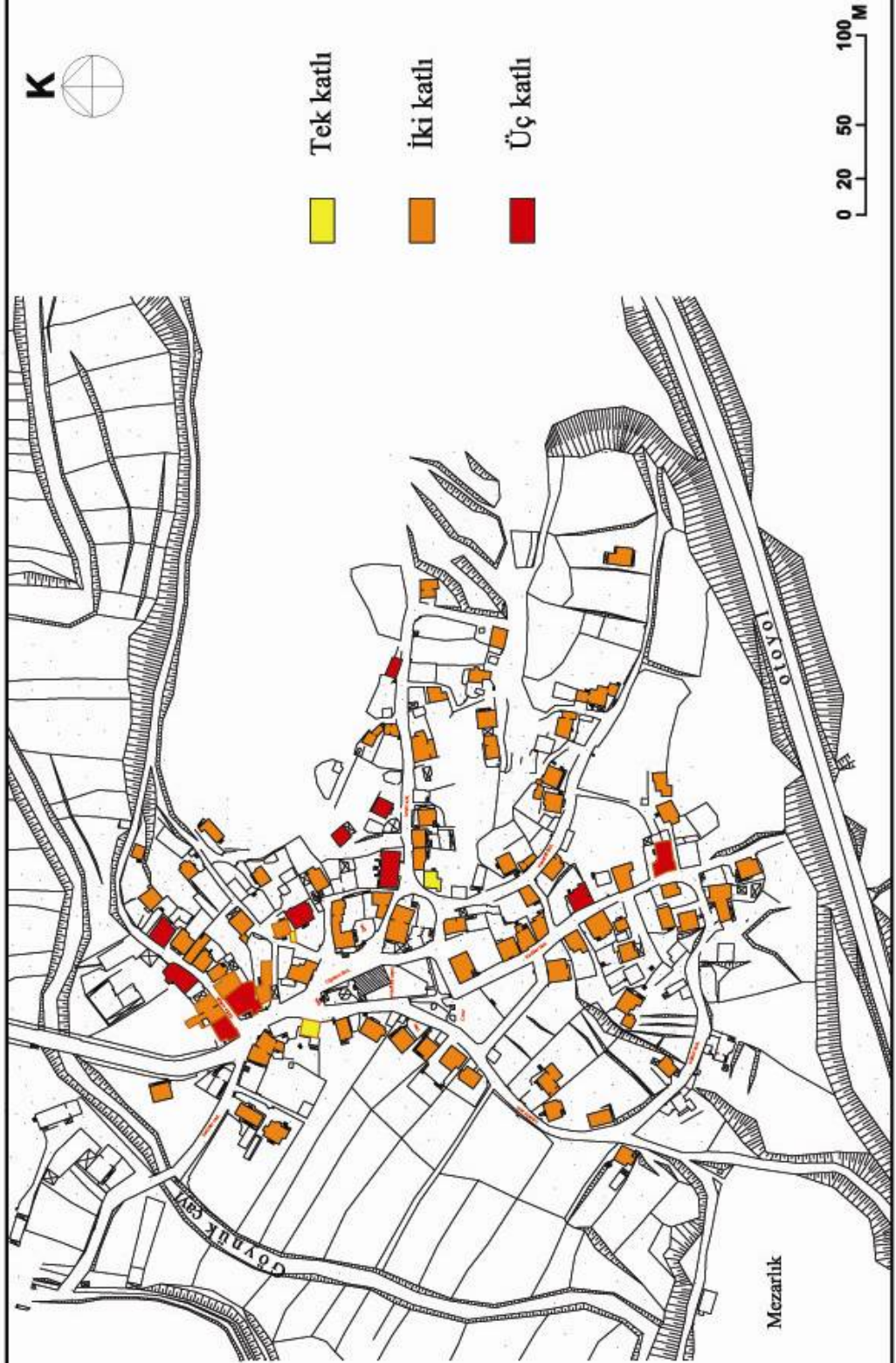
Şekil 4.3: Kat adedi analizi

HACI MURAT VE ULU CAMİ MAHALLELERİNDE YER ALAN
YAPILARIN KAT ADEDİ ANALİZİ

Çizim 4.10

YUSUF BEY MAHALLESİNDE YER ALAN YAPILARIN
KAT ADEDİ ANALİZİ

Çizim 4.11

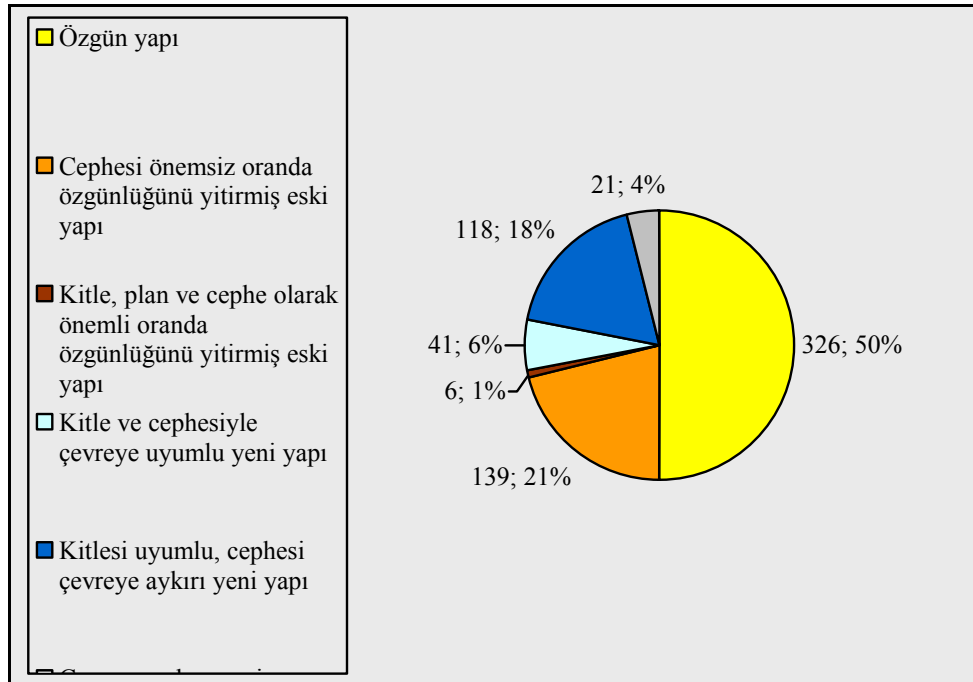
4.3.4 Eski ve Yeni Yapıların Mevcut Durum Analizi

Yapılan analiz çalışmaları ve incelenen 651 yapıdan alınan sonuçları incelediğimizde bu yapıların 326'sının (%50) özgün durumda korunduğunu, 139'unun (%21) bölümünün cephesinin önemsiz oranda özgünlüğünü yitirmiş geleneksel yapılar olduğunu, altı adedinin (%1) kitle, plan ve cephe olarak önemli oranda özgünlüğünü yitirmiş geleneksel yapı olduğu tespit edilmiştir.

Taraklı'daki yeni yapılar incelendiğinde 41 adedinin (%6) kitle ve cephesiyle çevreye uyumlu, 118 adedinin (%18) kitlesi ile uyumlu ancak cephesiyle çevreye aykırı, 21 adedinin ise (%4) çevresiyle aykırı olduğu görülmüştür.

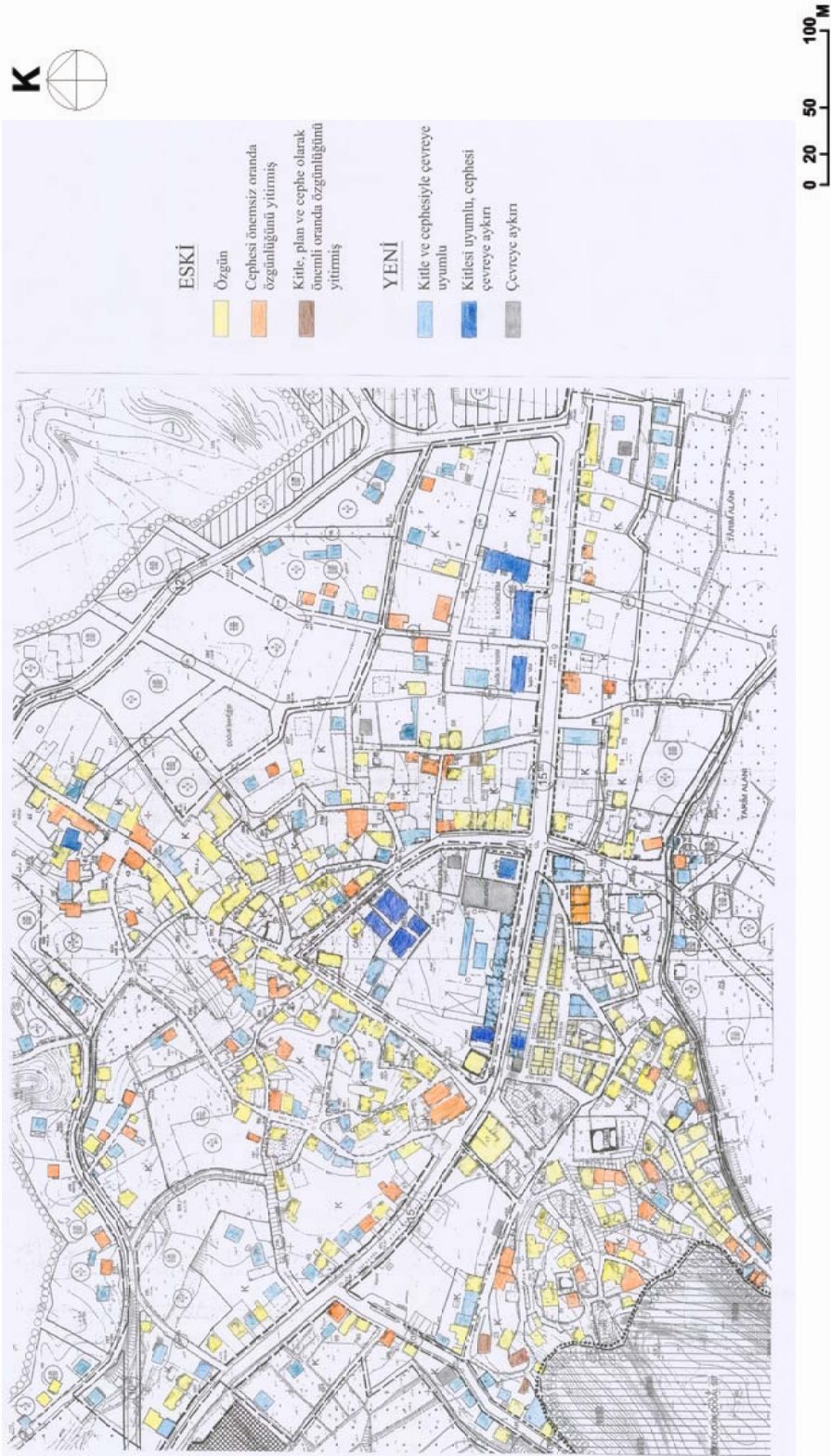
Yapılan analiz çalışmaları sonucunda, özgün durumunu koruyabilen ve önemsiz oranda özgünlüğünü yitirmiş yapıların Ulu Cami çevresi, hisar yamaçları, Hacı Murat Mahallesi kuzeyi ve yoğun olarak Yusuf Bey Mahallesi'nde toplandıkları görülmektedir.

Yeni yapılaşmanın, diğer analizlerin verdiği verilere paralel olarak Ankara- İstanbul caddesi aksında yoğunlaştığı ve bu yapıların önemli bir bölümünün geleneksel dokuya aykırı olduğu görülmektedir.

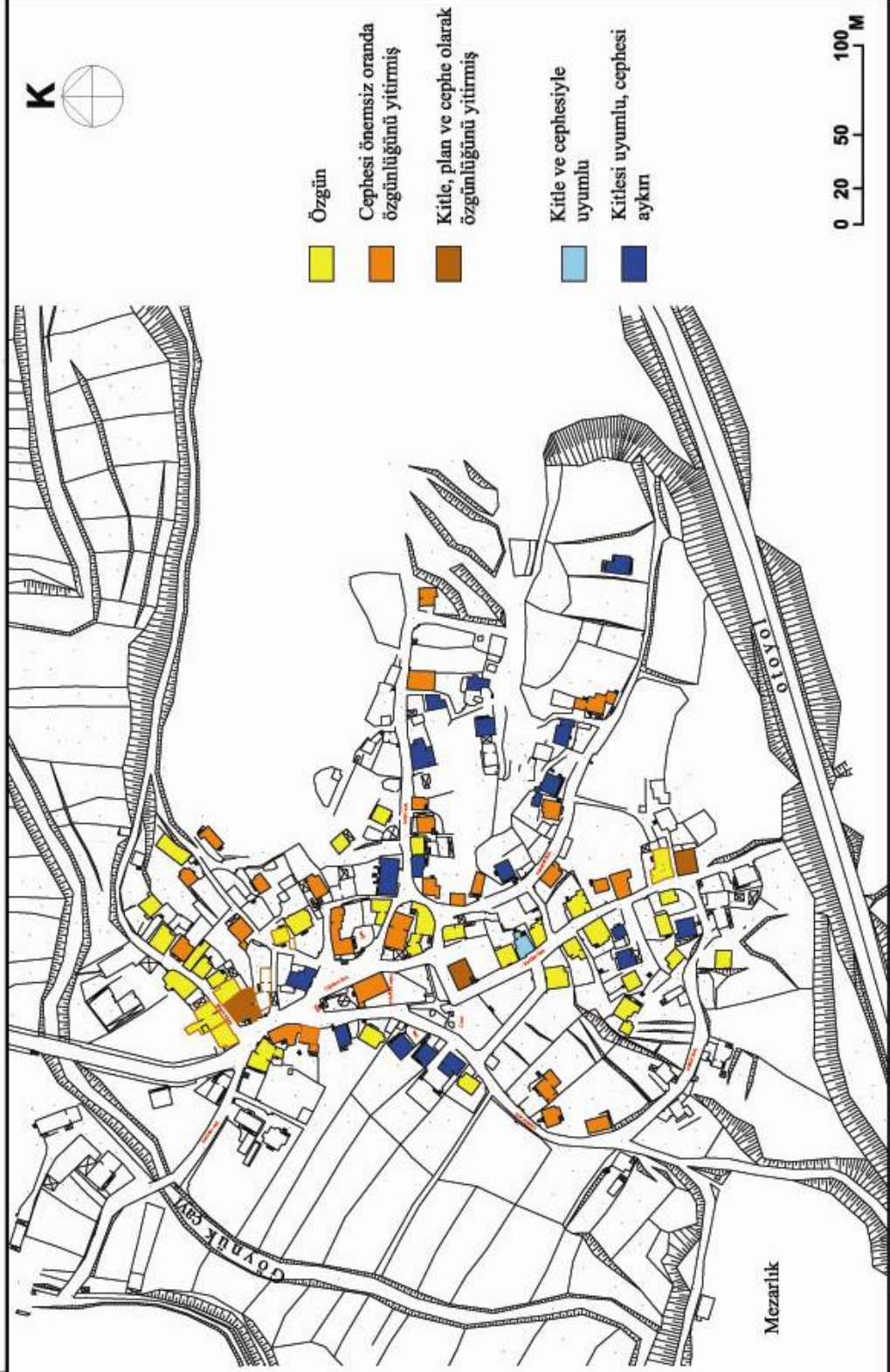
Şekil 4.4: Eski ve yeni yapıların mevcut durum analizi

HACI MURAT VE ULU CAMİ MAHALLELERİNDE YER ALAN
ESKİ VE YENİ YAPILARIN MEVCUT DURUM ANALİZİ

Çizim 4.12

YUSUF BEY MAHALLESİNDE YER ALAN ESKİ VE YENİ
YAPILARIN MEVCUT DURUM ANALİZİ

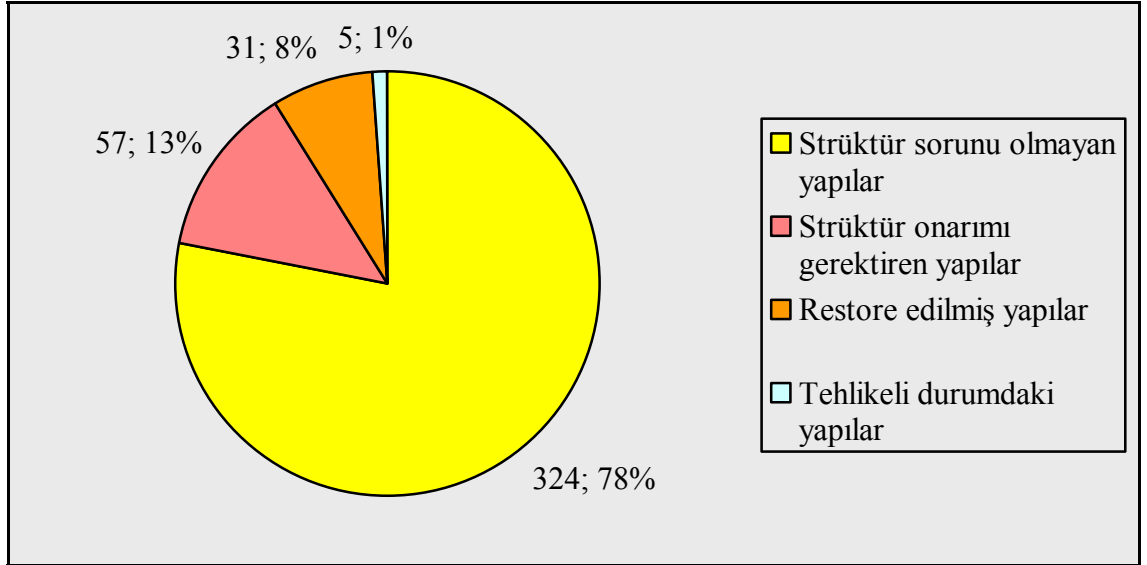

Çizim 4.13

4.3.5 Eski Yapıların Strüktür Durumu Analizi

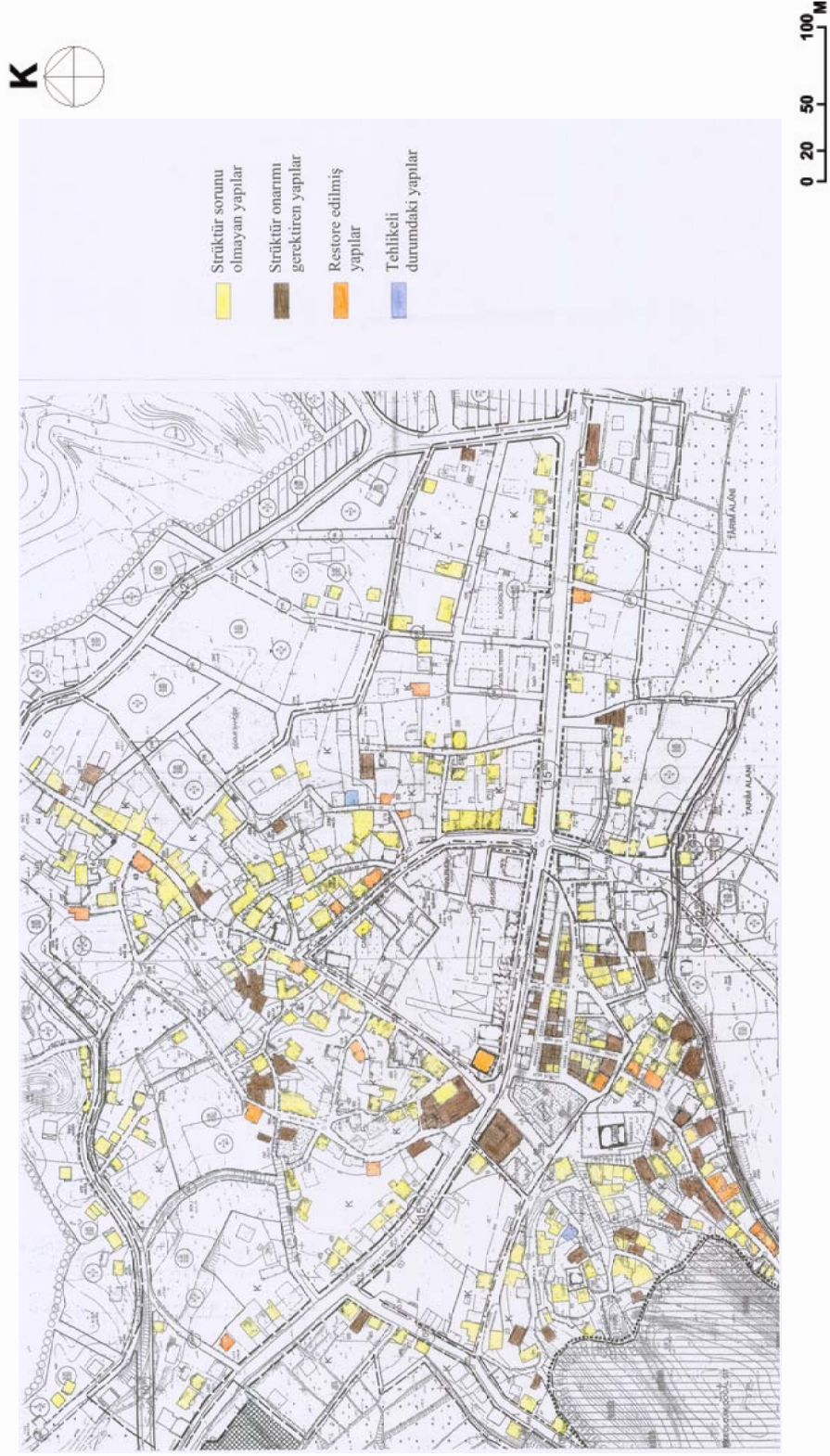
Geleneksel mimari dokuya uygun nitelikteki 417 yapıdan 324'ünün (%78) strüktür sorunu olmadığı, 57'sinin (%13) strüktür onarımı gerektirdiği, 31'inin (%8) restore edildiği ve 5'inin (%1) tehlikeli durumda olduğu görülmüştür.

Taraklı Restorasyon Atölyesi'nin kurulması ve tez çalışmasına başlamasına paralel olarak yörede 'koruma' konusunda bilincin artması ve restorasyon çalışmalarının başlatılması, onarım gerektiren ve tehlikeli durumda olan yapıların restore edilmesi konusunda önemli bir adım olmuştur. Böylece yapılacak restorasyon çalışmaları daha bilinçli bir şekilde ve özgün tekniklerle ve malzemelerle yapılması, Taraklı'nın geleneksel dokusunu gelecek nesillere aktarmasını sağlayacaktır.

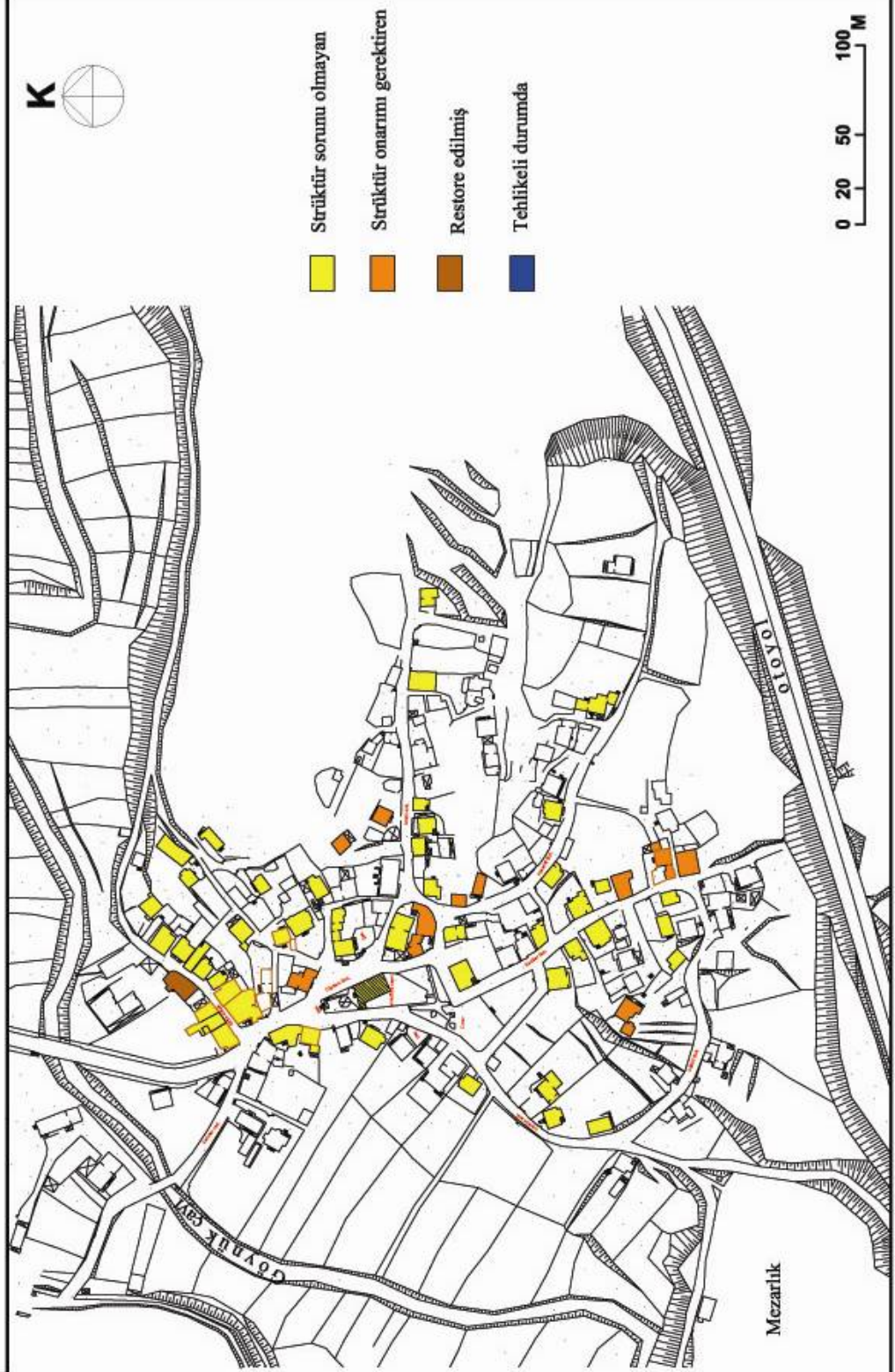
Şekil 4.5: Eski yapıların strüktür durumu analizi

HACI MURAT VE ULU CAMİ MAHALLELERİNDE YER ALAN
ESKİ YAPILARIN STRÜKTÜR DURUMU ANALİZİ

Çizim 4.14

YUSUF BEY MAHALLESİNDE YER ALAN ESKİ YAPILARIN
STRÜKTÜR DURUMU ANALİZİ

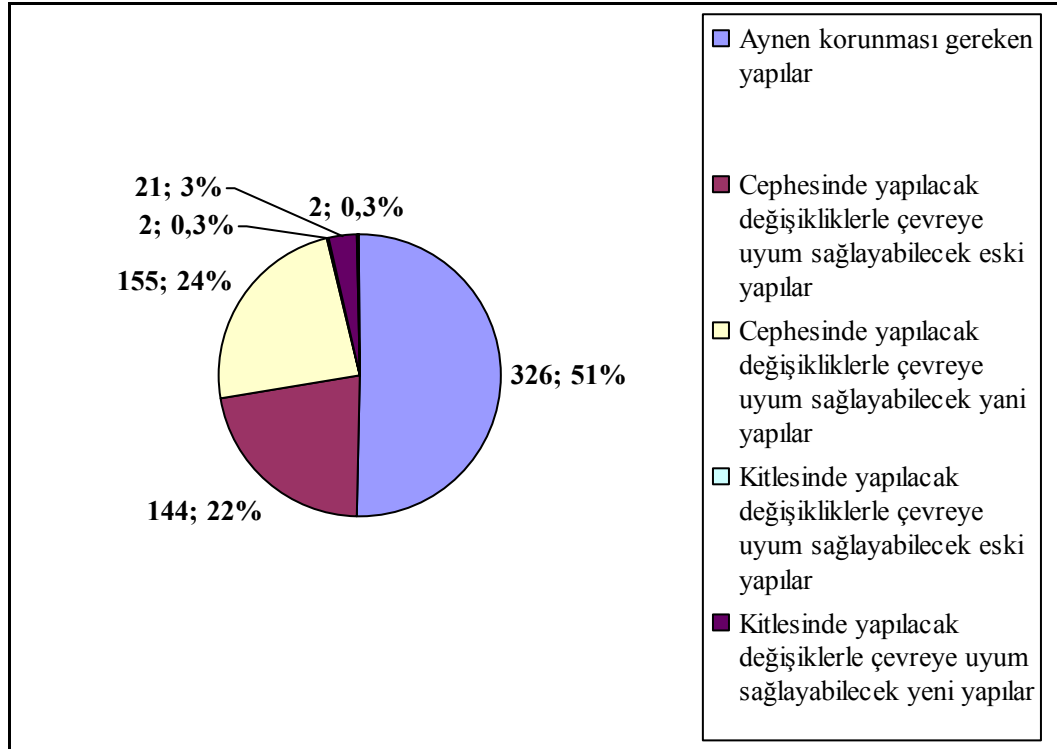
Çizim 4.15

4.3.6 Değerlendirme

Yapılan analiz çalışmaları sonunda incelenen 651 yapının 326'sının (%50) (eski-yeni analizine paralel olarak) aynen korunması gerektiği, 144'ünün (%22) cephesinde yapılacak değişikliklerle çevreye uyum sağlayabilecek eski yapılar olduğu, 155'inin (%24) cephesinde yapılacak değişikliklerle çevreye uyum sağlayabilecek yeni yapılar olduğu, 2 adedinin (%0,3) kitlesinde yapılacak değişikliklerle çevresine uyum sağlayabilecek eski yapı olduğu, 21'inin (%3) kitlesinde yapılacak değişikliklerle çevresine uyum sağlayabilecek yeni yapı olduğu ve iki tanesinin(%0,3) de yıkılması gerekli olduğu tespit edilmiştir.

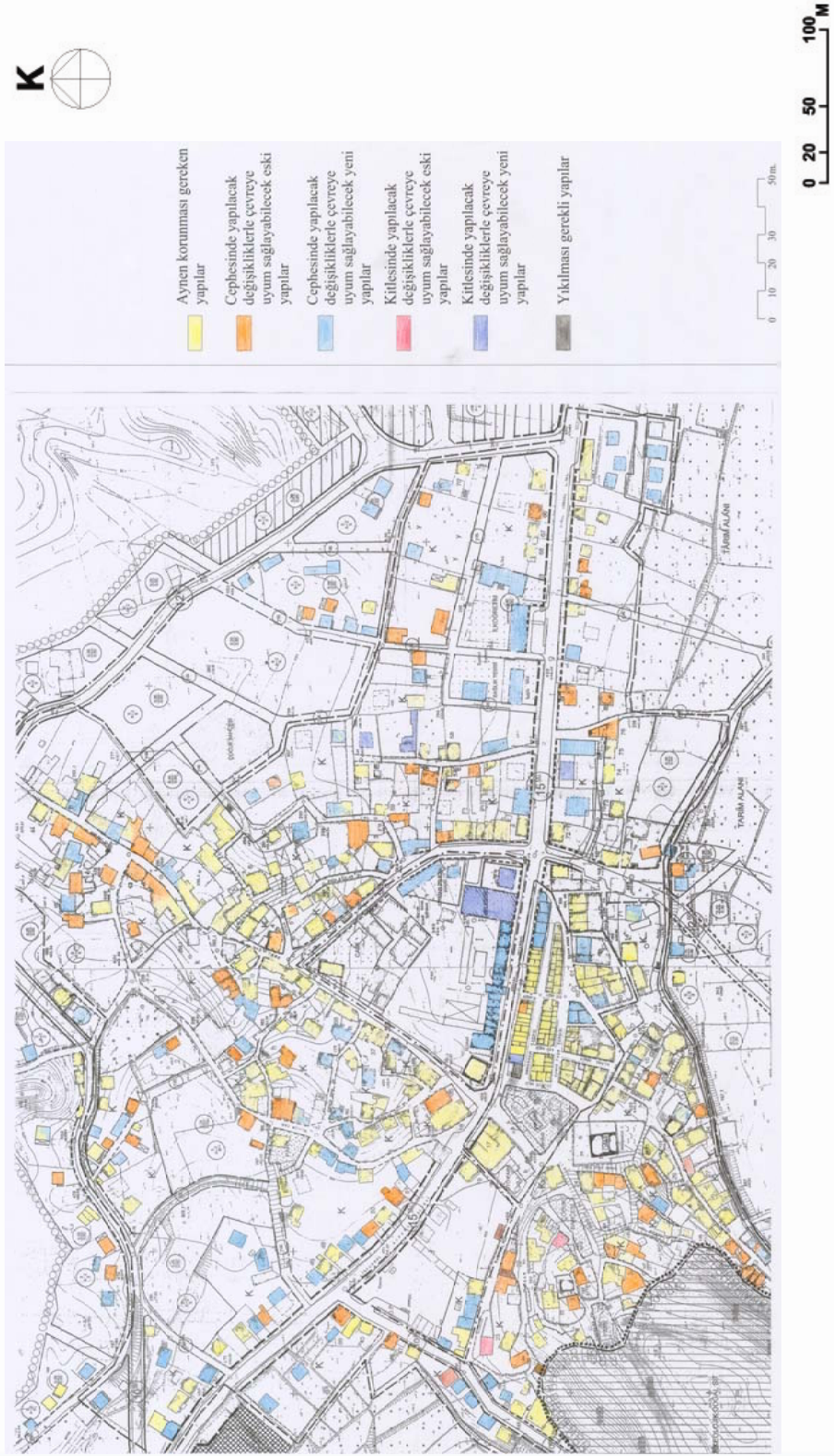
Verilerden çıkan sonuçlar incelendiğinde, Taraklı yerleşiminin büyük bölümünün mimari dokusunu koruduğu görülmektedir.

Ancak özellikle Ankara-İstanbul Caddesi aksında bulunan ve gerek kitleleri gerekse cephe özellikleriyle mimari dokuyu bozan yapılar ile ilgili müdahale gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bununla ilgili yapılacak çalışmalar yörenin mimari dokusunun korunabilmesi adına önemli bir adım olacaktır.

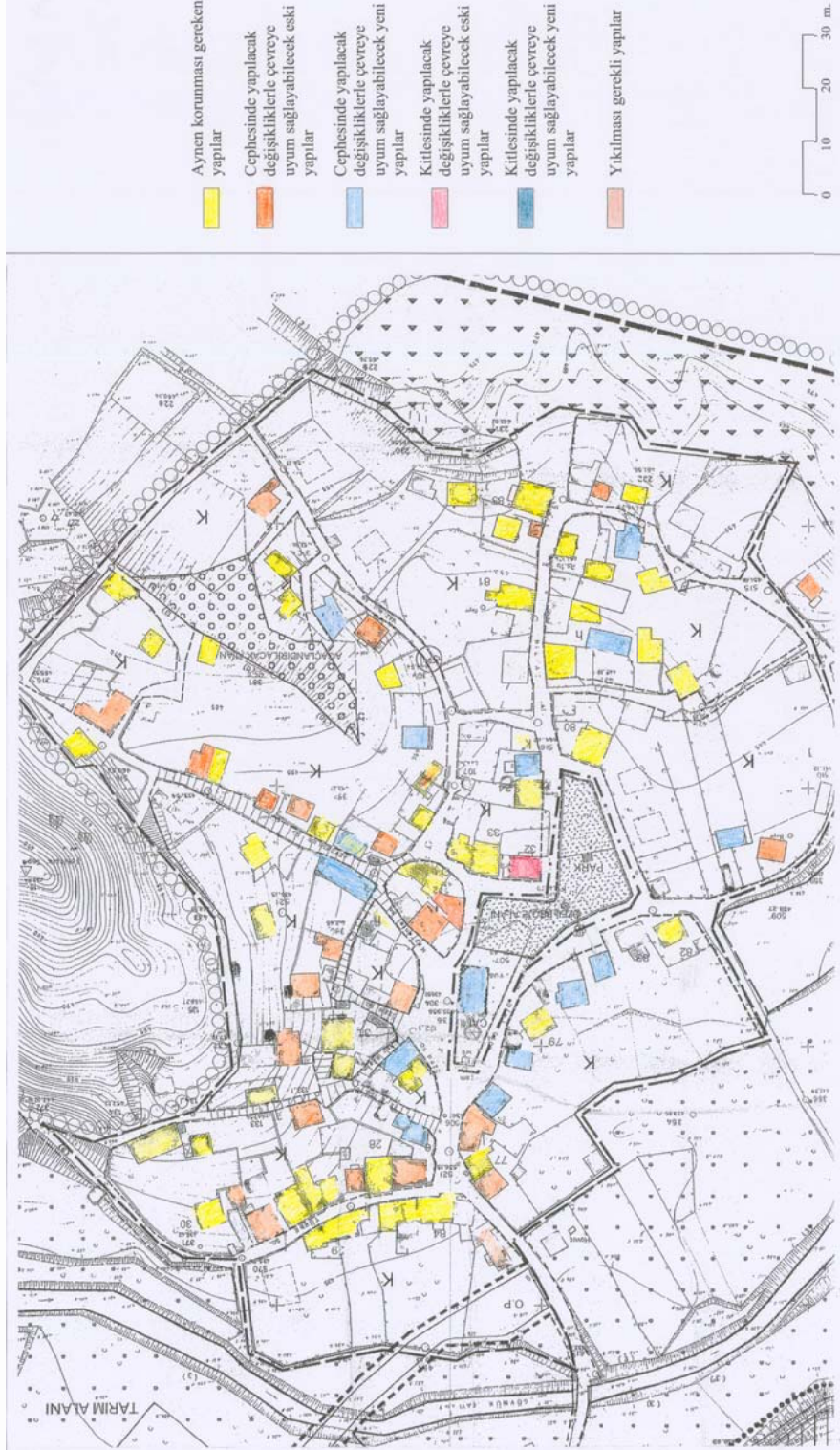
Şekil 4.6: Değerlendirme

HACI MURAT VE ULU CAMİ MAHALELERİ DEĞERLENDİRME

Çizim 4.16

**YUSUF BEY MAHALLESİ
DEĞERLENDİRME**

Çizim 4.17

4.4 Taraklı Kentsel Sit Alanı İçerisinde Yer Alan Konut Örnekleri

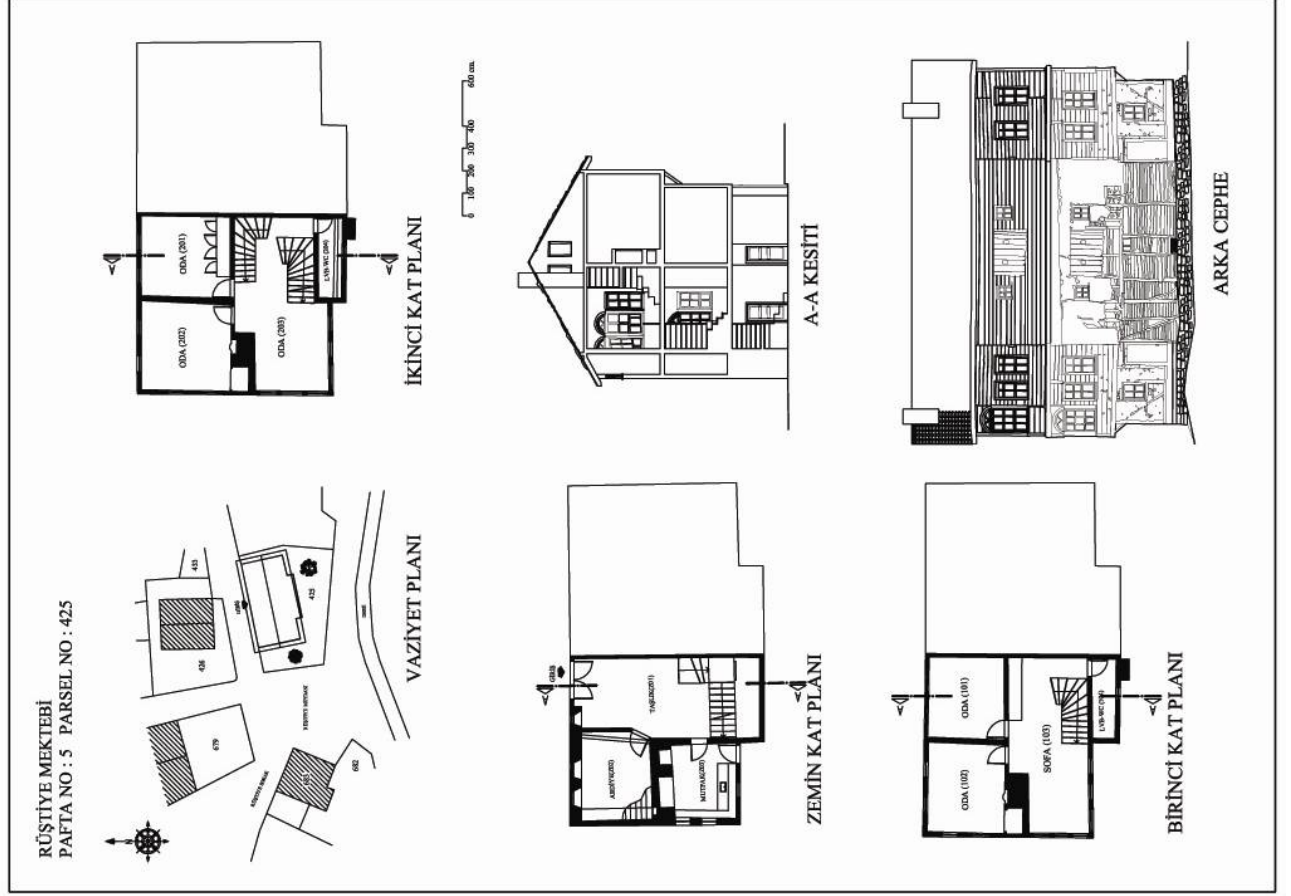
Taraklı, 1989 yılında Koruma Amaçlı İmar Planında Kentsel Sit Alanı ilan edilmiş ve bu alan içerisindeki yaklaşık 90 konut; plan şemasına ve cephe karakteristiğine göre değerlendirilmiş ve tescil edilerek koruma altına alınmıştır.

Bu yapılardan plan şeması, cephe gibi karakteristik farklılıklar gösterenler ve Taraklı'daki geleneksel sivil mimari doku hakkında fikir edinebileceğimiz yapılar aşağıdaki katalog çalışmasında belirtilmiştir.

Katalogların içerisinde yapıların planları ve cephelerine ait projeler de mevcuttur.

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										1
14	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU										
YAPININ ADRESİ		ÖZGÜN İŞLEVİ				HALİHAZIR İŞLEVİ					
MAHALLE	ULU CAMİ MAHALLESİ				KONUT					BOŞ	
SOKAK	AŞAĞI CAMİ SOKAK										
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ											
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER					
BODRUM KAT: KAGIR						AĞAÇ KARKAS					
DİĞER KATLAR: AĞAÇ AP KARKAS											
YAPININ ÇEPE ÖZELLİKLERİ						2 KATLI, ÜST KAT İKİ CEPHEDE ÇIKMALI					
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU											
TAŞIYICI SİSTEM		İÇ YAPI		DİŞ YAPI		ÖRTÜ		BİZEME			
İYİ	ORTA	KOTU	İYİ	ORTA	KOTU	İYİ	ORTA	KOTU	İYİ	ORTA	KOTU

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										2
13	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU										
YAPININ ADRESİ		ÖZGÜN İŞLEVİ				HALİHAZIR İŞLEVİ					
MAHALLE		ULUCAAMI MAHALLESİ				KONUT				KONUT	
SOKAK		RÜŞTİYE SOKAK									
YAPININ TAŞIVICI SİSTEM ANALİZİ											
DÜŞEY TAŞIVICILAR					DÖŞEMELER						
BODRUM KAT: KAGIR					AHIŞAP KARKAS						
DİĞER KATLAR: AHIŞAP KARKAS											
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ					3 KATLI , ZEMİN KAT ÇAMUR SIVA, ÜST KATLAR AHIŞAP KAPLAMADIR						
YAPININ KORUNULUSLUK DURUMU											
TAŞIVICI SİSTEM		İÇ YAPI		DIŞ YAPI		ÖRTÜ		BEZEME			
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ											
BAHÇENİN SOKAĞA BAKAN KÖŞESİNDE YAPILMIŞ, GİRİŞ, BİRİNCİ KAT VE İKİNCİ KATTAN OLUŞMAKTADIR.BEŞİK ÇATI DİR.İKİNCİ KAT ÇIKMADIR GÜNEYDEKİ GİRİŞ, BİRİNCİ KAT, İKİNCİ KAT ÇIKMASI BANYO VE TUVALET KESİMİDİR. KULLANIM AÇISINDA YAPI ORTADAN İKİYE BÖLÜNEREK KULLANILMAKTADIR.											

TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										3
TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU										
YAPININ ADRESİ		ÖZGÜN İŞLEVİ		HALİHAZIR İŞLEVİ						
MAHALLE		ULUCAMI MAHALLESİ		KONUT		KONUT				
SOKAK/İNŞAĞI CAMİ SOKAK NO:19/2										
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ										
DÜŞEY TAŞIYICILAR		DÖŞEMELER								
BODRUM KAT: KAGIR		AĞŞAP KARKAS								
DİĞER KATLAR: AĞŞAP KARKAS										
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ										
2 KATLI, ÇATI ARALI, ÇAMUR SIVA ÜZERİ KIREÇ BADANADIR.										
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU										
TAŞIYICI SİSTEM		İÇ YAPI		DİŞ YAPI		ÖRTÜ		BEZEME		
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ										
RÜŞTİYE SOKAKTAN GİRİŞİ SAĞLANAN ZEMİNİ KATLI AĞŞAP KARKAS ARASI KERPEÇ DOLGU YAPIDIR.										

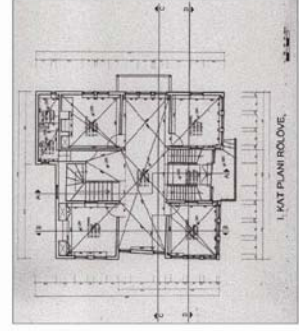
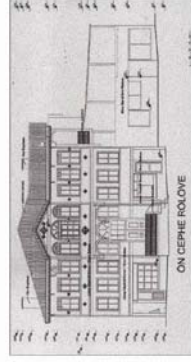
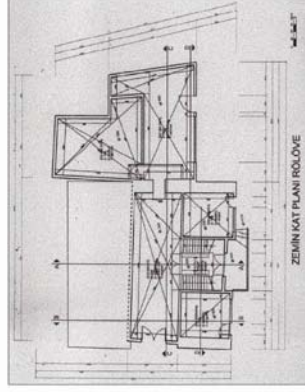
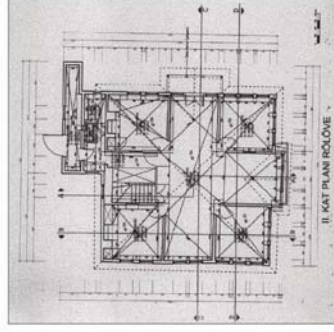
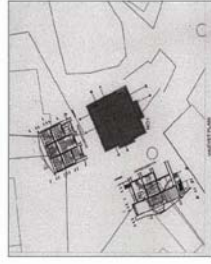

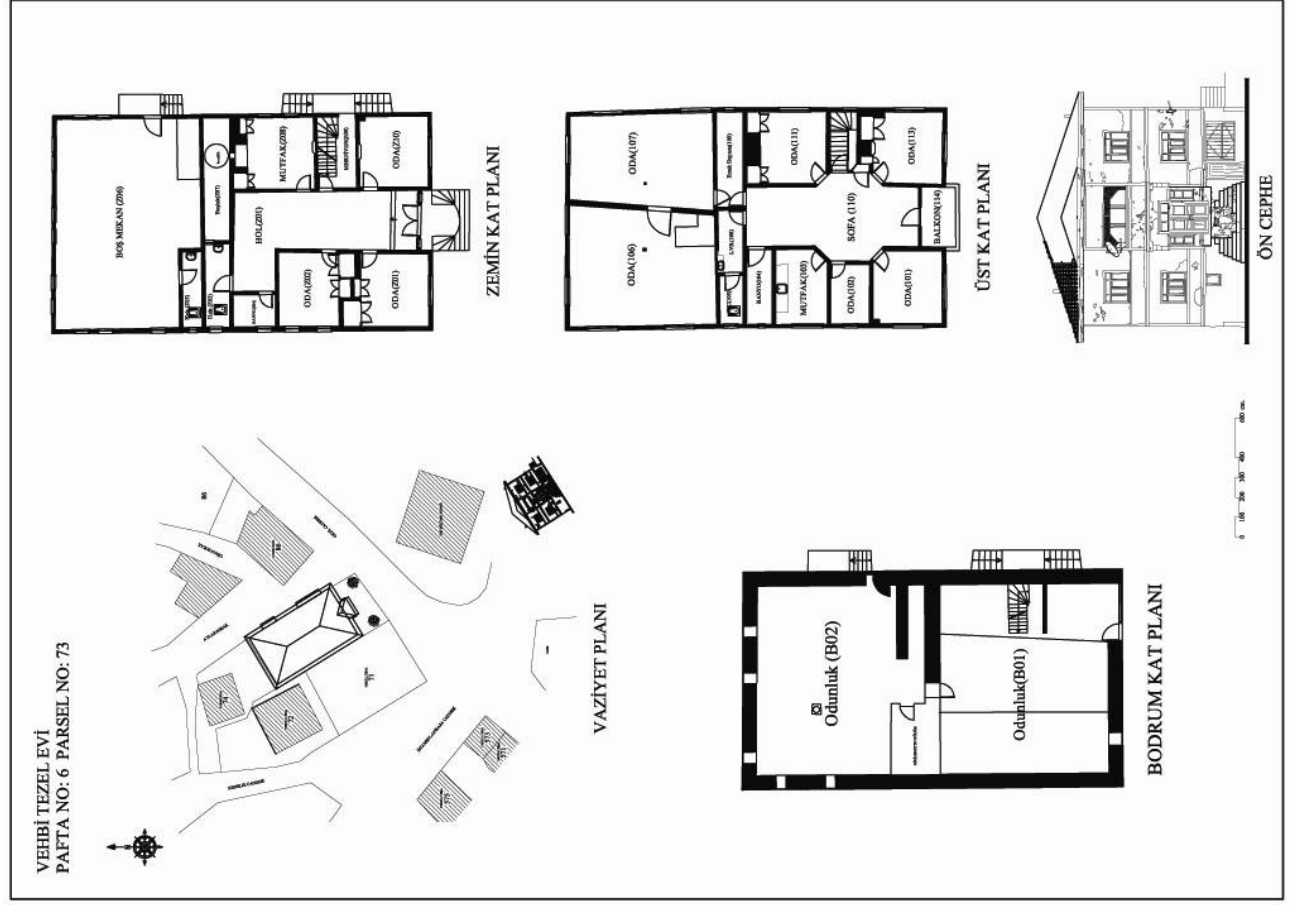
TARAKLI KENTSEL SİT ALANI				6
TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU				
YAPININ ADRESİ		ÖZGÜN İŞLEVİ		HALİHAZIR İŞLEVİ
MAHALLE	ULU CAMII MAHALLESİ	KONUT		KONUT
SOKAK	SANTRAL SOKAK			
YAPININ TAŞINICI SİSTEM ANALİZİ				
DÜŞEY TAŞINICILAR		DÖŞEMELER		
BODRUM KAT: KAGIR		AĞŞAP KARKAS		
DİĞER KATLAR: AĞŞAP KARKAS				
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ		2 KAT+BODRURLU GİRİŞ ÜSTÜNDE ÜÇGEN ALINIKLI ÇIKMALI		
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU				
TAŞINICI SİSTEM	İÇ YAPI	DİŞ YAPI	ÖRTÜ	BEZEME
İYİ ORTA KOTU	İYİ ORTA KOTU	İYİ ORTA KOTU	İYİ ORTA KOTU	İYİ ORTA KOTU
KOTU	KOTU	KOTU	KOTU	KOTU
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ				
YAPI TARAKLININ MERKEZİNE HAKİM BİR KONUMDA BULUNUP, BODRUM, ZEMİN VE ÜST KATIN OLUŞMAKTA DİR. ORTA SOFALI PLAN TIPİNE SAHİP YAPIDA ODALAR YAPININ KOŞELERİNDE YER ALMAKTA DİR. YAPIYA İKİ FARKLI KAPIDAN GİRMEK MÜMKÜNDÜR. SOFA ÜST KATTA ÜÇGEN ALINIKLI BİR ÇIKMA YAPILMIŞTIR.				

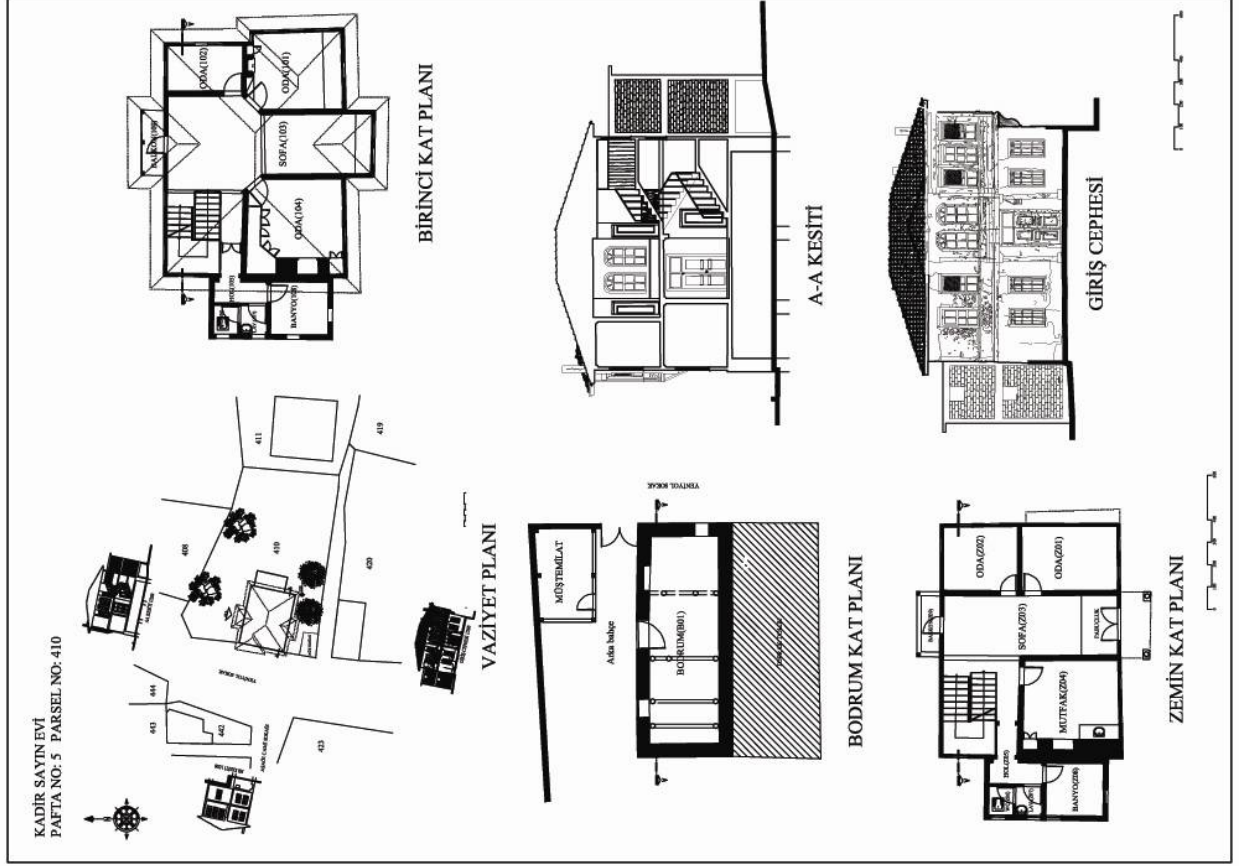
ÇAKIRLAR KONAĞI
PAFTA NO: 6 PARSEL NO: 673

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										7
35	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU										
YAPININ ADRESİ											
MAHALLE		HACI MURAT MAHALLESİ				ÖZGÜN İŞLEVİ		HALİHAZIR İŞLEVİ			
SOKAK/NO		OKUL SOKAK NO:3				KONUT		KONUT			
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ											
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER					
BODRUM KAT: KAGIR						AĞŞAP KARKAS					
DİĞER KATLAR: AĞŞAP KARKAS											
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ						2 KAT+BODURLU , ÜST KAT BALKON ÇIKMALI					
YAPININ KORUNMUSLUK DURUMU											
TAŞIYICI SİSTEM		İÇ YAPI		DİŞ YAPI		ÖRTÜ		BEZEME			
İYİ	ORTA	KOTU	İYİ	ORTA	KOTU	İYİ	ORTA	KOTU	İYİ	ORTA	KOTU
□			□			□			□		
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ											
YAPI BODRUM, ZEMİN KAT VE BİR NORMAL KATTAN OLUŞMAKTADIR. ZEMİN KATTA GENEL EV AHALİSİNİN YAŞAM FAALİYETLERİNİN GEÇTİĞİ OTURMA ODASI + MUTFAK ALANI BULUNMAKTADIR. ÜST KATLARDA ORTA ALANDA SOFA VE YAN BÖLÜMLERDE YATAK ODALARI YER ALMAKTADIR.											

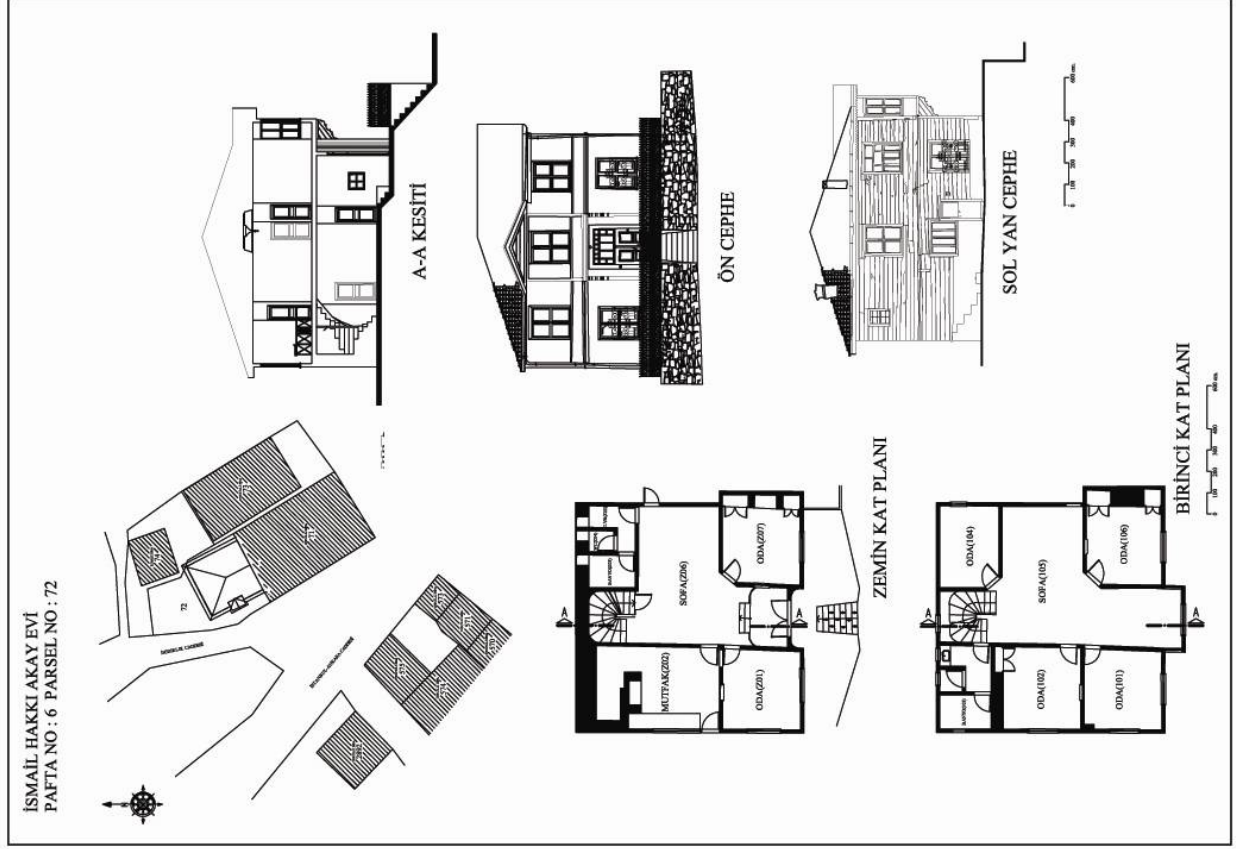

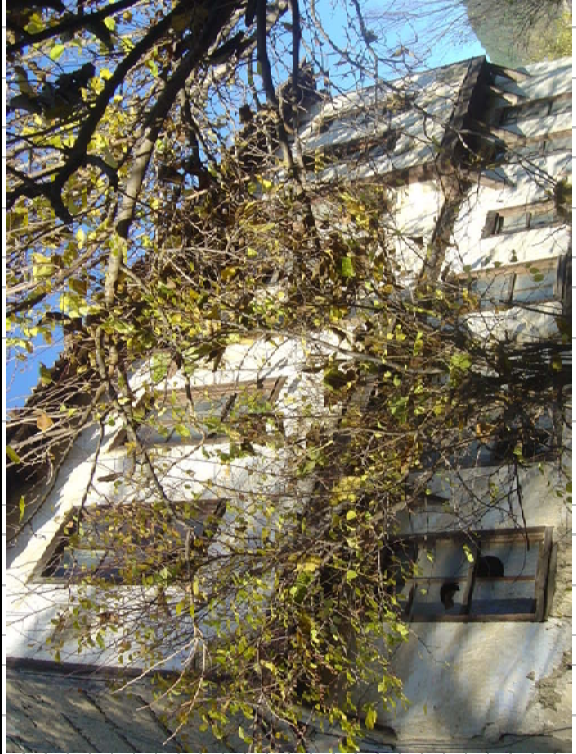
ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										8
16	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU										
YAPININ ADRESİ		ÖZGÜN İŞLEVİ		HALİHAZIR İŞLEVİ							
MAHALLE	ULU CAMİ MAHALLESİ	KONUT		BOŞ							
SOKAK / NO	ÇAMAŞRİHANE SOKAK NO:1										
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ											
DÜŞEY TAŞIYICILAR		DÖŞEMELER									
BODRUM KAT: KAGIR		AĞŞAP KARKAS									
DİĞER KATLAR: AĞŞAP KARKAS											
YAPININ CEPHE TİPOLOJİSİ											
2. KAT+BODRUMLU, ÜST KATTA ÇIKMALI											
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU											
TAŞIYICI SİSTEM		İÇ YAPI		DİŞ YAPI		ÖRTÜ		BEZEME			
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ											
YAPI BODRUM, ZEMİN VE NORMAL KATLARI OLUŞMAKTADIR. SİMETRİK BİR PLAN ŞEMASINA SAHİPTİR. ZEMİN KATTA GENEL EV AHALSİNİN YAŞAM FAALİYETLERİNİN GEÇTİĞİ OTURMA ODASI + MUTFAK ALANI BULUNMAKTADIR. ÜST KATTA BALKONA AÇILAN SOFA TERS YÖNDE DİŞ ARIYA ÇIKMA YAPMAKTADIR.											

ENV.NO :	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										10
18	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU										
YAPININ ADRESİ		ÖZGÜN İŞLEVİ		HALİHAZIR İŞLEVİ							
MAHALLE	HAGI MURAT MAHALLESİ	KONUT		KONUT							
SOKAK/NO	PIRILIK SOKAK										
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ											
DÜŞEY TAŞIYICILAR		DÖŞEMELER									
BODURUM KATI: KAGIR		AĞŞAP KARKAS									
DİĞER KATLAR: AĞŞAP KARKAS											
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ											
2 KAT+BODURUMLU GİRİŞ ÜZERİNDE ÜÇGEN ALINLIKLI ÇIKMALI											
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU											
TAŞIYICI SİSTEM		İÇ YAPI		DİŞ YAPI		ÖRTÜ		BEZEME			
İYİ	TORTA	İYİ	ORTA	İYİ	ORTA	İYİ	TORTA	İYİ	TORTA	KOTÜ	
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ											

TAŞ TEMELLİ, BAĞDADI DUVAR İŞÇİLİKLİ YAPI BİR KONUT VE ONUN BİTİŞİNDEKİ BÖCEKLİKTEN OLUŞMAMAKTADIR. KONUT VE BÖCEKLİK İKİ KATLIDIR. KONUT BAĞÇE İÇİNDE BÖCEKLİK İSE SOKAĞA AÇILMAKTADIR.

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										11
58	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU										
YAPININ ADRESİ		ÖZGÜN İŞLEVİ		HALİHAZIR İŞLEVİ							
MAHALLE		HACI MURAT MAHALLESİ		KONUT		KONUT					
SOKAK/NO		ŞİMŞEK SOKAK NO:6									
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ											
DÜŞEY TAŞIYICILAR				DÖŞEMELER							
BODRUM KAT: KAGIR				AĞŞAP KARKAS							
DİĞER KATLAR: AĞŞAP KARKAS											
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ				2 KAT+BODRUMLU, ÖN CEPHESİ ÇIKMALI, BEŞİK ÇATILI							
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU											
TAŞIYICI SİSTEM		İÇ YAPI		DİŞ YAPI		ÖRTÜ		BEZEME			
İYİ	ORTA	İYİ	ORTA	İYİ	ORTA	İYİ	ORTA	İYİ	ORTA	KÖTÜ	
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ											
BODRUM+ZEMİN+1 KATLI YAPI TAŞ TEMEL ÜZERİ AĞŞAP KARKAS KERPEÇ DOLGUDUR.											
											

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										12			
15	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU													
YAPININ ADRESİ					ÖZGÜN İŞLEVİ			HALİHAZIR İŞLEVİ						
MAHALLE	ULUCAMI MAHALLESİ				KONUT			KONUT						
SOKAK / NO	RÜŞTİYE SOKAK NO:27													
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ														
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER								
BODRUM KAT: KAGIR						AHŞAP KARKAS								
DİĞER KATLAR: AHŞAP KARKAS														
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ					3 KATLI , ÜST KAT İKİ CEPHEDE ÇIKMALI									
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU														
TAŞIYICI SİSTEM			İÇ YAPI			DIŞ YAPI			ÖRTÜ			BEZEME		
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ
	☐			☐			☐			☐				☐
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ														
KÜÇÜK BİR BAHÇENİN İÇİNDE TAŞ TEMEL AHŞAP KARKAS DUVARLI KIRMA ÇATILIDIR. GİRİŞ, BİRİNCİ KAT VE İKİNCİ KATTAN OLUŞMAKTADIR. DOĞUDA TESTEREDİŞİ ÇIKMA VE BALKONLU GÜNEYDE İKİNCİ KATTA ÇIKMALIDIR.														
														

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI												13	
12	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU													
YAPININ ADRESİ						ÖZGÜN İŞLEVİ				HALİHAZIR İŞLEVİ				
MAHALLE		ULUCAMI MAHALLESİ				KONUT				KONUT				
SOKAK / NO		HAMAM SOKAK NO:7												
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ														
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER								
BODRUM KAT: KAGİR						AHŞAP KARKAS								
DİĞER KATLAR: AHŞAP KARKAS														
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ						2 KAT+BODRURLU , 3 CEPHEDE İKİ KAT BOYUNCA ÇIKMALI								
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU														
TAŞIYICI SİSTEM			İÇ YAPI			DIŞ YAPI			ÖRTÜ			BEZEME		
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ
	☐			☐			☐			☐			☐	
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ														
TAŞ TEMEL AHŞAP KARKAS TEKNİĞİNDE YAPILMA, KIRMA ÇATILI, BODRUM, BİRİNCİ KAT VE İKİNCİ KATTAN OLUŞMAKTA GÜNEY CEPHEDE BİRİNCİ VE İKİNCİ KATTA BALKONLAR İLE DOĞUDA İKİNCİ KATTA BİR BALKON YER ALMAKTADIR. GİRİŞLER DOĞUDAN VE BATIDAN SAĞLANMAKTADIR. KULLANIM AMACIYLA İKİ EŞİT BÖLÜME AYRILMIŞTIR.														
														

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										14			
11	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU													
YAPININ ADRESİ			ÖZGÜN İŞLEVİ			HALİHAZIR İŞLEVİ								
MAHALLE	ULUCAMI MAHALLESİ		KONUT			BOŞ								
SOKAK / NO	RÜŞTİYE SOKAK NO:17													
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ														
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER								
BODRUM KAT: KAGİR						AHŞAP KARKAS								
DİĞER KATLAR: AHŞAP KARKAS														
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ			3 KATLI, ÜST KATLAR GÜNEY CEPHESİNDE SOFA VE BALKON ÇIKMALI											
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU														
TAŞIYICI SİSTEM			İÇ YAPI			DIŞ YAPI			ÖRTÜ			BEZEME		
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ
	☐				☐		☐			☐			☐	
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ														
TAŞ TEMEL AHŞAP KARKAS TEKNİĞİNDE YAPILMA, GİRİŞ BİRİNCİ KAT VE İKİNCİ KATTAN OLUŞMAKTADIR. KIRMA ÇATILIDIR. GÜNEYDE 1. KATTA ÇIKMA İKİNCİ KATTA İSE ÇIKMA ÜZERİNDE ÜÇGEN ALINLIKLI BALKON YER ALMAKTADIR.														
														

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										15			
9	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU													
YAPININ ADRESİ			ÖZGÜN İŞLEVİ				HALİHAZIR İŞLEVİ							
MAHALLE	ULUCAN MAHALLESİ		KONUT				KONUT							
SOKAK	RÜŞTİYE SOKAK													
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ														
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER								
BODRUM KAT: KAGIR						AHŞAP KARKAS								
DİĞER KATLAR: AHŞAP KARKAS														
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ			2 KAT+CIHANNUMALI,GÜNEY CEPHESİNDE BALKON ÇIKMALI											
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU														
TAŞIYICI SİSTEM			İÇ YAPI			DIŞ YAPI			ÖRTÜ			BEZEME		
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ
	☐			☐			☐			☐			☐	
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ														
TAŞ TEMEL AHŞAP KARKAS TEKNİĞİNDE YAPILMA, GİRİŞ BİRİNCİ KAT VE ÇATI KATTAN OLUŞMAKTADIR. BİRİNCİ KATTA ÜÇGEN ALINLIKLI BİR BALKON YER ALMAKTADIR. SOKAK ÜZERİNDE OLUP ÖN CEPHESİ BAHÇELİKTİR. HEM BAHÇEDEN HEM DE SOKAKTAN GİRİŞİ BULUNMAKTADIR.														
														

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI														16
54	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU														
YAPININ ADRESİ						ÖZGÜN İŞLEVİ				HALİHAZIR İŞLEVİ					
MAHALLE		ULUCAMI MAHALLESİ				KONUT				KONUT					
SOKAK / NO		RÜŞTİYE SOKAK NO:6													
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ															
DÜŞEY TAŞIYICILAR								DÖŞEMELER							
BODRUM KAT: KAGIR								AHŞAP KARKAS							
DİĞER KATLAR: AHŞAP KARKAS															
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ						2 KAT+BODRURLU,ÇAMUR SIVA ÜZERİ KİREÇ BADANALI									
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU															
TAŞIYICI SİSTEM			İÇ YAPI			DIŞ YAPI			ÖRTÜ			BEZEME			
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	
	☐				☐			☐			☐			☐	
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ															
BODRUM ZEMİN+1 KATLI TAŞ TEMEL ÜZERİ AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ YAPI ORTA SOFALI PLAN TİPİNE ÖRNEKTİR.															
															

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI														17
53	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU														
YAPININ ADRESİ						ÖZGÜN İŞLEVİ					HALİHAZIR İŞLEVİ				
MAHALLE		ULUCAMI MAHALLESİ				KONUT					KONUT+TİCARET				
SOKAK / NO		ALTINCI GEÇİT SOKAK NO:32-34													
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ															
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER									
BODRUM KAT: KAGIR						AHŞAP KARKAS									
DİĞER KATLAR: AHŞAP KARKAS															
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ						ÜST KAT ÇIKMALI VE AHŞAP KAPLAMADIR									
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU															
TAŞIYICI SİSTEM			İÇ YAPI			DIŞ YAPI			ÖRTÜ			BEZEME			
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	
	☐		☐				☐		☐				☐		
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ															
ZEMİN+1 KATLI AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ DOLGU YAPI ÇARŞI İÇİNDEDİR.															
															

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI														18
10	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU														
YAPININ ADRESİ						ÖZGÜN İŞLEVİ				HALİHAZIR İŞLEVİ					
MAHALLE		ULUCAMI MAHALLESİ				KONUT				KONUT					
SOKAK / NO		RÜŞTİYE SOKAK NO:14													
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ															
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER									
BODRUM KAT: KAGIR						AHŞAP KARKAS									
DİĞER KATLAR: AHŞAP KARKAS															
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ						2 KAT+BODRUMLU,GİRİŞ ÜZERİNDE BALKON ÇIKMALI									
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU															
TAŞIYICI SİSTEM			İÇ YAPI			DIŞ YAPI			ÖRTÜ			BEZEME			
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	
☐			☐			☐			☐				☐		
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ															
TAŞ TEMEL AHŞAP KARKAS TEKNİĞİNDE YAPILMA, KIRMA ÇATILI, BODRUM, BİRİNCİ VE İKİNCİ KATTAN OLUŞMAKTADIR. CEPHEDE ÇIKMA ŞEKLİNDE ALINLIKLIL BİR BALKON YER ALMAKTADIR.CEPHESİ SOKAĞA AÇILAN YAPININ ARKA KESİMİ BAHÇEDİR.															
															

ENV.NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI														19
55	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU														
YAPININ ADRESİ						ÖZGÜN İŞLEVİ					HALİHAZIR İŞLEVİ				
MAHALLE		ULUCAMI MAHALLESİ				KONUT					KONUT				
SOKAK / NO		RÜŞTİYE SOKAK NO:4													
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ															
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER									
BODRUM KAT: KAGIR						AHŞAP KARKAS									
DİĞER KATLAR: AHŞAP KARKAS															
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ						2 KATLI , ÜST KATTA KÖŞE VE BALKON ÇIKMALI									
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU															
TAŞIYICI SİSTEM			İÇ YAPI			DIŞ YAPI			ÖRTÜ			BEZEME			
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	
☐			☐			☐			☐			☐			
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ															
BODRUM+ZEMİN+1 KATLI AHŞAP KARKAS ARASI KERPIÇ DOLGU YAPI, RÜŞTİYE SOKAK İLE FEVZİ ÇAKMAK CADDESİNİN KESİŞTİĞİ ALANDADIR.															
															

ENV. NO:	TARAKLI KENTSEL SİT ALANI										20			
24	TESCİLLİ SİVİL MİMARİ YAPILARI KATALOĞU													
YAPININ ADRESİ					ÖZGÜN İŞLEVİ			HALİHAZIR İŞLEVİ						
MAHALLE	ULU CAMİ MAHALLESİ				KONUT			KONUT						
SOKAK / NO	ÇAKIRLAR SOKAK NO:1													
YAPININ TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ														
DÜŞEY TAŞIYICILAR						DÖŞEMELER								
BODRUM KAT: KAGIR						AHŞAP KARKAS								
DİĞER KATLAR: AHŞAP KARKAS														
YAPININ CEPHE ÖZELLİKLERİ					3 KATLI , BİR CEPHEDE KÖŞE ÇIKMA BİR CEPHEDE BALKON ÇIKMALIDIR.									
YAPININ KORUNMUŞLUK DURUMU														
TAŞIYICI SİSTEM			İÇ YAPI			DIŞ YAPI			ÖRTÜ			BEZEME		
İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ	İYİ	ORTA	KÖTÜ
	☐		☐				☐		☐				☐	
YAPININ GENEL MİMARİ ANALİZİ														
KÖŞE BAŞINDA OLAN YAPI, GİRİŞ, 1. KAT VE 2. KATTAN OLUŞMAKTADIR. KUZEY YÖNÜNDE ÇIKMA ŞEKLİNDE BALKONU ÜÇGEN ALINLIKLIDIR. GÜNEYBATI KÖŞESİ ÇIKMALIDIR. GİRİŞ BATI CEPHESİNDİR.														
														

5. TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVE RESTİTÜSYON VE RESTORASYON PROJELERİ VE RESTORASYON UYGULAMASI İÇİN ÖZGÜN BİR MODEL ÖRNEĞİ ‘GELENEKSEL YAPIM İŞÇİLİĞİ (UZMAN) USTA EĞİTİMİ’

5.1 Hacı Rıraflar Konağı Mevcut Durum-Koruma Sorunları

Rölöve Raporu

Yapının Konumu ve Genel Özellikleri

Yapı; Sakarya ili, Taraklı ilçesi, Ulu Cami Mahallesinde, 5 pafta 424 no'lu parselde yer almaktadır. 1132 m2 arsa üzerine yerleşen iki katlı, tarihi, ahşap bir yapıdır. Ayrıca bahçesi içerisinde sonradan yapılmış olan bir ardiyesi ve yapıya bitişik olan yapılmış bir ahır mevcuttur.

Plan Biçimlenmesi

Yapıya batı cephesinde bulunan çift kanatlı ana kapısından girilmektedir. Ayrıca ön bahçeye çıkışı sağlayan bir kapı mevcuttur.

Yapıya girildikten sonra sağda yukarı çıkışı sağlayan ahşap merdiven bulunmaktadır. Merdiven altında sonradan yapıldığı düşünülen ve mutfaktan kullanılan bir kapısı bulunan kiler yer almaktadır.

Zemin katta tabanı sıkıştırılmış toprak olan mutfak bulunmaktadır. Mutfakta büyük bir ocak, sergenler ve tezgahlar yer almaktadır. Yine zemin kat taşlığından güney cephesinde bulunan ahşap bir kapı ile yapının bahçesine ulaşmak mümkündür.

Yapıda zemin kattaki taşlıktan inilerek ulaşılan yarım kat bodrum mevcuttur. Bu bodrum katın üzerinde taşlıktan merdivenlerle çıkılarak ulaşılan ara kat vardır. Bu ara katta iki oda, koridor ve tuvalet mevcuttur. Odaların her ikisinde de ocak bulunmaktadır. Döşemeleri ahşap, tavanları ahşap çitalıdır. Odalardaki ocağın iki yanında ahşap dolaplar bulunmakta olup,

özgün kullanımda biri gusülhane biri yüklük olarak kullanılmaktadır. Odaların birinde sedir bulunmaktadır. Diğer odadaki sedir odaya sonradan kapı açılması sırasında kaldırılmıştır.

Yapının ikinci katı plan şeması olarak geleneksel Türk evlerinde görülen orta sofalı plan tipine sahiptir. Üst kat odalara sofalardan giriş 45 derece pahlı köşelerden yapılmaktadır. Sofanın bir yüzünde; güney cephesinde bulunan balkon yer alırken, diğer yüzünde sedir yer almaktadır.

Sofanın döşeme ahşap, tavanın orta kısmı çıtalı ahşaptan tekne tavan, diğer bölümleri çıtalı ahşap tavadır.

Üst kat odalarının tamamında duvarın biri dolap ve şerbetliğe ayrılmıştır. Dolapların ortası şerbetliğe ayrılırken, kalan bölümlerden biri özgün kullanımında yüklük, diğeri gusulhane olarak kullanılmaktadır.

Odaların tamamı ahşap döşeme olup, üç oda ahşap çıtalı tavan, boş oda diyebileceğimiz oda ise bezemesi bol ahşap tekne tavadır. Üst kattaki odaların hepsinde sedir yer almaktadır.

İkinci katta da alt katta olduğu gibi iki odanın arasından geçen koridor ve bu koridorla ulaşılan tuvalet yer almaktadır. Ayrıca ikinci kata çıkışı sağlayan merdivenin yanından yüklük olarak kullanıldığı düşünülen alana çıkışı sağlayan bir merdiven yer almaktadır.

Cephe Biçimlenmesi

Yapı giriş kapısının bulunduğu batı cephesi zemin katta açıklık olarak sadece giriş kapısını bulundururken üst katta üç tanesi odada bir tanesi de yüklükte olmak üzere dört ahşap giyotin pencereye sahiptir. Zemin kat kerpiç sıva üzerine kireç badana, üst kat ise ahşap kaplamadır.

Güney cephesi yapının en gösterişli cephesidir. Zemin katında iki mutfak ve iki oda penceresi olmak üzere dört ahşap giyotin penceresi bulunmaktadır. Ayrıca bodrum kattan görünüşüne giren iki penceresi daha vardır. Güney cephesinde bahçeye çıkışı sağlayan bir ahşap kapı bulunmaktadır. Üst katta ise iki odada üçer tane bulunan toplam altı pencere ile balkona çıkışı sağlayan ahşap kapı ve iki yanında birer ahşap pencere vardır. Balkon oldukça gösterişli olup,

payandalarla taşınmış, estetik, metal korkuluklarla çevrelenmiş ve alınlıklı bir çatı ile üstü örtülmüştür. Zemin kat kerpiç sıva üzeri kireç badana iken üst kat ahşap kaplamadır.

Kuzey cephesi zemin kat bölümü diğer cephelere oranla daha kapalıdır. Girişteki taşlığa bakan bir ufak penceresi, kuzeydoğu odasının bir penceresi ve sonradan pencere yerine

konmuş olduğunu düşündüğümüz bir kapısı vardır. Üst katında ise odaların üçer penceresi ve sofanın diğer pencerelerden farklı iki penceresi ile toplam sekiz pencere mevcuttur. Pencerelerin tamamı ahşap ve giyotin sistemdir .

Zemin kat ve üst kat kerpiç sıva üzerine kireç badana ile kaplanmıştır. Doğu cephesi yapının en sade cephesidir. Cepheden bakınca muhdes gibi görünen, ancak plan şemasına göre özgün olduğunu düşündüğümüz bölümde hela ve lavabolar bulunduğu için, cephede sadece ufak havalandırma pencereleri bulunmaktadır. Doğu cephesi tamamen kerpiç sıva üzeri kireç badanadır.

Mevcut Fiziki Durum

Yapı genel olarak çok harap durumdadır. Taşıyıcı sistemin özellikle ana taşıyıcıları göreceli iyi durumda ise de birçok taşıyıcı eleman yıpranmış, kütle kaybına uğramış ve görevini yapamaz hale gelmiştir.

Özellikle doğu cephesindeki ahşap taşıyıcı sistem sağlam bir temele oturmadığı için ciddi hasar görmüş ve bu hasarlar doğu cephesinde seyimlere ve yıkılmalara neden olduğu gibi yapının kuzeydoğu bölümünde hasar görmesine neden olmuştur.

Duvar bünyesinde ve yüzeylerde de ciddi hasarlar mevcuttur. Bağdadi sıvalarda büyük oranda dökülmeler mevcuttur.

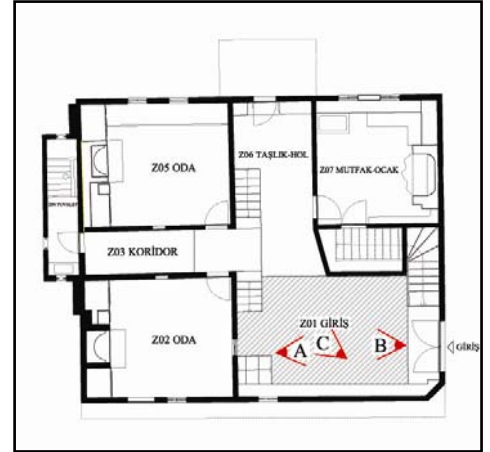
Ahşap pencerelerin neredeyse tamamı kullanılamaz hale gelmiştir. Ahşap kapılar genel olarak iyi durumdadır. Ahşap döşemelerde ciddi hasarlar ve kütle kayıpları mevcuttur. Özellikle sofanın ahşap döşemesi çok ciddi anlamda çürümüştür. Odalardaki dolapların bir bölümü iyi durumdadır. Ancak zemin kattaki odalarda bulunan dolaplar üst kattakilere göre daha harap durumdadır. Merdiven basamakları ve korkuluklarında da hasarlar meydana gelmiştir.

Kuzeybatı odasındaki tekne tavan hariç, hemen hemen bütün odalardaki ahşap tavanlarda seyimler görülmektedir.

Yukarıda sayılan birçok sorunun sebebi olabilecek unsur da çatıdaki bozulmalardır. Çatı konstrüksiyonu ciddi hasar görmüş ve çatının birçok yerinde göçmeler meydana gelmiştir. Alaturka kiremitlerin büyük bölümü yıpranmıştır. Bu sebeplerle yapı sürekli su almaktadır. Ayrıca bacalarda da hasarlar ve kütle kayıpları mevcuttur.

Fotoğraf 5.1
Zemin Kat-Giriş Kapısı

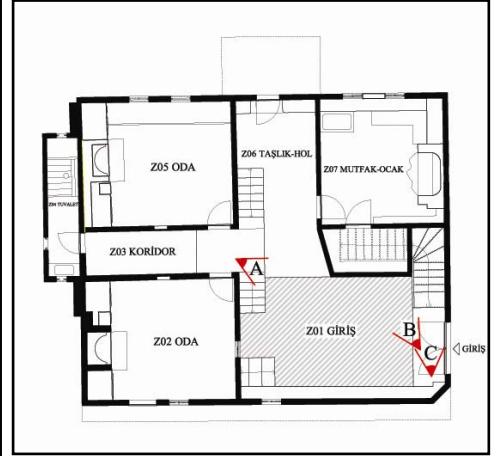
Fotoğraf 5.2
Zemin Kat

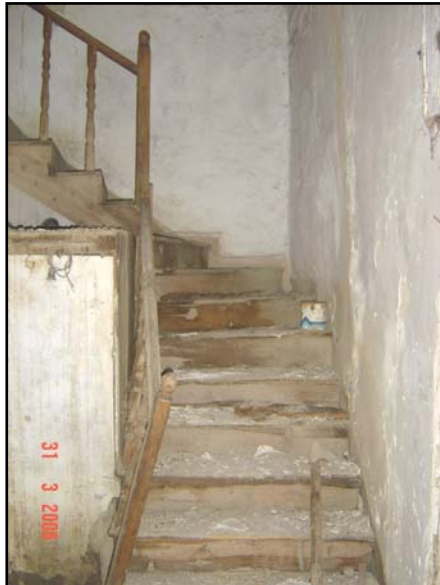
Fotoğraf 5.3
Ara Kata Çıkış Merdiveni

Fotoğraf 5.4
Zemin Kat

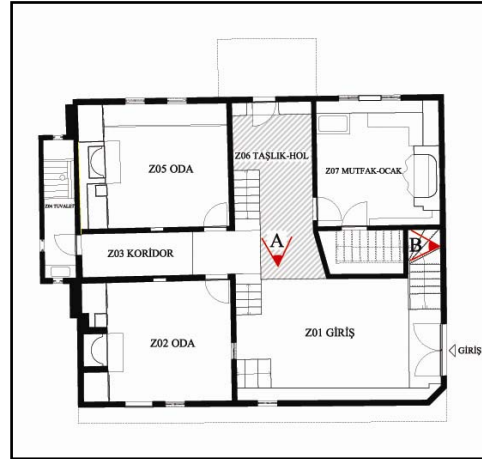
Fotoğraf 5.5
Üst Kata Çıkış Merdiveni

Fotoğraf 5.6
Üst Kata Çıkış Merdiveni

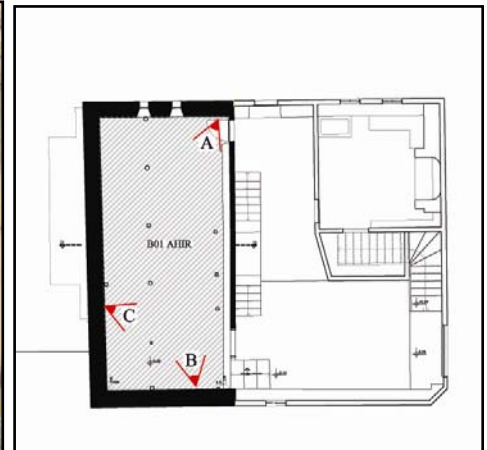
Fotoğraf 5.7 Zemin Kattan Bahçeye Çıkış

Fotoğraf 5.8 Üst Kata Çıkış Merdiveni

Fotoğraf 5.9
Bodrum Kat

Fotoğraf 5.10
Bodrum Kat

Fotoğraf 5.11
Bodrum Kat

Fotoğraf 5.12
Zemin Kat-Mutfak-Ocak

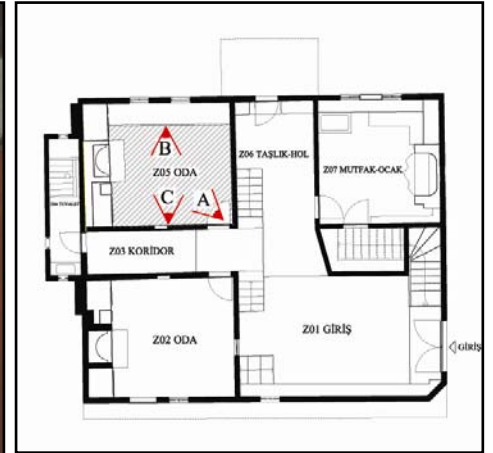
Fotoğraf 5.13
Zemin Kat-Mutfak-Ocak

Fotoğraf 5.14
Zemin Kat-Mutfak

Fotoğraf 5.15
Z05 Oda

Fotoğraf 5.16
Z05 Oda

Fotoğraf 5.17
Z05 Oda

Fotoğraf 5.18
Z02 Oda

Fotoğraf 5.19
Z02 Oda

Fotoğraf 5.20
Z02 Oda

Fotoğraf 5.21
Z02 Oda

Fotoğraf 5.22
Z03 Koridor

Fotoğraf 5.23
Z04 Tuvalet

Fotoğraf 5.24
Üst Kat – 102 Oda

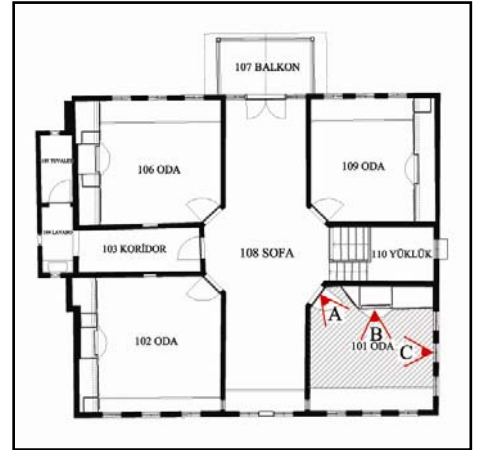
Fotoğraf 5.25
Üst Kat - 102 Oda

Fotoğraf 5.26
Üst Kat - 102 Oda

Fotoğraf 5.27
Üst Kat – 101 Oda

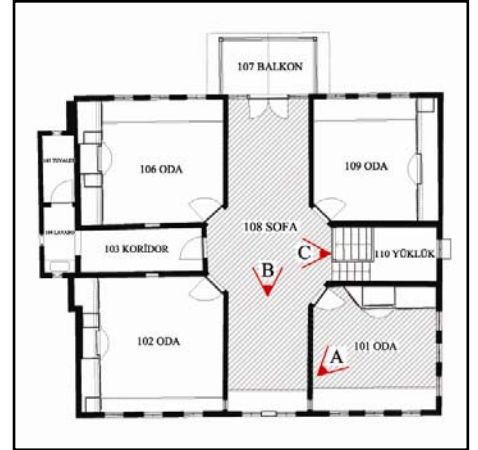
Fotoğraf 5.28
Üst Kat - 101 Oda

Fotoğraf 5.29
Üst Kat – 101 Oda

Fotoğraf 5.30
Üst Kat – 101 Oda

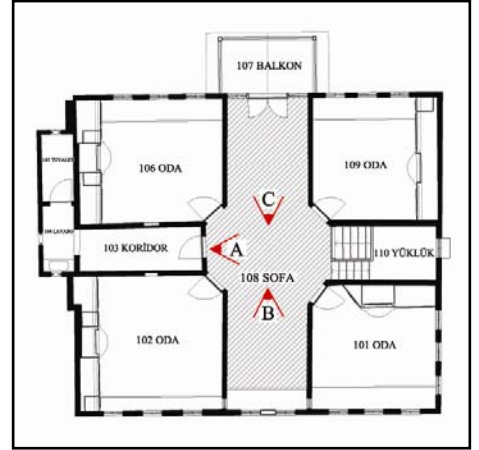
Fotoğraf 5.31
Sofa

Fotoğraf 5.32
Sofadan Odalara Bakış

Fotoğraf 5.33
Sofadan Odalara ve
Merdivene Bakış

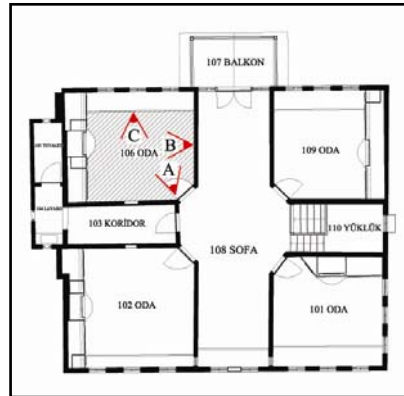
Fotoğraf 5.34
Sofa

Fotoğraf 5.35
Sofadan Balkona Çıkış

Fotoğraf 5.36
Üst Kat - 106 Oda

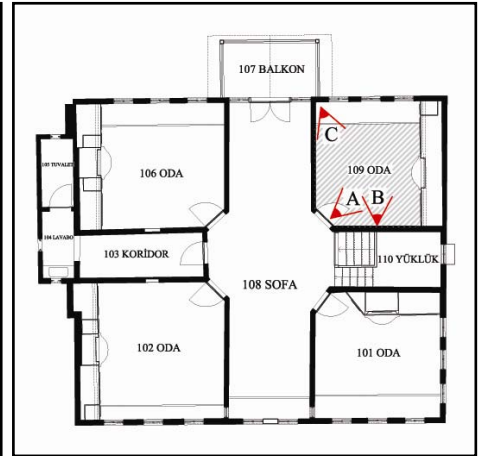
Fotoğraf 5.37
Üst Kat -106 Oda

Fotoğraf 5.38
Üst Kat - 106 Oda

Fotoğraf 5.39
Üst Kat – 109 Oda

Fotoğraf 5.40
Üst Kat – 109 Oda

Fotoğraf 5.41
Üst Kat - 109 Oda

Fotoğraf 5.42 Üst Kat Koridor

Fotoğraf 5.43 Üst Kat Tuvalet

Fotoğraf 5.44
Zemin Kat Tavan Detayı

Fotoğraf 5.45
Üst Kat – 101 Oda
Tekne Tavanı

Fotoğraf 5.46
Z05 Odası
Tavanı

Fotoğraf 5.47
Üst Kat Sofa
Tavan Detayı

Fotoğraf 5.48
Üst Kat - 102
Odası Tavanı

Fotoğraf 5.49
Üst Kat
Pencere

Fotoğraf 5.50
Zemin Kat – Su
Küpleri

Fotoğraf 5.51
Üst Kata Çıkış Merdiveni
Korkuluk Detayı

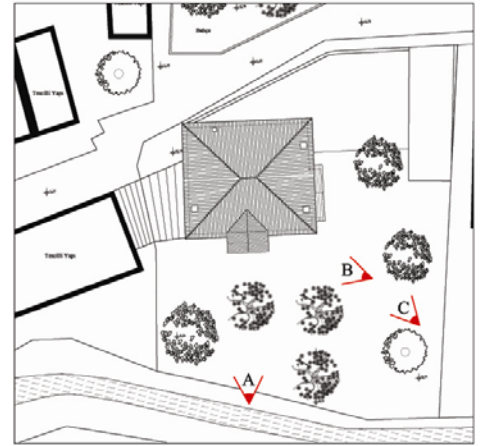
Fotoğraf 5.52 Üst Kat Pencere

Fotoğraf 5.53 Yüklüğe Çıkış Merdiveni Korkuluk Detayı

Fotoğraf 5.54
Güney Görünüşü

Fotoğraf 5.55
Güney Görünüşü

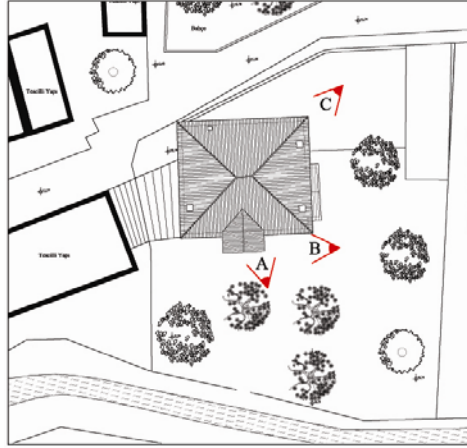
Fotoğraf 5.56
Güney Görünüşü

Fotoğraf 5.57
Güney Görünüşü

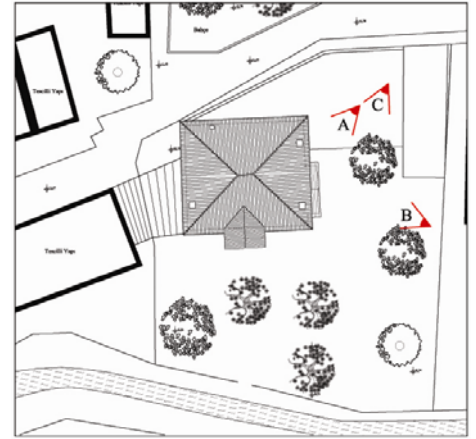
Fotoğraf 5.58
Güney Görünüşü

Fotoğraf 5.59
Doğu Görünüşü

Fotoğraf 5.60
Doğu Görünüşü

Fotoğraf 5.61
Doğu Görünüşü

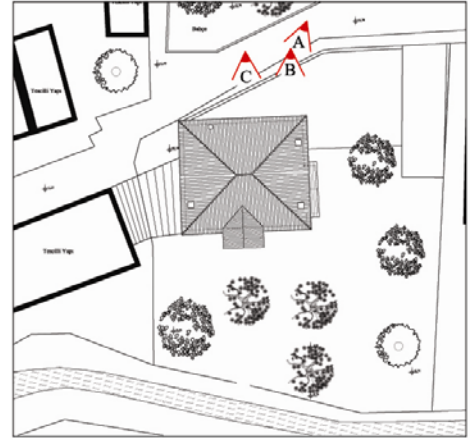
Fotoğraf 5.62
Doğu Görünüşü

Fotoğraf 5.63
Kuzey Görünüşü

Fotoğraf 5.64
Kuzey Görünüşü

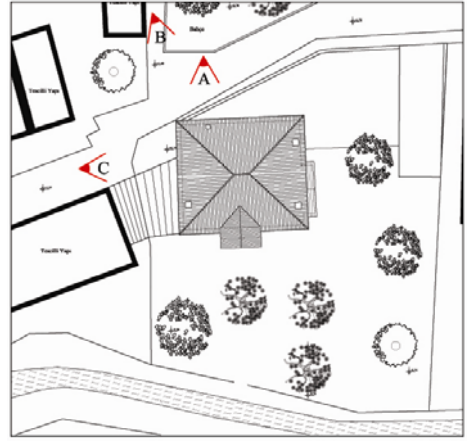

Fotoğraf 5.65
Kuzey Görünüşü

Fotoğraf 5.66
Kuzey Görünüşü

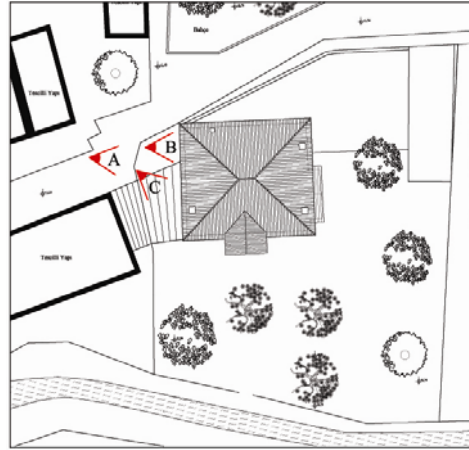
Fotoğraf 5.67
Kuzey Görünüşü

Fotoğraf 5.68
Batı Görünüşü

Fotoğraf 5.69
Batı Görünüşü

Fotoğraf 5.70
Batı Görünüşü Detay

Fotoğraf 5.71
Baca Detay

Fotoğraf 5.72
Komşu Yapı
Rüştiye Mektebi

Fotoğraf 5.73
Komşu Yapı

Fotoğraf 5.74
Bahçe İçerisinde
Bulunan Depo

Fotoğraf 5.75
Rüştiye Sokak

Fotoğraf 5.76
Yapı Girişine
Bitişik Odunluk

Fotoğraf 5.77
Yapıya Bitişik
Odunluk

Fotoğraf 5.78
Rüştiye Sokak

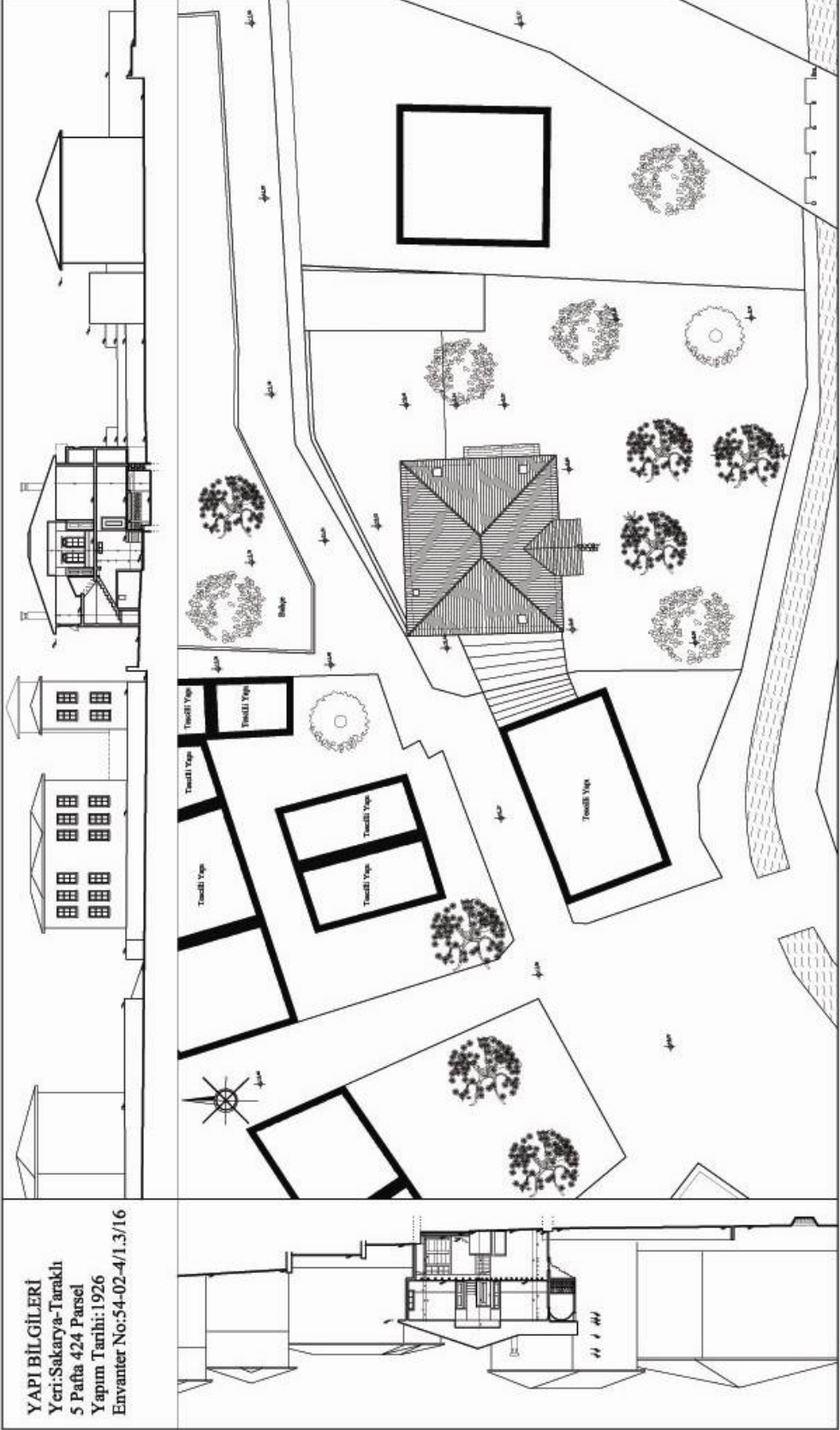

Fotoğraf 5.79
Komşu Yapılar

1/49

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

YAPI BİLGİLERİ
Yeri: Sakarya-Taraklı
5 Pafta 424 Parsel
Yapım Tarihi: 1926
Envanter No: 54-02-4/1.3/16

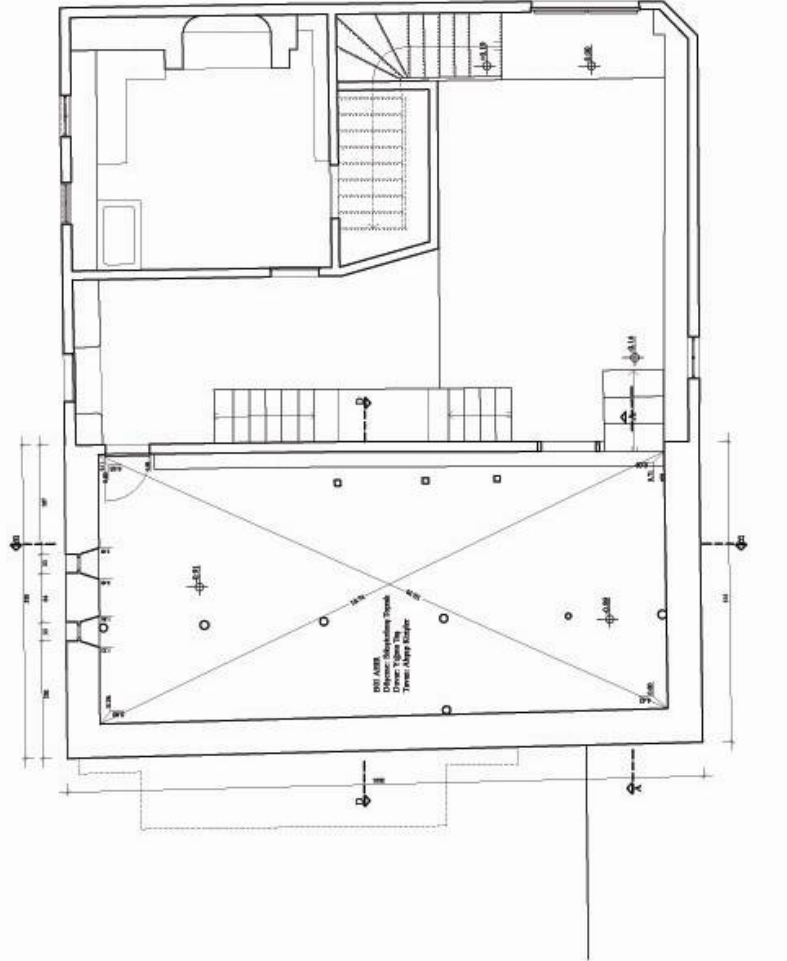
RÖLÖVE - VAZİYET PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

2/49

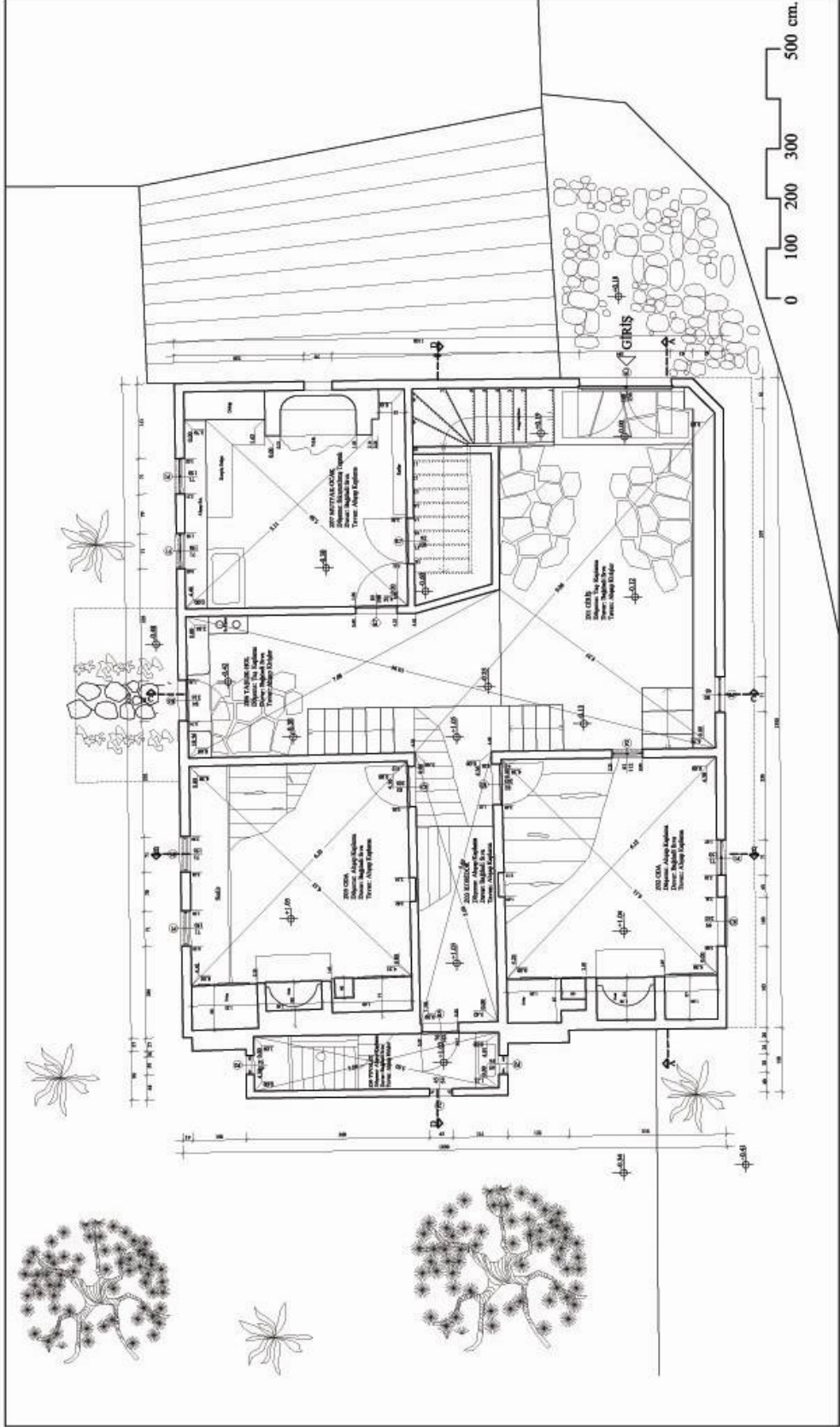
RÖLÖVE - BODRUM KAT PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

3/49

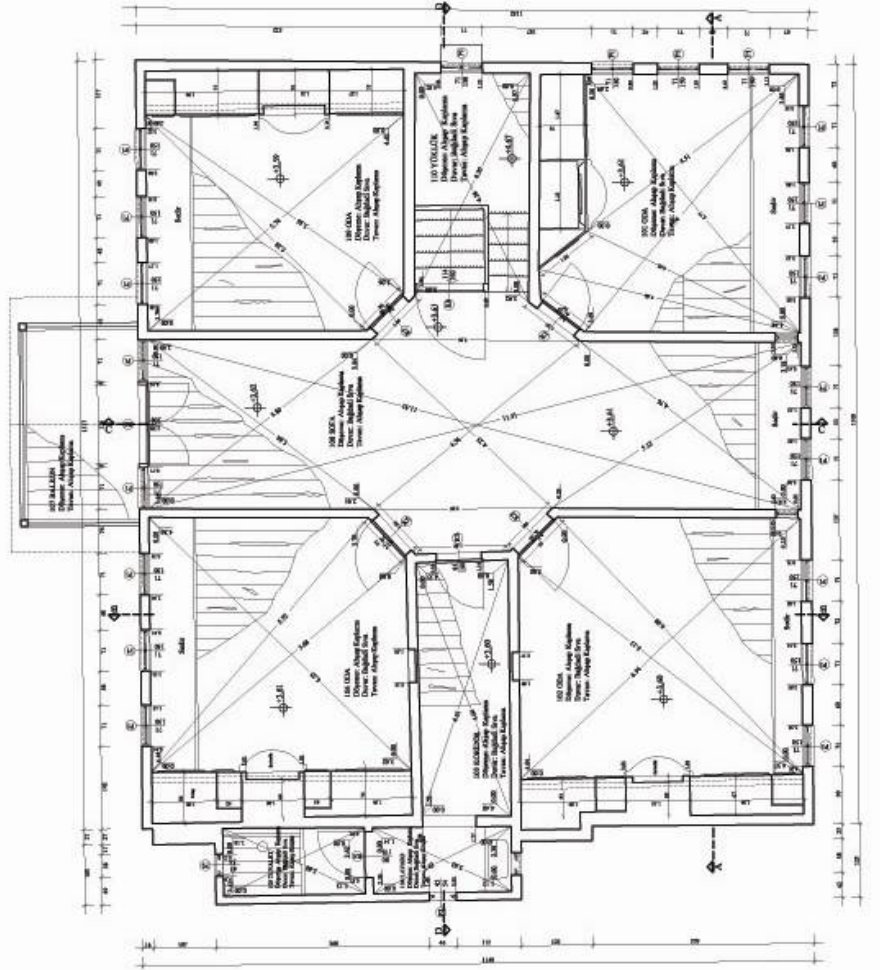
RÖLÖVE - ZEMİN KAT PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

4/49

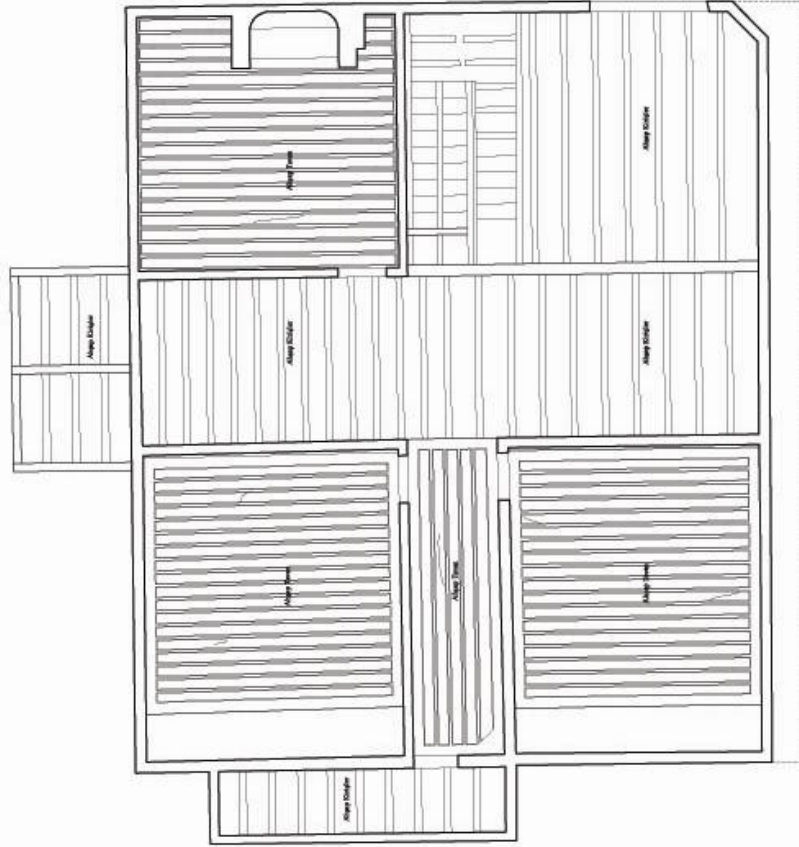
RÖLÖVE - ÜST KAT PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AÇARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

5/49

0 100 200 300 500 cm.

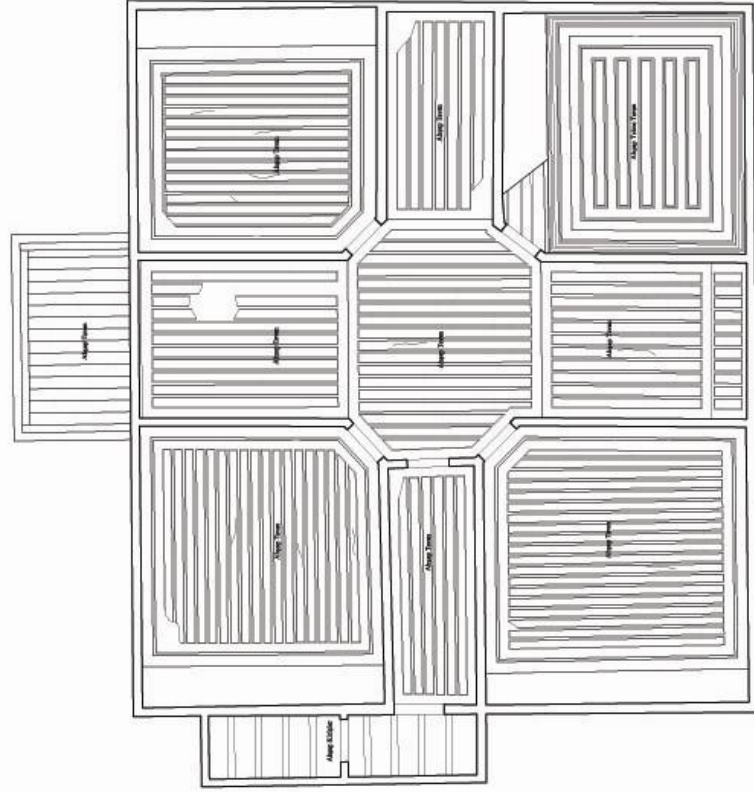
RÖLÖVE - ZEMİN KAT TAVAN PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

6/49

0 100 200 300 500 cm.

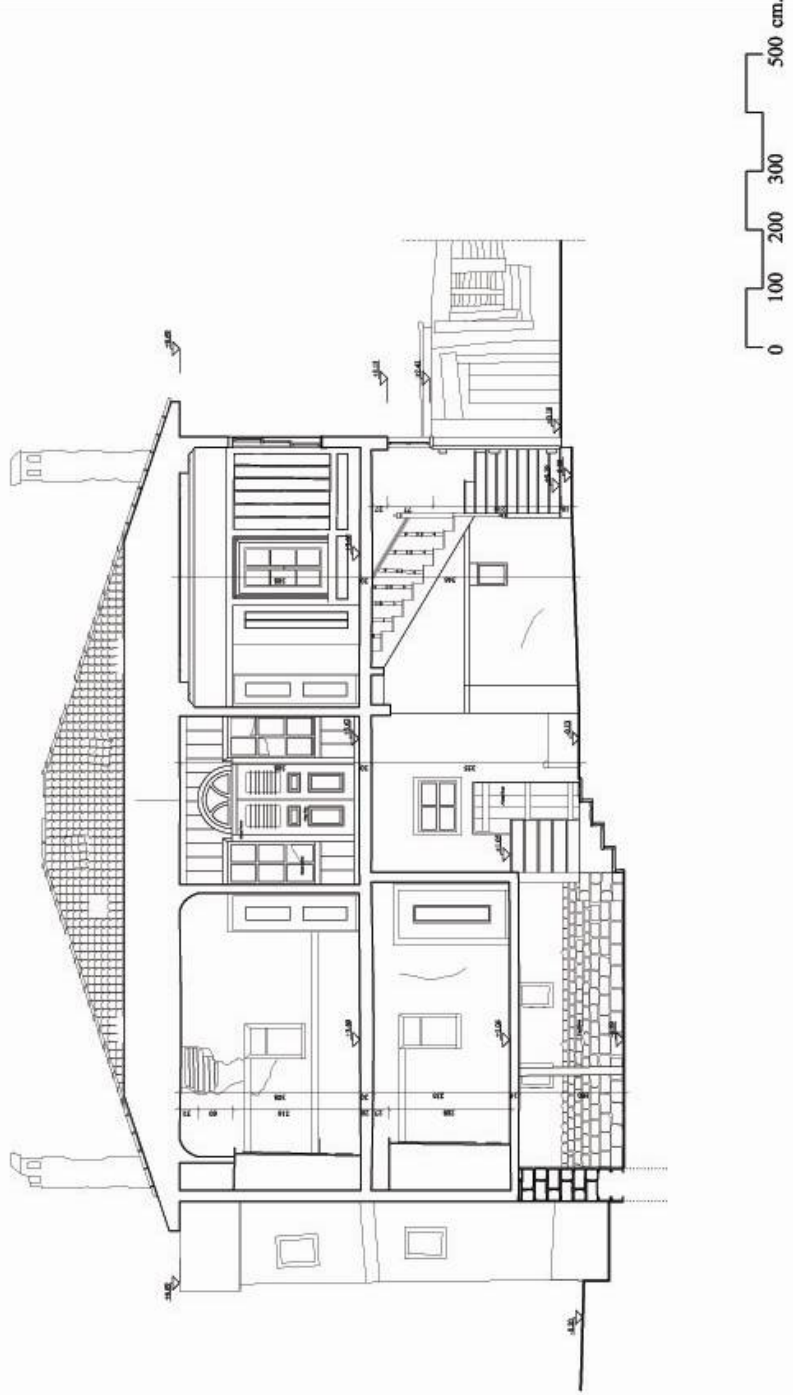
RÖLÖVE - ÜST KAT TAVAN PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

7/49

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

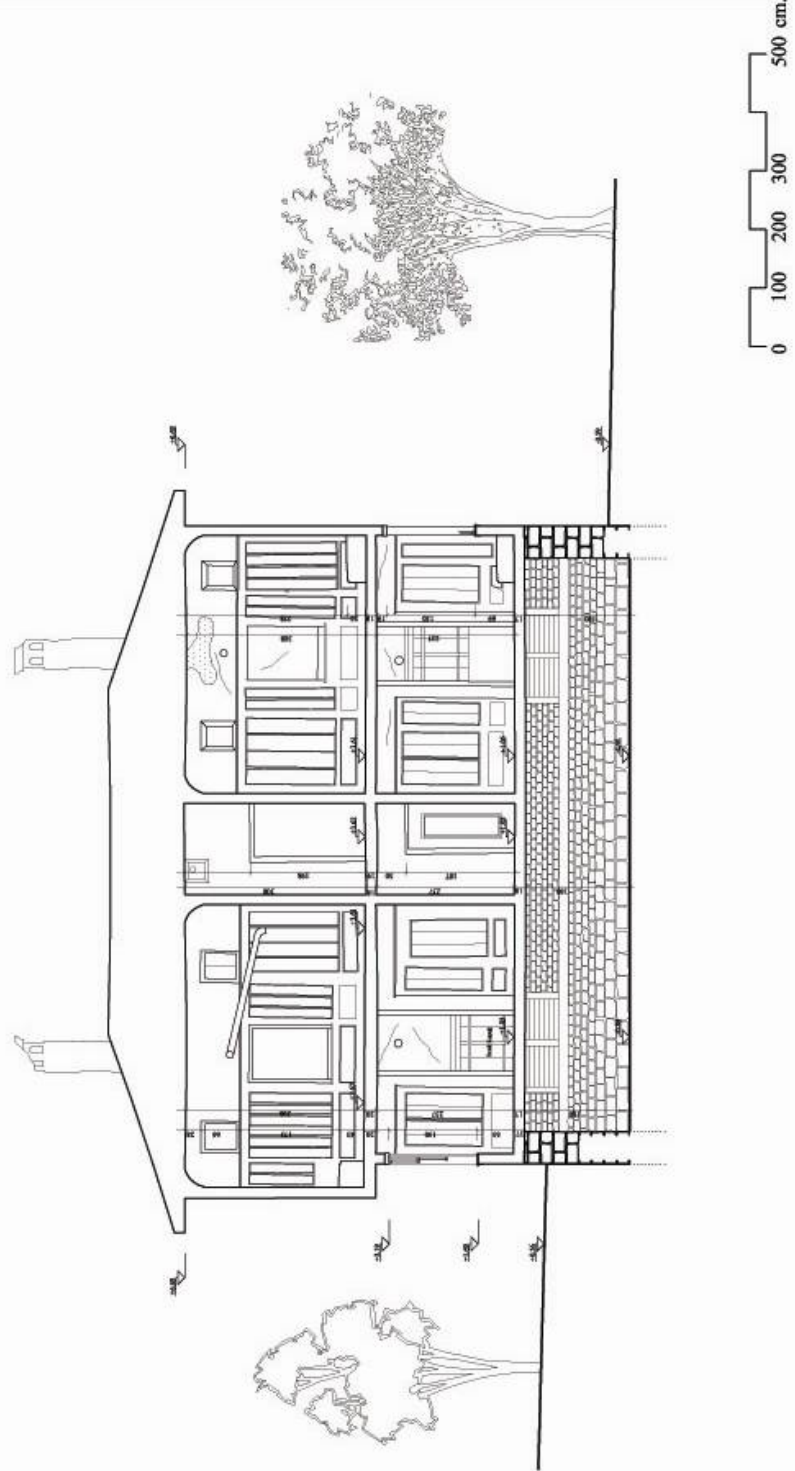
RÖLÖVE - A-A KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAĞLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

8/49

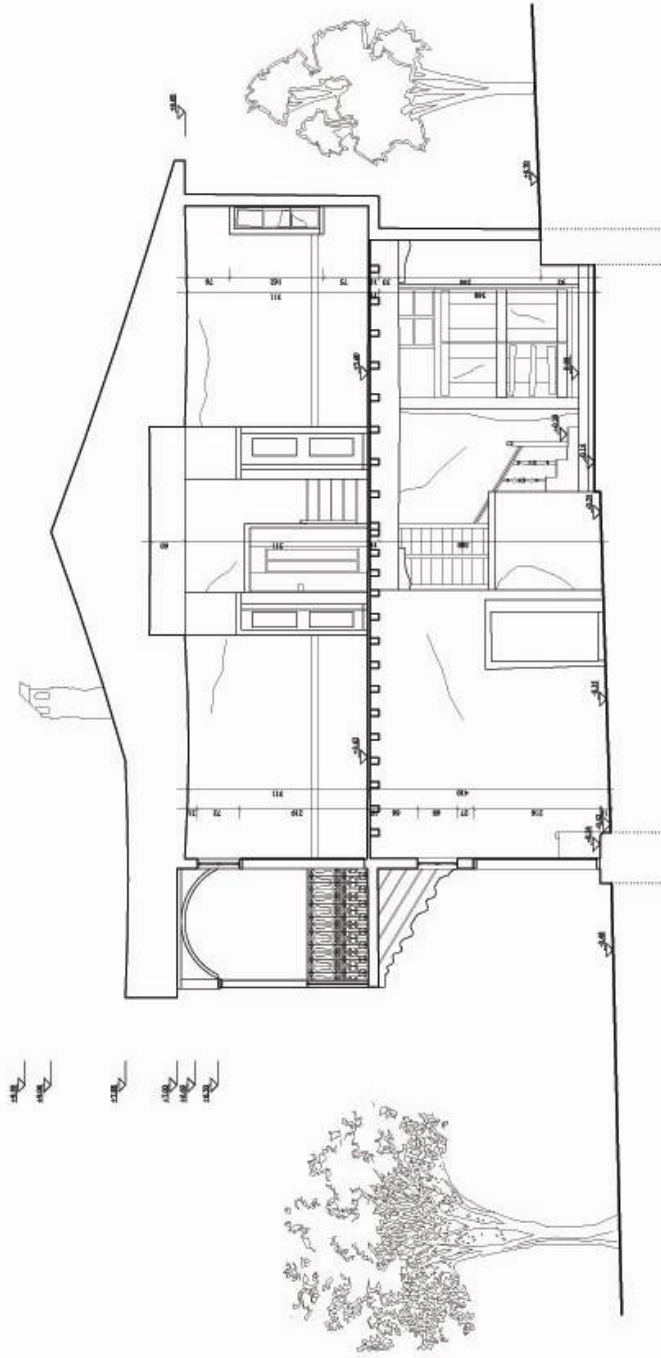
RÖLÖVE - B-B KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAĞLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

9/49

0 100 200 300 500 cm.

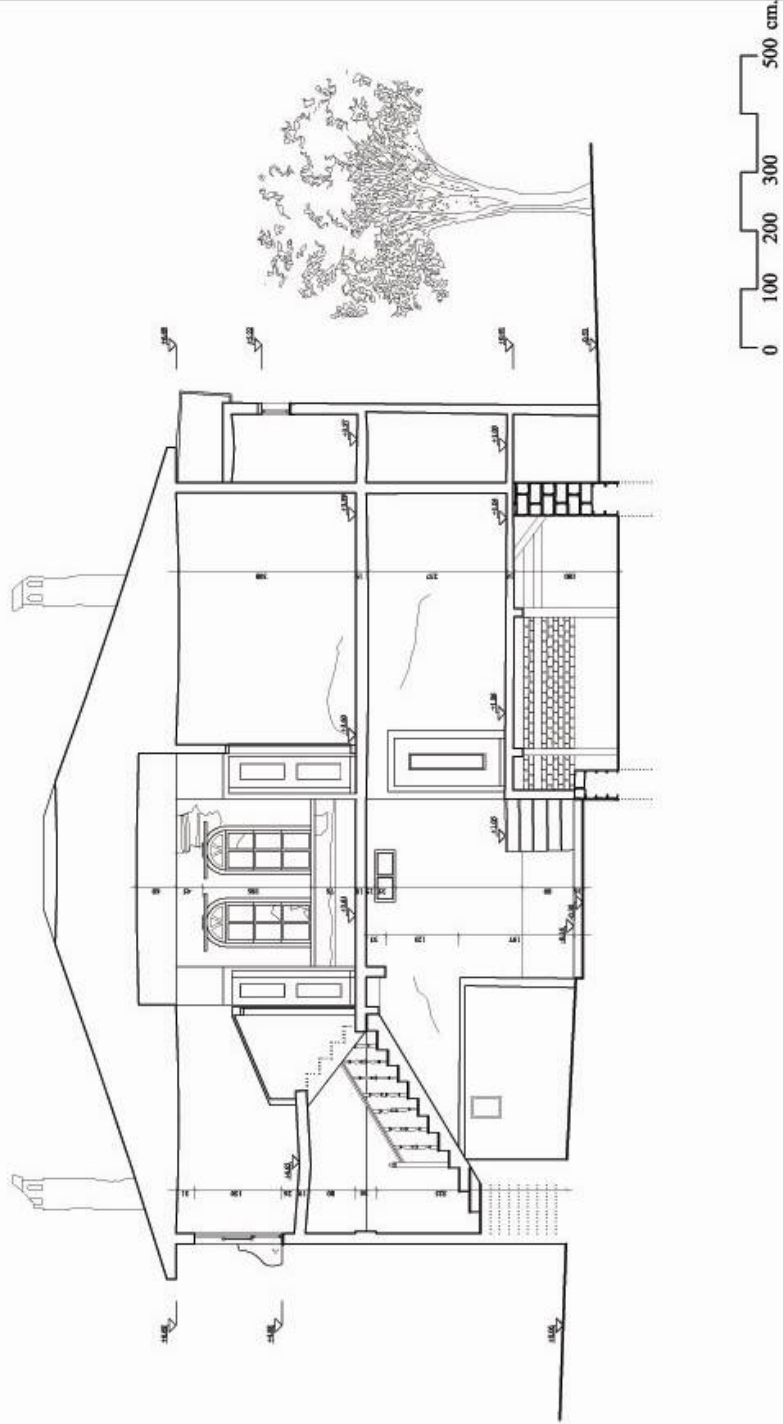
RÖLÖVE - C-C KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

10/49

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

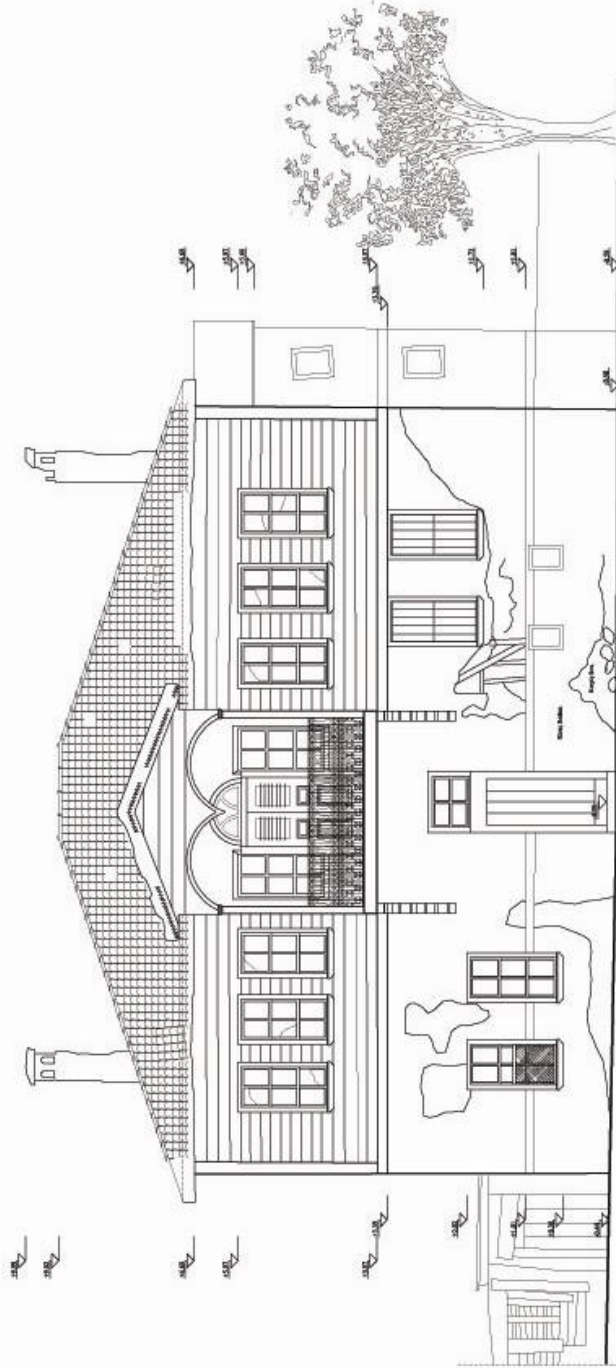
RÖLÖVE - D-D KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

11/49

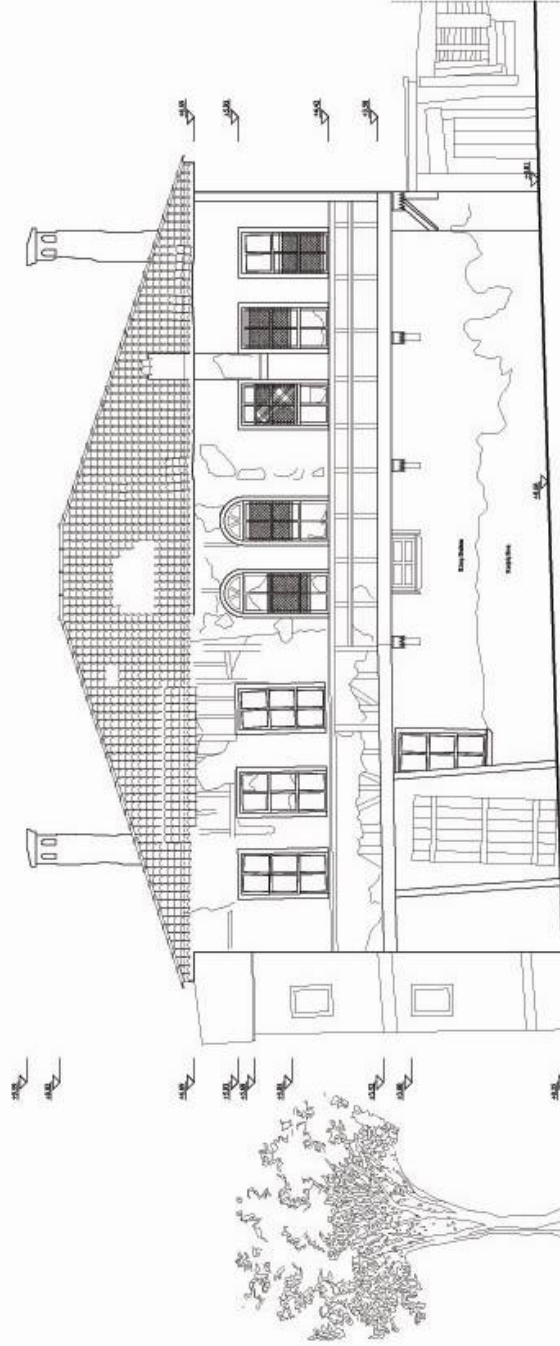
RÖLÖVE - GÜNEY GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

12/49

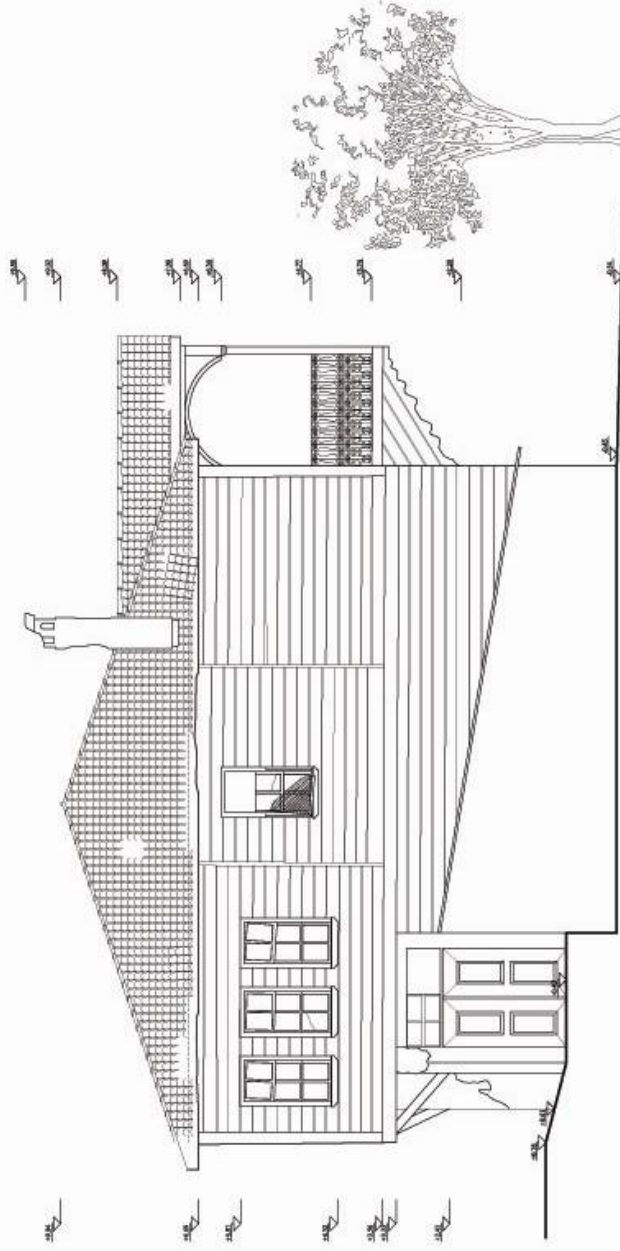
RÖLÖVE - KUZEY GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

13/49

0 100 200 300 500 cm.

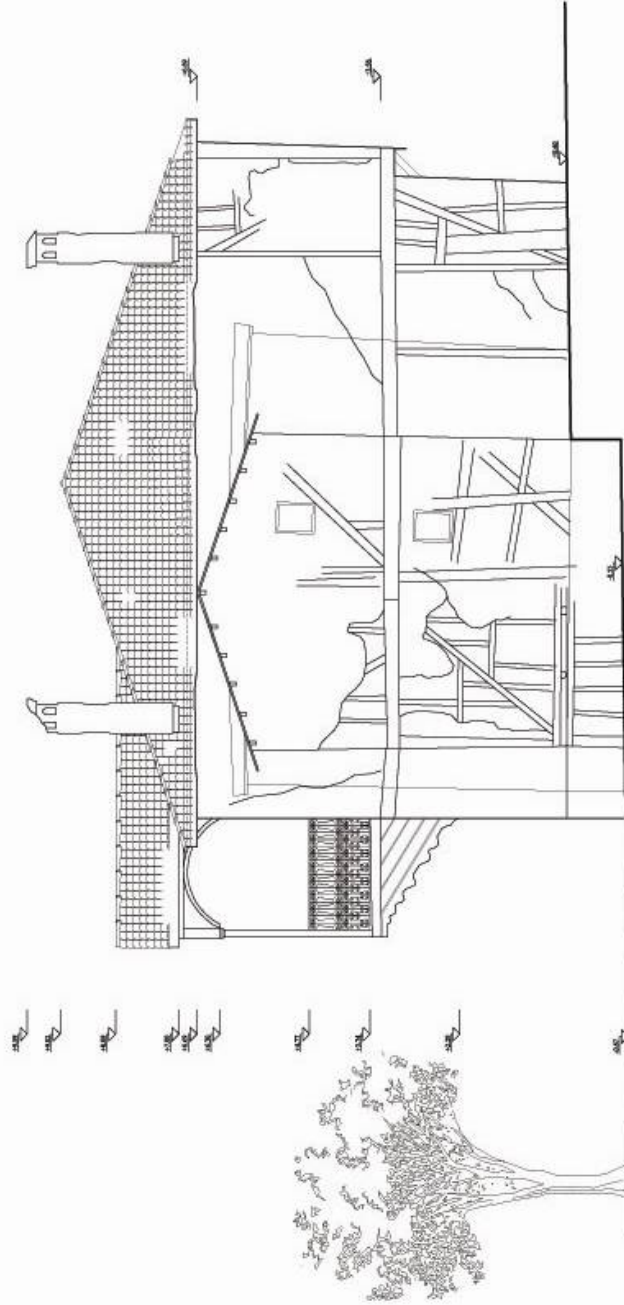
RÖLÖVE - BATI GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

14/49

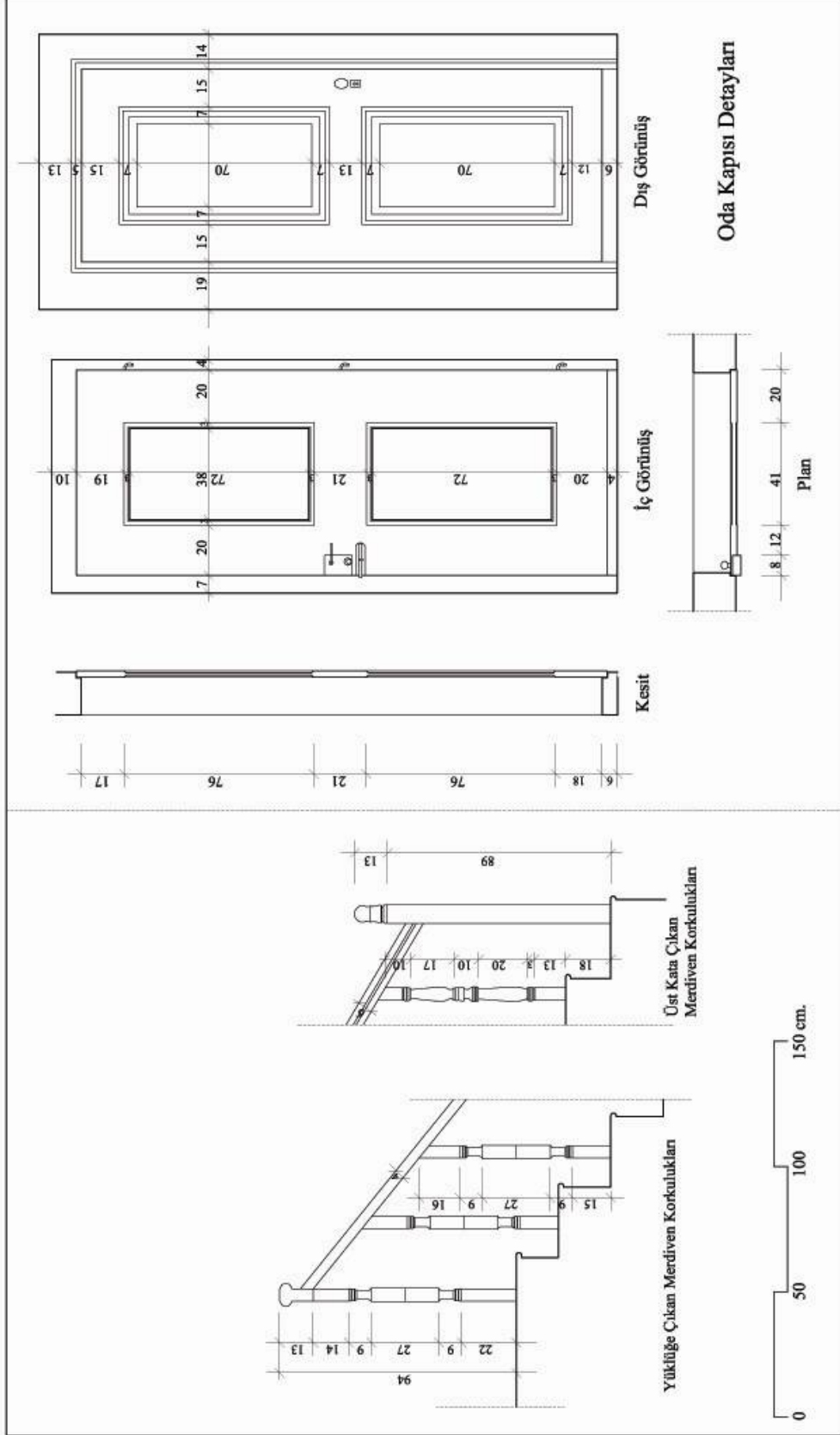
RÖLÖVE - DOĞU GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RÖLÖVESİ

15/49

RÖLÖVE - DETAYLAR

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

5.2 Restitüsyon Projesi

Restitüsyon Raporu

Yapı genel olarak plan ve görünüşünde özgünlüğü korumaktadır. Ancak zemin katta bulunan ve mutfaktan ulaşılabilen kilerin sonradan yapılmış olma ihtimali yüksektir. Yine zemin kattan merdivenle ulaşılan ara kattaki kuzeydoğu odasında pencerelerden birinin yerine kapı yapılmıştır.

Üst katta ise üst kata çıkış merdiveninin üzerine muhtemelen ısı kaybını engellemek için yapılmış bir kapak ve üst kata ulaşılan noktada da bir kapı vardır. Bunların yapının özgün halinde bulunmadığı düşünülmektedir.

Sofanın büyütülerek cephe boyunca ilerletildiği hem tavan planından hem de sofaya bakan pencerelerin varlığından anlaşılmaktadır. Bu bölüm tekrar geri çekilerek özgün konumuna getirilmelidir. Böylece sofanın iki yanındaki çıkmalar da daha vurgulu hale gelecektir.

Yapı içinde bu sayılanlar dışında özgünlüğün korunduğunu söyleyebiliriz.

Yapı dışında ise yapının yapım aşamasında olmayan ve bahçenin köşesinde bulunan bir ardiye ve yapı batı cephesine bitişik bir ahır bulunmaktadır.

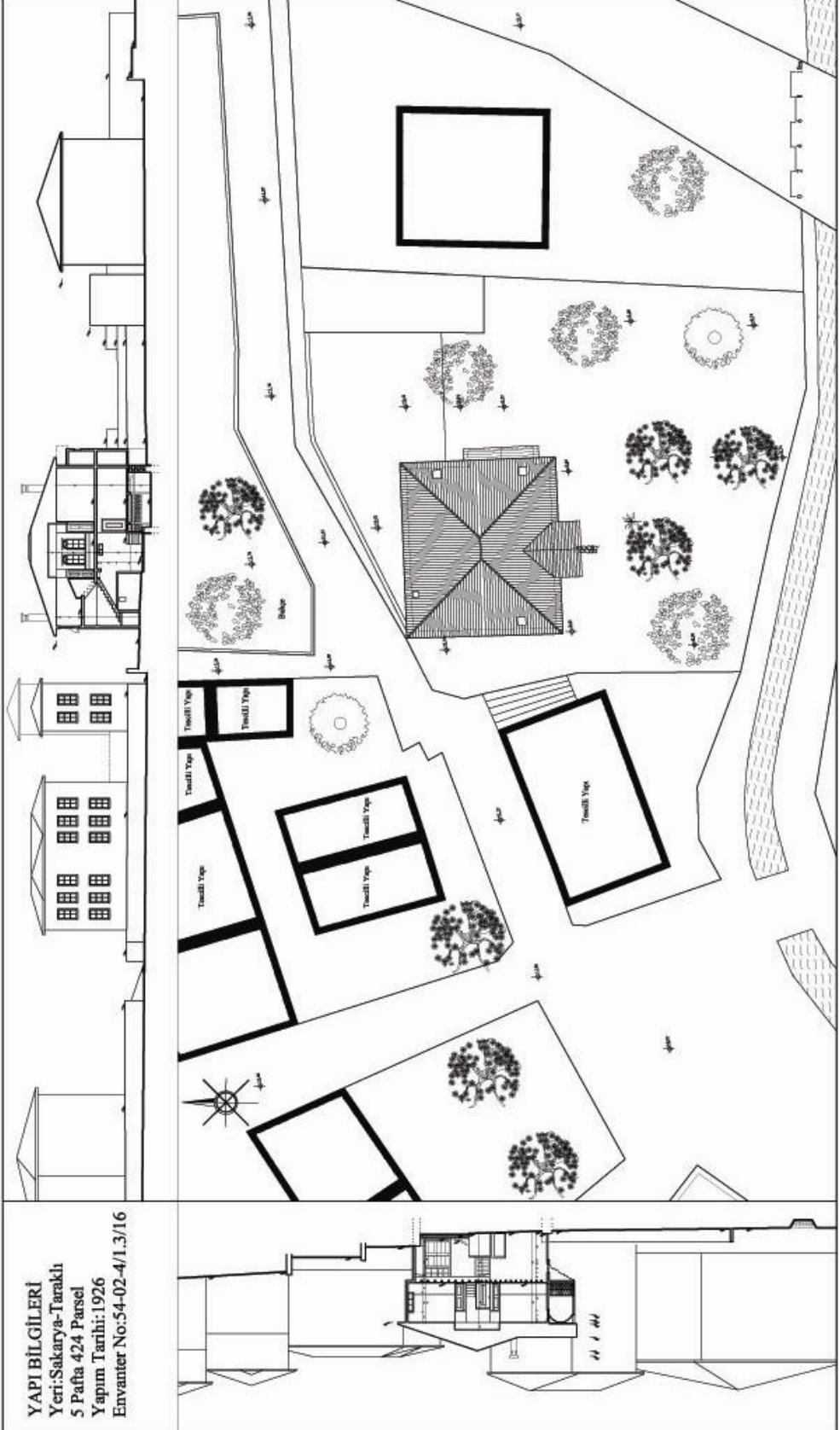
Yapı cepheleri kuzey cephesindeki pencerenin kapı yapılması ve batı cephesinin zemin katını kapayan ahır dışında özgünlüğünü korumaktadır.

Yapı iç ve dış kapıları, ahşap pencereleri, ahşap tavan ve döşemeleri özgün halini korumaktadır.

16/49

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

YAPI BİLGİLERİ
Yeri: Sakarya-Taraklı
5 Pafta 424 Parsel
Yapım Tarihi: 1926
Emanter No: 54-02-4/1.3/16

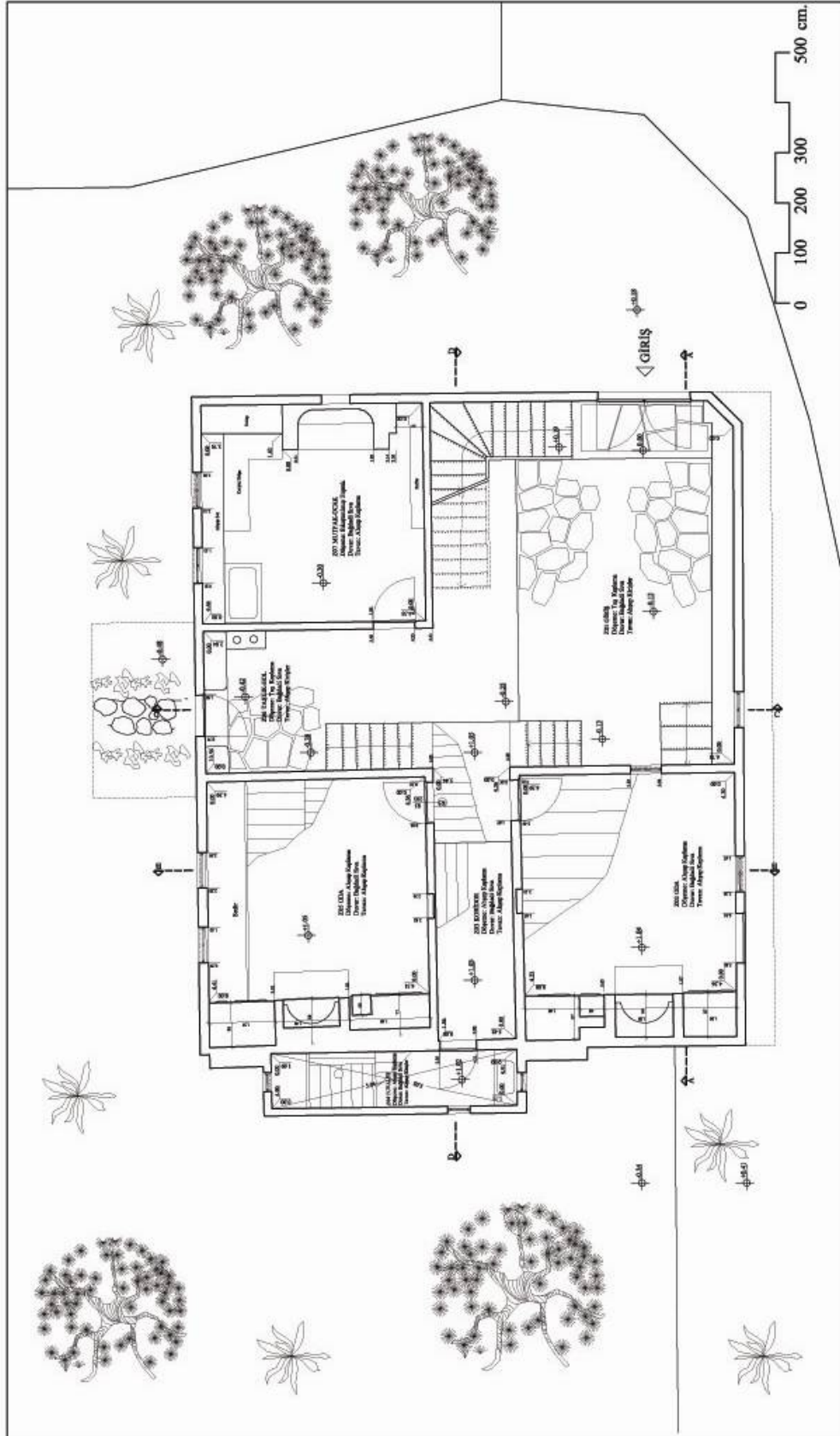
RESTİTÜSYON - VAZİYET PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

18/49

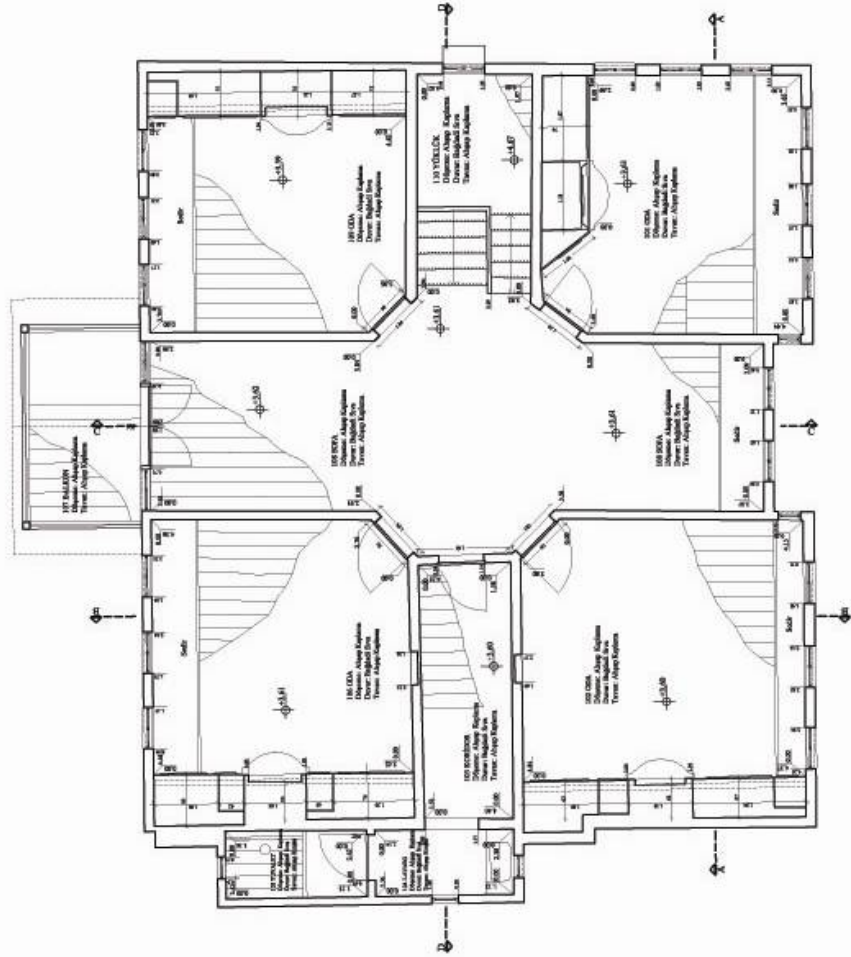
RESTİTÜSYON - ZEMİN KAT PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

19/49

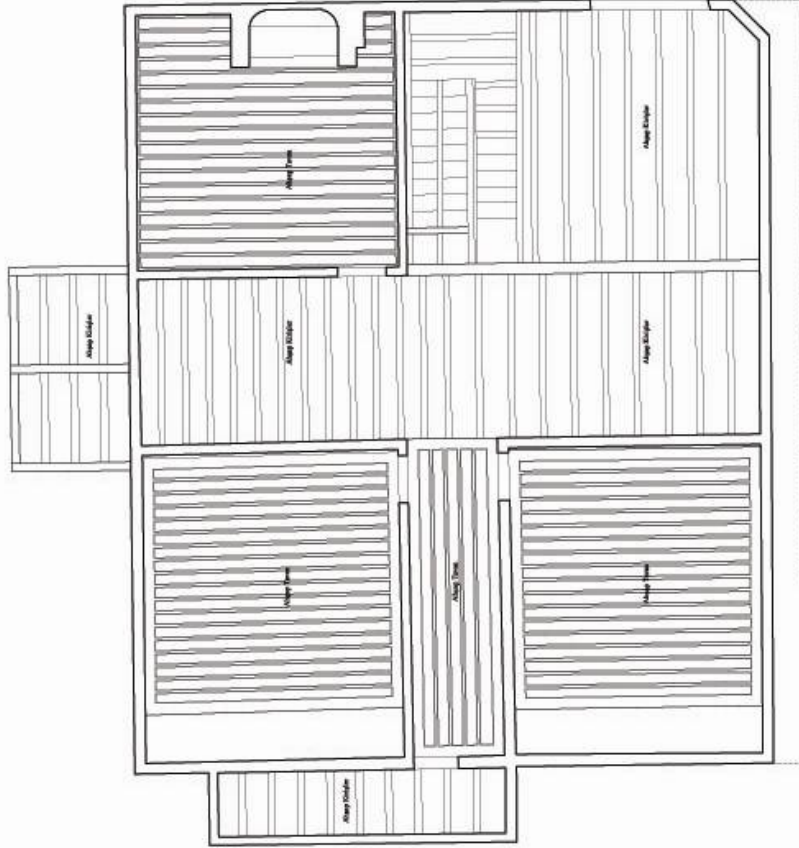
RESTİTÜSYON - ÜST KAT PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AÇARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

20/49

0 100 200 300 500 cm.

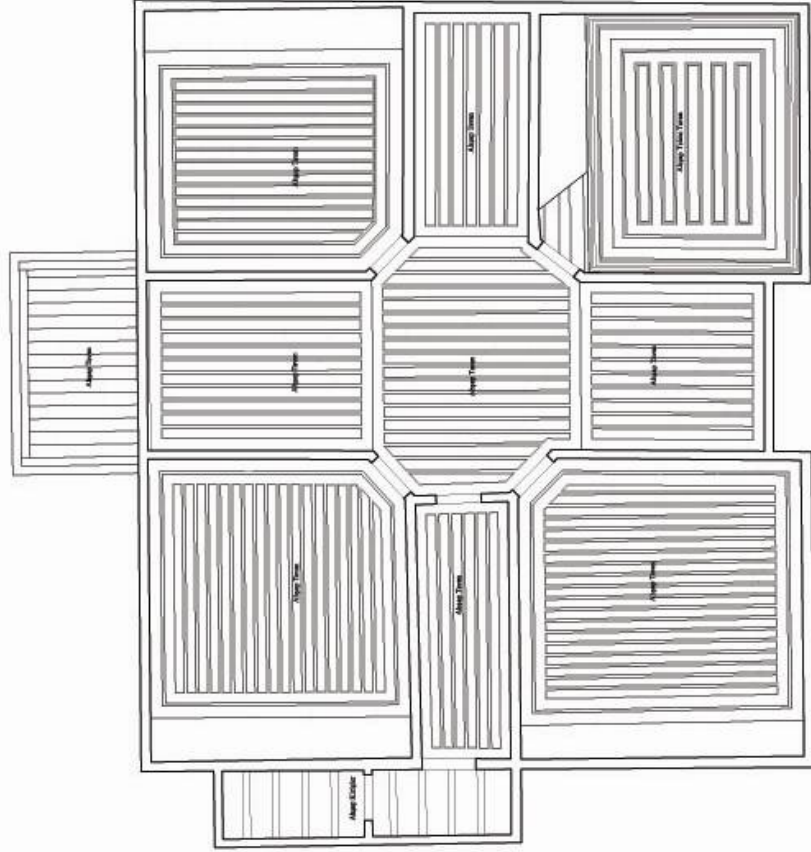
RESTİTÜSYON - ZEMİN KAT TAVAN PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

21/49

0 100 200 300 500 cm.

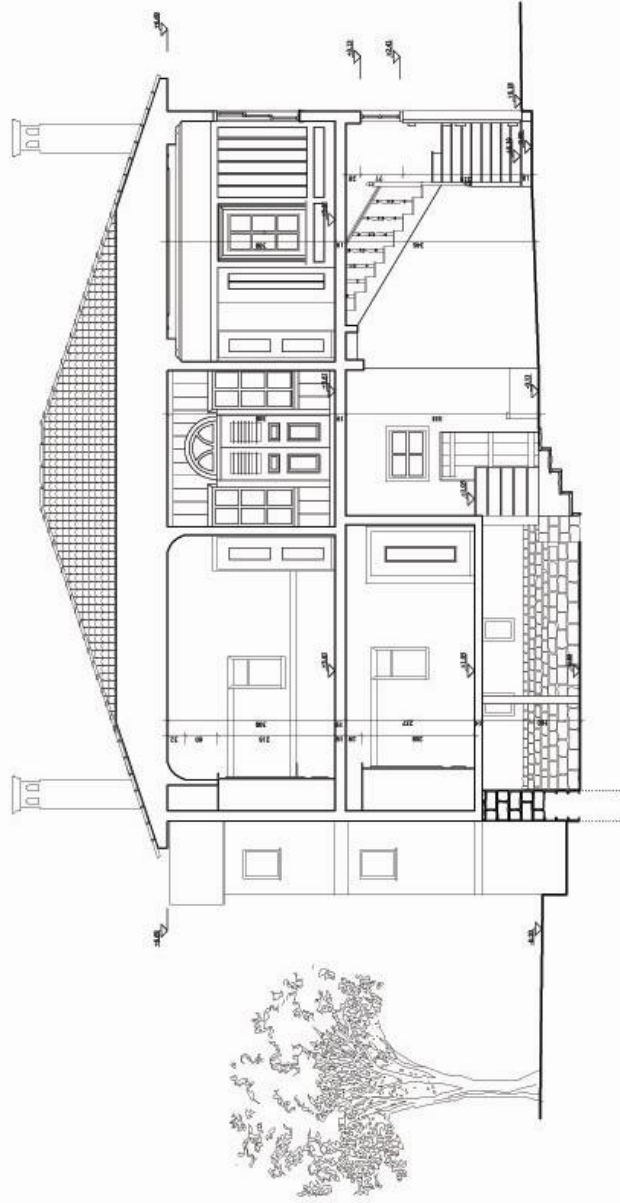
RESTİTÜSYON - ÜST KAT TAVAN PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

22/49

0 100 200 300 500 cm.

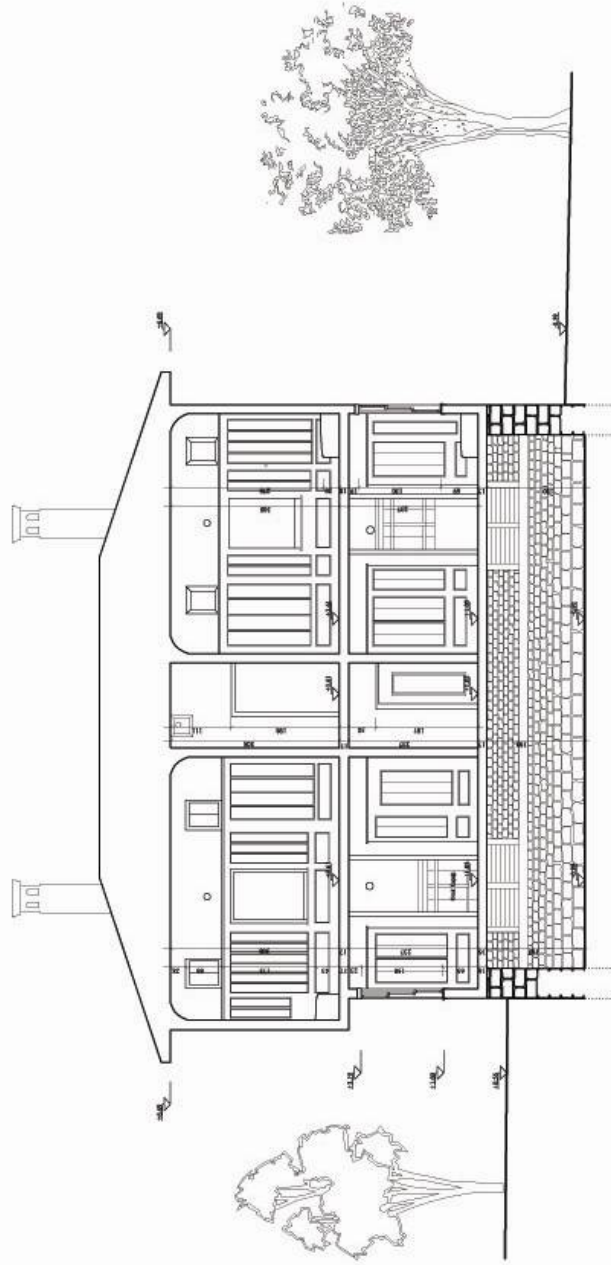
RESTİTÜSYON - A-A KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

23/49

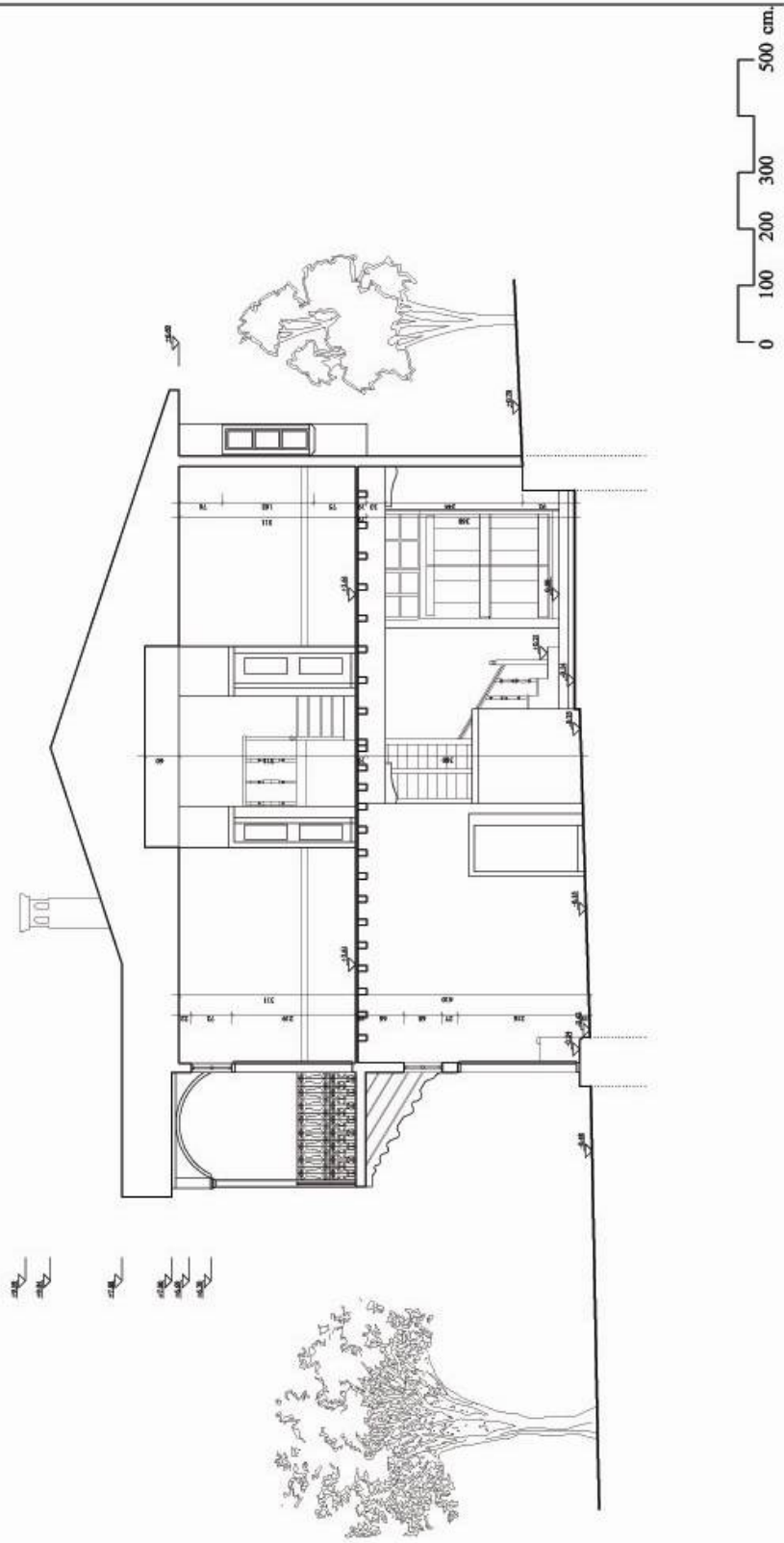
RESTİTÜSYON - B-B KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

24/49

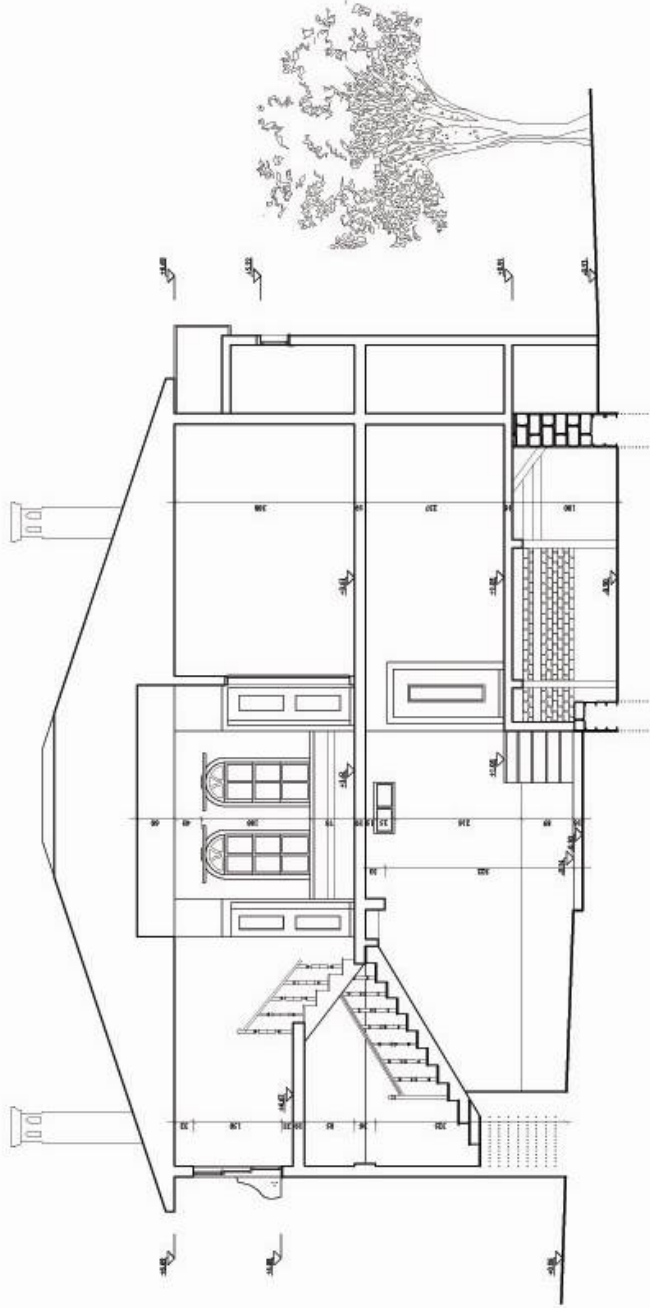
RESTİTÜSYON - C-C KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AÇARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

25/49

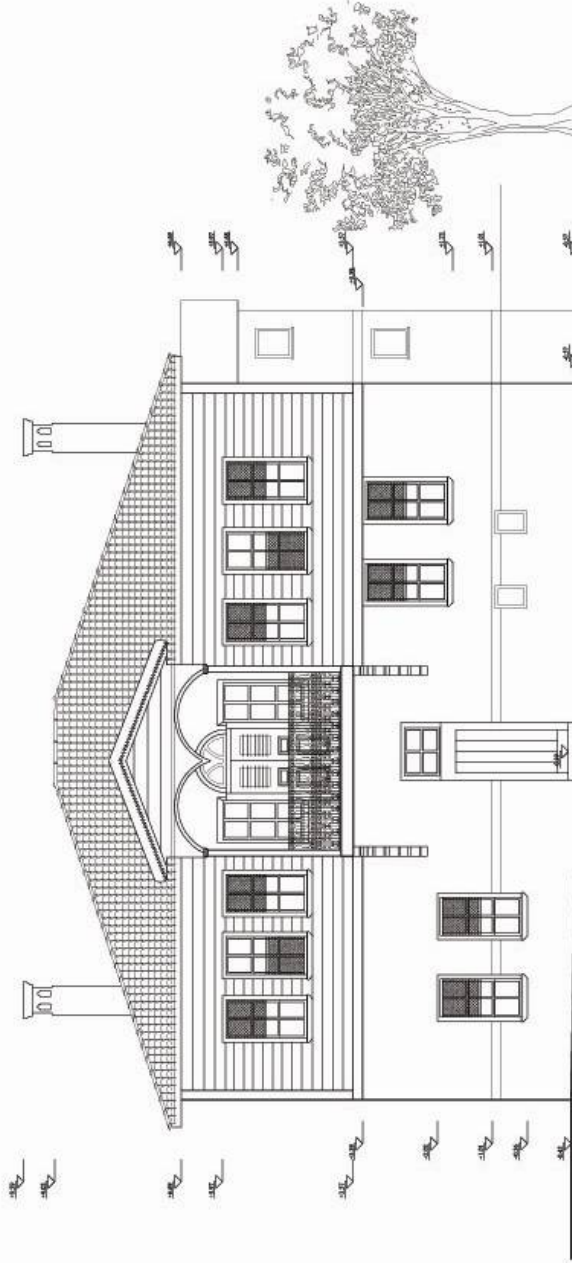
RESTİTÜSYON - D-D KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AÇARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

26/49

0 100 200 300 500 cm.

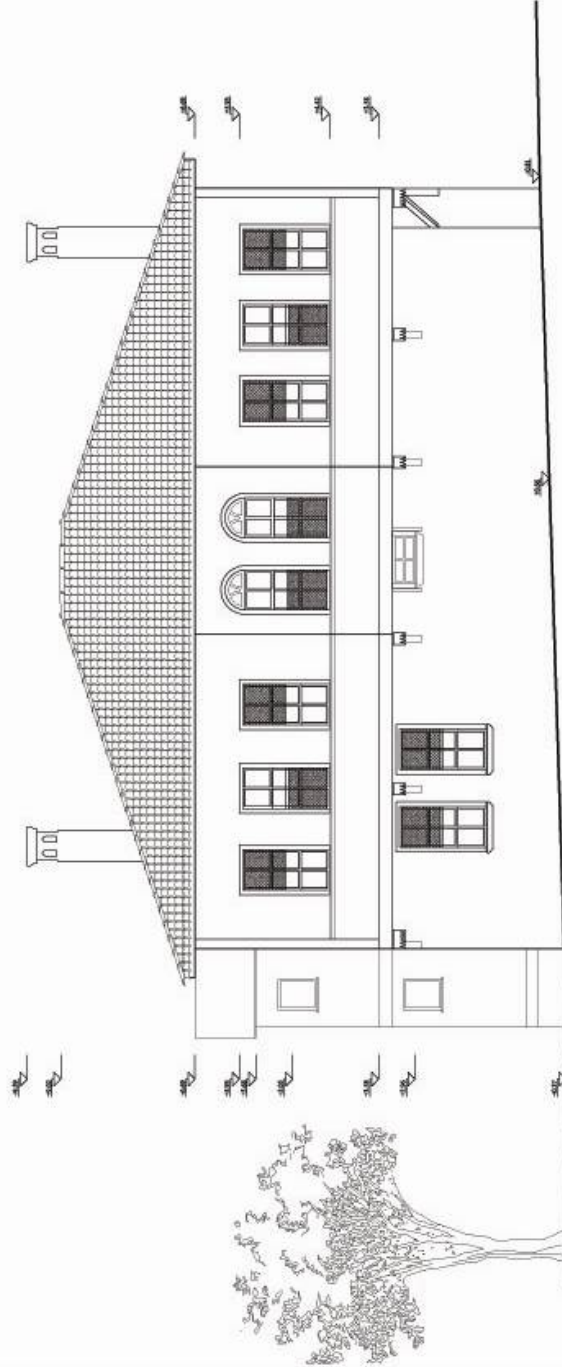
RESTİTÜSYON - GÜNEY GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

27/49

0 100 200 300 500 cm.

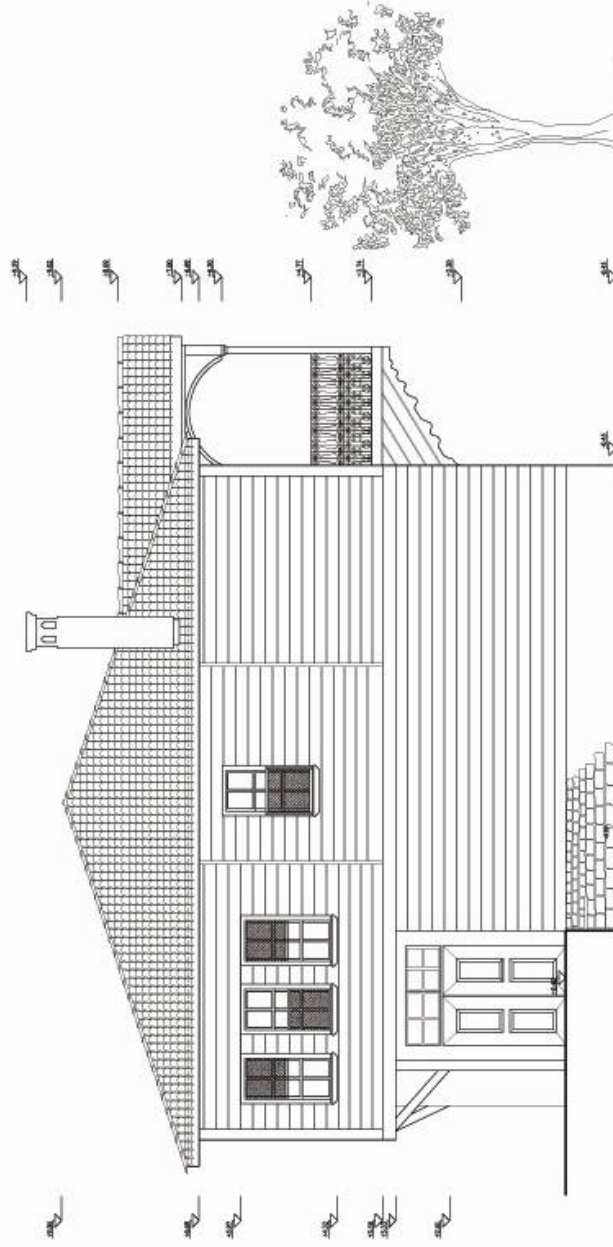
RESTİTÜSYON - KUZEY GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AÇARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

28/49

0 100 200 300 500 cm.

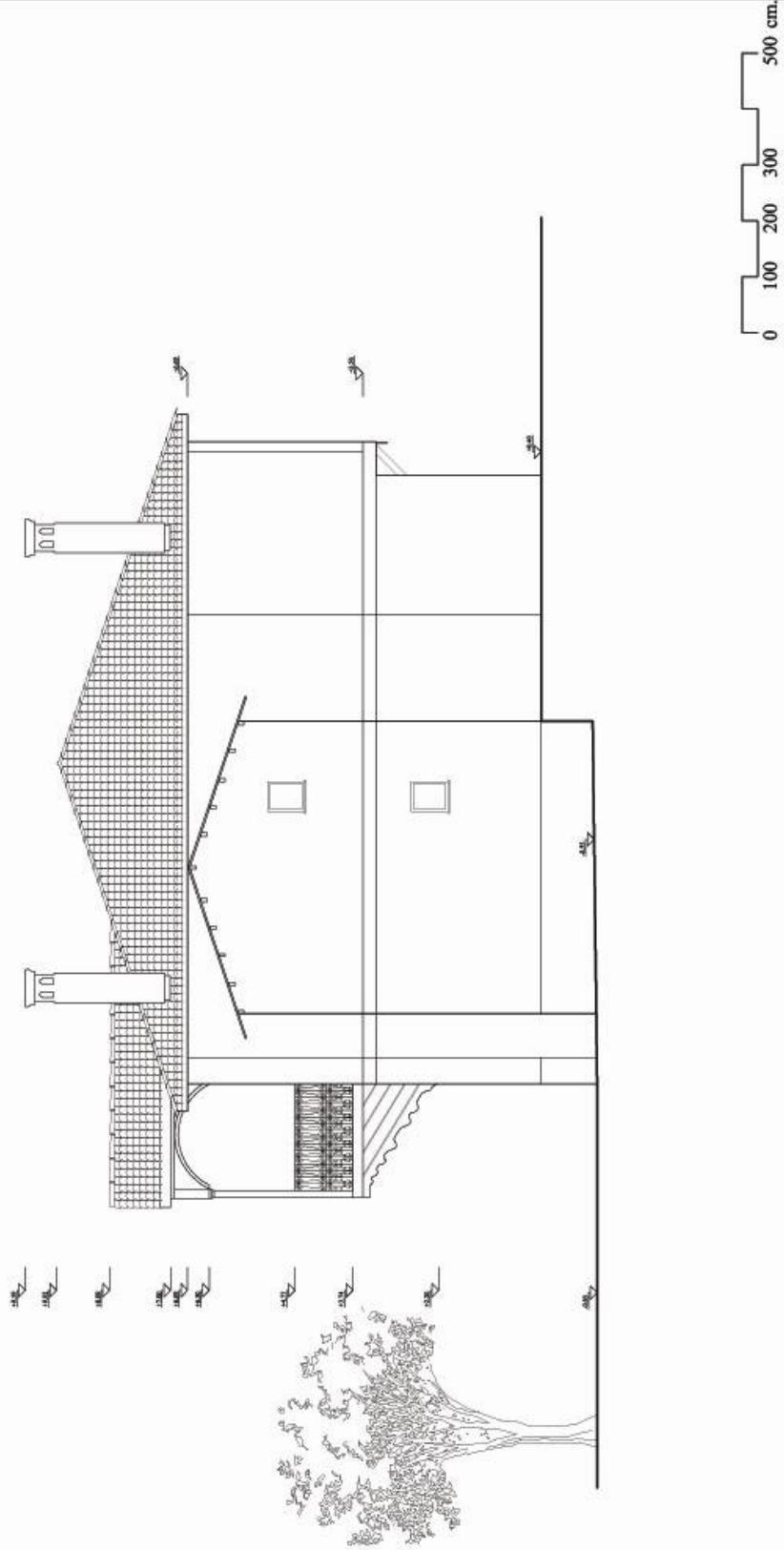
RESTİTÜSYON - BATI GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AÇARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAĞLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTİTÜSYON PROJESİ

29/49

RESTİTÜSYON - DOĞU GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

5.3 Restorasyon Projesi

Restorasyon Raporu

Gerek yapının ciddi derecede harap durumda olması ve gerek yapıya verilecek yeni işlevi gereği; proje aşamasında ve uygulama aşamasında önemli restorasyon kararları alınmalıdır.

Restorasyon kararlarına proje aşamasıyla başlamamız gerekirse;

-Yapının yeni işlevi olan konuk evinin ihtiyaçları göz önüne alınarak bir restorasyon projesi hazırlanmıştır. Buna göre;

-Zemin kat giriş bölümü aynen korunarak, kiler olarak kullanılan bölüm resepsiyon ve karşılama olarak değiştirilmiş, mutfak yine mutfak olarak kullanılacak şekilde korunmuş, bodrum kat zemini çaktırılarak lokanta işlevi verilmiş, ara kattaki odalar yatak odası olarak kullanılarak odalardaki dolapların yine dolap olarak kullanılarak bir bölümü dolabın görünüşünü bozmadan içine lavabo,duş ve klozet konulacaktır. Bunu yaparken mevcutta bulunan çıkmalar kullanılmış, çıkma hizasında kısmi büyütme yapılmıştır. Ara kattaki tuvalet yerine teknik oda konmuştur.

-Üst katta da yine verilecek işlevine uygun olarak odalar ve sofa aynen korunarak odalardaki dolapların bir bölümü tuvalet duş ve lavabo ihtiyacını karşılamak üzere kullanılmıştır. Bunu yaparken doğu cephesine duvarı olan odalarda alt katta olduğu gibi mevcut çıkmaya uyularak kısmi büyütme yapılmış, ancak bu; gerek cephede, gerek odalarda gerekse dolaplarda herhangi bir bozulmaya neden olmamıştır. Üst kattaki diğer iki odada ise tuvalet ihtiyacı mevcut dolapların içinde çözülmüştür. Sofadaki sedir ve balkona çıkış özgün haliyle korunacaktır. Üst kat tuvaleti personel tuvaleti olarak kullanılacaktır. Üst kata çıkış merdiveninin üzerindeki kapak kaldırılmıştır.

-Sofa geri çekilerek özgün konumuna getirilecek ve böylece kuzey cephesinde sofanın iki yanındaki çıkmalar daha vurgulu hale gelecektir.

Yapının bahçesinde alınan restorasyon kararlarını da şöyle sıralanabilir:

-Mevcut ardiye yöresel mimariye uygun bir şekilde cephesinde ve içinde yapılacak iyileştirmelerle kullanıma kazandırılacaktır.

-Güney cephesine çardaklı, ahşap oturma grupları konacak, gelen misafirlerin bahçede ağırlanabilmesine imkan sağlayacak çalışmalar yapılacaktır. Çardaklar su ögesiyle desteklenecektir.

-Batı cephesinde bulunan ahır kaldırılarak girişine ahşap tarabalı bir kapı yapılarak, bahçeye yapıya girmeden ulaşım sağlanacak ve kalan bölümü de yöresel hamur işlerinin vb. yapılabileceği bir köşe olarak düzenlenecektir.

-Bahçe içerisinde projede belirtilen şekilleriyle merdivenler yapılacaktır.

-Ayrıca bahçenin tamamı taş duvarla çevrelenecek üzerleri ahşap taraba korkuluklarla geçilecektir.

-Bahçe sınırları ağaçlandırılacak, bahçe içerisindeki mevcut ağaçlar korunacaktır.

-Bahçe sınırlarından geçen Göynük suyuyla ilgili de düzenlemeler yapılacaktır.

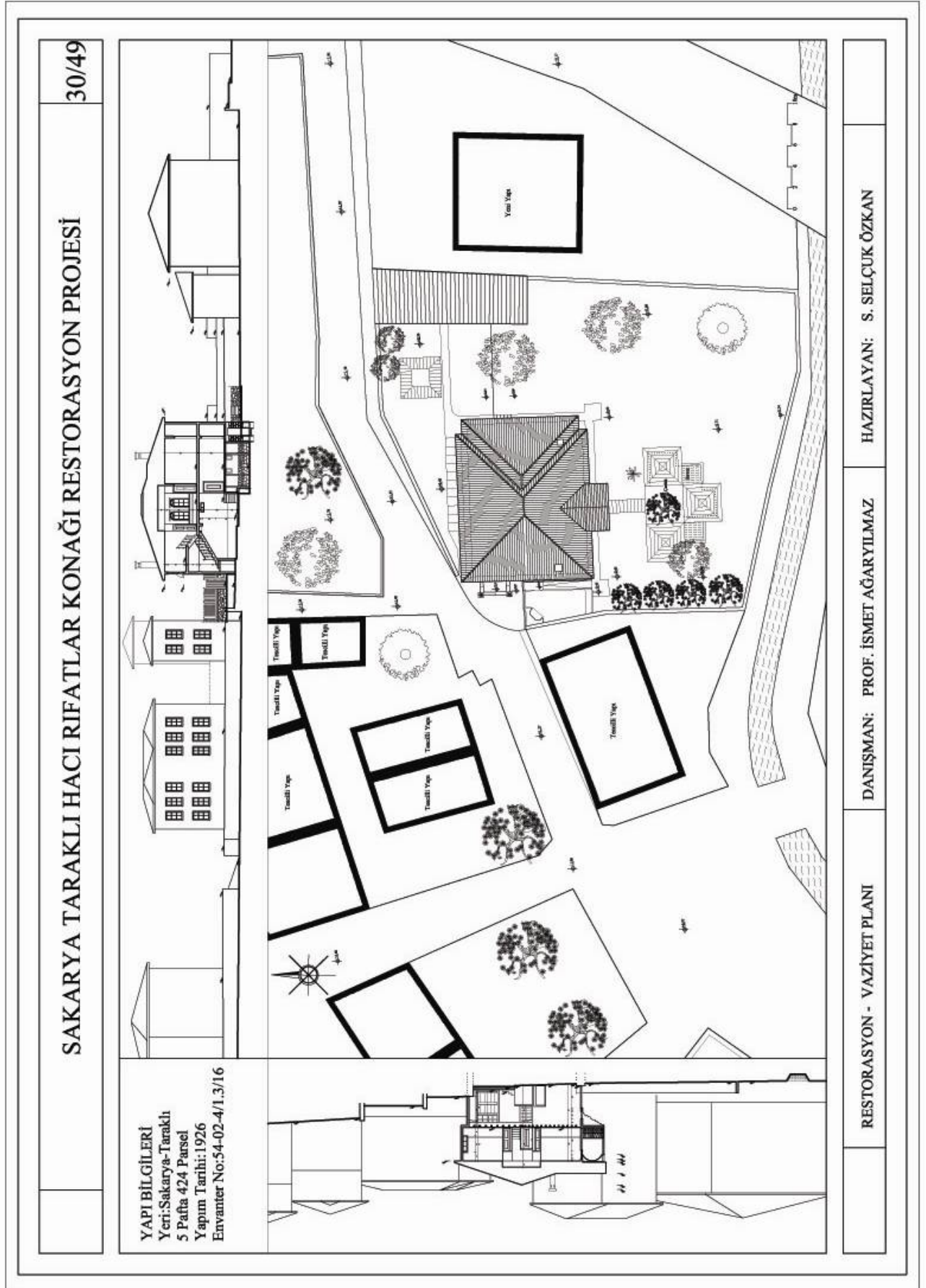
Bütün bu sayılanlar ve yapının hasar durumu dikkate alındığında uygulama aşamasında yapılacak işlemler de şöyle sıralanabilir:

-Öncelikle çatı kiremitleri ve konstrüksiyon kaldırılarak, yerine geçici çatı yapmalı ve çatı özgün yapım sistemi ve malzeme ile yalıtım sağlanacak şekilde yeniden kurulmalıdır.

-Mevcut duvarlarda raspa yapılarak taşıyıcı sistemin durumuna bakılmalı ve gereken yerlerde kiriş, dikme veya çaprazları özgün malzemeye uygun malzemeye değiştirilmelidir. Durumları iyi olanlar temizlenmeli ve gerekirse yerinde onarılmalıdır. Özellikle doğu cephesi ve kuzeydoğu bölümü çok ciddi hasar gördüğü için bu bölümlerin askıya alınarak restore edilmesi gerekebilir.

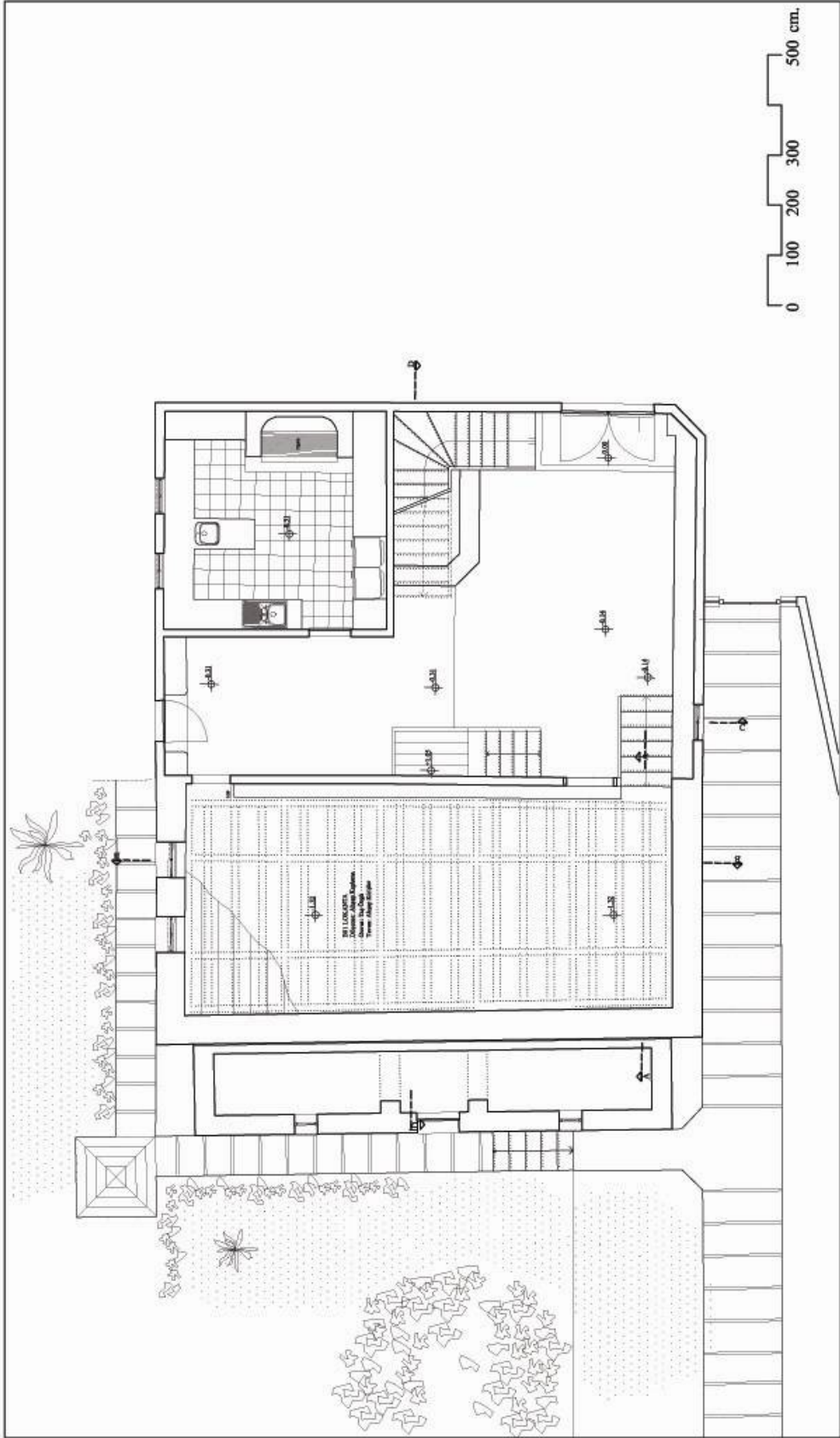
-Taşıyıcı sistem ile ilgili sorunlar giderildikten sonra duvar dolguları özgün malzeme ve teknikle yapılmalıdır. İç duvarlar bağdadi sıva tekniğiyle sıvanmalıdır.

- Hemen hemen tamamı bozulmuş olan ahşap giyotin pencereler özgün haline uygun malzeme ve teknikle yeniden imal edilmeli ve yerine monte edilmelidir.
- Ahşap kapılar genel olarak iyi durumdadır. Gerekirse yerinde onarımlar yapılmalıdır.
- Ahşap döşemelerde bozulma olanlar değiştirilmeli, iyi durumda olanlar ise yerinde korunmalıdır.
- Ahşap tavanlarda kuzeybatı odasındaki tekne tavan hariç genel olarak çatıdan su almasından kaynaklanan bozulmalar ve seyimler vardır. Bunların da onarılması gerekmektedir.
- Merdiven basamaklarından ve korkuluklarından bozulmuş olanları aslına uygun olarak yeniden imal edilecektir.
- Odalardaki dolaplar genel olarak iyi durumda olduğu için korunacak ve yerinde onarımlarla tekrar kullanılır hale getirilecektir.
- Cephe kaplamaları da aslına uygun olarak özgün halinde ahşap kaplama olan bölümler aslına uygun boyut ve malzemedeki ahşap kaplamayla, kalan kısımlar ise kerpiç sıva üzeri kireç badana ile sıvanarak kapanacaktır.

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

31/49

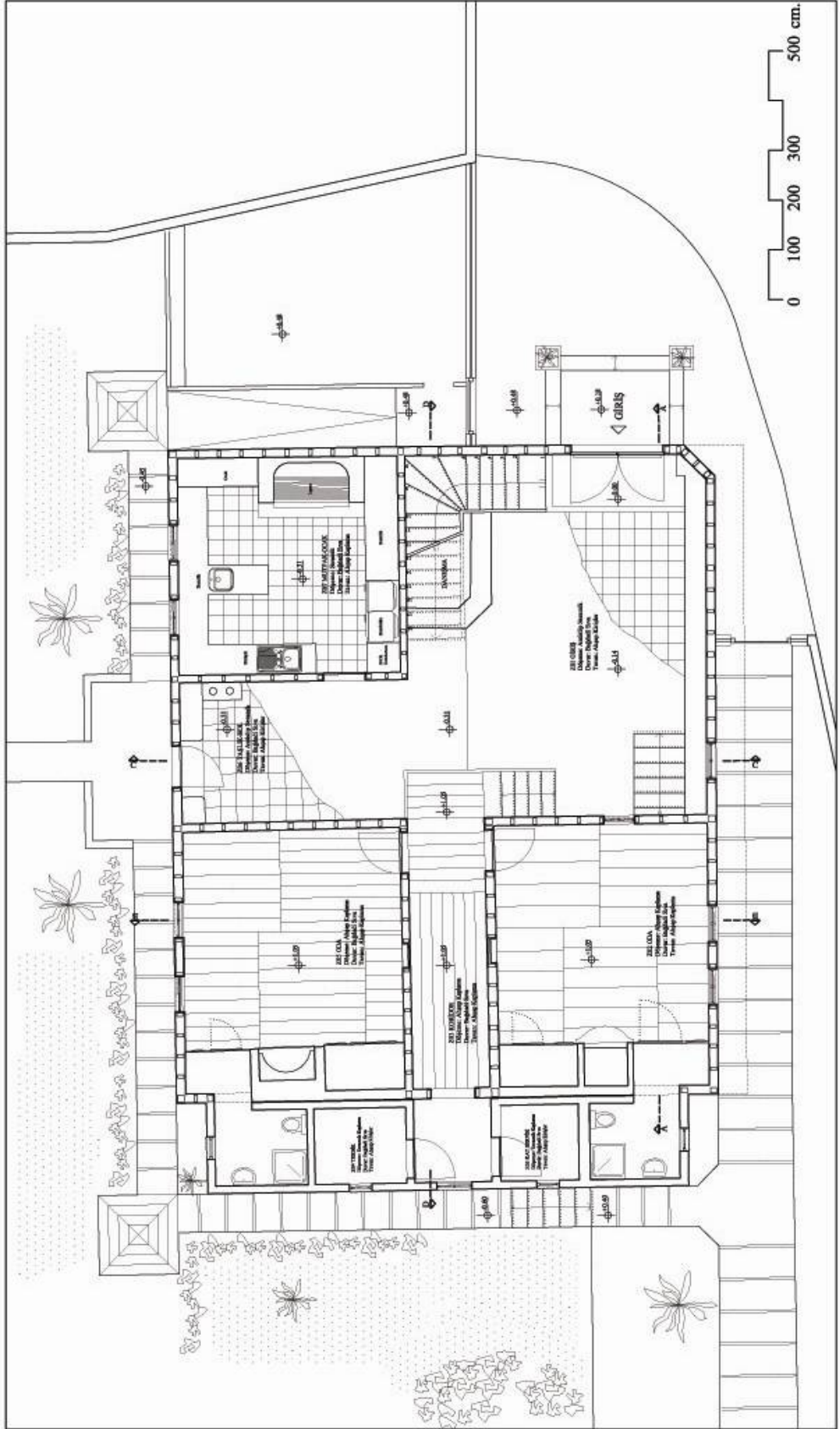
RESTORASYON - BODRUM KAT PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

32/49

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

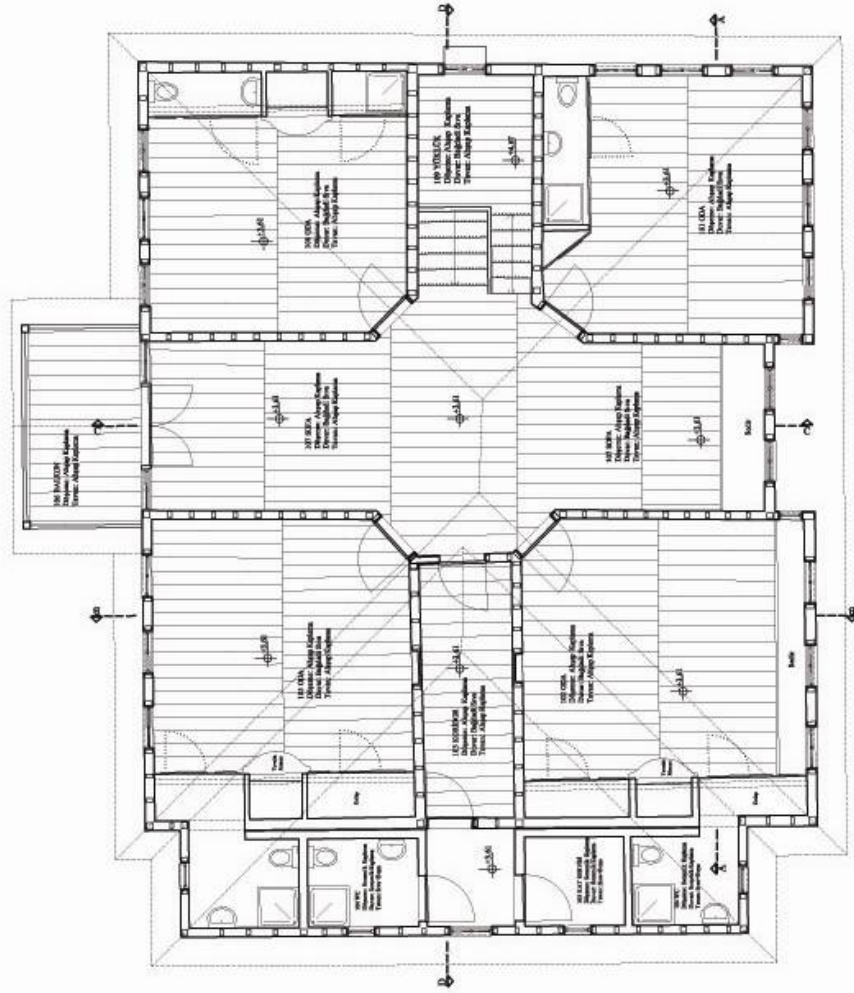
RESTORASYON - ZEMİN KAT PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

33/49

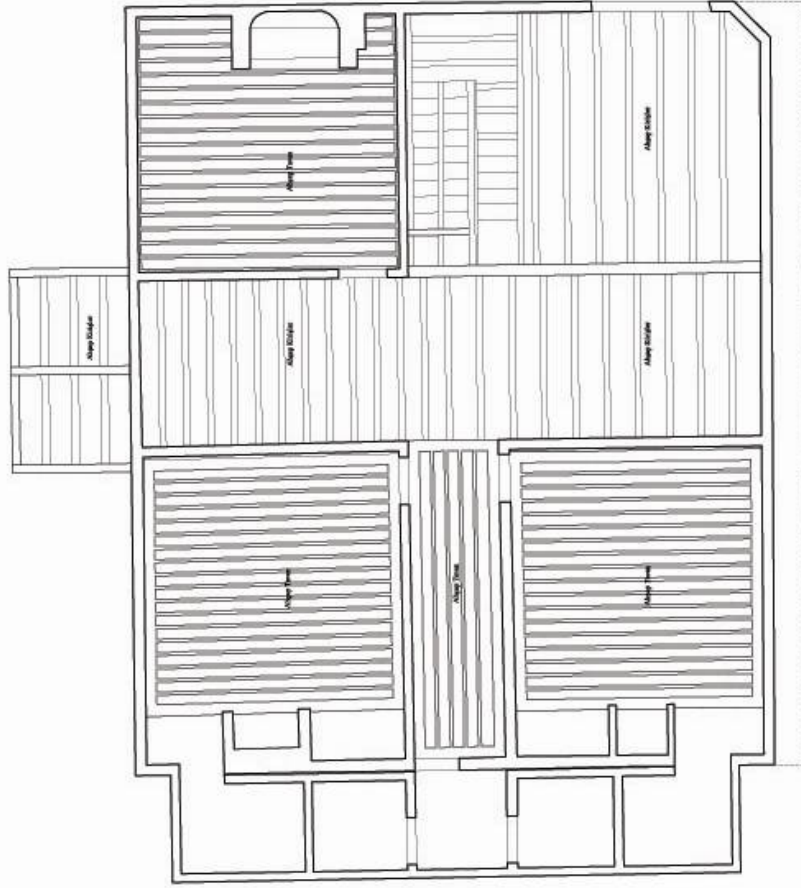
RESTORASYON - ÜST KAT PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

34/49

0 100 200 300 500 cm.

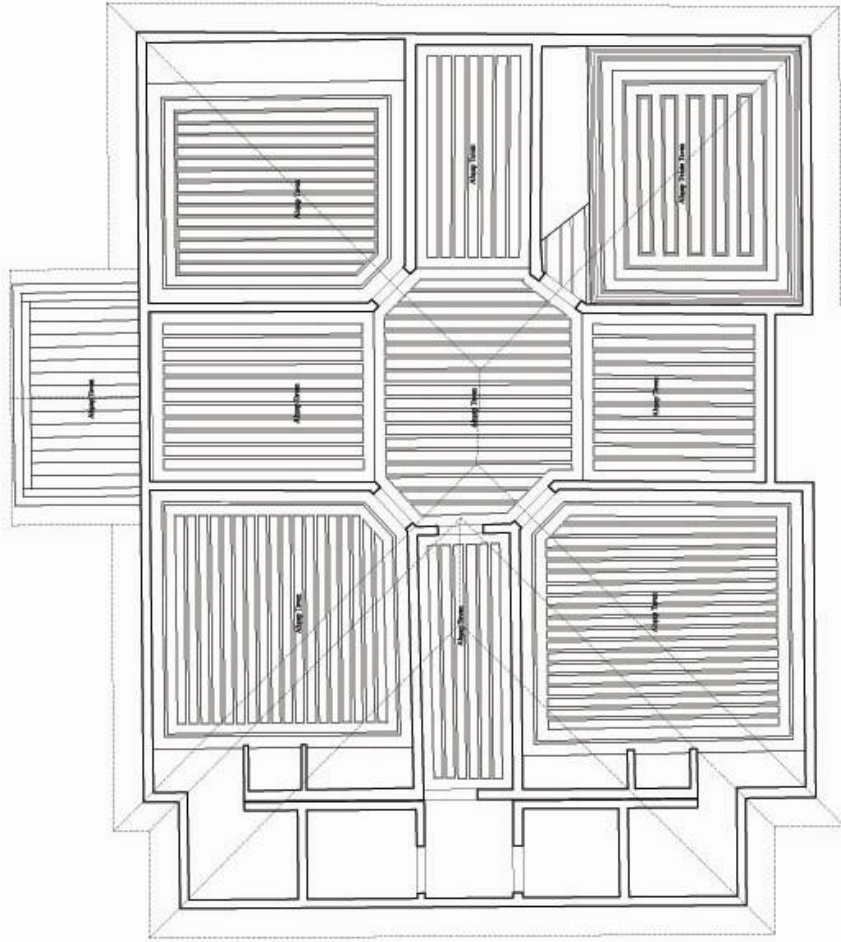
RESTORASYON - ZEMİN KAT TAVAN PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

35/49

0 100 200 300 500 cm.

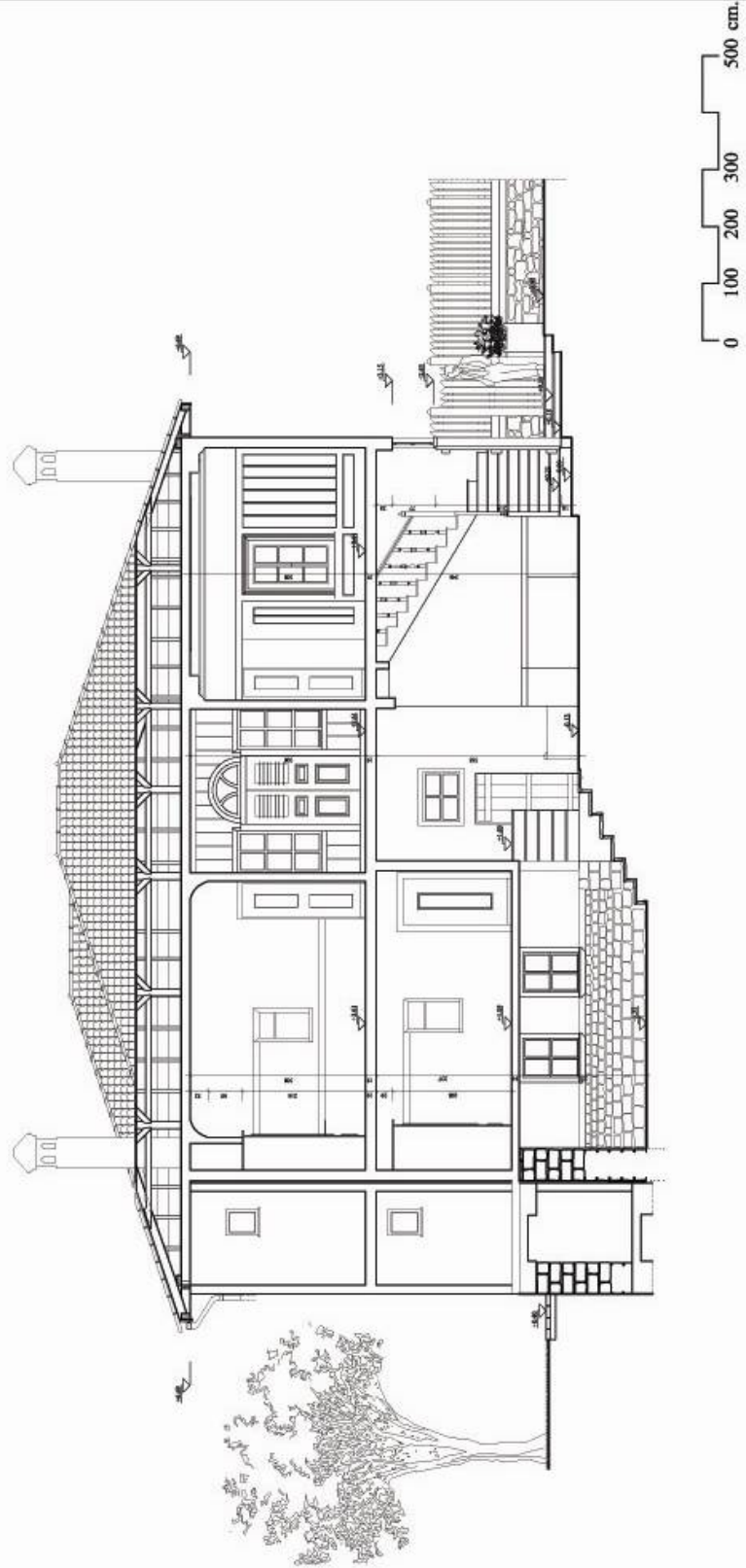
RESTORASYON - ÜST KAT TAVAN PLANI

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

36/49

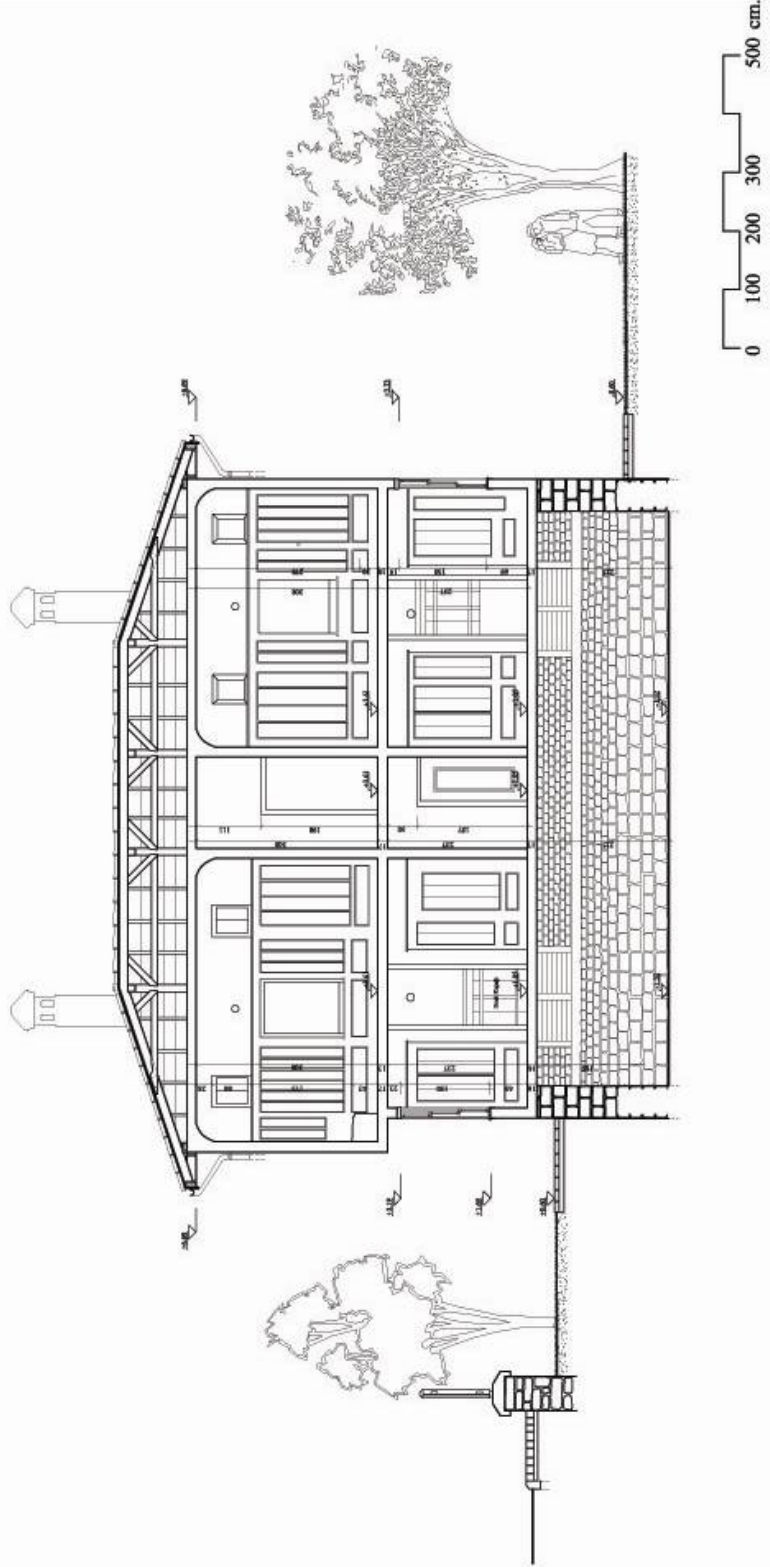
RESTORASYON - A-A KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

37/49

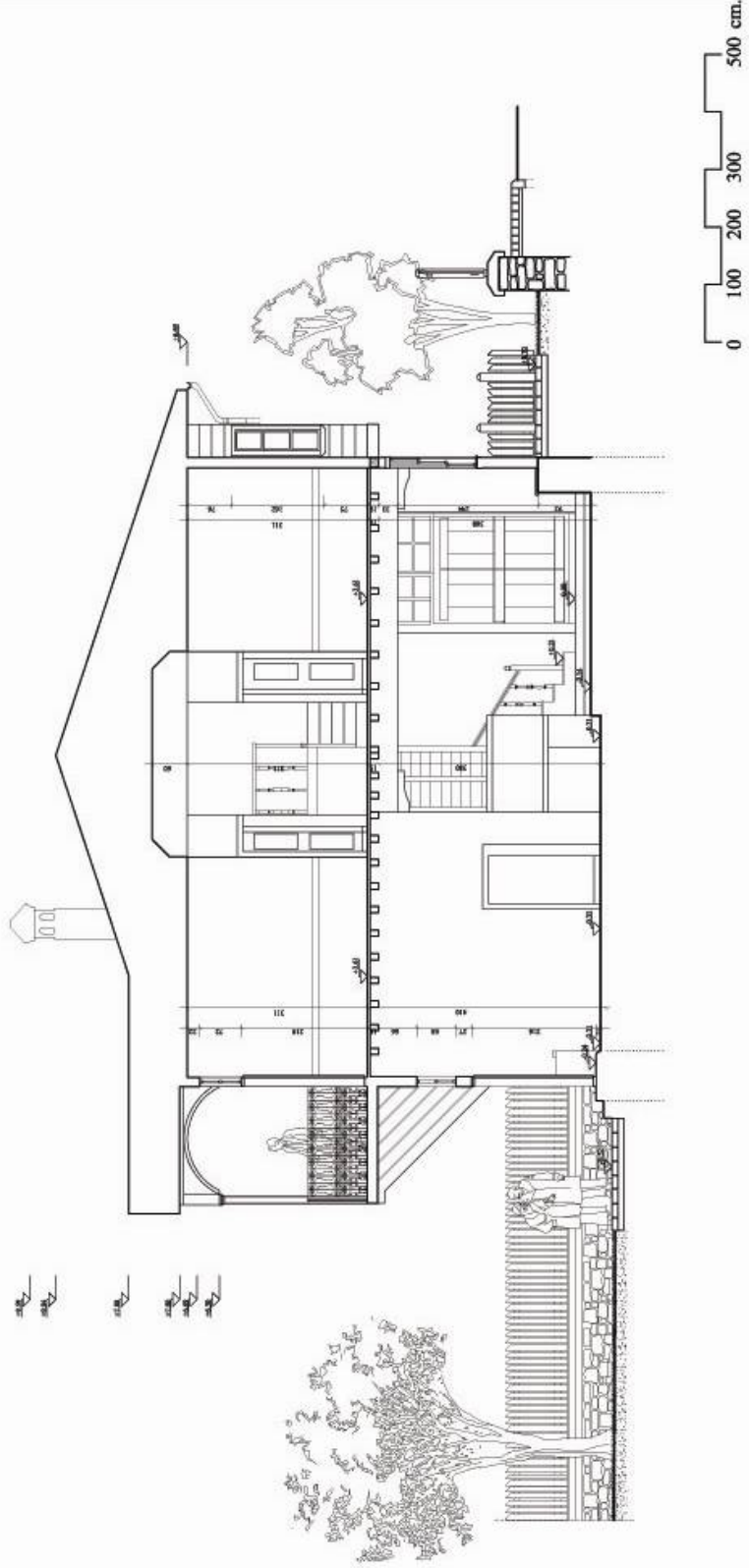
RESTORASYON - B-B KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

38/49

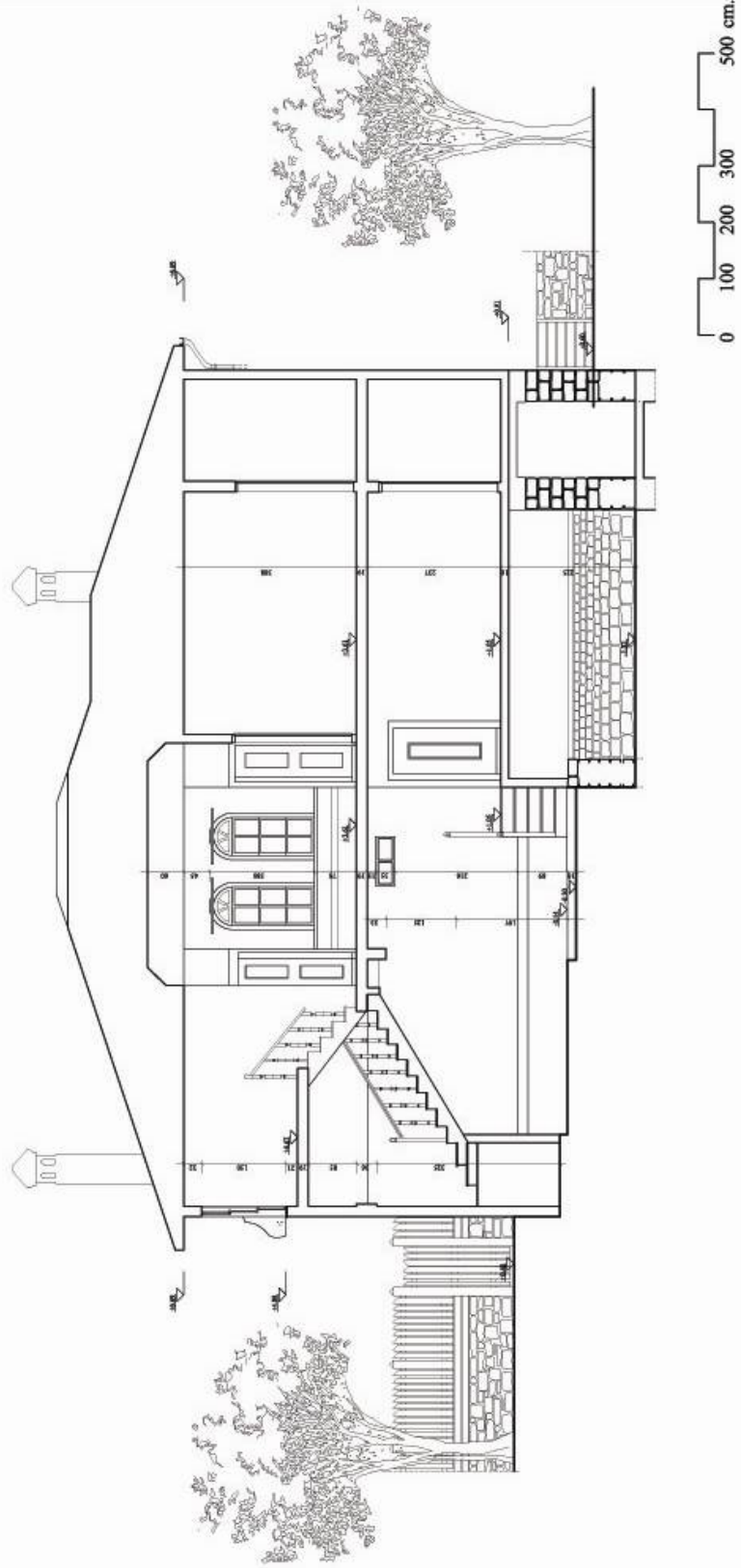
RESTORASYON - C-C KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

39/49

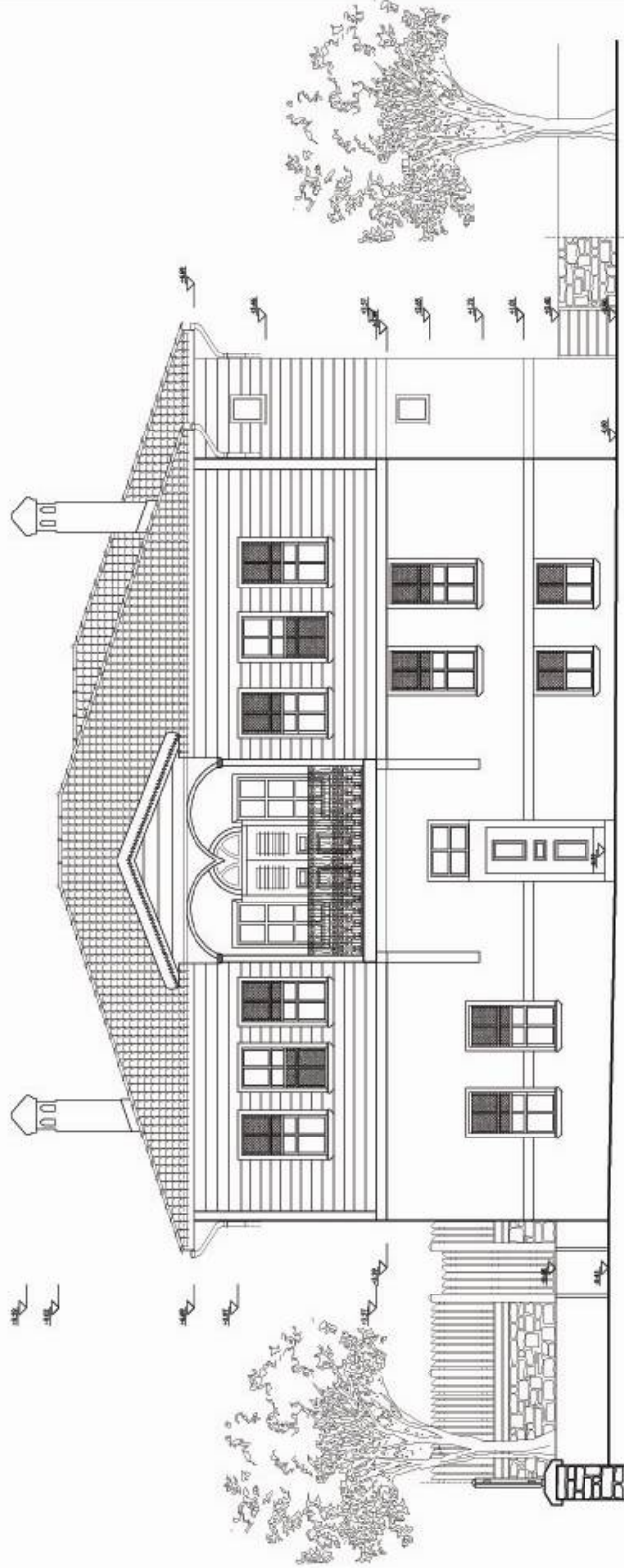
RESTORASYON - D-D KESİTİ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AÇARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

40/49

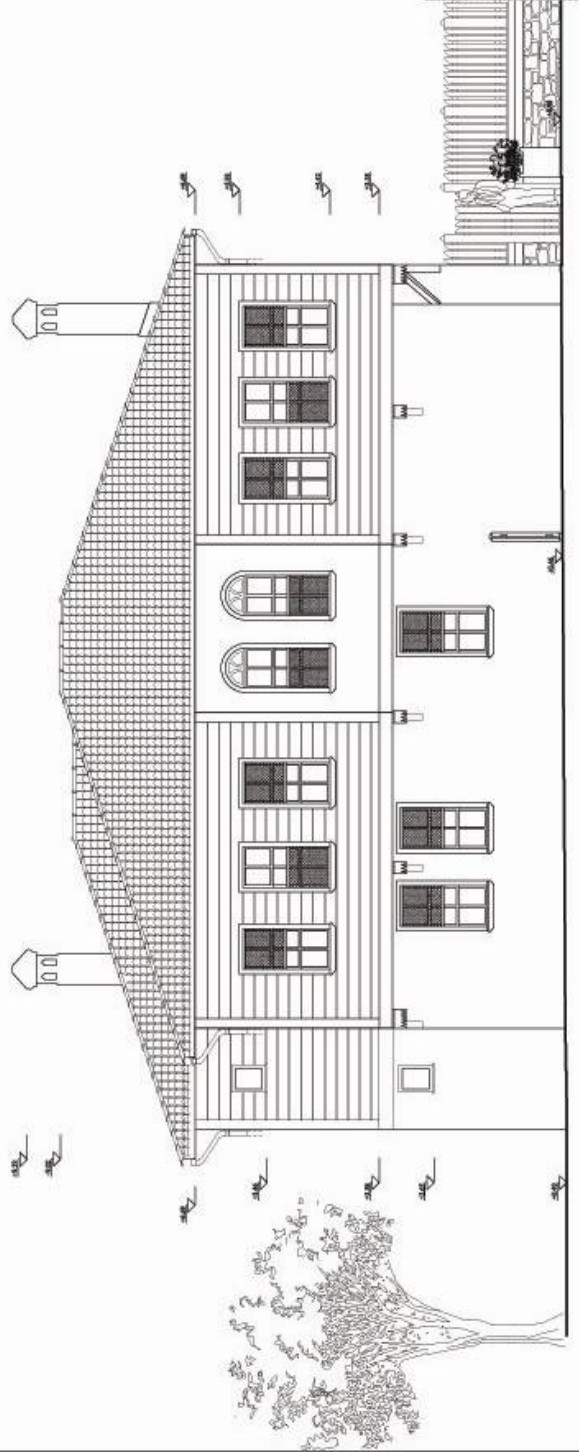
RESTORASYON - GÜNEY GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

41/49

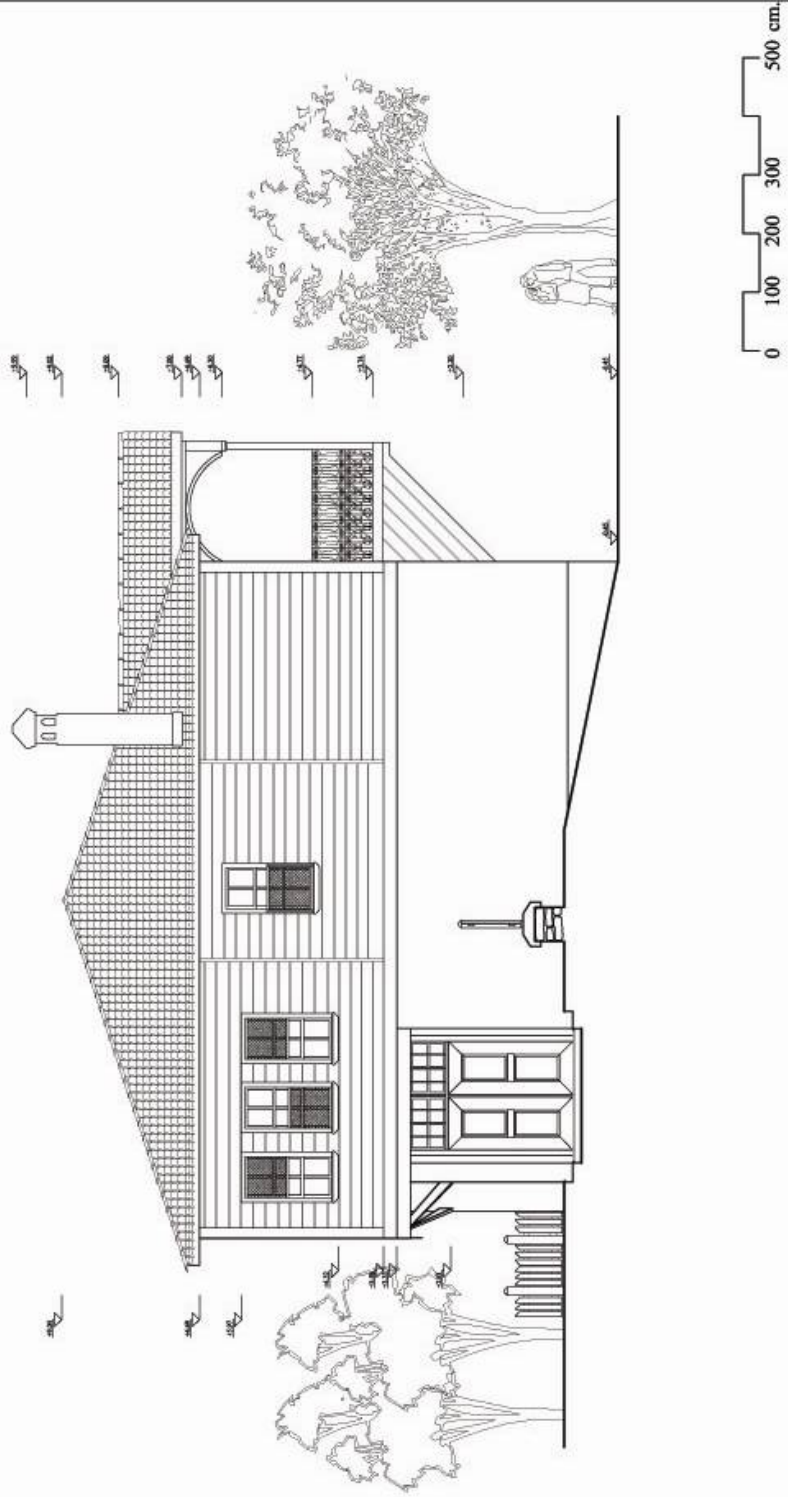
RESTORASYON - KUZEY GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAĞLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

42/49

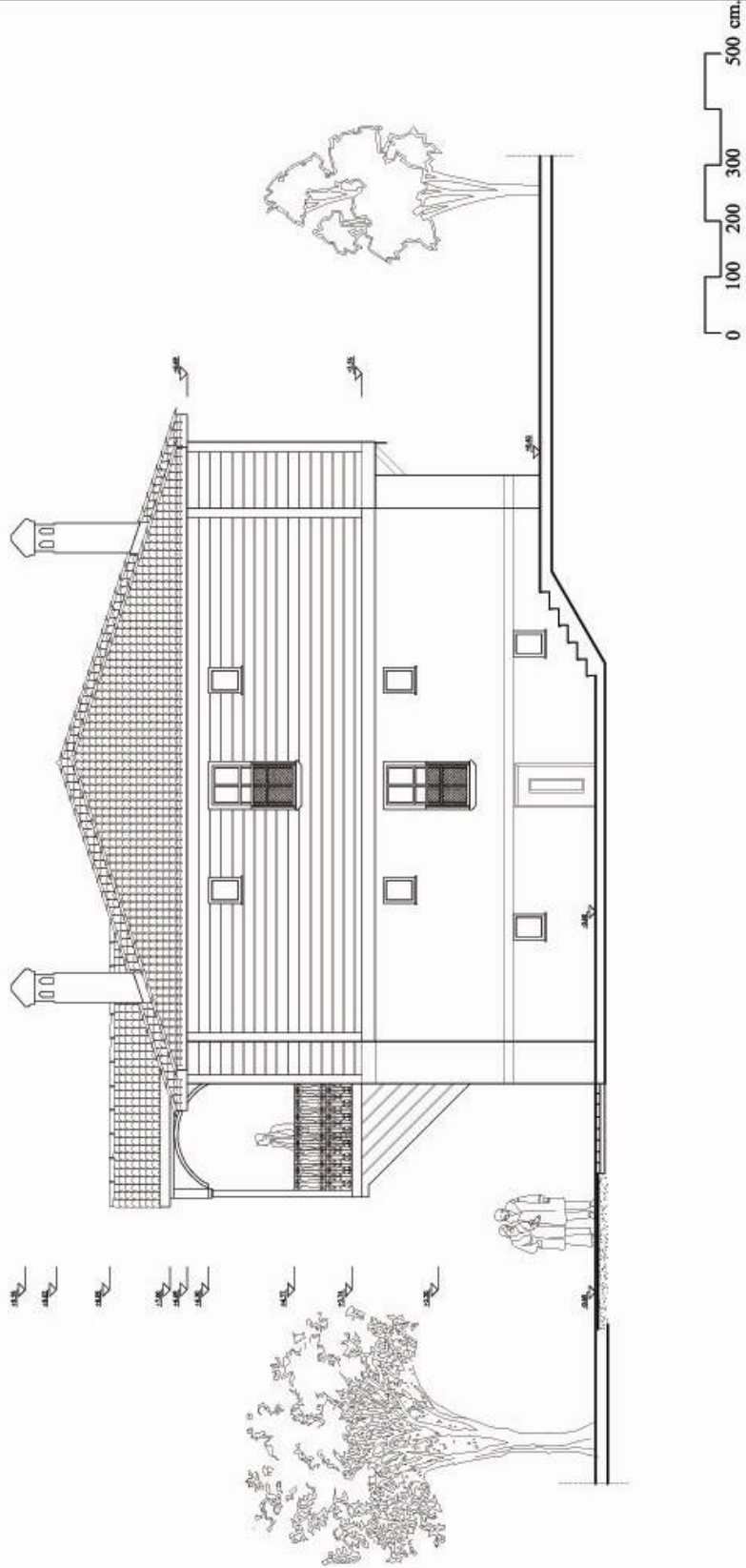
RESTORASYON - BATI GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

43/49

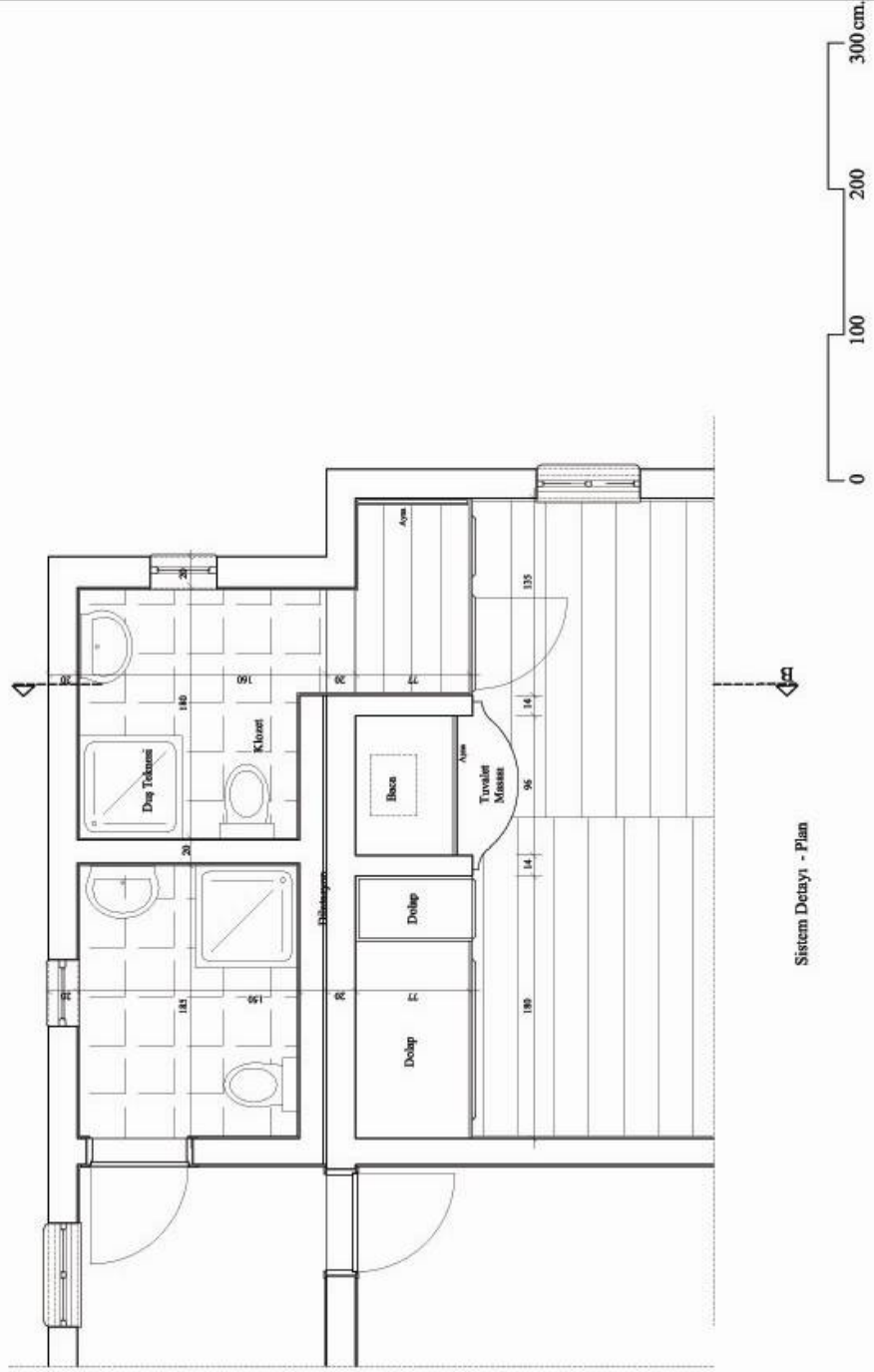
RESTORASYON - DOĞU GÖRÜNÜŞÜ

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

44/49

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

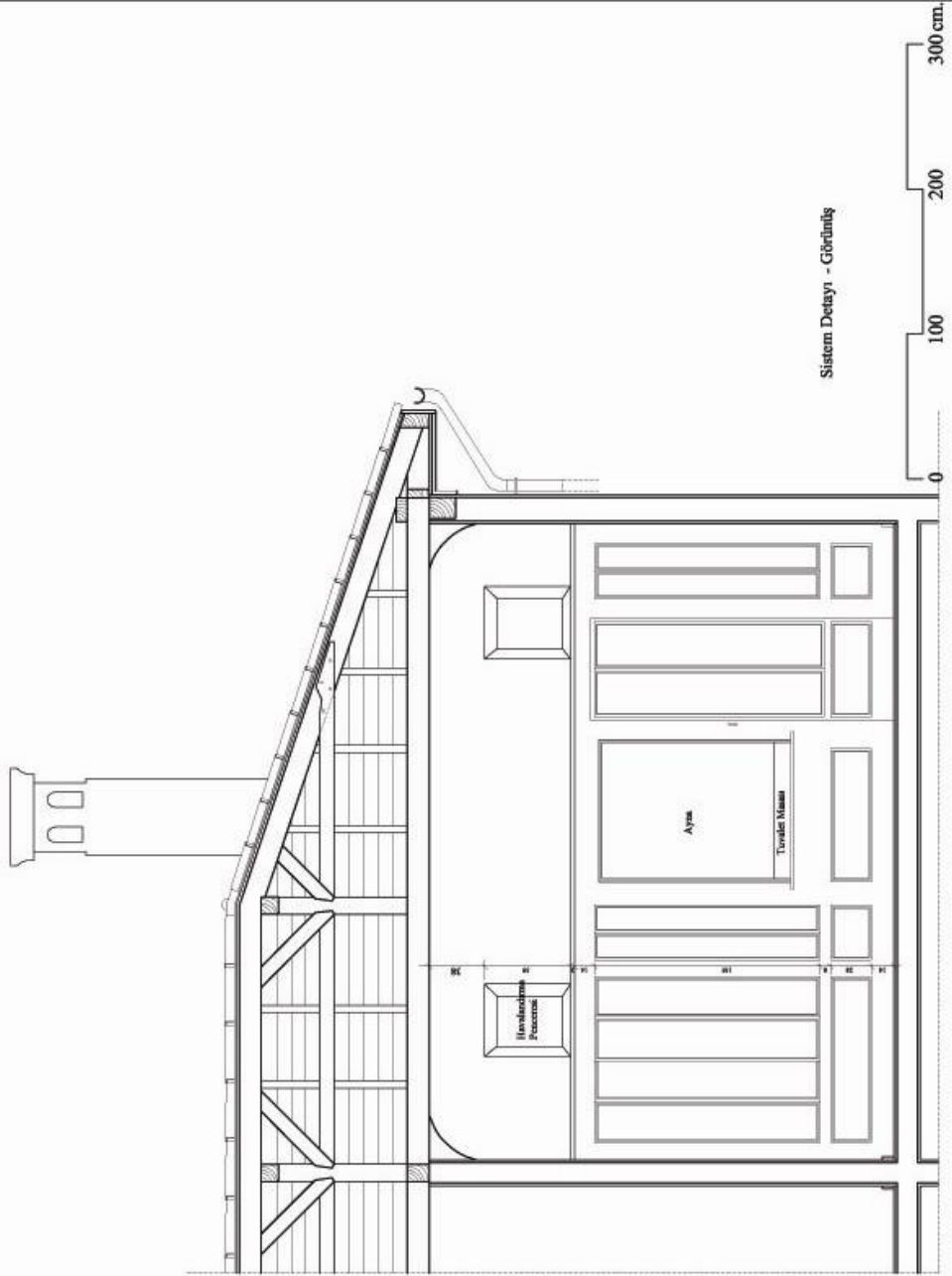
RESTORASYON - DETAYLAR

DANIŞMAN: PROF. İSMET AÇARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

45/49

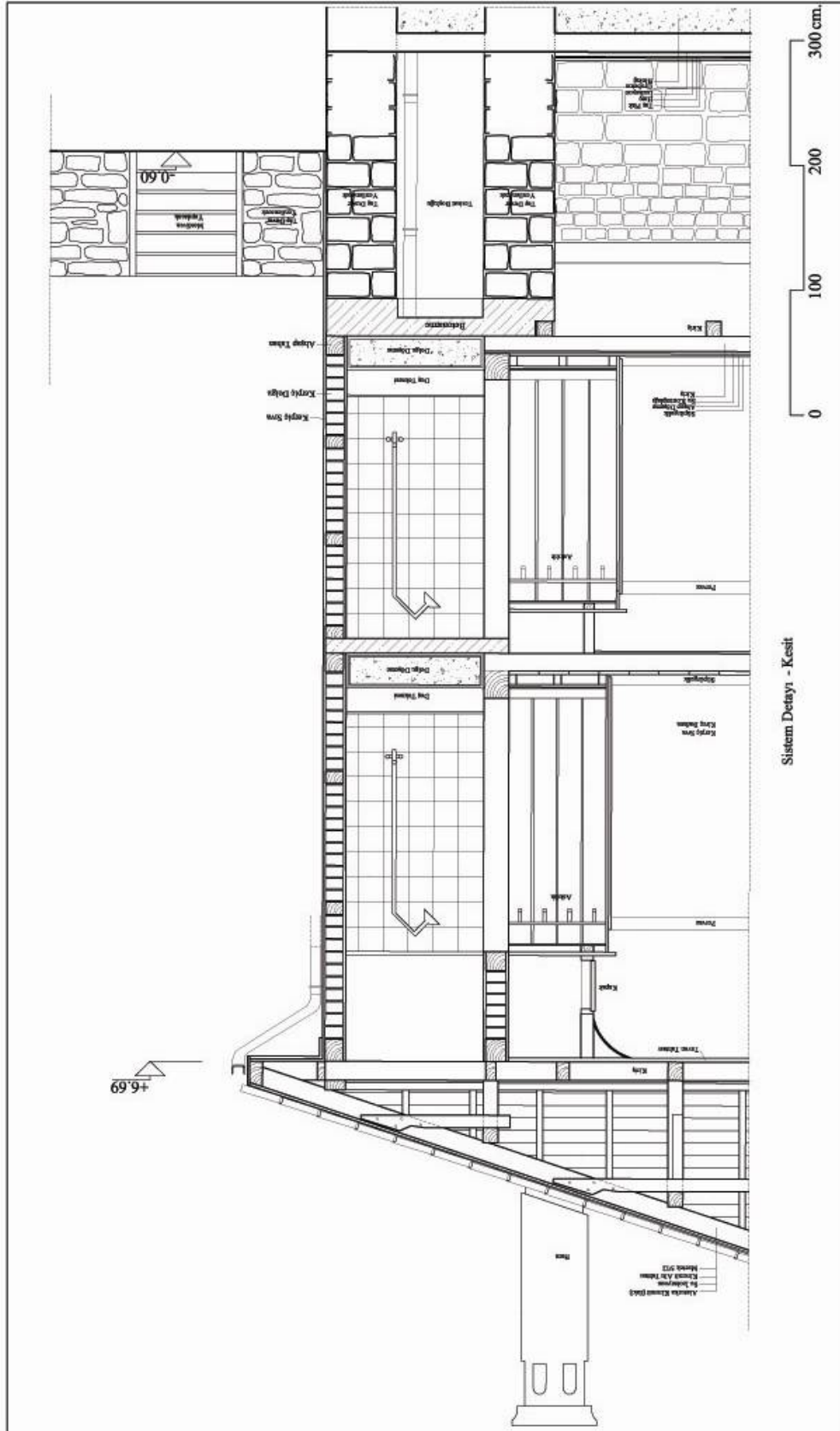
RESTORASYON - DETAYLAR

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

46/49

RESTORASYON - DETAYLAR

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

48/49	SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ	
---	--	--

Giriş Kapısı
Görünüş Detayı

Giriş Kapısı
Kesit Detayı

0 100 200 300 cm.

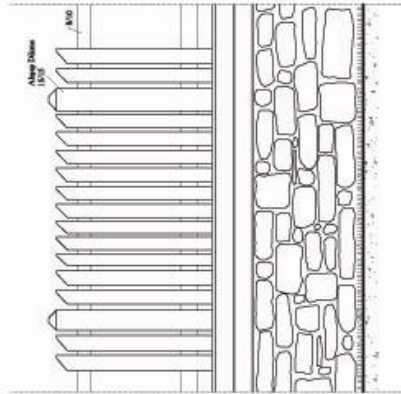
0 100 200 300 cm.

RESTORASYON - DETAYLAR	DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ	HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN
------------------------	----------------------------------	-----------------------------

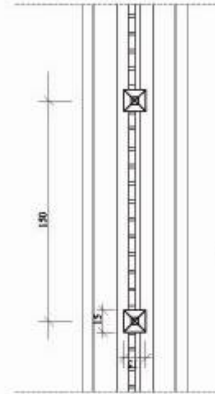
SAKARYA TARAKLI HACI RIFATLAR KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

49/49

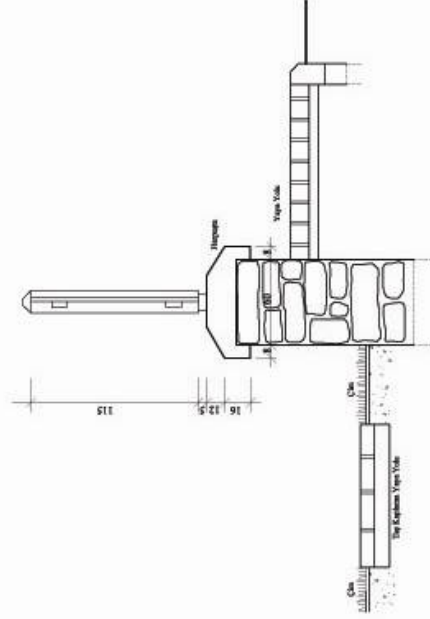
Çevre Duvarı Korkuluğu - DARABA

Görünüş Detayı

Plan Detayı

Kesit Detayı

0 100 200 300 cm.

RESTORASYON - DETAYLAR

DANIŞMAN: PROF. İSMET AĞARYILMAZ

HAZIRLAYAN: S. SELÇUK ÖZKAN

5.4 Geleneksel Yapım İşçiliği Usta Eğitimi Modeli

Atölyenin Kurulması

Taraklı Restorasyon Atölyesi; Taraklı Belediyesi ve Taraklı Kaymakamlığı'nın girişimleri, dönemin T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı Sayın Enis Yeter ve dönemin Sakarya Valisi Sayın Nuri Okutan' ın destekleri ve Türk Federasyon Vakfı' nın maddi katkılarıyla; Taraklı Belediyesi'nin tahsis ettiği 350 m2 alanda kurulmuştur.

Taraklı Restorasyon Atölyesi'nin kuruluş amacı, öncelikle Taraklı'da bulunan geleneksel mimari dokuyu koruyabilmek ve restore etmekte faydalanılacak işgücü ve bilgiye sahip ustalar yetiştirmek, Taraklı' daki restorasyon çalışmalarını kendi yetiştirdiği ustalarla yapabilmektir.

Fotoğraf 5.80-5.81 – Taraklı Restorasyon Atölyesi

Sakarya Valiliği, Taraklı Kaymakamlığı ve Taraklı Belediyesi'nin usta öğretici ve kursiyerlerin sigorta ve harçlıklarının ödenmesi konusunda protokol yapması ve malzeme temin etmesiyle çalışmalar fiilen başlatılmıştır.

Tez çalışmasının başlamasına paralel olarak rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmış olan Hacı Rıfatlar Konağı'nın ; Sakarya Valisi Sayın Nuri Okutan' ın binanın

Sakarya İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından satın alınarak restore edilmesine karar vermesi hem Taraklı için hem de Taraklı Restorasyon Atölyesi için çok önemli bir adım olmuştur.

Burada yöntem olarak, yapının Taraklı Restorasyon Atölyesi usta ve kursiyerleri tarafından ve atölyede temin edilecek malzeme ile yapılmasına yani 'ihale edilmeksizin' Taraklı Atölyesi bünyesinde yapılmasına karar verilmiştir.

Bu atölyede yetişecek ahşap ustaları restorasyon çalışmalarında yine yörenin kerpiç ustaları, tesisat ustaları gibi farklı alanlardan ekiplerle birlikte çalışacaklardır.

Hacı Rıfatlar Konağı'nın restorasyon çalışmasına başlamasıyla atölyede çalışmalar hızlandırılmış, bir yandan yapıda kullanılacak eleman ve malzemelerin hazırlığı yapılırken bir yandan da konu ile ilgili stajyerler eğitime başlanmıştır.

Hacı Rıfatlar Konağı'nın projelerinin hazırlanması ve restorasyon uygulamasının her aşaması İstanbul 6.Bölge K.V.T.V.K.K Başkanı Prof. İsmet Ağaryılmaz'ın danışmanlığında gerçekleştirilmiştir.

Atölye kurulması ve faaliyete geçmesiyle birlikte, hem Taraklılı gençlere istihdam olanağı sağlamış hem bu konudaki usta açığını kapatma yolunda adım atılmıştır.

Atölye kısa vadede Taraklı' daki restorasyon çalışmalarını yapmak ve bu çalışmaları yapacak ustaları yetiştirmeyi hedeflese de kısa sürede başarılı çalışmalarla kendine daha büyük hedefler koymuştur. Öncelikle Taraklı' nın yakın çevresindeki geleneksel mimari dokusunu koruyan yerleşimlerimiz başta olmak üzere, Taraklı dışında da restorasyon çalışmaları olmak üzere iş gücü temini ve o yörelere de bir model olma görevini üstlenmiştir. Bu sorumluluğu da Taraklı ve Taraklı Restorasyon Atölyesi' nin 'koruma' bilincinin halkımıza kazandırılması, restorasyon uygulamalarının kendi yetiştirdiği insanlarla ve kendi olanaklarıyla yapılmasıyla, Anadolu' nun 'koruma ve restorasyon' kıvılcımı olması hedeflenmektedir.

Hacı Rıfatlar Konağı'nın restorasyon çalışmaları devam ederken; yine Sakarya İl Özel İdaresi kültür katkı payı kapsamında restorasyonu başlatılan Hisar Sokak Valilik Konağı ve Küçük Han restorasyon çalışmaları Taraklı Restorasyon Atölyesi çalışanları tarafından tamamlanmıştır.

Bu çalışmalar, benzer özelliklere sahip tarihi kentlerimizin de dikkatini çekmiş ve bu kentlerimiz kendilerine de model teşkil edebilecek bu çalışma için Taraklı Restorasyon Atölyesinden destek istemişlerdir.

Örneğin; Taraklı Restorasyon atölyesinde eğitim almış ekiplerden bir bölümü halen Taraklı ile birlikte Osmaneli ve Göynük'te restorasyon çalışmalarına devam etmektedirler.

Atölyenin valilik, kaymakamlık, belediye, kurul ve üniversite koordinasyonu ile amacına ulaşma yolunda önemli adımlar atması, usta eğitimi yanında bu konuda yetişecek olan kalifiye eleman ve öğrenciler için de bir fırsat olmuştur. Safranbolu Meslek Yüksek Okulu'ndan stajyer öğrenciler gerek atölyede çalışarak ve eğitim alarak, gerekse bu öğrendiklerini restorasyon aşamasında bizzat uygulayarak teorik eğitimlerini pratikle birleştirme imkanı yakalamışlardır.

Fotoğraf 5.82-5.83 – Safranbolu Restorasyon M.Y.O öğrencileri Hacı Rıfatlar Konağı restorasyon uygulamasında çalışırken

Kurumlar arasında oluşturulan organizasyon ve bunun uygulamaya dökülmesiyle ilk sonuçlarını veren Taraklı Restorasyon Atölyesi şu ana kadar Hisar Konuk Evi ve Küçük Han'ın restorasyon çalışmalarını tamamlamış, Hacı Rıfatlar Konağı Restorasyon çalışmalarına devam etmektedir.

5.5 Restorasyon Uygulaması

Fotoğraf 5.84 - Restorasyon Öncesi – Güney Cephesi

Fotoğraf 5.85 - Restorasyon Sonrası – Güney Cephesi

Fotoğraf 5.86 - Restorasyon Öncesi – Kuzey Cephesi

Fotoğraf 5.87 - Restorasyon Sonrası– Kuzey Cephesi

Fotoğraf 5.88 - Restorasyon Öncesi –Batı Cephesi

Fotoğraf 5.89 - Restorasyon Sonrası – Batı Cephesi

Fotoğraf 5.90 - Restorasyon Öncesi – Doğu Cephesi

Fotoğraf 5.91 - Restorasyon Sonrası – Doğu Cephesi

Yapıda Söküm ve Raspa Çalışmaları

Yapının, restorasyonunda yapıyı yıkmadan, askıya alarak restore edilmesine karar verildikten sonra ilk aşama olarak yapıda söküm ve raspa çalışmaları başlatılmıştır. Yapıyı askıya almadan önce gerek yapıdaki yükleri hafifletmek, gerekse ahşap taşıyıcı sistem elemanlarının durumunu görebilmek için bu çalışma yapılmıştır.

Öncelikle çatı üzerindeki alaturka kiremitler ve ahşap kaplama tahtaları sökülüştür. Daha sonra batı cephesi ahşap kaplamaları sökülüştür. Doğu cephesinde bulunan ve tuvalet olarak kullanılan ve oldukça hasarlı durumdaki bölüm tamamen kaldırılmıştır. Gerekli görülen kısımlarda ahşap konstrüksiyon arası kerpiç dolgular da boşaltılmıştır.

Yapının içerisinde de söküm çalışmaları yapılmış olup, bağdadi sıva tekniği ile sıvanmış duvarların sıva raspaları yapılmış, korunamayacak durumda olan bağdadi çiteler de sökülüştür.

Fotoğraf 5.92

Fotoğraf 5.93

Fotoğraf 5.94

Fotoğraf 5.95

*Fotoğraf 5.92: Restorasyon başlangıcında yapının batı görünüşü

*Fotoğraf 5.93: Restorasyon başlangıcında yapının güneybatı köşesi

*Fotoğraf 5.94: Doğu cephesinde söküm yapıldıktan sonra yapının durumu

*Fotoğraf 5.95: Restorasyon çalışması başlangıcında temizlik ve duvarlarda sıva raspası yapıldı

Fotoğraf 5.96

Fotoğraf 5.97

Fotoğraf 5.98

Fotoğraf 5.99

Fotoğraf 5.100

- *Fotoğraf 5.96 : Restorasyon başlangıcında sofadan görünüş
- *Fotoğraf 5.97 : Üst kat baş odada sıva raspaı ve temizlik çalışmaları
- *Fotoğraf 5.98 : Duvar boşaltıldıktan sonra mevcut taşıyıcı sistem
- *Fotoğraf 5.99 : Restorasyon çalışmalarının ilk aşamasında yapının görünüşü
- *Fotoğraf 5.100: Sıva rasparından sonra oda duvarları ve tekne tavan

Yapının Askıya Alınması

Yapıda söküm ve raspa çalışmaları tamamlandıktan sonra yapının askıya alınması işlemine geçilmiştir. Söküm aşaması sonucunda tamamen ortaya çıkan taşıyıcı sistem elemanlarının takviye çalışmaları başlatılmıştır. Yapı, bodrum kattan başlayarak ahşap dikme ve demir direklerle desteklenmiştir. Mevcut ahşap dikme ve kirişler gerekli güvenlik tedbirleri alındıktan sonra gerekli yerlerde gergilerden de yararlanılmıştır.

Fotoğraf 5.101

Fotoğraf 5.102

Fotoğraf 5.103

Fotoğraf 5.104

*Fotoğraf 5.101: Ana kirişler yapı askıya alınırken ahşap direklerle destekleniyor

*Fotoğraf 5.102: Yapının askıya alınması sırasında duvarlarda açılmayı engellemek için kullanılan gergiler

*Fotoğraf 5.103: Doğu cephesi askıya alınırken bahçeden görünüşü

*Fotoğraf 5.104: Yapının dıştan ve içten ahşap dikme ve demir direklerle askıya alınması

Fotoğraf 5.105

Fotoğraf 5.106

Fotoğraf 5.107

Fotoğraf 5.108

Fotoğraf 5.109

- *Fotoğraf 5.105: Ana kirişler ve döşeme kirişlerinin demir direk ve ahşap dikmelerle desteklenmesi
- *Fotoğraf 5.106: Bodrum katta kirişlerin ahşap dikmelerle takviye edilmesi
- *Fotoğraf 5.107: Döşeme kirişlerinin ve tavanın demir direklerle takviye edilmesi
- *Fotoğraf 5.108: Askıya alma sırasında yapının güneydoğu köşesi
- *Fotoğraf 5.109: Askıya alınan duvarın ve kirişlerin takviye edilişi

Temellerin Boşaltılması

Yapı askıya alınarak güvenli hale getirildikten sonra temellerin boşaltılmasına başlanmıştır. Temeller aşama aşama boşaltılmıştır. Doğu cephesinde başlayan boşaltma çalışmaları kuzey cephesi temelleriyle devam etmiştir.

Bu işlem sırasında temellerin bir bölümü bırakılarak daha önce boşaltılan alanların temel takviyesi yapıldıktan sonra o alanların boşaltma işlemi yapılmıştır.

Fotoğraf 5.110

Fotoğraf 5.111

Fotoğraf 5.112

Fotoğraf 5.113

Fotoğraf 5.114

Fotoğraf 5.115

*Fotoğraf 5.110: Temelleri boşaltıldıktan sonra askıda kalan ana dikme

*Fotoğraf 5.111: Temeller boşaltıldıktan sonra askıda kalan dikme

*Fotoğraf 5.112: Dış duvarlarda temel boşaltma işlemleri başlangıcı

*Fotoğraf 5.113: Doğu cephesinin temelindeki taşlar değiştirildikten sonra kuzeydoğu köşesindeki ve kuzey cephesindeki eski taşların sökülmesine başlandı

*Fotoğraf 5.114-115: Kuzey cephesi mevcut temel duvarlarının sökülme işlemleri

Temellerin Takviyesi

Temellerin boşaltılma işlemi tamamlandıktan yeni temeller özgün malzeme ve tekniklerle yeniden örülmeye başlanmıştır. Göynük Gözler Köyü'ndeki ocaktan çıkarılan taşlar ocakta kullanıma uygun olacak şekilde boyutlandırıldıktan sonra yapıya getirilmiş ve temel duvarları yeniden örülmeye başlanmıştır. Temel boşaltma işleminde olduğu gibi temellerin takviyesi de aşama aşama gerçekleştirilmiş olup, kuzeydoğu köşesinden başlayan çalışmalar kuzey cephesi ile devam etmiştir.

Fotoğraf 5.116

Fotoğraf 5.117

Fotoğraf 5.118

Fotoğraf 5.119

*Fotoğraf 5.116: Yapıda kullanılacak taşların ocaktan çıkarılması

*Fotoğraf 5.117: Daha önce askıya alınmış olan dikme temel duvarı yeniden örüldükten sonra yerine oturtuldu

*Fotoğraf 5.118: Dış duvarlarda yapı askıya alındıktan sonra eski taşlar kısım kısım sökülerek yerine tekrar duvar örülüyor

*Fotoğraf 5.119: Solda mevcut duvar ve sağda yeniden örülen duvar

Fotoğraf 5.120

Fotoğraf 5.121

Fotoğraf 5.122

Fotoğraf 5.123

*Fotoğraf 5.120: Yapı askıya alındıktan sonra boşaltılan temelin yerine özgün malzeme ve teknikle örülen temel duvarı

*Fotoğraf 5.121: Boşaltılan duvarın yerine Göynük Gözler köyünden çıkarılan blok taşları kırarak elde edilen taşlarla özgün tekniğine uygun olarak örülmeye başlanan duvarın içten görünüşü

*Fotoğraf 5.122: Daha önce askıya alınmış olan bölgede yeni taşlarla temel duvarları örüldü.

*Fotoğraf 5.123: Temel çalışması tamamlanan bodrum iç duvarının üzerinin harman tuğlası ile örülmesi

Fotoğraf 5.124

Fotoğraf 5.125

Fotoğraf 5.126

Fotoğraf 5.127

*Fotoğraf 5.124: Özgün halinde de tuvalet olarak kullanılan kısmın yeniden yapılması sırasında taş duvarların altına sağlamlaştırma amacıyla yapılacak betonarme temelin demir donatısı

*Fotoğraf 5.125: Doğu cephesindeki ek bölümün (özgün halinde de tuvalet olarak kullanılan ve restorasyon projesine göre de tuvalet olarak kullanılacak alanın) temelini beton tesisat giderleri demir donatı içinde bırakılarak döküldü.

*Fotoğraf 5.126: Temel betonu dökülüp prizini aldıktan sonra taş duvar örme çalışmaları

*Fotoğraf 5.127: Ek bölümün hasır betonu atılmadan önce taş duvar ve demir donatı

Karkas Sistemin Durum Tespitinin Yapılması

Söküm - raspa, askıya alma, temellerin boşaltılması ve takviye edilmesi aşamalarından sonra yapının taşıyıcı sistemine ilişkin yapılacak müdahaleye karar verebilmek için yapının karkas sisteminin tespit çalışmaları yapıldı. Buna göre yerinde korunması gerekli taşıyıcı sistem elemanları, takviye edilerek yerinde korunması gerekli taşıyıcı sistem elemanları ve korunamayacak durumda olup yenisi ile değiştirilmesi gerekli karkas elemanlarına karar verildi ve bu doğrultuda çalışmalar başlatıldı.

Fotoğraf 5.128

Fotoğraf 5.129

Fotoğraf 5.130

Fotoğraf 5.131

*Fotoğraf 5.128: Sıva raspa ve kerpiçlerin sökümünden sonra üst kat oda duvarları

*Fotoğraf 5.129: Restorasyon sırasında batı (giriş) görünüşü

*Fotoğraf 5.130: Duvarlar boşaltıldıktan sonra yapı içerisinde taşıyıcı sistemin görünüşü

*Fotoğraf 5.131: Yapı dışında söküm işlemleri tamamlandıktan sonra taşıyıcı sistemin dıştan görünüşü

Fotoğraf 5.132

Fotoğraf 5.133

Fotoğraf 5.134

Fotoğraf 5.135

Fotoğraf 5.136

Fotoğraf 5.137

- *Fotoğraf 5.132: Söküm işlemleri sonunda sofanın içten görünüşü
- *Fotoğraf 5.133: Söküm işlemlerinden sonra yapı içerisinden görünüş
- *Fotoğraf 5.134: Restorasyon sırasında güney görünüşü
- *Fotoğraf 5.135: Restorasyon sırasında kuzey görünüşü
- *Fotoğraf 5.136: Restorasyon sırasında doğu görünüşü
- *Fotoğraf 5.137: Mutfak sonradan eklenen duvar kaldırıldıktan sonra mutfak duvarı

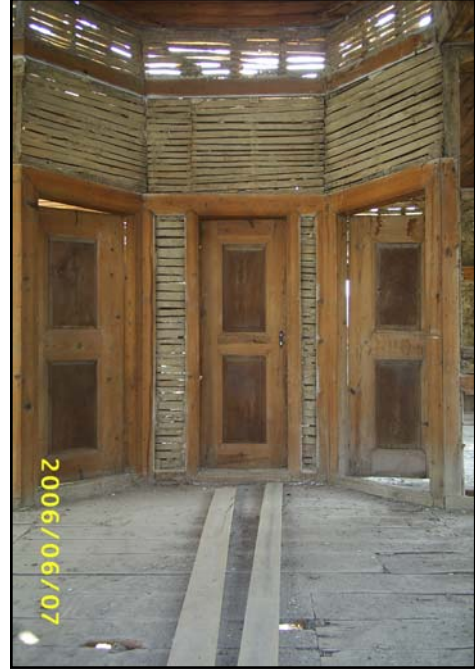
Fotoğraf 5.138

Fotoğraf 5.139

Fotoğraf 5.140

Fotoğraf 5.141

*Fotoğraf 5.138: Taşıyıcı sistem detayı

*Fotoğraf 5.139: Restorasyon sırasında güney görünüşü

*Fotoğraf 5.140: Restorasyon sırasında üst kat kirişlerinin durumu ve dış duvar görünüşü

*Fotoğraf 5.141: Sıva rasparları yapıldıktan sonra sofadan oda kapılarının görünüşü

Sağlam Konstrüksiyon Elemanlarının Yerinde Korunması

Karkas sisteme ait tespit çalışmaları yapıldıktan sonra, yerinde korunması gerekli konstrüksiyon elemanları belirlenmiştir. Restorasyonda esas olanın ‘koruma’ olduğu göz önünde tutularak konstrüksiyon elemanlarının olabildiğince yerinde korunarak kullanımına devam etmesine özen gösterildi.

Fotoğraf 5.142

Fotoğraf 5.143

Fotoğraf 5.144

Fotoğraf 5.145

*Fotoğraf 5.142: Duvarlarda eski ve yeni dikme ve çaprazların birarada kullanılması

*Fotoğraf 5.143: Zemin kat oda duvarları karkası

*Fotoğraf 5.144: Karkas sistemin görünüşü

*Fotoğraf 5.145: Batı cephesinde mevcut taşıyıcı sistem elemanları ile yenilerinin birarada kullanılması

Fotoğraf 5.146

Fotoğraf 5.147

Fotoğraf 5.148

Fotoğraf 5.149

Fotoğraf 5.150

Fotoğraf 5.151

*Fotoğraf 5.146: Mevcut dikme ve yastık

*Fotoğraf 5.147: Zemin kat Z05 odası döşeme kirişleri ve ocak

*Fotoğraf 5.148: Korunmuş olan taşıyıcı elemanlar

*Fotoğraf 5.149: Korunan ana kiriş

*Fotoğraf 5.150: Dıştan bağdadi çıtaları çakılmış olan oda duvarının içten görünüşü

*Fotoğraf 5.151: Köşe çıkma detayı

Fotoğraf 5.152

Fotoğraf 5.153

Fotoğraf 5.154

Fotoğraf 5.155

Bozulmaya Uğrayan Konstrüksiyon Elemanlarının Yenilenmesi

Korunması gerekli konstrüksiyon elemanları yerinde korunduktan sonra, yerinde korunamayacak durumda olanların yenileri ile değiştirilmesi aşamasına geçilmiştir. Özgün malzeme ve tekniğe uygun olarak ahşap dikmeler, çaprazlar ve kirişler yine ahşap malzeme ve aynı boyutlarıyla değiştirilmiştir. Bazı kısımlarda mevcut eleman, yeni konstrüksiyon elemanı ile desteklenerek kullanılmaya devam edilmiştir.

Genel olarak kötü durumda olan bağdadi çitaların büyük bölümü sökülmüş ve özgün tekniğine uygun olarak ve aynı malzemeyle yeniden çakılmıştır. Ayrıca tavan tahtaları da bezemeli olan baş oda tavanı dışında, yeniden yapılmıştır.

Fotoğraf 5.156

Fotoğraf 5.157

Fotoğraf 5.158

Fotoğraf 5.159

Fotoğraf 5.160

*Fotoğraf 5.156: Zemin kat Z05 odasının ana ve ara dikmeleri değiştirildikten sonra dıştan görünüşü

*Fotoğraf 5.157: Zemin kat duvarları bağdadi sıva öncesi çakılmış çitalar

*Fotoğraf 5.158: Üst kat döşeme kirişleri ve zemin kat duvarları

*Fotoğraf 5.159: Ara koridor zemin ve üst kat döşeme kirişleri ve odaların bağdadi çitaları çakılmış

*Fotoğraf 5.160: Üst kat döşeme kirişleri

Fotoğraf 5.161

Fotoğraf 5.162

Fotoğraf 5.163

Fotoğraf 5.164

Fotoğraf 5.163

Fotoğraf 5.164

- *Fotoğraf 5.161: Bağdadi sıva öncesi bağdadi çitaları çakılmış duvar ve altındaki kirişlerin görünüşü
- *Fotoğraf 5.162: Bağdadi sıva çitaları çakılırken
- *Fotoğraf 5.163: Zemin kat Z05 odasında yenilenen döşeme kirişleri
- *Fotoğraf 5.164: Balkon payanda detayı
- *Fotoğraf 5.165: Çatı kapandıktan ve karkas çalışmaları tamamlandıktan sonra yapının kuzey görünüşü
- *Fotoğraf 5.166: Bodrum kat döşeme kirişleri

Çatı Konstrüksiyonun Sökümü ve Yeniden Yapılması

Korunamayacak durumda olan ahşap çatı konstrüksiyonu tamamen kaldırılarak yerine aynı sistem ve malzemeyle yeni bir çatı konstrüksiyonu yapılmıştır. Konstrüksiyon çakıldıktan sonra ahşap kaplama tahtalara çakılmış, gerekli izolasyon çalışmaları yapılmış ve çatının üzeri kiremit ile kapatılmıştır.

Fotoğraf 5.167

Fotoğraf 5.168

Fotoğraf 5.169

Fotoğraf 5.170

*Fotoğraf 5.167: Mevcut çatı konstrüksiyonu söküldükten sonra çatının durumunun oda içerisinden görünüşü

*Fotoğraf 5.168: Çatı kurulumu sırasında kuzey görünüşü

*Fotoğraf 5.169: Çatı konstrüksiyonu tamamlandıktan sonra balkon çatısına bakış

*Fotoğraf 5.170: Çatı konstrüksiyonun kurulması

Fotoğraf 5.171

Fotoğraf 5.172

Fotoğraf 5.173

Fotoğraf 5.174

Fotoğraf 5.175

Fotoğraf 5.176

- *Fotoğraf 5.171: Balkon çatı konstrüksiyonu
- *Fotoğraf 5.172: Çatı karkası tamamlanırken yapının batı görünüşü
- *Fotoğraf 5.173: Çatı arasından konstrüksiyona bakış
- *Fotoğraf 5.174: Çatı dereleri ve baca dibi izolasyon çalışmaları
- *Fotoğraf 5.175: İzolasyon çalışmaları ve kiremit altı levhaları tamamlandıktan sonra çatı görünüşü
- *Fotoğraf 5.176: Kiremitler döşenmeden çatının görünüşü

Kerpiç Döküm ve Uygulama

Yapıda karkas sistem arası dolgular mevcut durumda olduğu gibi restorasyon aşamasında da kerpiç tuğla ile doldurulacağı için bu yönde çalışmalar yapılmıştır. Özgün malzeme ve tekniklerle kerpiç tuğlalar hazırlanmış ve dış duvarlarda kullanılmıştır.

Öncelikle toprak ve saman su ile karıştırılıp hazırlanan kerpiç, ahşap kalıplar arasına doldurularak kurumaya bırakılmıştır. Kalıplar kerpiçler üzerinden alındıktan sonra bir süre daha yatay şekilde kurumaya bırakılan kerpiçler daha sonra dikey şekilde konularak kurutulmuştur. Böylece kerpiçler tüm yüzlerinde eşit kurutularak olası çatlama ve kırılmalar engellenmiştir.

Kurutulan ve bekletilen kerpiçler kullanıma hazır hale getirildikten sonra karkas sistem arasına doldurulmaya başlanmıştır. Kerpiç dolguların yapımı sırasında yine özgün teknikler kullanılmıştır. Kerpiçlerin arası toprak esaslı harçla doldurulmuştur.

Fotoğraf 5.177

Fotoğraf 5.178

Fotoğraf 5.179

Fotoğraf 5.180

Fotoğraf 5.181

Fotoğraf 5.182

Fotoğraf 5.183

Fotoğraf 5.184

Fotoğraf 5.185

Fotoğraf 5.186

Yapı İçerisinde Yapılan Diğer alışmalar

Fotoğraf 5.187

Fotoğraf 5.188

Fotoğraf 5.189

Fotoğraf 5.190

Fotoğraf 5.191

Fotoğraf 5.192

Fotoğraf 5.193

Fotoğraf 5.194

Fotoğraf 5.195

Fotoğraf 5.196

Fotoğraf 5.197

Fotoğraf 5.198

Cephelerin Sıvanması

Kerpiç dolgu işlemi tamamlandıktan sonra dış sıvalar yapılmaya başlanmıştır. Yine özgün malzeme ve tekniklere uygun olarak sıvada toprak, saman ve su karışımından oluşan ‘çamur siva’ kullanılmıştır.

Dış siva çalışmalarına kuzey cephesi duvarlarında başlanmıştır.

Fotoğraf 5.199

Fotoğraf 5.200

Fotoğraf 5.201

Fotoğraf 5.202

Ahşap Kaplama Çalışmaları

Kerpiç dolguları tamamlanan üst kat duvarlarında ahşap kaplama çalışmalarına başlanmıştır. Özgün kaplamaya uygun boyut ve detaylarda hazırlanan kaplama elemanları kuzey cephesinden başlayarak cepheye çakılmaya başlanmıştır. Cepheye uygulanmadan önce bir kat verniklenen kaplamalar bir kat da cepheye çakıldıktan sonra verniklenmiştir.

Kuzey cephesinden batı cephesine ve güney cephesine doğru devam eden kaplama çalışmaları tamamlandıkça, biten bölümlerin ahşap doğramalarının takılması işlemine geçilmiştir.

Kuzey Cephesi

Fotoğraf 5.203

Fotoğraf 5.204

Fotoğraf 5.205

Fotoğraf 5.206

Fotoğraf 5.207

Fotoğraf 5.208

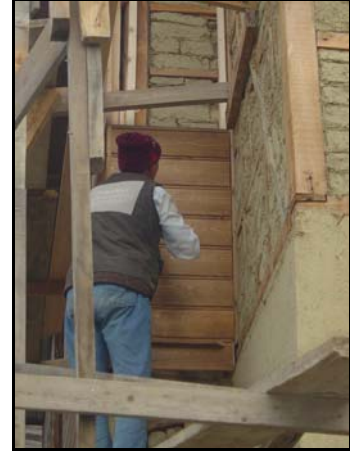
Güney Cephesi

Fotoğraf 5.209

Fotoğraf 5.210

Fotoğraf 5.211

Fotoğraf 5.212

Fotoğraf 5.213

Fotoğraf 5.214

Fotoğraf 5.215

Fotoğraf 5.216

Fotoğraf 5.217

Batı Cephesi

Fotoğraf 5.218

Fotoğraf 5.219

6. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

6.1 Yerleşimin Fiziksel Oluşum Süreci ve Koruma Sorunları Açısından Değerlendirilmesi

Fiziksel ve Tarihsel Bakımdan Değerlendirme

‘Kentsel sit’ niteliğinde ve kapsamında olan Taraklı ilçe merkezi, Eski Ankara – İstanbul karayolu üzerinde Geyne ile Göynük arasındadır. Taraklı, güneyde Tokar (823 m) ve Taşlık (782 m) tepeleri, batıda Çayyakası tepesi, kuzeyde Hıdırlık ve Karabayır tepeleriyle çevrili uzunca bir vadi içine kurulmuştur. Bu durum, kentin fiziksel yapısının oluşmasında belirleyici etkindir ve kent dokusu buna göre biçimlenmiştir.

Taraklı, birden fazla iklimin etkisi altındadır. Karadeniz, Akdeniz ve İç Anadolu’nun tipik iklim koşulları burada birbirine etki etmiş durumdadır. Genelde fazla sert olmayan bir iklime sahiptir.

Birinci derece deprem kuşağında bulunan Taraklı’ nın bugüne kadar geçirdiği depremleri önemsiz hasarlarla atlatmasının en büyük nedeni, kent içinde geleneksel ahşap korkas sistemdeki yapıların çoğunlukta olmasıdır.

Ekonomik yapısı, Osmanlı döneminde meyvecilik, kaşıkçılık ve tarakçılığa dayanan Taraklı da yakın geçmişe kadar ipek böcekçiliği de yapılmakta olup, günümüzde önemini yitirmiştir. Tarımsal ürün olarak son zamanlarda enginar üretimine yönelinse de ilçe ve yakın çevresinde halen elma, ayva ve erik ağaçları da bulunmaktadır. Geleneksel el sanatları ve kaşıkçılığın yeniden canlandırılması ile ilgili olarak çalışmalar başlatılmıştır.

Geçmişi, kaynaklardan anlaşıldığı kadarıyla M.Ö. 7 yüzyıla, Yunan dönemine kadar uzanan Taraklı, daha sonra Roma, Bizans, Selçuklu, Anadolu Selçuklu ve Türk Beylikleri, Osmanlı Devleti egemenliğinde kalmış, 1923 yılında Cumhuriyet’ in ilanı ile Geyve ilçesinin bir kasabası olan Taraklı, 27 Haziran 1987’ de ilçe olmuştur.

Kent Dokusunu Oluşturan Öğeler Bakımında Değerlendirme

Taraklı, coğrafi özellikleri ve topografyasından dolayı yapılaşmanın ve ulaşımın zor çözümlendiği bir kent dokusuna sahiptir. Kenti çevreleyen tepeler ve kent ortasından geçen Göyük çayı yapılaşmada doğal sınırları belirlemiştir.

Kentin dini, idari, ticari, konaklama ve eğitim yapıları daha çok kent merkezinde, konutlar ise daha çok yamaçlarda bulunmaktadır. Kısmen bozulmuş olan geleneksel çarşı, geleneksel işlevlerini tam olarak yerine getirememektedir. Konaklama yerleri nitelik ve nicelik açısından yetersiz olup, yapılan çalışmalarla bu sorun yakın bir gelecekte çözülecektir.

Taraklı merkezinden geçen Ankara caddesi, kentin iki mahallesi Ulu Cami mahallesi ve Hacı Murat mahallesini birbirinden ayırmaktadır. Genel olarak mimari dokudaki bozulma bu caddenin iki tarafında bulunan yapılar tarafından oluşmuştur.

Merkezi üç mahalleden oluşan Taraklı'nın diğer mahallesi ise Yusuf Bey Mahallesidir. Bu kısım merkezden uzak kalması, Göynük çayı ile diğer mahallelerden ayrılması, ve topografik yapının yeni yerleşim alanlarına imkan vermemesi nedeniyle yeni yapılaşma yok denecek kadar azdır ve bu da geleneksel dokunun korunabilmesi için büyük bir şans olmuştur.

Bugün, Taraklı kentsel sit alanı sınırları içinde tescilli sivil mimarlık örnekleri haricinde kent dokusunu oluşturan öğeleri saymak gerekirse Yunus Paşa, Hacı Murat, Hisar ve Yusuf Bey Camisi, 'Eski Hamam' ismiyle bilinen bir hamam, 'Hacı Hatun Hanı' diye bir han, ve Yunus Paşa Cami bahçesindeki hazineyi sıralayabiliriz.

Konut Mimarisi Bakımından Değerlendirme

Taraklı’ daki konutlar, 19.y.y. konut mimarisinin en yalın örnekleridir. Türk kentinin içe dönüklüğünün tersine Taraklı, kentsel mekana açık bir yerleşmedir.

Genellikle orta sofalı, iki, üç katlı olan evler, ahşap karkas ya da ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Girişlerin genellikle sokak ya da avlu cephesinin orta aksında yer aldığı evlerin, zemin katları sağır, üst katları ise ahşap kafesli dikdörtgen boyutlu giyotin pencerelerle parçalanmıştır. Genellikle cephenin orta aksında kapalı çıkma ya da balkon yer almaktadır. Çıkmalar, dikdörtgen ve üçgen olup, ahşap payanda ya da ahşap sütunlarla desteklenmektedir. Cepheler çamur sıvalı ya da ahşap kaplıdır.

O dönemde, yerleşmede yapılan ipekçilik konut mimarisinde etkili olmuş, bazı evler ipek böceği beslemek amacıyla düzenlenmiştir.

Evlerin cephelerinde yer alan üçgen alınlıklı çıkmalar, plastr ve kat silmelerinden, o dönemde Taraklı’ nın köylerinde yaşayan etnik gruplara ait ustaların buradaki konut mimarisinde de etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Evlerin çatıları, kırma ya da beşik çatı ve alaturka kiremit ile kaplıdır.

Evlerin bir bölümünde fırın vardır. Fırınlr, üst kat hizasında dikilmiş bir direk üzerinde oluşturulan tabla üzerinde ya da avluda eve bitişik olarak yer alırlar.

Korunması gerekli sivil mimarlık örneklerinin birçoğu ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır.

Yapıların malzeme kullanımı incelendiğinde, büyük bölümünün hımış (ahşap karkas arası kerpiç ya da tuğla dolgu) olduğu görülmektedir.

Taraklı mimarisinde 1, 2 ve 3 katlı yapılar yer almaktadır. Yaptığımız envanter çalışmasında Taraklı evlerinin genel olarak iki ya da üç katlı, ya da iki kat artı yarı bodrumlu olduğu tespit edilmiştir.

Geleneksel konutların kat yükseklikleri ise katların kullanım amacına, yapılış dönemlerine veya yaptıran kişinin sosyo-ekonomik durumuna göre değişmektedir.

Evlerin en az iki odalı olduğu Taraklı' da ağırlıklı olarak üç ve dört odalı örnekler bulunsa da sekiz odaya sahip büyük konutlara da rastlamak mümkündür.

Geleneksel konutların bütün özelliklerini, manzaraya bakan ve çoğu zaman da giriş cephesi olan ön cepheler taşımaktadır. Manzara cephelerine hakim olan kat; sofa ve odaları bünyesinde barındıran kattır. Bu kat ile birlikte eğer varsa orta kat ya da ara kat da cephelerin biçimlenmesine katkıda bulunmaktadır. Genellikle 'yaşam katı' seviyesinde cephenin orta aksında yer alan sofa, bazen pencere biçimi ya da sayısı, bazen de balkon ya da kapalı çıkması ile kendini belli etmektedir. Sofanın iki yanında yer alan odalar da, ya çıkmalarla sofanın önüne geçerek ya da çıkmak sofanın gerisinde kalarak bu belirginliği pekiştirmektedir.

Döşemeler, yapının kısa kenarına paralel olarak 40-50 cm. aralıkla yerleştirilmiş döşeme kirişleri ve bunların altında kirişlere dik uzanan genelde günümüzde elde edemeyeceğimiz kesitlerde ana kirişlerden oluşmaktadır.

Genelde basit konsol çıkmalar ile payandalı çıkmalar uygulanmıştır. Farklı tavan uygulamalarına rastlayabildiğimiz Taraklı evlerinde genel olarak, döşeme kirişlerinin altına çakılan tavan tahtaları ile onların üzerine çakılan basit profilli çıtaları görmekle birlikte, özellikle 'baş oda' larda çok daha zengin tavan bezemeleri ve uygulamalarına da rastlamak mümkündür.

6.2 Koruma ve Yeni Yapılanma Koşullarına İlişkin Öneriler ve Yapılan Çalışmalar

Kentsel Sit Alanı için Öneriler

Taraklı, gerek yüz ölçümünün çok fazla olmayışı, gerek coğrafi konumu, gerekse topografik yapısıyla korunması çok da zor olmayan, ama bunun için öncelikle bu konu üzerine yoğunlaşılması gereken bir kenttir.

Korunması gerekli yapılar, çevreye uyumlu eski ve yeni yapılar ve kent dokusunu bozan yapılar genel olarak homojen bir şekilde dağılmışlardır.

Sit alanı içinde, köhnemiş, kullanılmayan alan olarak nitelendirebileceğimiz alan olmayıp ancak birkaç yapı bazında böyle bir durumdan bahsedilebilir.

Kentsel sit alanı içerisinde bulunan korunması gerekli ve tescillenmiş olan yaklaşık yüz yapının mimari değerlendirmesi yapıldığında, önemli yapı aynı zamanda kentin ayakta kalan en eski yapısı olan Yunus Paşa Camii'dir.

Tescilli sivil mimarlık örneklerinin büyük bölümü cephe ve plan bazında niteliklerini koruyabilmişlerdir. Ancak bu yapıların büyük bölümü şu anda kullanılmamaktadır.

Tescilli yapıların bir bölümü, gerek cephe gerekse plan şeması olarak zamanla kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda değişikliğe uğramış, çeşitli eklemeler ya da değişikliklere uğramıştır. Bazı yapılar ise bu aşamayı tescillenme aşamasından önce yaşadıkları için tescil dışında kalmışlardır.

Kentsel sit alanında dokuyu en çok bozan bölüm, Ankara Caddesi' nin iki yanında bulunan yeni yapılarıdır. Bunların bir bölümü eski çarşı dokusunu da bozduklarından, çarşının hem işlevini tam olarak yerine getirmesine engel olmakta hem de kent dokusunun bütünlüğüne de zarar vermektedir.

Bu alan içerisindeki tescilli yapıların bakım ve onarımları yapılmalı, bunların dışında olan ve tamamen dokuya aykırı olarak yapılan son dönem yapılarının ayıklanması ya da dokuya uygun hale getirilmesi bölge geneli için öneriler arasındadır.

Tescilli yapıların onarımında uyulması gereken hususlar

Koruma yöntemleri evrensel, koruma politikaları ise her ülkeye göre değişen özelliklere sahiptir. Ülkemizde de kültür mirasının korunması için her ülkede uygulanan koruma metodları uygulanmasına rağmen, koruma uygulamaları sonrasında birçok tescilli yapı belgesel değerlerini yitirmekte, çoğu zaman da adeta kimlik değiştirmektedir.

Taraklı sit alanları içerisinde bulunan tescilli yapıların bir bölümü ‘bakıma’ ya da başka bir deyişle basit onarıma, bir bölümü ise ‘onarıma’ ihtiyacı vardır.

‘Bakım ’ yapıların yaşamını devam ettirmesi için gerekli olan, tasarımda, malzemede, strüktürde ve mimari öğelerde değişiklik gerektirmeyen müdahalelerdir.

‘Onarım’ ise kültür varlıklarının ‘mekansal, biçimsel ve yapısal özellikleri ve çevre içindeki özgün konumuna uygun olarak yine özgün teknik ve malzeme ile yapılmalıdır.’ Bu tip yapıların yıkılmadan korunmaları esastır.

-Onarım – restorasyon – uygulaması; zaman içinde gerçekleşen bir olaydır. Gerekli araştırma ve hazırlıklar yapılmadan ‘mevcut imkan’larla yapılan restorasyonlar genellikle hatalı olmakta ve restorasyon sırasında yok edilen değerler telafi edilememektedir. Bu nedenle, her şeyden önce restorasyonu yapılacak yapı ile ilgili bilgi ve dökümanların toplanması, rölöve, restorasyon ve gerekirse restitüsyon projelerinin ve raporlarının hazırlanması, yeterli sayıda iç ve dış fotoğrafla birlikte K.T.V.K. Kurulu’na sunulması gereklidir. Onarım ancak Kurul onayı alındıktan sonra yapılmalıdır.

-‘Onarım’ gereken yapılarda mümkün olduğu kadar orijinal malzeme kullanılmalı, orijinal malzeme kullanılamayacak kadar eski yada mevcut değilse, aynı cins yeni malzeme ile tamamlanmalıdır.

-Yapı yıkılma tehlikesi gösteriyorsa, yapıyı yıkmadan strüktürü sağlamlaştırıcı önlemler alınmalı (ahşap dikmelerle takviye etmek veya çürüyen dikmeyi ya da kirişi değiştirmek vb.).

-Yapının dış cephesinin korunması için gösterilen özen; özgün plan şemasının, dolap, yüklük, tavan ve merdiven ve benzeri öğelerinin korunması için de gösterilmelidir.

-Ahşap iskeletin taşıyıcı dikmelerinde, döşeme kirişlerinde ve hatıllarda ‘özlü çam’ kullanılmalıdır. Tavan ve döşeme kaplamaları, pencere ve kapılar, yüklük ve dolaplar, silme ve pervazlar tamamen çam malzeme ile onarılmalıdır.

-Dış cephelerin onarımı sırasında önemsiz gibi görünen ayrıntılara özen gösterilmelidir (Kat ve pencere silmelerinin cephedeki yeri ve genişliği, köşe ve ara pervazların başlama, bitim noktaları ve genişlikleri, pencere pervazlarının başlıklı olup olmayışı, pencere ve kapı boyutları, zemin kat taş duvar örgüsünün niteliği vb. ayrıntılar).

-Onarım sırasında mutlaka kireç harç kullanılmalı, çimento ile yapılmış harçlar kesinlikle kullanılmamalıdır.

-Bacalar, eski durumlarına uygun görünümde, iki yönü eğimli, alaturka kiremit harpuştalı olarak yapılmalı, üzerleri önce çamur, sonra da kireç harç ile sıvanmalıdır.

Bütün bu sayılan öneriler ışığında Taraklı’ da bu konuda yapılmış ve halen yapılmakta olan restorasyon uygulamalarını irdelemek gerekmektedir. Öncelikle son yıllarda Taraklı’ nın kentsel ve yapı bazında koruma, yapı restorasyonu ve bu konudaki eğitim atılımı takdirle karşılanmalıdır. Türk Federasyon Vakfı, Sakarya Valiliği, Taraklı Kaymakamlığı ve Taraklı Belediyesi’ nin katkıları ile kurulan Restorasyon Atölyesi, gerek restorasyon uygulamaları çalışmaları, gerekse bu konuda çalışacak kişileri eğitmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Tez çalışmalarımızla birlikte hız alan bu süreçte birçok yapının rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır.

Taraklı Restorasyon Atölyesi tarafından yürütülen ilk restorasyon uygulaması ise rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri, tez çalışması ile beraber hazırlanmış olan Hacı Rifatlar Konağı’ nda gerçekleşti. Dönemin Sakarya Valisi Sayın Nuri Okutan’ ın teşviği ve yardımları, dönemin Taraklı Kaymakamı Sayın Ozan Balcı, Taraklı Belediye Başkanı

Tacetin Özkaraman ve belediye çalışanlarının desteğiyle başlayan restorasyon çalışmaları tamamen Taraklılı usta ve stajyerlerden oluşan Restorasyon Atölyesi ve Atölye Ustası Sıtkı Buluntekin tarafından gerçekleştirilmektedir. Çalışmalar esnasında gerekli kontroller gerek benim gerekse hocam Prof. İsmet Ağaryılmaz tarafından değişen aralıklarla yapılmaktadır.

Tezin son bölümünde ayrıntılı olarak anlatılan restorasyon çalışmaları, proje ve resimlerle desteklenmiş aşamasından uygulanma aşamasının son anına kadar örnek oluşturabilecek nitelikte yapılmaktadır.

Bu çalışmanın da verdiği cesaret ve istekle Hacı Rıfatlar Konağı restorasyonu sürerken, aynı anda Hisar' daki vali konağı ve çarşıdaki dükkan restorasyonu da tamamlanmış, restorasyon ekibi yeniden Hacı Rıfatlar Konağı'ndaki çalışmalarına geri dönmüşlerdir. Bu aşamada Safranbolu M.Y.O. Restorasyon bölümünden stajyer öğrenciler de çalışmaya katılmışlardır. Restorasyon çalışması halen devam etmektedir.

Bu çalışmalar dışında, Mimar Sinan Üniversitesi öğrencileri tarafından Taraklı Hisarı Rekreasyon Alanları Projesi, Serdar Tarakçı ve Erdem Mih tarafından hazırlanan Çarşı Sağıklaştırma Projesi ve Mimar Ferdi Seymen tarafından yapılmakta olan tez çalışması da Taraklı'nın koruma ve restorasyon alanında attığı somut adımların önemli göstergeleridir.

Bizlere düşen görev, bu çalışmaları gerektiği gibi anlatıp, bölge halkının da koruma ve restorasyon konusunda bilincini artırıp, onların da bu konuda katkılarını sağlamaktır.

Yeni Yapılanmada Uyulması Gereken Hususlar

Taraklı sit alanı içindeki geleneksel dokunun büyük bir bölümü iki-üç katlı, zemin kat duvarları taş, diğer katları ahşap çatkılı, kırma veya beşik çatılı, dikdörtgen ya da kare pencereli konutlardan oluşmaktadır.

Kent nüfusunun fazla artmaması ve konut ihtiyacının olmayışı, kentin korunmasını sağlayan faktörlerden biri olsa da yeni yapılaşmanın kentin dokusuna verebileceği olumsuz etki de gözden kaçırılmamalıdır.

Taraklı sit alanı, özellikle kentin merkezi diye tanımlayabileceğimiz alan gerek topografik yapısı gerekse yapılaşmaya izin verecek yeterli arsa almayışı nedeniyle yeni yapılaşmadan mümkün olduğunca uzak kalmıştır.

İmar planlarında da belirlenen ölçülerde, yeni yapı ihtiyacı doğduğu taktirde Hacı Murat Mahallesinin kuzey kısmı bunun için en uygun alan olarak düşünülmelidir. Bu konuda en büyük sorumluluk denetim yetkisini elinde tutan Belediye'ye düşmektedir. Belediye geleneksel dokuyu bozacak ve koruma amaçlı imar planına aykırı olacak projelere herhangi bir sebeple izin vermemelidir. Son zamanlardaki bilinçlenme bu konuda bizleri umutlandırırsa da, belediyenin bünyesinde bu konuda uzman kişilerden oluşan bir teknik kadro oluşturulmalıdır.

Belediye yetkilileri de koruma konusunda bilinçlendirilmeli, çeşitli seminerlere ve eğitici toplantılara katılmalıdırlar.

Sit alanı ve yakın çevresinde yeni yapılaşmada koruma amaçlı imar planının belirlediği koşullar dışında aşağıda belirtilen hususlara da uyulmalıdır(Bu önerilere ışık tutabilecek öneri ve çalışmalar çalışmanın ön bölümlerindeki analiz çalışmalarında mevcuttur.).

-Geleceğin mimari mirası olan bugünün yeni yapıları, çağının özelliklerini yansıtmalı ve abartısız bir mimaride yapılmalıdır.

-Yeni yapılar özellikle ölçek ve büyüklük olarak geleneksel dokuya uygun olmalıdır.

-Yeni yapılar topografyaya uygun bir şekilde zemine oturmalı ve manzaraya yönelik biçimde konumlanmalıdır. Parsel üzerinde konumlanırken, geleneksel dokudaki komşuluk ilişkilerine de dikkat edilmeli ve hiçbir şekilde komşuların görüş alanını kapatılmamalıdır.

-Yeni yapının en üst kat döşemesi saçak şeklinde dışarıya çıkartılmamalı, çatı saçaklarının önünde yağmur olduğu yerine alın ve yelkovan tahtası olmalı ve saçak altının eğimli olarak kaplanması tercih edilmelidir.

-Yeni yapılarda çıkma ve balkonlar en üst kat döşeme seviyesinden itibaren yapılmalı, her katta biraz daha genişleyen kademeli çıkma yapılmamalıdır. 3 katlı yapılarda tüm cephe boyunca uzanan kapalı çıkma yapılacaksa, sadece ön ve arka cephede olmak şartıyla orta kat döşeme seviyesinden itibaren çıkma yapılabilir.

-Yeni yapıların zemin kat ve bahçe duvarlarında taş malzemeden de yararlanılmalıdır.

-Bahçeler setli olarak düzenlenmeli ve üzerinde tek yöne eğimli ahşap harpuşta bulunan moloz taş duvarlarla çevrilmelidir.

Taraklı’ da Yapılan Diğer Restorasyon Çalışmaları

6.2.1 Hisar Evi Restorasyonu

Restorasyon Öncesi

Fotoğraf 6.1

Restorasyon Sonrası

Fotoğraf 6.2

Yapının Mimari Özellikleri ve Restorasyon Öncesi Fiziksel Durumu

Ayrık nizamda,geleneksel mimari ve yörenin özgün doku karakterini taşıyan konut fonksiyonlu yapıdır.

Üst katı konut bölümü,alt katı yöresel kullanımdan dolayı taşlık mahalinin(depo,kiler) yer aldığı bölümdür.Üst katta pencereler dikey dikdörtgen formunda olup, pencere sistemi giyotindir.Yapı mevcut durum itibariyle önemli ölçüde deformasyona uğramış,ancak özgün yapı karakterini ortaya koyan elemanları halen mevcuttur.Yapı sistemi zemin katta yığma üst katta ahşap karkas olup,çatısı ahşaptır.

Mevcut yapı Taraklı Ulucami Mahallesi Hisar Sokak 6 pafta 630 parselde yüksekçe bir tepenin üzerinde, Taraklının panoramik görüntüsü de bulunan tarihi dokunun yoğun olduğu bir alanda bulunmaktadır. Yapının bulunduğu Hisar Tepesi’nden Taraklının büyük bir kısmını görmek mümkündür.

Özgün işlevinde konut olarak yapıлып kullanılan ve yaklaşık 35 yıldır boş kalan yapı, bu sebeple son derece bakımsız harap ve tehlike arz edecek durumdaydı.

Eski kullanımı ön cepheden girişte bir taşlıklı mekân girişin sol tarafında bir depo olarak da kullanılan küçük bir mekân girişin karşısında da kışın odun deposu olarak da kullanılan bir depodan giriliyordu.

Giriş katın ortasından dar bir merdivenle birinci kata ulaşmaktadır. Birinci kat geleneksel Türk evi orta sofalı plan tipine uygun ortada sofa köşelerde dört tane oda bulunmaktadır.

Bir üst katta da çatı arasında bir küçük oda, merdivenin üstünde bir sergen ve odanın ön tarafında bir balkon bulunmaktaydı.

Mevcut yapı: Temel taş duvar, hatıl üzeri ahşap karkas, dolgu malzemesi olarak kerpiç kullanılan, çamur sıvalı tipik Taraklı evlerine örnek teşkil edecek özelliktedir.

Restorasyon Kararları ve Restorasyon Uygulaması

Mevcut yapı yeniden kurgulanırken: giriş katında depo olarak kullanılan iki bölüm kaldırılmıştır. Mevcut zemin kazılarak girişte geniş bir alan kazanılmış ayrıca arka köşede bulunan dolgu tamamen boşaltılarak ilave bir oda daha kazanılmış, arka bahçeye çıkış kapısı açılmış böylece arka bahçenin de kullanılır hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Yapının konukevi olarak kullanılacağı göz önünde bulundurularak bu katta bir adet banyo ve dört basamakla çıkılan merdivenden sonrada bir tuvalet yapılmıştır. Üst kata çıkıldığında mevcut binanın ön cephesinde bulunan iki ayrı oda birleştirilerek misafirlerin ağırlanacağı geniş bir mekân haline getirilmiştir. Bu odada bulunan ocak bir de dolap korunmuştur.

Çatı arasında mevcut merdivenin üstünde bir küçük sergen, bir küçük tuvalet bir küçük oda ve geniş bir oda mevcuttur.

Restorasyon Uygulamasının Özellikleri

Çalışma Taraklı'nın bağlı olduğu İstanbul 6 nolu Koruma Kurulu Başkanı Prof. İsmet Ağaryılmaz'ın gözetiminde; Türk Federasyon Vakfı yardımı ile Taraklı Belediyesi tarafından kurulan Restorasyon Atölyesi tarafından yapılmıştır.

Çalışmada Taraklı Kaymakamlığı ve Belediye işbirliği sağlanmış, yöredeki usta, kalfa ve çıraklardan oluşan bir ekip tarafından tamamı 75 (Ahşap kısmı 57) günde tamamlanmıştır.

Bu çalışma ile Taraklı Restorasyon Atölyesi'nde eğitim gören kursiyerlerin de restorasyon uygulamasında yer alarak aldıkları eğitimi uygulama alanında restorasyon uygulamalarında çalışacak ustaların yetiştirilmesi ve restorasyonlarda sıkıntı çekilen usta eksikliğinin giderilmesi amaçlanmıştır.

Binanın yapımında kerpiç, yörede bulunan ve badana gerektirmeyen sıva çamuru gibi özgün malzemeler kullanılmıştır.

Bu yapı Kültür Katkı payı kullanılarak yapılan ve restorasyonu tamamlanan ilk yapıdır.

Restorasyon Aşamaları

Restorasyon Çalışması Öncesinde Yapının Durumu

Yapı yerinde korunamayacak kadar hasarlı ve çökmek üzere olduğundan yapının yıkılarak özgün tekniğiyle ve özgün malzemelerle yeniden yapılmasına karar verilmiştir.

Öncelikle gerekli emniyet tedbirleri alındıktan sonra çatı bölümüyle başlayan çalışmalar, yapının tamamen yıkılmasıyla devam etmiştir.

Fotoğraf 6.3

Fotoğraf 6.4

Fotoğraf 6.5

Fotoğraf 6.6

Yapının Karkas Sisteminin Yeniden Kurulması

Yapıda yıkım aşaması tamamlandıktan sonra yapının yeniden yapılacak olan temeline hazırlık için temel ve zemin tesviye kazısı yapılmıştır. Yapının taş temel duvarları, özgün teknik, malzeme ve boyutlarına uygun olarak yeniden inşa edilmiştir. Taş temeller tamamlandıktan sonra zemin kat ahşap döşemesi yapılarak yapının ahşap karkas sisteminin kurulması aşamasına geçilmiştir.

Ahşap karkas sistem özgün teknik ve malzeme ile yeniden kurulduktan sonra, yapının çatısı kapatılmış ve kiremitleri döşenmiştir.

Fotoğraf 6.7

Fotoğraf 6.8

Fotoğraf 6.9

Fotoğraf 6.10

Fotoğraf 6.11

Fotoğraf 6.12

Fotoğraf 6.13

Fotoğraf 6.14

Fotoğraf 6.15

Fotoğraf 6.16

Fotoğraf 6.17

Fotoğraf 6.18

Kerpiç Uygulama Aşamaları

Ahşap karkas sistemin kurulması ve çatının kapatılmasından sonra yapıda kerpiç dolgu aşamasına geçilmiştir. Geleneksel yöntemlerle hazırlanan kerpiçler, ahşap karkas arasının doldurulmasında kullanılmıştır.

Fotoğraf 6.19

Fotoğraf 6.20

Fotoğraf 6.21

Fotoğraf 6.22

Fotoğraf 6.23

Fotoğraf 6.24

Fotoğraf 6.25

Fotoğraf 6.26

Fotoğraf 6.27

Fotoğraf 6.28

Cephelerin Sıvanması

Kerpiç dolgu aşaması tamamlandıktan sonra yapının dış duvarlarının sıvanmasına geçilmiştir. Duvarlar geleneksel yöntemlerle (saman, toprak ve su karışımıyla hazırlanan) ‘çamur sıva’ ile sıvanmıştır.

Fotoğraf 6.29

Fotoğraf 6.30

Fotoğraf 6.31

Fotoğraf 6.32

İç Mekanda Yapılan Çalışmalar

Ahşap karkas arası dolgular tamamlanmadan tesisat boruları ve giderleri yerlerine monte edilmiştir . İç duvarlar osb panellerle kapatılmıştır. Ahşap döşemeler, merdivenler, doğramalar ve kapılar özgün haline uygun olarak yeniden yapılmıştır.

Fotoğraf 6.33

Fotoğraf 6.34

Fotoğraf 6.35

Fotoğraf 6.36

Restorasyon Çalışmaları Tamamlandıktan Sonra İç Mekan

Fotoğraf 6.37

Fotoğraf 6.38

Fotoğraf 6.39

Fotoğraf 6.40

Fotoğraf 6.41

Fotoğraf 6.42

Restorasyon Çalışmaları Tamamlandıktan Sonra Dış Görünüş

Fotoğraf 6.43

Fotoğraf 6.44

Fotoğraf 6.45

Fotoğraf 6.46

Fotoğraf 6.47

Fotoğraf 6.48

6.2.2 Küçük Han Restorasyonu

Restorasyon Öncesi

Fotoğraf 6.49

Restorasyon Sonrası

Fotoğraf 6.50

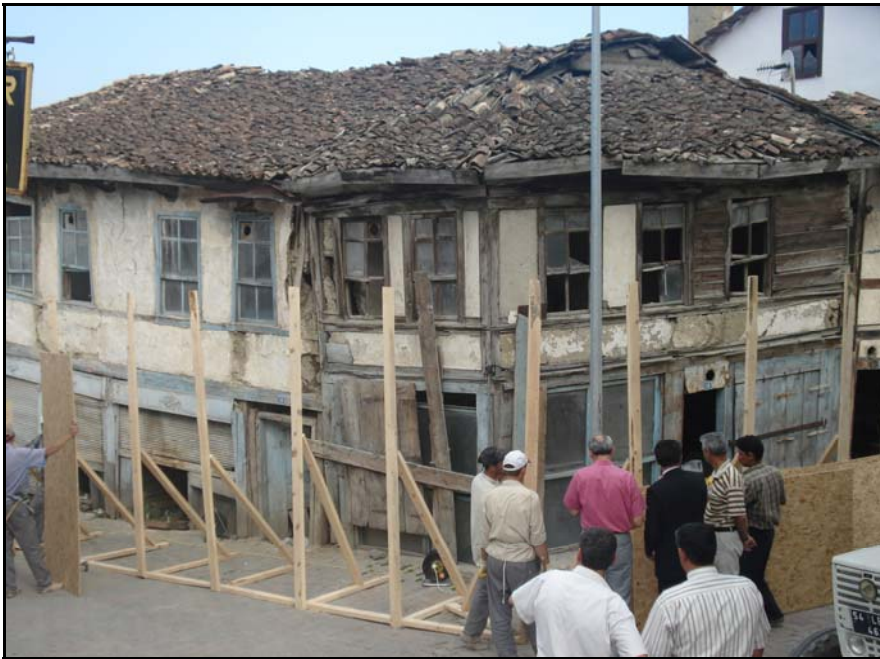
Restorasyon Başlangıcında Yapının Durumu

Yapı yerinde korunamayacak kadar hasarlı ve çökmek üzere olduğundan yıkılarak özgün tekniğine uygun olarak ve özgün malzemelerle yeniden yapılmasına karar verilmiştir.

Öncelikle gerekli emniyet tedbirleri alındıktan sonra çatı sökümüyle başlayan çalışmalar, yapının tamamen yıkılmasıyla devam etmiştir.

Fotoğraf 6.51

Fotoğraf 6.52

Karkas Sistemin Yeniden Kurulması

Yapıda yıkım aşaması tamamlandıktan sonra yapının temel ve zemin tesviyesi yapılmıştır. Zemin tesviyesinden sonra ahşap karkas sistemin çakılmasına başlanmıştır. Geleneksel yöntem ve malzeme ile yeniden kurulan ahşap karkas sistemin tamamlanmasında sonra yapının çatısı kapatılmış ve kiremitleri döşenmiştir.

Fotoğraf 6.53

Fotoğraf 6.54

Fotoğraf 6.55

Fotoğraf 6.56

Fotoğraf 6.57

Fotoğraf 6.58

Kerpiç Uygulama Aşamaları

Ahşap karkas sistemin kurulması ve çatının kapatılmasından sonra yapıda kerpiç dolgu aşamasına geçilmiştir. Geleneksel yöntemlerle hazırlanan kerpiçler, ahşap karkas arasının doldurulmasında kullanılmıştır.

Fotoğraf 6.59

Fotoğraf 6.60

Fotoğraf 6.61

Fotoğraf 6.62

Fotoğraf 6.63

Cephelerin Sıvanması

Kerpiç dolgu aşaması tamamlandıktan sonra yapının dış duvarlarının sıvanmasına geçilmiştir. Duvarlar geleneksel yöntemlerle (saman, toprak ve su karışımıyla hazırlanan) ‘çamur sıva’ ile sıvanmıştır.

Fotoğraf 6.64

Fotoğraf 6.65

Fotoğraf 6.66

Fotoğraf 6.67

Fotoğraf 6.68

İç Mekanda Yapılan Çalışmalar

Fotoğraf 6.69

Fotoğraf 6.70

Fotoğraf 6.71

Restorasyon Çalışmaları Tamamlandıktan Sonra Dış Görünüş

Fotoğraf 6.72

Fotoğraf 6.73

KAYNAKLAR

Akdemir, Zafer, (1997), Batı Karadeniz Bölgesi Yerleşimlerinde Geleneksel Konut Kültürüne Bağlı Biçimsel ve Yapısal Kurgu Özelliklerine Ait Ölçüler, Y.T.Ü. F.B.E. Mimarlık Anabilimdalı, Doktora Tezi, İstanbul

Ayverdi, E.Hakkı-İ.Aydın Yüksel, (1976), İlk 250 Senenin Osmanlı Mimarisi, İstanbul

Babalı, Mehmet, (2007), Mudurnu'nun Fiziksel ve Tarihsel Dokusu, Sivil ve Mimarlık Örnekleri Çevresel Analiz ve Koruma Örnekleri, Y.T.Ü. F.B.E. Restorasyon Anabilimdalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Bektaş, Cengiz, Koruma Onarım, (1992), Yapı Endüstri Merkezi, İstanbul

Çankaya,Uygar, (1992), Adapazarı Taraklı İlçesi Ulu Cami Mahallesindeki Korunması Gerekli Kültür Varlıklarımızın Tespiti ve Onlar İçin Rönövasyon Önerilerinin Geliştirilmesi, M.S.Ü. F.B.E. Mimarlık Anabilimdalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Demir, Erden, Taraklı'da Tarihi Çevre Değerlerini Koruma Amaçlı Bir İnceleme, İ.T.Ü F.B.E Restorasyon Anabilimdalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Eldem, Sedat Hakkı, (1987), Türk Evi Osmanlı Dönemi, Cilt III, Taç Vakfı Yayınları, İstanbul

Eldem, Sedat Hakkı, (1954), Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul

Evliya Çelebi, (1975), Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Cilt 1-2, Çeviren Mehmet Zıllıoğlu, Sadeleştiren T.Temel Kuran-N.Aktaş, Üçdal Neşriyat, İstanbul

Hasol, Doğan, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü,(1988), Y.E.M. Yayınları, İstanbul

Irmak Dergisi, (2004), Taraklı Özel Sayısı, Sayı 42, Sakarya

İşsever, Ahi Naci, (1994),Taraklı, MNA Ajans, Ankara

Ramsay, W.M., (1960), Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası, Çeviren M. Pektaş, İstanbul

Sakarya İl Yıllığı, (1967), İstanbul

'Sakarya', Yurt Ansiklopedisi, (1984), Cilt 9, İstanbul

Sevin, V., Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası 1, (2001), İstanbul

EKLER**EK-1 TARAKLI KENTSEL SİT ALANI TESCİLLİ YAPILARIN LİSTESİ****TARAKLI TARİHİ DOKUSUNDAKİ ANITSAL DEĞERLERİN LİSTESİ**

ENVANTER NO:	MAHALLE	SOKAK	PAFTA-PARSEL NO:
1	HACI MURAT	ANKARA CADDESİ	1-87
2	HACI MURAT	ANKARA CADDESİ	2-298
3	HACI MURAT	ARALIK SOKAK	2-224
4	HACI MURAT	BAHAR(ÖZKAN) SOKAK	2-213/214
5	HACI MURAT	CİHAN SOKAK	2-216
6	HACI MURAT	DEMİRTEPE SOKAK	2-234
7	HACI MURAT	DOĞAN SOKAK	5-542
8	HACI MURAT	DOĞAN SOKAK	5-533
9	HACI MURAT	EMİNE ÇAĞLAR SOKAK	5-679
10	HACI MURAT	HIDIRLIK CADDESİ	5-684
11	HACI MURAT	HIDIRLIK CADDESİ	5-683
12	HACI MURAT	KUĞU(DEPO) SOKAK	5-681/682
13	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	5-425
14	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	5-424
15	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	5-433
16	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	5-410
17	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	6-570 / 572
18	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	6-71/72
19	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	6-576
20	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	6-526
21	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	6-625/624
22	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	6-584
23	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	6-621
24	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	6-673
25	HACI MURAT	MİMAR SİNAN CADDESİ	6-663
26	HACI MURAT	ŞİMŞEK SOKAK	6-660
27	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	4-699
28	ULU CAMİ	AŞAĞI CAMİ SOKAK	7-726
29	ULU CAMİ	ÇINAROĞLU CADDESİ	7-725
30	ULU CAMİ	HAMAM SOKAK	7-737
31	ULU CAMİ	HAMAM SOKAK ÇIKMAZ	7-745
32	ULU CAMİ	HAMAM SOKAK	8-828
33	ULU CAMİ	HAMAM SOKAK	8-827
34	ULU CAMİ	HAMAM SOKAK	8-824
35	ULU CAMİ	HAMAM SOKAK	6-73
36	ULU CAMİ	HAMAM SOKAK	1-85
37	ULU CAMİ	HİSAR SOKAK	1-88

38	ULU CAMİ	HİSAR SOKAK	1-92/93
39	ULU CAMİ	HİSAR SOKAK	1-119
40	ULU CAMİ	RÜŞTİYE SOKAK	1-120
41	ULU CAMİ	RÜŞTİYE SOKAK	2-204/205
42	ULU CAMİ	RÜŞTİYE SOKAK	
43		OKUL SOKAK	2-146
44		OKUL SOKAK	2-266
45	ULU CAMİ	SANTRAL CADDESİ	1-591
46	ULU CAMİ	SANTRAL CADDESİ	6-593
47	ULU CAMİ	SANTRAL CADDESİ	6-594
48	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	1-55
49	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	1-54
50	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	1-58
51	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	1-59
52	ULU CAMİ	RÜŞTİYE SOKAK	5-541
53		ALTINCI GEÇİT	5-531
54	ULU CAMİ	RÜŞTİYE SOKAK	6-685
55	ULU CAMİ	RÜŞTİYE SOKAK	6-686
56	ULU CAMİ	RÜŞTİYE SOKAK	6-677
57	HACI MURAT	ŞİMŞEK SOKAK	2-291
58	HACI MURAT	ŞİMŞEK SOKAK	2-304
59	HACI MURAT	KUĞU SOKAK	2-249
60	ULU CAMİ	RÜŞTİYE SOKAK	5-426/427
61	ULU CAMİ	YUNUSPAŞA SOKAK	5-432
62	ULU CAMİ	YUNUSPAŞA SOKAK	5-430/431
63	ULU CAMİ	YUNUSPAŞA SOKAK	5-429
64	ULU CAMİ	HAMAM SOKAK	6-697
65		FEVZİ ÇAKMAK CAD.	6-659
66	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	3-324
67	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	3-323
68	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	3-322
69	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	3-396
70		SELİMİYE CADDESİ	3-326
71			5-423
72	ULU CAMİ	ANKARA CADDESİ	5-408
73		LALE SOKAK	5-411
74		LALE SOKAK	5-412
75		LALE SOKAK	5-413
76		LALE SOKAK	5-414
77	YUSUF BEY	ÇINARDİBİ SOKAK	7-882
78	YUSUF BEY	TÜRBE SOKAK	7-736
79	YUSUF BEY	ÇINARDİBİ SOKAK	7-875
80	YUSUF BEY	BİLYAZ SOKAK	8-835/832
1-A		HACI MURAT CAMİİ	1-256
2-A		YUNUS PAŞA CAMİİ	6-674
3-A		YUSUF BEY CAMİİ	7-885
4-A			5-262

EK-2 TARAKLI FOTOĞRAFLARI

Fotoğraf Ek 2.1 Gündüz- Meydan ve Hisar Tepesi

Fotoğraf Ek 2.2 Gece- Meydan ve Hisar Tepesi

Fotoğraf Ek 2.3 Kızlar Tepesi'nden Taraklı Görünüşü

Fotoğraf Ek 2.4 Yunus Paşa Camisi ve Yakın Çevresi

Fotoğraf Ek 2.5 Yusuf Bey Mahallesi

Fotoğraf Ek 2.6 Ulu Cami Mahallesi Hisar Tepesi Yamaçlarındaki Yerleşme

Fotoğraf Ek 2.7 Ulu Cami Mahallesi

Fotoğraf Ek 2.8 Rüştüye Sokak'taki Geleneksel Yapılar

Fotoğraf Ek 2.9 Taraklı Meydanı

Fotoğraf Ek 2.10 Eski Hamam ve Yakın Çevresi

Fotoğraf Ek 2.11 Rüştü Sokak

Fotoğraf Ek 2.12 Rüştü Sokak ve Fenerli Ev

Fotoğraf Ek 2.13 Rüştiye Sokak-Altıncı Geçit Sokak Kesişimi

Fotoğraf Ek 2.14 Altıncı Geçit Sokak

Fotoğraf Ek 2.15 Taraklı Sokak Dokusu (Kaynak:Taraklı Belediyesi)

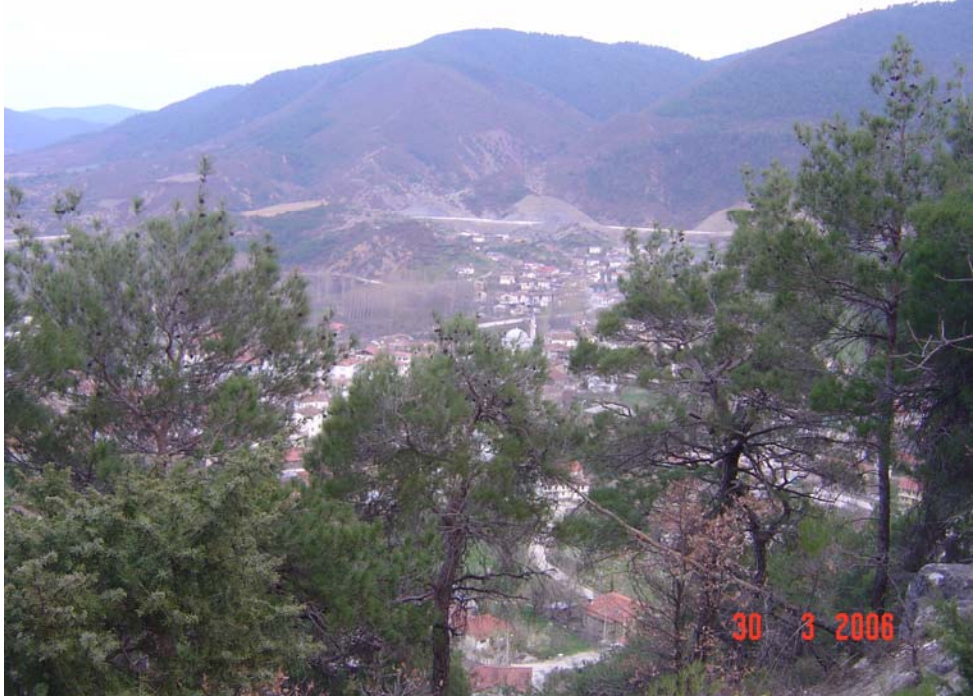
Fotoğraf Ek 2.16 Taraklı Sokak Dokusu

Fotoğraf Ek 2.17 Hamam Önündeki Meydan ve Yunus Paşa Camisine Çıkan Yollar

Fotoğraf Ek 2.18 Yaya Yolu Dokusu

Fotoğraf Ek 2.19 Hıdırlık Tepesi'nden Taraklı'ya Bakış

Fotoğraf Ek 2.20 Yusuf Bey Mahallesi

Fotoğraf Ek 2.21 akırlar Konağı

Fotoğraf Ek 2.22 Fenerli Ev

Fotoğraf Ek 2.23 Hisar Tepesi ve Yamacındaki Yerleşim

Fotoğraf Ek 2.24 Yusuf Bey Mahallesi'ndeki 500 Yıllık Çınar

Fotoğraf Ek 2.25 Taraklı Sivil Mimari Dokusu

Fotoğraf Ek 2.26 Taraklı Sivil Mimari Dokusu

Fotoğraf Ek 2.27

Fotoğraf Ek 2.28

Fotoğraf Ek 2.29

Fotoğraf Ek 2.30

Fotoğraf Ek 2.31

Fotoğraf Ek 2.32

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi	07.04.1982	
Doğum yeri	İstanbul	
Lise	1997-2000	Ö.Kültür Fen Lisesi
Lisans	2000-2004	Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü
Yüksek Lisans	2004-2008	Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Rölöve-Restorasyon Programı

Yaptığı Projeler ve Bulunduğu Görevler

2004	Ayvalık Cunda (Alibey) Adasında Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Projesi
2005	Beykoz On Çeşme’de Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Projesi
2006	Sakarya-Taraklı Hacı Rıfatlar Konağı Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Projesi
2006-2007	Sakarya-Taraklı Hacı Rıfatlar Konağı Teknik Uygulama Sorumluluğu
2006	K.K.T.C. Lefkoşa Saint Nicholas Kilisesi(Bedesten) Restorasyon Uygulaması Şantiye Şefliği
2006	İstanbul-Küçük Ayasofya Cami Restorasyon Uygulamasında Görev
2007-2008	Marmaray Projesi (MVG Mimarlık) – Yedikule-Yenikapı hattında tünel etkileşim alanındaki yapılarda tespit çalışmaları